EL TEMPS

1 juliol 1991

Any VIII - No. 367 - Setmanari d'informació general - 350 Ptes.

Ingressos electorals burlats al Tribunal de Comptes

4.000 milions, ocultats

Erich Honecker

"Sóc un refugiat polític"

Lluís Llach

Experiències d'un any

Claudio Boada

La importància de pactar

Guia d'espectacles

L'estiu imprescindible

Amb el fascicle núm. 10, el còmic i els jocs.

9 771130 806008 00367

Per a compartir quelcom més que la Mediterrània

Caixa de Catalunya li ofereix compartir, a més a més del mar, uns serveis molt especials per a Vostè. Pregunti per:

- SERVEI FAMILIAR
- PLA DE PENSIONS
- PLA DE JUBILACIO GARANTITZAT
- COMPTE VIVENDA
- COMPTE I LLIBRETA A LA VISTA
- COMPTE INTERÈS ESPECIAL
- LLIBRETA A TERMINI
- LLIBRETA CESSIÓ D'ACTIUS
- SERVEI ESTRANGER
- SERVEI DE VALORS
- TARGETES DE CRÈDIT
- CAIXERS AUTOMÀTICS

... i molts més

CAIXA DE CATALUNYA

VALÈNCIA-CENTRE.
Ruzafa, 8. Tel. 352 41 59
VALÈNCIA-COLOM.
Colom, 33. Tel. 352 81 23
VALÈNCIA-MERCAT RUZAFA.
Plça. Dr. Landete, 8. Tel. 374 60 72

ALACANT.
Av. Federico Soto, 14 Tel. 520 46 06
BENICARLÓ.
Av. Pío XII, 5. Tel. 47 26 03
CASTELLÓ-PLAÇA FADRELL.
Av. Casalduch (Cant. Fola) Tel. 23 89 46

GANDIA.
Pg. de les Germanies, 55 Tel. 286 37 41
VILA-REAL.
Av. de la Mura, 27 Tel. 53 30 91
VINARÓS.
Plça. de Sant Valente, 2 Tel. 45 57 14

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomàs, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castanys.
SUBDIRECTOR: Miquel Alberola.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Jordi Sebastià (*Cap de redacció*), Ismael L. Belda, Ignasi Pellicer, Lola Carrasco.
REDACCIÓ BARCELONA: Assumpció Maresma (*Cap de redacció*),Eduard Company, Xavier Duran, Oriol Malló, Pere Martí, Sílvia Monfort, Eduard Voltas i Mercè Montoliu.
REDACCIÓ MALLORCA: Miquel Payeras.
CORRESPONSALS: M.C. Grau (Andorra), Cinta Bellmunt (Tarragona), Patrícia Alberola (Alacant), Xevi Planas (Girona), Univers Bertrana (Perpinyà), Judith Casaprima (Lleida).
FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.
IL.LUSTRADORS: Salva Llosà, Sento.
RÚBRIQUES: Jordi Balló, Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, J.J. Pérez Benlloch, Josep M. Sanmartí.
COL.LABORADORS: Antoni Albalat, Andreu Alfaro, Adolf Beltran, Francesc Bueno, Joan A. Benach, Francesc Caballero, Carles Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Santiago Cucurella, Martí Domínguez, Llibert Ferri, Vicent Franch, Carles Gàmez, Manuel Garcia, J.L. Guarner, Juan M. Játiva, Enric A. Llobregat, Josep M. Lluró, J.V. Marquès, Josep Morell, Sergi Pàmies, Josep M. Pasqual,Vicent Partal, Toni Picazo, Eva Piquer, Miquel Porta Perales, Modest Prats, Pilar Rahola, Antoni Reig, Màrius Serra, Josep Lluís Sirera, Lluc Soler, Marc Soler, Ferran Torrent, X.R. Trigo, Lourdes Toledo, Daniel Hermosilla.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Joana Vallés (Barcelona). Oh-Fek, Comunicació i Marketing (València i Balears) (96) 369 66 01
SUBSCRIPCIONS: Begonya Pardo.
PRODUCCIÓ: Francesc Sellés i Josep Agustí (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maquetació), Faust Ripoll (Edició), Rosanna Puchades (Textos).
DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Gràfiques Papallona, Añón, Selecrom.
IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.
DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984
Sol.licitat control d'OJD
Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja sigui mecànic, fotoquímic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

La llista més votada, o tots els alcaldes per llei

El secretari general de CDC, Miquel Roca, ha llançat formalment la proposta: canviar la legislació que s'aplica a les eleccions municipals, de manera que el cap de la llista més votada siga proclamat automàticament alcalde. Les raons que ha donat Miquel Roca en favor d'aquesta proposta no són en absolut menyspreables, i entre elles i en primer lloc, aquesta: "alguns dels pactes que s'han produït als ajuntaments han donat una imatge poc edificant del sistema democràtic". Això és totalment cert. Al nostre país, com al conjunt de l'estat, massa sovint els tractes per assegurar una alcaldia han estat més una mercadeig indigne que el resultat de qualsevol coherència política. I massa sovint els regidors electes han fet l'efecte de moure's més per hostilitats implacables, per emocions rudimentàries, per ànsies de venjança o de poder, que no per fidelitat al projecte polític presentat als electors o pels interessos de la comunitat. Això, però, forma part de les misèries del sistema democràtic –aparentment impossibles d'evitar del tot, com en qualsevol altra activitat humana–, no dels defectes radicals que l'invalidarien.

En aquest sentit la proposta del secretari general de CDC probablement reduiria aquests exemples poc edificants i en aquest sentit, però només en aquest sentit, seria beneficiosa per a la democràcia local. El mal, però, és el risc que els perjudicis siguen superiors als beneficis. En primer lloc, perquè podria passar, i passaria en una gran part dels casos, que la llista més votada fóra una llista apenes menys minoritària que les altres, inferior en vots i en regidors a la suma de dues llistes políticament afins. Llavors l'alcalde –per llei i per força– representaria qualsevol cosa excepte la voluntat majoritària dels ciutadans. És ben fàcil d'imaginar el nombre de casos en què la suma de regidors resultant d'un acord coherent –en termes d'afinitat política general, o en termes de situacions locals– seria clarament superior a la llista més votada,... i no serviria de res.

Quant a la governabilitat municipal, que és l'altre argument a favor de la proposta de Roca, els avantatges teòrics no sempre, ni de bon tros, serien avantatges reals. L'alcalde estaria garantint d'entrada i per llei, evidentment. Però després, ¿què? Si no disposa, per ell mateix o per pactes previs, d'una majoria suficient, ¿com governarà? Per posar un exemple de primera magnitud: ¿com hauria governat un alcalde socialista –llista més votada– a la ciutat de València, enfront d'una majoria directament hostil? Sotmès constantment a la censura, al bloqueig o a les imposicions d'aquesta majoria. És a dir, en una situació permanentment insostenible i crispada, en una posició de poder impotent. No és una perspectiva massa optimista, ser alcalde en minoria i sense pactes: ser alcalde només per llei.

Menys agradable encara és la perspectiva d'un bipartidisme pràcticament exclusiu, aplicat a la política local. En virtut de la proposta de Miquel Roca, només dos partits tindrien possibilitats efectives d'aconseguir alcaldes: CiU i PSC a Catalunya, PP i PSOE al País Valencià i a les Illes. La resta de forces, únicament de manera excepcional i esporàdica. És a dir, un bipartidisme gairebé perfecte, rigorós i exclusiu. No deu ser aquest l'objectiu de la proposta, però aquest seria el resultat: els partits no majoritaris (entre els quals, i sobretot, forces nacionalistes i de l'esquerra diferent del PSOE), eliminats per llei de qualsevol possibilitat de protagonisme municipal. Eliminats, justament, del terreny de joc on més possibilitats tenen de mantenir i desenrotllar una presència efectiva. Un panorama ben poc atractiu, i difícilment justificable com a més democràtic que l'actual.

EL TEMPS

RAFA GIL

ACTUALITAT

12 Equip INVST.

Konjevic, de l'escurabutxaques a la màquina matavirus

15 Equip d'INVESTIGACIÓ

4.000 milions, ocultats.

Ingressos electorals burlats al Tribunal de Comptes.

18 Eduard COMPANY

Platges de porqueria.

30 punts negres a les platges dels Països Catalans.

20 Miquel PAYERAS

Cabrera, zona reservada.

Es prohibeix la navegació al voltant de l'illa.

PAÍS

21 Assumpció MARESMA

Diabetis, una malaltia gens benigna.

27 de juny, dia mundial de la diabetis.

24 Ismael L. BELDA

La ruta blanca.

Benidorm, l'Altet i el moll d'Alacant, nus per al comerç de la droga.

28 Miquel PAYERAS

La nostra nació són les Balears.

Entrevista amb Miquel Pascual, diputat per UIM.

30 Vicent PARTAL

Pla Retro, més OTAN encara.

La defensa de les Balears, objectiu prioritari de l'estat espanyol.

INTERNACIONAL

37 Der SPIEGEL

"Sóc un refugiat polític".

Entrevista amb Erich Honecker sobre la unitat alemanya i els seus projectes personals de futur.

40 Antoni REIG

Ofensiva internacional de l'islamisme.

L'onada de violència a Algèria retarda les eleccions legislatives.

SOCIETAT

44 Oriol MALLÓ

"Un director, en aquesta casa no s'improvisa".

Joan Tàpia, director de 'La Vanguardia'.

47 Joan MARÍ Carles GÀMEZ

L'estiu imprescindible.

Tot allò que no us heu de perdre.

50 Martí DOMÍNGUEZ

El jardí il·lustrat.

El Jardí Botànic a València, centre d'investigació i divulgació de la natura al País Valencià.

SUMARI 367

1 juliol
Any VIII-Núm. 367
Setmanari
d'informació general
350 Pts.

53 Jordi SEBASTIÀ
¡Ben fet Llíria!
La tradició del bàsquet al País Valencià.

CULTURA
158 T. TORREGROSSA J. AMÍROLA
"Tenim problemes de país petit".
Lluís Llach, experiències d'un any.

62 Oriol MALLÓ
Els homes del FAD es tornen severs.
Els jurats dels premis FAD d'arquitectura i interiorisme.

LLIBRES
65
Llibres
Crítica i actualitats literàries.

CIÈNCIA
72 Albert PUNSOLA
La síndrome de les mil cares.
La síndrome de la fatiga crònica causa desconcert en el món mèdic.

ECONOMIA
76 Ignasi PELLICER
La importància de pactar.
Entrevista a Claudio Boada, president d'honor del Banc Hispano Americano.

TIRANT
83
Els jocs del Tirant

PERDRE EL TEMPS
85
Perdre el temps
Guia de l'oci , que inclou música, teatre, pel·lícules, moda...

OPINIÓ
10 J.J. P. BENLLOCH J. SANMARTÍ
Opinió.
L'alcalde "sobón".
Els partits i "la pela és la pela".

11 V. PARTAL F. ESTAPÉ
Opinió.
'Blitzkrieg Baedeker'.
Competitivitat de la pesseta.

32 M. GRANELL M. DOMÍNGUEZ
Idees
Soroll.
Sense idees.

96 P. CALDERS R. BARNILS
Opinió.
El seny i la rauxa
Bona hora.

97 M. ALBEROLA J. BALLÓ
Opinió.
Assassinat en el comitè central.
Capital cultural.

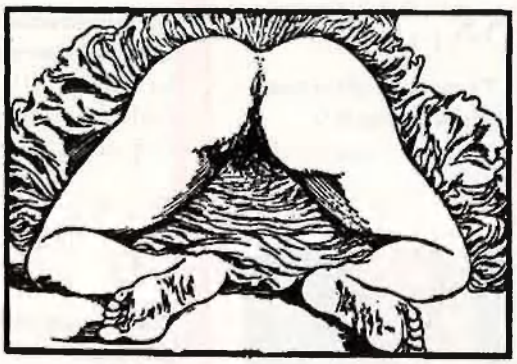
98 Joan Francesc MIRA
Contrapunt.
Cultura al país dels antiherois.

HUMOR

el PERICH

ENQUESTA

¿Ja ha comprat l'entrada per als Jocs Olímpics?

Sóc tan càndid i de bona fe que esperaré, fins al final –tal com faran alguns centenars de milers– que els Jocs siguin una gran ocasió de presència catalana al món. Sóc tan babau i carrincló que em sentiré orgullós –amb cinc o sis milions més– si Barcelona fa un bon paper en l'organització del gran espectacle. Sóc tan comú i ordinari que seguiré per televisió –com no sé quantes desenes de milions– totes les proves que la feina em permetrà de veure. Sóc un home vulgar i corrent: un més dels anònims mortals –som centenars de milions– que no hem comprat ni comprarem entrada per a cap acte dels Jocs Olímpics.

Modest Prats

No. L'entrada més barata i més còmoda, la tinc a casa, davant el televisor, fresquet, relaxat, amb contínues repeticions de les jugades més interessants, sense patir aglomeracions humanes en ple estiu, amb aquelles aixelles petrificades per la calor acumulada, sense el xoriço oportunista que acudeix a les Olimpíades a aconseguir un rècord històric, sense suportar l'èxtasi patriòtic d'un públic entusiasmat per la gesta del seu atleta, sense haver de passar-me dues hores buscant on he aparcat el cotxe, si és que els municipals deixen arribar a Montjuïc amb cotxe particular... Ja sé que em perdré un esdeveniment històric en directe, amb les connotacions polítiques que es preveuen, però preferesc perdre'm un poc d'història que l'American Express, ara que el director de la Caixa del meu poble ha tingut, no sense una certa desconfiança, l'amabilitat d'atorgar-me-la.

Ferran Torrent

El dubte ofèn.
Ja les he comprades, les he emmarcades i m'han quedat molt bé, penjades a la biblioteca.

Josep-Vicent Marquès

En una primera versió vam decidir fer un viatge pel Txad, on ens van assegurar que era francament difícil que hi arribés cap imatge televisiva. Tanmateix, va ser desestimat per causa del seu nivell de restaurants. Una segona versió insinuava una fugida a l'Aràbia Saudita, on si bé arriba la televisió, la dificultat de l'idioma ens podia evitar entendre'n les bestieses retòriques que es prodigaran. Però la filla pre-adolescent es nega a anar a un país amb una moda femenina tan peculiar. De manera que encara no sabem on fugirem durant aquelles dates. Que fugirem, però, és una cosa que tenim clara.

Pilar Rahola

CARTES

Les cartes al director han de ser a més breus possible, màxim trenta ratlles mecanografiades i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però per motius d'espai no en garanteix la publicació.

Sopa de Cabra, ¡canteu en castellà, si us plau!

Sóc allò que en diuen un seguidor del rock català. I el motiu que m'ha fet escriure aquesta carta és el cansament per l'actitud que els components de Sopa de Cabra mantenen en aquest punt.

Ja sabem que aquests senyors tenen pensat d'acabar cantant íntegrament en espanyol en nom de la universalitat i el cosmopolitisme. Fa temps que ho diuen, no ho han negat mai. Però ara, fins i tot m'atreveixo a demanar-los, si us plau, que ho facin d'una vegada, com més ràpid millor.

Penso que és nefast per al rock català –i jo sí que tinc clar què és rock català i què no– que un dels seus grups més significats es dediqui a negar la seva pròpia existència. Mal que els pesi a Sopa de Cabra, el països existeixen. I el nostre és Catalunya. A partir d'aquí, som tan internacionalistes com calgui.

Amb l'excusa del planeta lliure, en Quintana i companyia es preparen una entrada triomfal al rock espanyol amb l'etiqueta de màrtirs del radicalisme català. En el fons, però, l'únic llenguatge que de debò els interessa és el de la pasta.

Sopa de Cabra, si us plau, ¡canteu en castellà i deixeu-nos en pau!

Xevi Font i Duran
Salt (el Gironès)

¿Cal ser negres perquè ens facin cas?

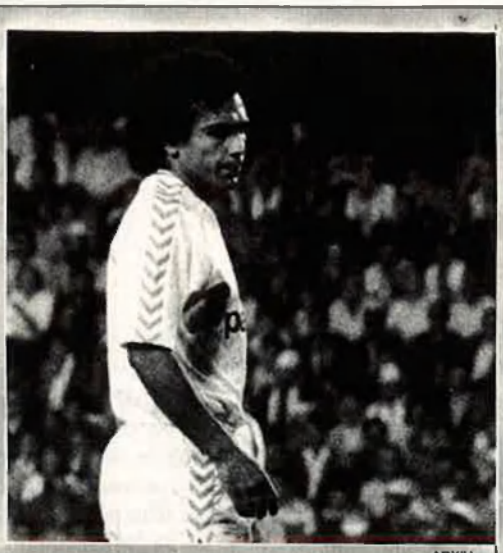
Aquests dies s'ha fet a Birmingham l'última reunió del CIO per estudiar noves incorporacions de comitès olímpics, abans dels Jocs Olímpics de Barcelona. Com calia esperar, els dirigents de l'olimpisme internacional –amb Joan Antoni Samaranch al capdavant– han dit que no a la participació del Comitè Olímpic de Catalunya (COC).

No deixa de fer ràbia la politització que el CIO demostra cada dia més. ¿Per què Namíbia sí i Catalunya no? Teòricament, tots els països tenim el mateix dret de participar-hi amb els nostres colors, però a l'hora de la veritat, n'hi ha alguns que en tenen més que els altres. Les pressions espanyoles s'han fet notar.

Ara bé, no podem oblidar la responsabilitat que els nostres dirigents tenen en tot aquest lamentable afer, i especialment els de Convergència i Unió. No es pot jugar la doble carta de dir sí quan convé, i de passar olímpicament quan és realment necessari. Cal una mica més d'honestedat i de voluntat nacionalista.

Malgrat tot, no hem de deixar de lluitar pel nostre reconeixement. Si els nostres polítics ho intenten, pot ser el 96.

Xavier Martínez i Jarque
Sabadell (Vallès Occidental)

ARXIU

Hugo Sánchez: ¡al Barça, ni en pintura!

Em sembla que no m'acostumaré mai a les contínues baixades de pantalons a què m'obliguen els esdeveniments d'aquest país. Ara resulta que el senyor Johan Cruyff, entrenador del primer equip de futbol del Barça i estrella televisiva en anuncis publicitaris, ha decidit incloure el senyor Hugo Sánchez, ex-jugador del primer equip de futbol del Real Madrid i estrella televisiva per les seves contínues grolleries i provocacions, en la llista de possibles fitxatges per a la pròxima temporada.

No cal que detalli ni resumidament les mil-i-una bones raons que han fet del futbolista mexicà una persona indesitjable per a l'afició barcelonista. Però el que sí que cal és cridar a tots els socis de l'entitat a fer soroll per evitar que aquest error històric arribi a produir-se. Només de pensar que aquest element pot arribar a jugar per als nostres interessos i cobrar el seu sou directament de les nostres contribucions anuals, ja m'agafa cagalera.

De tota manera, és ben lamentable que tinguem uns directius tan amnèsics... ¿Com poden Josep Lluís Núñez i companyia oblidar les escopinades, insults, tombarelles i magrejades diverses que Hugo Sánchez ens ha dedicat durant tots aquests anys de carrera esportiva madridista? Jo, per molt que m'ho proposi, no puc fer-ho. És més, la dignitat m'ho impedeix.

No hauria cregut mai, ni que m'ho haguessin pronosticat, que algun dia hauria d'escriure una carta com aquesta. Però sembla que això de ser català, i encara més si ets *culé*, t'assegura amb escreix la quota obligatòria de disgustos.

Josep Vallmajó i Garcia
Castellterçol (el Vallès Oriental)

Universitat Catalana d'Estiu, lloc d'encontre

Una funció important que fa la Universitat de Prada és la de coneixença i intercanvi d'experiències entre el que s'anomena Països Catalans.

Parlar d'un sol país, tal com s'entén en importants sectors de l'opinió pública, equival a uniformisme, i aquest uniformisme no combrega amb el nostre tarannà ni amb la doctrina cooperativa. Cooperació no és anul.lació i encara menys uniformisme. Cooperació és respecte i acostament, és acceptar els altres com són, entendre'ls i que ens entenguin. Aquest és el repte.

Es freqüent que als que vivim a Catalunya ens titllin de centralistes. Per aquest motiu cal pensar què hi pot haver de real en aquesta acusació. La cooperació no és utòpica i per això es fa necessària la nostra presència a Prada de Conflent. Només coneixent-nos i parlant clar al volt d'una taula arribarem a fer realitat la nostra unitat originària.

Josep Rafecas i Carbó
Barcelona (el Barcelonès)

Problemes a la festa major de Vilassar

Des de fa mesos, Sopa de Cabra està contractada per actuar a la Festa Major de Vilassar de Mar el 28 de juny. Amb ells havien d'actuar dos grups més de la comarca: l'oquestra Girasol i els d'Estranquis.

Fa un parell de mesos, l'Ajuntament va saber les mesures de l'escenari que necessitava Sopa de Cabra, més grans que les de l'envelat on s'havia de fer el concert. A Vilassar hi ha altres recintes on es podria fer: camp de futbol (un de nou i un de vell), polisportiu, patis d'escoles públiques o fins i tot places. L'Ajuntament ha anat descartant aquests llocs amb excuses poc convincents i s'ha negat en rodó a qualsevol alternativa.

Per si fos poc, ha anul.lat l'actuació dels grups del Maresme i, no contents amb això, han traslladat el concert a una discoteca privada que hi ha al terme municipal del poble veí.

Davant això, la gent de Vilassar no estem d'acord que el concert es faci en aquesta discoteca perquè es troba fora del poble, perquè els beneficis de la Festa Major aniran a parar a mans d'un particular, i perquè per arribar-hi cal forçosament anar-hi amb vehicle amb el perill que significa per a la canalla que s'hi desplaçarà.

Imma Romeu
Vilassar de Mar (el Maresme)

8a. Mostra de Turisme Juvenil

Informació i Assessorament sobre viatges,
activitats d'estiu, camps de treball, esports d'aventura,
cursos d'idiomes, transports i allotjaments.

del 9 de maig al 26 de juliol de 1991
Centre d'Informació i Assessorament per a Joves (CIAJ)
c/ Ferran, 32 (cantonada Avinyó)

LA INFORMACIÓ

PROJECTE JOVE

Barcelona Informació 010

MICHELIN

Barcelona som tots

Ajuntament de Barcelona

OPINIÓ

L'alcalde 'sobón'

Si més no per uns dies, el líder regionalista valencià, ha perdut el protagonisme local en els mitjans de comunicació. El seu lamentable repertori escatològic –ventositats, eructes i gargalls–, i les seues temeritats intel.lectuals d'analfabet imprudent, han estat eclipsades per la irrupció d'un nou personatge si fa no fa igualment singular, encara que inevitablement més simpàtic, per més que s'escandalitzen els hipòcrites. Ambdós, per cert, tenen en comú ser polítics en actiu, de dreta i nacionalistes. L'un nacional-regionalista mentre que l'altre es va quedar ancorat en el nacional-sindicalisme.

José Cabello és l'home. Tot un mascle, capaç per ell mateix de rellançar la imatge d'Alboraia, la pàtria de l'orxata, que d'ara endavant ho serà amb més motiu de la xufa. Ni en els seus millors temps com a protagonista municipal dels vint-i-cinc anys de pau franquista, pogué somiejar aquest camarada un renou de faldes semblant al que ha provocat la denúncia de les seves aventures donjuanesques en versió bregosa.

Ex-alcalde de la vila fins a les darreres eleccions, aquest cinquantí de cabells blancs i ardent va tenir la feblesa de mostrar-se excessivament afectuós amb les funcionàries. A aquesta li furtava un bes, empaitava l'altra i a totes adobava la terra per endurse-les a l'hort. Era l'alcalde i en les seues mans estava la pròrroga del contracte laboral i o l'acomiadament. Cada dona, doncs, suportava en silenci la seua creu. Fins que, totes alhora, van esclatar. I amb elles, quasi tot el poble, mogut a rebel.lar-se per la santa ira, la humaníssima morbositat o la punyetera enveja.

Es conta d'aquest seductor de regadiu que sap el color de totes les bragues del terme. Són famoses les seues conquistes i pernades, perquè el mateix Cabello les pregonava. ¿No és Casanova el seu millor herald? ¿Quin interès té escalar la muntanya i no divulgar-ho?

Però al sàtir se li ha girat la sort. Les funcionàries damnificades s'adonaren que eren una tropa i que el palpaire no atacava a pit descobert, sinó emparat per la clàmide del càrrec i de la prepotència. Aquest avantatge seria, doncs, el delicte incriminat: abús d'autoritat i encalçament sexual. Aquest empaitament, sense ajuntament enmig, és el que Pepe Cabello ha anat exercint amb agrat de moltes, pel que es veu, i sense escàndol de ningú. Heus ací un tipus que no hauria d'haver-se disfressat mai de demòcrata ni d'haver abraçat l'alcaldia.

J. J. Pérez Benlloch

Els partits i 'la pela és la pela'

L'escàndol Filesa, és a dir el finançament privat del PSOE a través d'empreses pròximes, va demostrar en primer lloc que davant dels tripijocs tan grollers mostrats per l'escànol Naseiro, hi ha partits que recorren formes molt sofisticades de rebre diners "negres", vull dir diners que no passen per la supervisió del Tribunal de Comptes, així com el cas Juan Guerra era un matusser tràfic d'influències i el cas Naseiro també, on el partit i els empresaris "beneficiats" es tractaven directament i obertament, aquest afer revela una subtilesa molt més gran, i és perfectament possible que ningú no hagués detectat mai res, si des d'una de les empreses privades algú no hagués reunit pacientment (i venjativament) la documentació necessària per traure l'assumpte a la llum del dia amb certes garanties. Es més, no es pot descartar que el Tribunal de Comptes emetí un informe dient que la comptabilitat del PSOE és correcta i que des del punt de vista legal no hi ha res a dir. Tot es redueix a una qüestió d'ètica o a aspectes secundaris (el fiscal, per exemple). Possiblement les dificultats legals s'han d'anar a buscar a les empreses privades (les pagadores i les intermediàries), però això ara com ara no ho pot dictaminar aquest òrgan judicial. Per això, en una habilissima maniobra aprofitant una relliscada de IU, el PSOE va permetre un dictamen específic del Tribunal de Comptes només sobre la seva comptabilitat, perquè sap que aquesta institució no pot intervenir en les empreses privades.

El segon problema és la manca de recursos del PSOE enfront de situacions com aquesta. Mentre que el PP va reaccionar ràpidament enfront del cas Naseiro i es va afanyar a llançar cortines de fum (encara ara ells parlen del "cas Manglano"), els dirigents del PSOE s'han passat gairebé un mes amb el cap sota l'ala dient solament que no era veritat el que s'estava publicant. Aquest "resistencialisme" unit al criticable principi que no hi ha responsabilitats polítiques si no hi ha condemna penal, ha dut al partit a una situació sense sortida. No hi ha ningú en aquests moments que no estigui convençut de la culpabilitat, almenys moral, en aquests tèrbols assumptes. La destitució del diputat Carlos Navarro i la suspensió temporal de Guillermo Galeote com a responsables de les finances del partit, ja en són prou. L'esquitxada ha afectat tota la plana major del socialisme.

Però al capdavall, el PSOE fa el seu joc, el que creu que li convé. Menys justificable encara és que les institucions afectades, especialment el Tribunal de Comptes, no haguessin detectat el cas abans, si disposen com disposen de tots els mitjans. Una cosa és que el PSOE vagi darrera la pela i una altra que el Tribunal badi d'aquesta manera.

Josep M. Sanmartí

'Blitzkrieg baedeker'

Sota aquest germànic títol, *The Wall Streer Journal* fèia saber fa uns dies que s'han trobat camions sencers de material soviètic que (diuen ells) "proven que els temors de l'OTAN estaven ben fundats".

Per parts. Aquests papers els han trobat en diverses casernes soviètiques a l'antiga Alemanya de l'Est. Cal suposar, per ,que els russos se'ls han deixat. I no són un o dos. Es tracta de 25.000 documents, que han hagut de carregar en set camions i enviar-los al Ministeri de Defensa de Bonn. Allí han començat a analitzar-los i a repartir-los per diverses oficines de l'Aliança dita Atlàntica on, com calia esperar, estan divertint-se fins a morir amb tant de paper.

I al gra. Segons els set camions de papers oblidats pels russos abans d'anar-se'n d'Alemanya, el Pacte de Varsòvia pensava enviar el primer dia de la guerra onades de tancs i vehicles cuirassats a correr camp per l'altra Alemanya. Aquesta onada del primer dia comportaria 170.000 soldats fent via per la plana alemanya fins arribar al canal de Kíev, objectiu que haurien d'assolir en el temini de quatre jornades. Els soldats llançats a correr cap a l'oest serien, com a mínim, alemanys de l'est, polonesos i soviètics. Els alemanys s'aturarien al canal de Kiev i deixarien que els polonesos ocuparen la resta del nord-oest alemany i Dinamarca. Els soviètics es farien càrrec de Bèlgica, els Països Baixos i el nord de França.

Com a sorpresa, diguem-ho així, el segon dia del conflicte, els soviètics començarien a usar l'armament químic i nuclear. Els documents també expliquen que els exèrcits del Pacte de Varsòvia tardarien 30 minuts a començar la guerra des del moment que se'ls donés l'ordre. I que n'hi havia preparades muntanyes de "moneda d'ocupació" (Besatzungsgeld) per ser usada en l'altra Alemanya. Fins i tot hi havia les llistes dels ferroviaris est-alemanys amb els llocs de treball que haurien d'assumir en l'altra Alemanya després de la invasió.

Ningú dubta que *The Wall Street Journal* és un bon diari. I per això sorprèn una frase del text. És aquella on l'autor de l'article, Tomothy Aeppel, diu que l'OTAN "mai va considerar el *blitzkrieg* (la guerra llampec, això que diuen que volien fer els russos) ni cap estratègia semblant adreçada a ocupar franges de territori del Pacte de Varsòvia camí de Moscou".

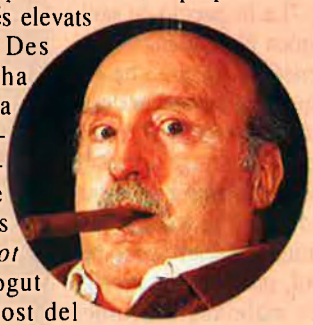
Només recordar que l'estratègia oficial de l'OTAN, dita *Follow-On Forces Attack*, consistia a "atacar profundament territori enemic al menor símptoma que podia començar la guerra".

Vicent Partal

Competitivitat de la pesseta

Cada vegada és més clar que la firma del Tractat d'ingrés a la Comunitat Econòmica Europea –el 12 de juny de 1985– es va fer de pressa i en detriment dels sectors exportadors. Des de 1970, amb la firma del Tractat d'Adhesió, negociat pacientment per l'ex-ministre de Comerç, professor Alberto Ullastres, les exportacions espanyoles van viure la seva millor època. Els balanços amb la CEE eren positius i permetien anar afrontant sense traumes la major competència que arribava des de l'exterior. Però tot això no es va valorar quan el govern del PSOE va adoptar l'actitud de firmar tan ràpid com fos possible. Només això explica que situacions com la de Canàries i la dels exportadors de fruites de la costa mediterrània quedessin com van quedar. Des de llavors, a més, el dèficit amb la CEE no ha fet més que créixer, i ho ha fet ràpidament.

Si el muntatge així disposat ha pogut travessar el mar de contradiccions que el definei-xen ha estat a causa de l'increment dels tipus d'interès, que són els més elevats d'Europa. Des d'Espanya s'ha donat naixença a un negoci fàcil: els especuladors, que mouen grans sumes de *hot money*, han pogut comparar el cost del diner en els seus llocs d'origen i han arribat a la conclusió que invertir en fons públics espanyols era un bon negoci; un bon negoci segur i rendible. La situació ha estat encara més xocant si es té en compte l'evolució posterior a l'entrada d'Espanya en el Sistema Monetari Europeu, el 19 de juny de 1989. La pesseta, en lloc d'experimentar tensions a la baixa de la paritat, s'ha mantingut com la divisa més forta del sistema. L'apreciació de la pesseta ha gravitat pesadament sobre els exportadors, tant els tradicionals com els nous, que han volgut aprofitar les avantatges d'un mercat de 320 milions d'habitants.

La solució del problema no és difícil. Es tracta de rebaixar els tipus d'interès i de renunciar a la banda ampla o italiana que ens permet fluctuar entre un 6% cap amunt i un 6% per sota de la paritat. Tornar, en definitiva, al camí normal: la banda del 2'25% per damunt i per sota de la paritat. D'aquí poden obtenir-se guanys directes per a l'exportació, una de les finalitats, segons ens diuen, del pacte de competitivitat ofert pel govern. Des d'aquí volem assenyalar un additament que donaria molta credibilitat a les propostes de Carlos Solchaga

Fabià Estapé

INVESTIGACIÓ

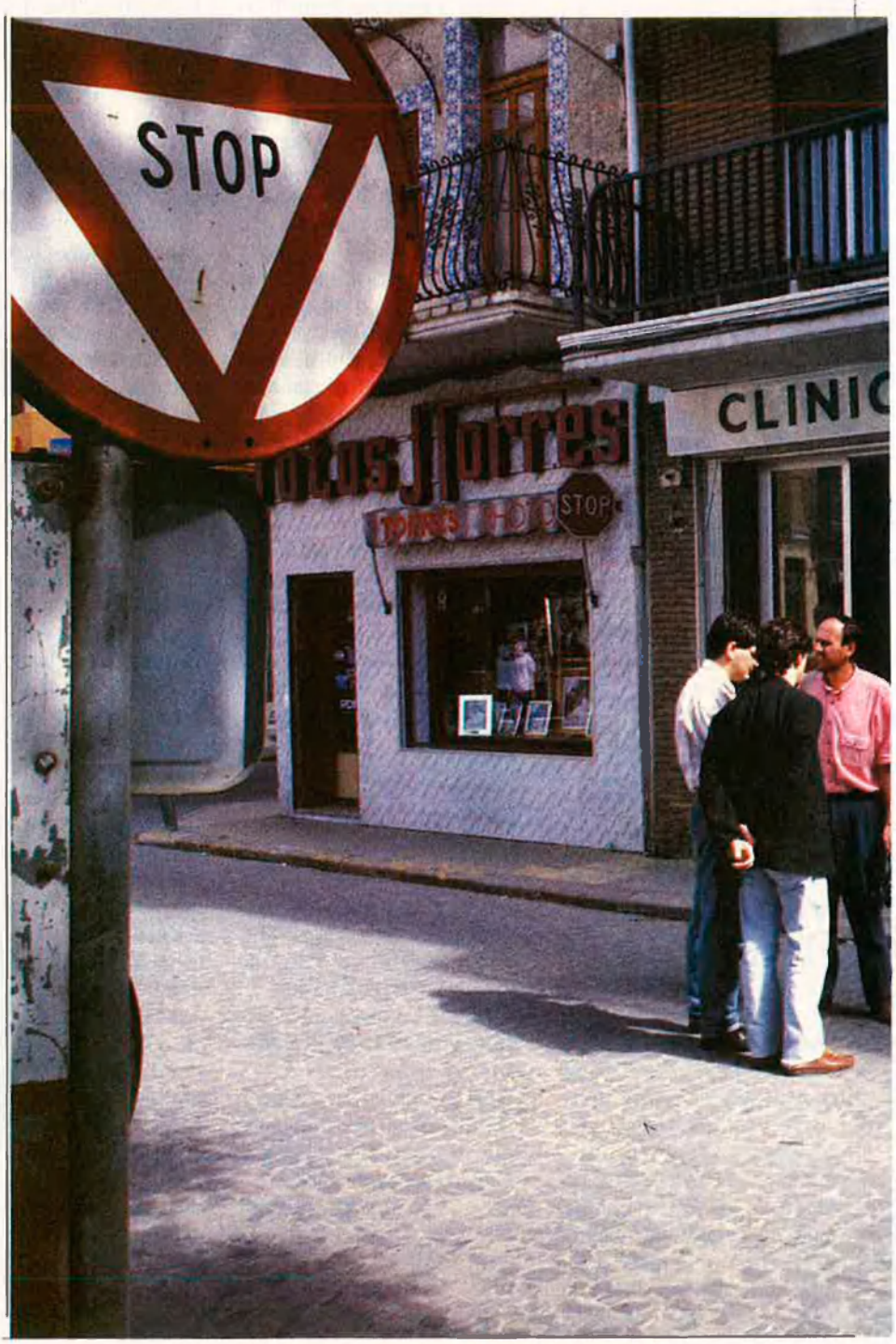
Konjevic, autor d'una possible estafa

De l'escurabutxaques a la màquina matavirus

Una inspecció de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat valenciana va irrompre en la fàbrica de màquines escurabutxaques d'un croat que experimenta amb malalts de la sida en fase terminal amb una màquina de la seua invenció.

Estic convençut que puc curar la sida". Aquesta va ser la primera reacció de Bonzidar Konjevic després que dos inspectors de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat valenciana inspeccionaren les instal·lacions que aquest empresari croat té a la localitat valenciana de Beniparrell, a uns 20 quilòmetres de València, on es dedica, almenys fins ara, a la fabricació de màquines recreatives. Els inspectors es van quedar bocabadats quan es van assabentar que en les instal·lacions de la fàbrica de Konjevic experimentava amb malalts de sida en grau terminal amb una màquina fabricada per ell. Konjevic, que està convençut que ha trobat el remei definitiu per a la sida, va arribar a posar un anunci en el diari *Levante* de la capital valenciana on sol·licitava malalts de sida per a fer experiments amb finalitats científiques. Actualment, Konjevic tracta tres persones proporcionades, segons les seues paraules, pel doctor Lucca, metge que atén aquests malalts ingressats en l'organització El Patriarca. "El doctor Silveti, de la clínica Delfos de Barcelona, va presentar dues ponències en un congrés que va tenir lloc a la capital catalana, on exposava el meu mètode, i allò va ser tota una sensació entre els metges presents.", afegeix Konjevic. "La inspecció de sanitat i el que publiquen els mitjans de comunicació ens beneficia, ja que s'ha conegut el sistema que faig servir per curar el reuma", acaba dient l'empresari croat.

I és que arran de la investigació sobre els experiments il·legals amb éssers humans sobre la sida, s'ha descobert tota una xarxa de clíniques escampades per tot l'estat espanyol, propietat de Konjevic, que amb les mateixes màquines amb què experimenta amb la malaltia de la sida tracta malalts de reuma i altres malalties degeneratives. Una d'aquestes clíniques es troba a la plaça del Mercat

núm. 2 de Catarroja, una població de l'àrea metropolitana de València. El doctor Daniel Garrido Martínez era al seu despatx el dijous de la passada setmana quan van entrar els inspectors de la Conselleria de Sanitat. Dins la clínica, vuit màquines de les fabricades per Konjevic colpegen sense parar durant tot el dia els braços i les cames de les persones de la tercera edat que han vist en aquesta màquina, batejada per Konjevic sota el cridaner nom de regenerador cel.lular, una última solució a les malalties degeneratives com el reuma o l'artrosi. La clínica no té permís d'obertura ni la conselleria en sabia l'existència, i no cal dir que les màquines no estan homologades pel Ministeri de Sanitat per a ser utilitzades amb finalitats terapèutiques. Això no ha estat obstacle perquè en el cas de la clínica de Catarroja els doctors Daniel Garrido Martínez i Miguel A. Munoz Pastor facen de tapadora legal i cobren tres mil pessetes per visita. Després de la sessió amb el regenerador cel.lular es cobra a quatre mil pessetes, "dues mil si el pacient és pensionista", diu una de les infermeres. No hi ha límit de sessions. "Jo en porte quinze —diu una dona— i no he notat cap milloria, però hi ha gent que diu que coneix algunes persones que sí que han millorat". Mentrestant, la gent fa cua a la clínica per a rebre el tractament. Els beneficis de les clíniques com la de Catarroja podrien ser d'uns tres milions mensuals.

Equip d'investigació

Així és la màquina de la sida

La màquina ideada per l'inventor Bozidar Konjevic té una estructura molt similar a les que s'utilitzen als centres de rehabilitació per a processos de recuperació després d'haver patit qualsevol fractura o lesió muscular. Aquestes màquines irradien ones calorífiques que ajuden els processos de soldadures òsies.

L'artefacte, obra de l'inventor croat, anomenat NTK-150, actua de la mateixa manera, encara que amb petites modificacions en la seua estructura, les peces de la qual es construeixen íntegrament a un magatzem situat a la població valenciana de Beniparrell, concretament al número 13 del carrer de Buenos Aires.

Les modificacions introduïdes consisteixen fonamentalment en un increment de la irradiació de calor fins als 56°C i una peça de goma que, al mateix temps que escalfa la zona del cos a tractar, la colpeja amb 106 impulsos per minut, amb l'objectiu, segons el seu creador, d'evitar la coagulació de la sang que comença a originar-se a l'esmentada temperatura de 56 graus.

L'inventor assegura que la seua màquina pot guarir igualment una grip, que el reuma, l'artrosi o la sida i, per tal de justificar aquests supòsits curatius, Konjevic afirma que l'organisme pot, per si mateix, guarir petites lesions, però no grans.

Segons açò, en aplicar el tractament amb la màquina al cos huma, l'alta temperatura a la qual se sotmet la sang provoca en el teixit malalt microlesions que el mateix organisme s'encarrega de guarir mitjançant la regeneració del teixit malalt per un altre de sa. És allò que el croat anomena "regeneració cel.lular".

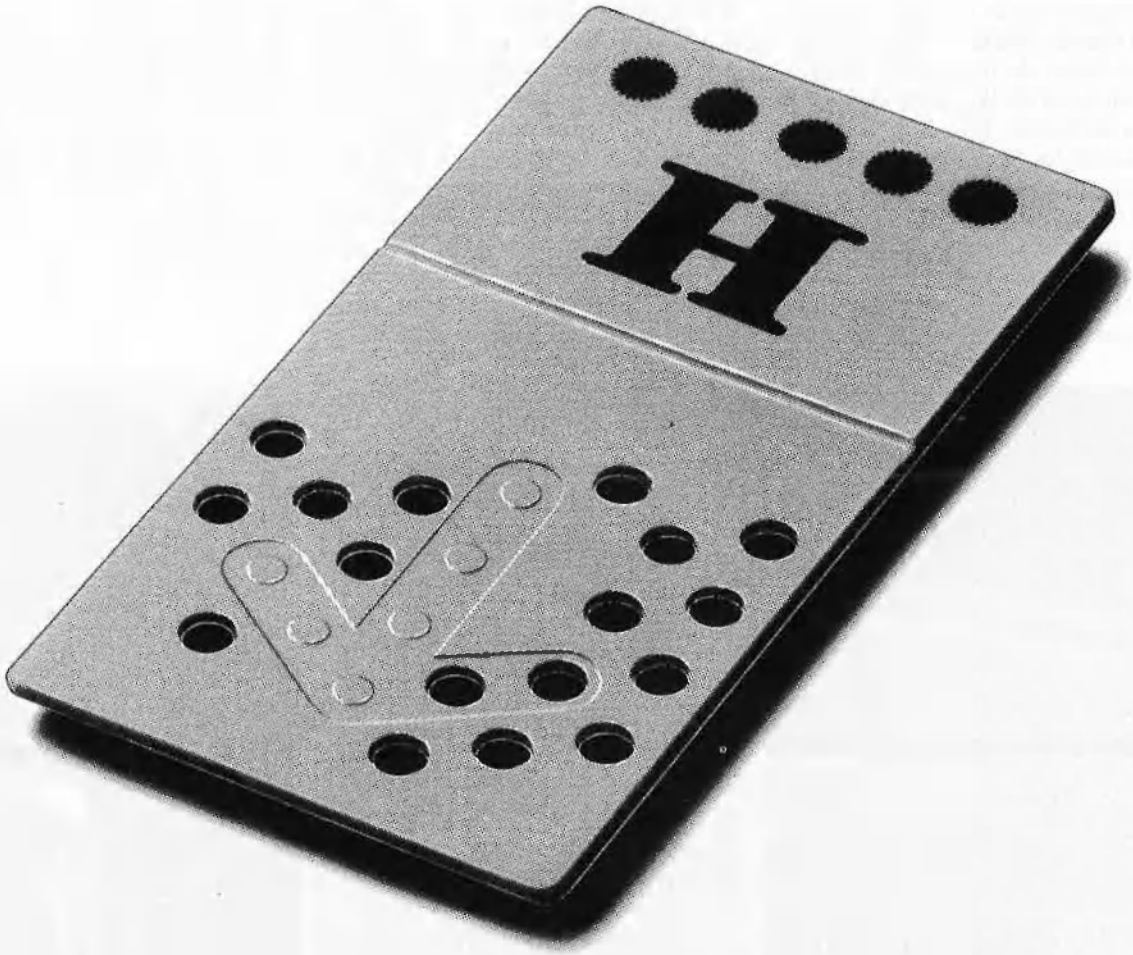
Des de fa aproximadament sis mesos, Bozidar Konjevic s'ha dedicat a obrir establiments amb el seu invent a diversos punts de l'estat espanyol, amb el nom de clínica Konjevic. La primera va ser oberta a València fa dos mesos, per a traslladar-se després a Catarroja, a la Plaça del Mercat num. 2, on dos metges se'n responsabilitzen del funcionament.

KONJEVIC, UN INVENTOR MOLT PARTICULAR ARXIU

Els casos que són tractats en aquestes clíniques, existents a Lugo, Ciudad Real, Badajoz, Madrid i altres poblacions menors, són artritis, osteoartropaties degeneratives, lesions esportives, lumbàgo, ciàtica, miositis, etc., amb el projecte, en breu, d'atendre malalts de sida.

Però cap d'aquestes clíniques té l'autorització legal d'obertura que han de concedir els departaments de sanitat de les comunitats autònomes, ni tampoc està autoritzat l'ús de la màquina per part del Ministeri de Sanitat, únic estament que pot concedir llicències d'ús en matèria sanitària.

LA FEINA BEN FETA AL TURISME.

La feina ben feta al turisme vol dir modernitzar els establiments, millorar la qualitat dels serveis, diversificar l'oferta, incrementar l'oferta complementària i professionalitzar al màxim tots els professionals del sector.

Per aconseguir-ho, vostè no està sol, i per això la Generalitat l'ajuda amb iniciatives com les següents:

- Programa d'inversions per a la modernització dels allotjaments turístics.
- Programes de creació i millora d'allotjaments turístics a l'interior i a la muntanya.
- Programes de turisme de neu: estacions d'esquí.
- Programes de construcció, ampliació i millora de les instal·lacions nàutiques i dels ports esportius.
- Programes de creació i potenciació d'ofertes turístiques especialitzades: camps de golf, parcs aquàtics, turisme d'aventura.
- Programa de formació i reciclatge dels professionals turístics.

Si en vol més informació, adreci's al Servei Territorial del Departament de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat de Catalunya, Rambla Vella, 78, 1r. la. 43003 Tarragona.

Perquè tant la Generalitat com vostè sabem que la feina ben feta al sector turístic no té fronteres.

GENERALITAT DE CATALUNYA

CATALUNYA UN PAÍS D'EUROPA

ELECCIONS

L'informe relatiu a les eleccions del 87 detecta voluminoses irregularitats

4.000 milions de despeses electorals amagats al Tribunal de Comptes

Segons l'informe relatiu a les despeses electorals dels partits en la campanya de 1987, tant pel que fa a les eleccions generals com a les del Parlament Europeu, les empreses contractades per les organitzacions polítiques van amagar gran part de les facturacions.

La totalitat dels partits hauria pogut gastar més diners en la campanya dels que estipula la llei electoral. ARXIU

El Tribunal de Comptes, un organisme fiscalitzador dels moviments comptables de societats subjectes a control públic, va acabar, a mitjan mes de maig, l'informe relatiu a les despeses electorals de la totalitat dels partits polítics que van concórrer a les eleccions generals i europees del 1989, segons que estableix la llei electoral del 1987.

El Tribunal de Comptes és un organisme de l'estat amb una composició establerta d'acord amb la representació dels partits polítics i coalicions presents al Congrés i en què el PSOE té la majoria.

D'altra banda, aquest organisme, que demostra que disposa de mitjans fiscalitzadors limitats, problema que fa que el tribunal concloga els seus informes amb més de dos anys de retard. O fins i tot més temps, ja que encara treballa en l'informe corresponent a les eleccions municipals i autonòmiques del 1987, l'elaboració del qual és molt més complexa perquè a aquest tipus de comicis concorre un major nombre de candidatures.

Així mateix, el Tribunal de Comptes no té capacitat sancionadora, i ha de limitar-se a exposar les irregularitats detectades en la corresponent comissió parlamentària del Congrés, i si aquesta ho considera oportú, trasllada l'informe a la Fiscalia General de l'Estat perquè hi actue en conseqüència.

No hi ha dades que permeten asseverar que totes les empreses que es citen a continuació hagen alterat les factures fetes als partits polítics per als quals van treballar en la campanya electoral de 1989, però, de la mateixa manera, res no obliga a creure el contrari. Las majoria de les empreses han declarat aquests ingressos a Hisenda, però el que s'investiga no és el compliment d'aquesta obligació, sinó el fet d'haver-ho fet després al període d'investigació del Tribunal de Comptes.

Així mateix, aquelles empreses que asseguren que tenen les facturacions en regla afirmen que no van facilitar a aquest organisme auditor les facturacions als partits polítics perquè desconeixien que hi haguera obligació real de fer-ho. En qualsevol cas en un estat de dret s'estableix la següent màxima: "el desconeixement de la llei no n'eximeix el compliment".

FACTURES AMAGADES ALS TRIBUNALS DE COMPTES

L'auditoria realitzada pel Tribunal de Comptes el 1989, amb l'objectiu de conèixer quines van ser les despeses electorals realitzades pels partits polítics per a les eleccions generals i europees, afecta principalment les empreses que van prestar serveis al PP, al PSOE, al CDS, a IU i, al País Valencià, a UV.

Així doncs, a l'estat, les empreses que

van treballar per al Partit Popular, en conjunt, van ser les que més facturacions van amagar al Tribunal de Comptes, amb una xifra tortal de 1.193.966.323 pessetes; seguides de les que treballaren per al PSOE i per al PSC, amb 671.004.130 i 208.886.085 pessetes, respectivament.

Per volum, en aquesta relació, li segueixen les empreses contractades pel CDS, amb més de 742 milions de pessetes; Izquierda Unida, amb 329.929.814 pessetes; i Unió Valenciana, amb 70.601.001 pessetes.

Les empreses contractades pel PP que més facturació van ocultar al Tribunal de Comptes, van ser les empreses Mass Media –una central de compres publicitàries– amb 298.860.721 pessetes; Gramavi, amb 94.991.497 pessetes; les indústries Rivadeneyra, amb prop de noranta milions de pessetes i l'empresa d'arts gràfiques Mateu Cromo, amb més de 64 milions de pessetes.

El partit liderat per José María Aznar va centralitzar a través de la Tresoreria Nacional la major part del pressupost electoral –prop del 95%–, el responsable del qual era aleshores Angel Sanchis Perales, actualment processat per un presumpte delicte de suborn en el denominat "cas Naseiro".

VINCULACIONS AMB EL CAS FILESA

En segon lloc, pel que fa al volum econòmic contractat, figuren les empreses que van prestar els seus serveis al comitè de campanya del PSOE i del Partit dels Socialistes Catalans (PSC), que, en conjunt, no van donar als auditors del Tribunal de Comptes factures per un import lleugerament inferior als 876 milions de pessetes, dels quals 206'8 milions corresponen a la campanya a Catalunya, 33'1 milions a la del País Valencià, i 11'2 a la campanya de les Illes..

Entre les empreses que no han facilitat les seues factures al Tribunal de Comptes, destaca, en primer lloc, la firma d'arts gràfiques Hauser & Menet, amb 296'2 milions de pessetes. Aquest import va ser contractat gairebé íntegrament amb la comissió executiva federal del PSOE i només 1'5 milions amb el PSPV-PSOE.

Hauser & Menet, junt amb Mabuse –que va ocultar igualment factures per un import de 26 milions de pessetes– van formar part de les empreses relacionades amb l'escàndol descobert recentment de finançament del PSOE, i més concretament amb les empreses denominades Filesa i Time Export, en els casos de presumptes donacions o cobrament de comissions del partit socialista.

Es dóna la circumstància que el diputat socialista Carlos Navarro, el cap visible d'aquest *holding* d'empreses, muntat presumptament per sostenir l'economia del PSOE, és de professió auditor de comptes.

Així mateix, una altra de les empreses que figuren en aquesta relació no li serà desconeguda al lector. Es tracta de Gráficas Díaz, d'Alacant, el propietari de la qual és l'ex-president de la Diputació Provincial d' Alacant Antonio Fernández Valenzuela, que va ser condemnat pels tribunals per afavorir la seua pròpia empresa amb contractes de la corporació provincial.

També dues empreses catalanes, Talleres Gráficos Soler i la productora Alta Definición, ocultaren al Tribunal de Comptes factures per un import de 32 i 24 milions de pessetes respectivament. L'única empresa de Les Illes que figura en la documentació del tribunal és una empresa anomenada Publicidad Continental, que no va informar a aquest organisme de la facturació que li va fer al PSOE, per un import superior als onze milions de pessetes.

EL CDS VA GASTAR 742 MILIONS L'ANY 1989

El partit del duc de Suárez, el CDS –que segueix els passos de l'extinta UCD– , també es troba entre les organitzacions que van ser investigades. Concretament, segons l'informe del Tribunal de Comptes, van ser 32 empreses les que no van informar a aquest organisme de les quantitats que havien percebut pels serveis prestats al CDS durant la campanya electoral, les quals pugen a més de 742 milions de pessetes.

Dues empreses, Solución Diagonal i Vat, encapçalen el llistat per la seua quantia. La primera va facturar al CDS 266'8 milions de pessetes i la segona va contractar amb el partit centrista prop de 118 milions. Així mateix, la firma Grafiter, una impremta de Madrid, no va informar tampoc que havia realitzat treballs per als centristes per un import de més de 91 milions de pessetes.

És important deixar clar que aquest informe del Tribunal de Comptes no denuncia en cap moment irregularitats relatives a la Hisenda Pública. Només es tracta d'una relació d'empreses que no han facilitat a aquest organisme les seues facturacions amb l'objectiu de certificar que realment s'han mantingut dins dels límits de despeses electorals marcats per la llei de 1987 els partits concurrents als comicis electorals auditats.

La coalició Esquerra Unida, la candidatura que en els comicis electorals de 1989 disposava del pressupost més modest entre les grans formacions polítiques, també s'ha vist inclosa en aquest informe del Tribunal de Comptes.

En el cas d'Esquerra Unida cal realitzar algunes apreciacions: si les empreses amb les quals va contractar diversos serveis per a la campanya electoral de les eleccions generals i europees de 1989 no van facilitar les seues factures al Tribunal de Comptes, això no afavoria a aquesta formació perquè el seu pressupost es quedava per sota de la quantia màxima d'inversió electoral autoritzada.

Els informes que realitza el Tribunal de Comptes persegueixen, mitjançant auditories, certificar que els partits polítics que concorren a les convocatòries electorals no sobrepassen el límit marcat per la llei de 1987. Per això ara com ara, només es poden permetre aquest luxe formacions com el PP o el PSOE, i en cap cas partits com ara el CDS o formacions polítiques com ara Esquerra Unida.

No obstant això, segons aquest informe, les empreses que van treballar per a la coalició d'esquerra l'any 1989 no van informar el Tribunal de Comptes d'una facturació conjunta d'uns 330 milions de pessetes.

El mateix passa amb organitzacions com Unió Valenciana. Segons l'informe, les empreses amb les quals va treballar en aquells comicis no van declarar més de setanta milions. Un cas semblant són els partits PNB, UPN o la coalició Convergència i Unió, els pressupostos dels quals difícilment podrien superar els límits establerts d'inversió en campanya electoral.

Per tant, el Tribunal de Comptes es veu en l'obligació d'auditar totes les candidatures, però resulta evident que els únics beneficiaris de l'ocultació de factures o qualsevol altra circumstància irregular, són els grans partits, el PSOE i el PP.

Aquests busquen fórmules per a ajustar-se a allò que estableix la llei, i mentrestant posen en marxa presumptes caixes B amb què es fan inversions electorals que, en ocasions, dupliquen el límit legal, i que són el vertader objecte de la investigació, especialment aquelles empreses que han acceptat el joc dels grans.

Equip d'Investigació

PSC

	Facturació
Safi-Dos	2.000.000
Jotaca	6.496.000
Adhesivos Corominas	1.505.627
Kanguros	1.579.200
Tompla	19.268.176
Audison	6.192.080
Transvolart	12.256.824
Casc-Canet	4.078.414
Anaf, SA	10.169.310
Nueva conexión	3.583.940
Publiestetic, SA	3.987.489
F. Mauri, SA	3.154.024
Sistemas Radiofónicos, SA	2.166.108
Reprocolor Llovet	1.528.016
Uniprex	3.560.357
Publintegral, SA	13.534.392
Servepublicidad	1.535.470
Coenco	4.644.505
Artes Gràficas Cusco	12.775.806
Omina	1.422.000
Creser	4.223.380
Media Europa España	14.728.407
Exit	1.340.304
Sogeflor	5.111.200
Talleres gràficos Soler	32.046.721
Coop. Catalana publicitat	4.207.840
Alta Definición	23.688.000
Globos Festival	2.391.200
Tribuna	1.125.712
T. G. Alfandir	1.263.610
Autocares Juliá	2.107.513
	206.336.085

Facturació equivalent al 70% de les despeses comptabilitzades.

IU

	Facturació
Duck Mark	12.665.976
L'anolec, SA	1.646.828
Arpón	14.399.097
Gráfica Ruiz Polo	8.277.820
Igráficas	2.626.104
Sintonia	1.574.687
Mausser	10.254.204
Linea	4.090.800
Mateu	1.120.000
Publintegral	224.535.581
Agencia Efe	6.278.747
Estudio de Diseño y Arte final	3.227.080
Video Spot	3.467.520
Servigras	1.225.280
Renfe	1.391.600
Grafitol	3.577.861
Tipo Ofset La Industria	1.103.440
Graficas sol	22.870.002
Rioma, SA	3.502.800
Trama 2, SA	1.685.600
Unipapel	1.395.974
	329.029.814

Facturació equivalent al 84% de les despeses comptabilitzades.

UV

	Facturació
Saez Bort Diseño	3.057.924
Test	19.889.627
Hermanos Madán	6.926.819
Gráficas Paterna	2.618.720
Gráficas Carceller	9.950.304
Bennan, SL	1.288.000
Gráficas Benifayó	1.058.400
Xuquer Palace	2.491.742
Las Provincias	5.180.056
4 Publicidad, SA	6.944.000
SA Manipulados de Papel	8.008.149
Industrias Gráficas Levantinas	2.187.360
	70.601.001

Facturació equivalent al 85% de les despeses comptabilitzades.

CDS

	Facturació
Venturini, SA	34.505.016
Papelera del Carrión (Pulència)	41.453.680
Grafiter	91.822.306
Publienvio, SA (Barcelona)	29.993.273
Solucion Diagonal	266.798.694
Artes Gráficas EMG, SA	3.050.936
Panorama	25.078.923
Martiplas	11.709.553
Duck Mark	4.363.000
Vat, SA	117.883.934
SER	16.500.000
Altamira	19.762.764
Euro Mailing	16.523.216
Prógesa	3.000.000
Este-Oeste	4.209.826
MMLB (Barcelona)	16.800.000
Gestair	4.312.573
Ofrane Store (Barcelona)	2.424.800
Mediterraneo Internacional (Palma)	3.696.000
Medina Especiales (Palma)	2.900.000
Asociados de Santiago SA (Santiago)	3.744.585
Autopulimans Travidi, SL (La Corunya)	1.070.600
Publi Jalón (Saragossa)	1.810.928
ERIXA (Pamplona)	1.806.696
Gráficas Rogelio (València)	3.042.000
Transvis, SL	3.429.720
Zaga Publicidad (Badajoz)	1.003.102
Rotulos Zocar (Múrcia)	1.000.003
Imprenta Selmar (Múrcia)	2.103.600
Estudio Gente (Alacant)	2.228.173
Caverni (Saragossa)	1.364.905
Marco Publicidad (Múrcia)	2.904.386
	742.205.124

Aquesta facturació equival al 71% de les despeses totals declarades pel partit.

PSOE

Alacant	
Zar Comunicación	1.614.999
Diari Información	2.041.190
Sucesor de Lluc	1.907.926
Diari La Verdad	1.488.704
Serigrafía Calleja	1.282.800
Castelló	
Artes Gráficas SL	1.422.126
València	
Juma	2.016.000
Videquip	4.200.732
Estudio Gráfico	1.392.480
Vale Noche, SA	2.349.552
Publip's	2.576.952
Anto Dant	1.014.952
Gráficas Díaz, SL	3.913.400
Nausser y Manet	1.525.440
Transvía, SL	1.424.400
Balears	
Publicidad Continental	11.240.694
Total estat:	671.004.130

PP

Alacant	
Cirilo Industrias Gráficas	2.485.280
Rock Conexion	1.800.000
Barcelona	
Slogan	3.022.436
Bonet	1.419.398
Total estat:	1.199.966.323

DENÚNCIA

Les nostres costes, plenes de punts negres.

Platges de porqueria

Els Països Catalans tenen prop d'una trentena de punts negres a les seves platges. La publicació d'aquestes dades no ha desanimat, malgrat tot, els banyistes, que continuen festejant el perill de submergir-se en unes aigües molt allunyades de les més elementals normes sanitàries.

Al mateix temps que els primers dies d'estiu han començat a lluir amb tot el seu esplendor, han aparegut dos informes sobre la contaminació de les nostres platges. L'un de la conselleria de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, i l'altre del Ministeri de Sanitat espanyol. Tot i que les advertències sanitàries són prou severes respecte a les deficiències higièniques de l'aigua i la sorra, la gent no ha deixat d'anar a la platja per gaudir dels primers caps de setmana de sol. Evidentment, amb el risc sanitari que se'n segueix.

Això no obstant, també hem de dir que aquests informes oficials no han estat cap mena de sorpresa per a la gent assídua a les platges més contaminades dels Països Catalans. I això perquè als llocs on la contaminació marítima s'ha fet més habitual, les converses sobre l'estat de l'aigua ("Avui és neta, l'aigua, ¿oi?"), i el costum d'estirar-se a la sorra entre llaunes de refrescs, ampolles buides i porqueria diversa, s'ha convertit en un hàbit tan assumit que la gent ja ni en fa cas. No podria entendre's, si no, la massiva afluència de banyistes, aquests últims caps de setmana, a les platges que les autoritats sanitàries han marcat com a punts negres del nostre litoral.

Concretament, segons el Ministeri de Sanitat espanyol, als Països Catalans hi ha 28 punts negres —dels quals al gràfic de la pàgina següent en destaquem 10—, que es concentren en essència als voltants dels grans nuclis industrials. Les platges de Sant Adrià (Sant Adrià de Besòs), del Prat (el Prat de Llobregat), Viladecans (Viladecans), Gavà (Gavà), Castelldefels (Castelldefels) i les Botigues (Sitges) són les platges més deficients de prop de Barcelona. La d'Alboraia (Alboraia), les Arenes (València), Pinedo (Pinedo) i el Saler (el Saler), ho són de la capital del País Valencià. I Palma Nova (Palma de Mallorca), evidentment, de la ciutat balear.

La brutícia de les platges és un problema que es repeteix cada estiu. JOANCELIA

CONTAMINACIÓ FECAL

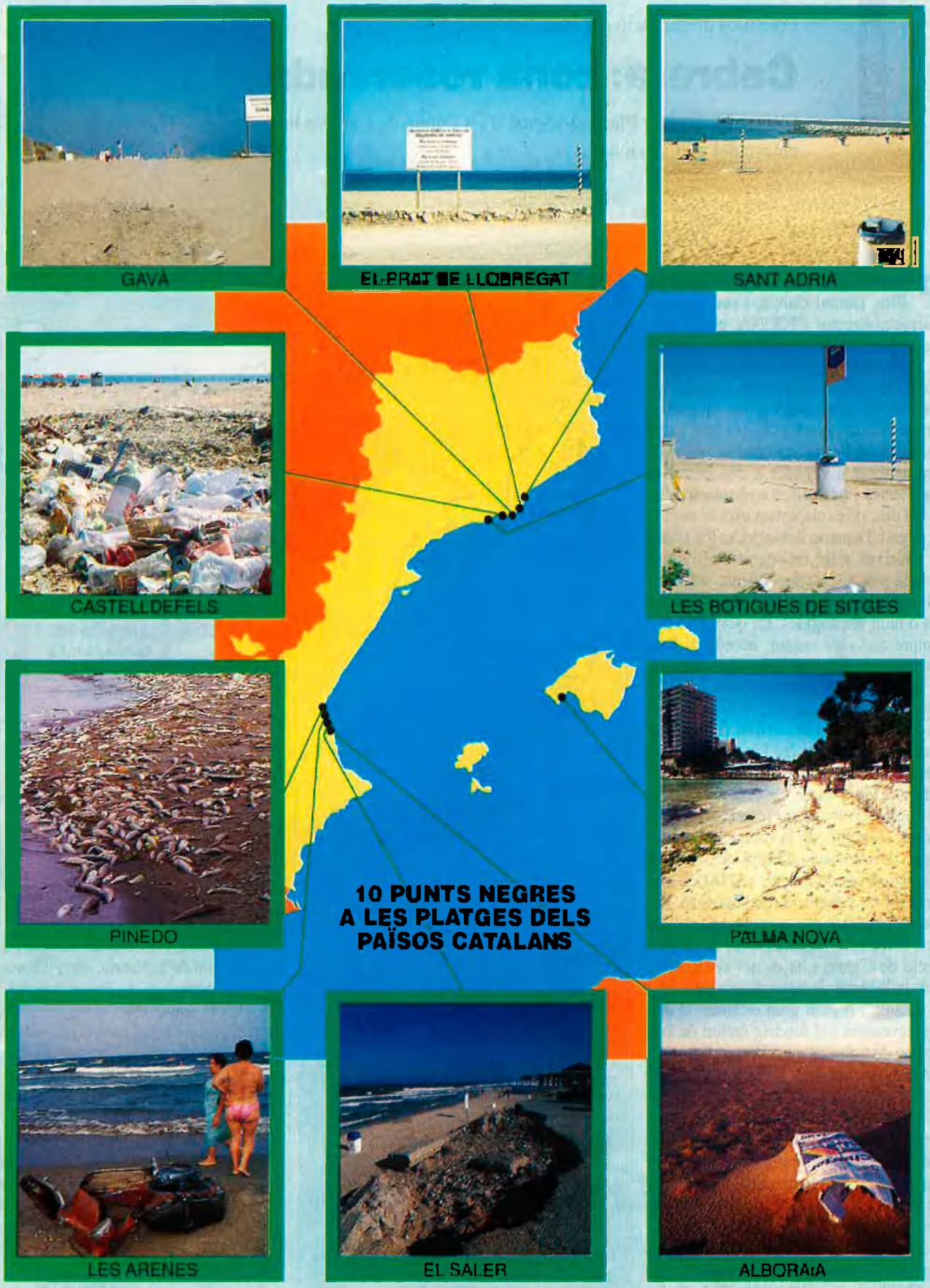
Les dades sobre la contaminació de les platges dels Països Catalans han indignat els alcaldes dels municipis on es troben situades. Tant és així que la Conselleria de Medi Ambient del Principat s'ha resistit tant com li ha estat possible a fer públic el seu informe. Respecte a aquest punt, hem d'indicar que la majoria d'aquestes poblacions viuen del turisme *de cap de setmana*; és a dir, de la gent de les grans ciutats que va a passar un dia de platja a la rodalia de Barcelona o de València.

Els únics municipis que han reconegut obertament el mal estat de les seves platges han estat el del Prat de Llobregat i el de Viladecans. Al primer, un cartell enorme, col.locat a l'entrada de la platja, desaconsella de banyar-s'hi per motius sanitaris. Això mateix passa en un tram de dos-cents metres de la platja de Viladecans.

No totes les platges contaminades es concentren, tanmateix, a les grans capitals del nostre país. N'hi ha d'altres que per diverses raons (desembocadura de rius, sèquies, abocadors, etc.) presenten també un deficient estat higiènic per als banyistes. Són les de Creixell (Creixell), l'Arenal (l'Ampolla), Morro de Gos (Oropesa), el Pinar (Castelló), Casablanca (Almenara), Pollença (Pollença), Corint (Sagunt), el Puig (el Puig), la Pobla de Farnals (la Pobla de Farnals), el Perelló, les Palmeretes del Rei (Sueca), Dorado (Cullera), Xeraco (Xeraco), Daimús (Daimús), Miramar (Miramar), Piles (Piles) i les Deveses (Oliva).

En la majoria de casos, la contaminació del litoral dels Països Catalans és causada per l'abocament de residus sense depurar. És per això que, teòricament, el problema té una solució prou senzilla; és a dir, l'únic que caldria és aplicar amb el màxim rigor els plans de sanejament dels rius catalans i valencians. I més si tenim present que segons la Conselleria de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, hi ha diversos focus de contaminació fecal a les platges catalanes, aspecte que "podria afectar negativament la salut dels banyistes".

E. Company

GAVÀ
EL PRAT DE LLOBREGAT
SANT ADRIÀ
CASTELLDEFELS
LES BOTIGUES DE SITGES
10 PUNTS NEGRES
A LES PLATGES DELS
PAÏSOS CATALANS
PINEDO
PALMA NOVA
LES ARENES
EL SALER
ALBORAIA

ECOLOGIA

Polèmica preservació del Parc Nacional.

Cabrera: zona reservada

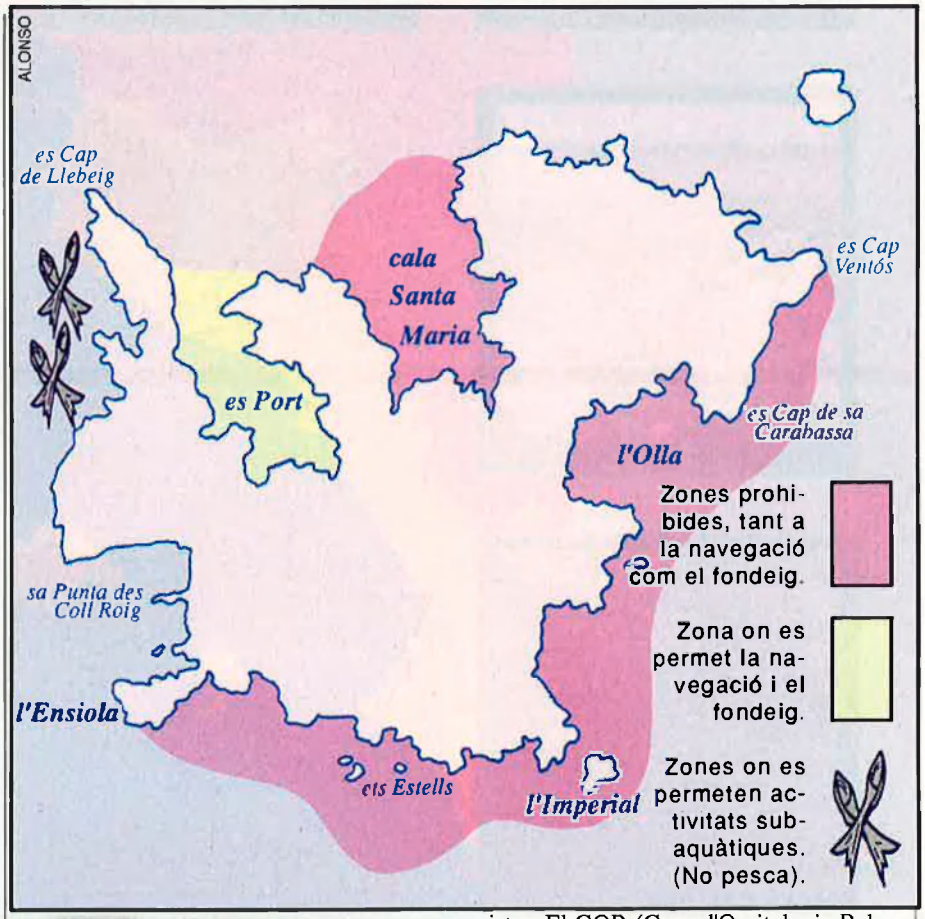
L'entrada en vigor Pla Provisional d'Ús Públic de Cabrera ha provocat la primera gran polèmica entorn del parc nacional

Presentat pel delegat del Govern a les Illes, Gerard Garcia, i per Santiago Marraco, director d'ICONA, el Pla preveu, com a part més importat, la limitació de l'ancoratge d'embarcacions fins a un màxim de cinquanta per dia. Segons explicaren,"es tracta d'evitar les excessives concentracions d'embarcacions que, a certes dates de l'estiu, es produeixen cada any, arribant a vegades a concentrar-se dues-centes i tres-centes embarcacions en un sol dia; xifres clarament excessives".

A part d'aquesta limitació, el Pla també es referixen a tot un seguit d'activitats, com la pesca, l'escursionisme, activitats sub-aquàtiques,etc. que es veuràn prohibides o molt restringides. En qualsevol cas, sempre que algú vulgui accedir al Parc Nacional de Cabrera haurà, prèviament, de demanar permís per escrit a ICONA, organisme que s'encarregarà de filtrar totes les peticions. Les normes de comportament dels visitants del Parc també queden recollides en el Pla. Quan es va fer públic el Pla d'Ús de Cabrera ràpidament es produïren les primeres reaccions en contra, sobretot de la limitació de l'ancratge. L'Associació d'Instal.lacions Nautico-deportives de Balears (ANADE) s'ha convertit en l'abanderat de l'oposició. Segons el president d'aquesta associació, Ricard Ferrer, "la reglamentació de la protecció de Cabrera ha de ser compatible amb la llibertat de navegació esportiva i de turisme". Aquest grup reclama "el dret a la navegació i el fondeig entorn de l'arxipèlag de Cabrera" i es mostra disposat a dur endavant quantes accions (legals i de mobilització) siguin necessàries per fer valer aquest dret. Rebutgen contundentment les acusacions de contaminadors, "un vaixell fondejat sobre arena no pot fer cap mal i nosaltres, per altre banda, som els primers interessats a preservar els valors naturals de Cabrera i si algú, individualment, contamina, embruta, que es prenguin mesures en la seva contra".

No són de la mateixa opinió els ecologistes. El GOB (Grup d'Ornitologia Balear i Defensa de la Naturalesa) i Greenpeace consideren que en línies generals el Pla d'Ús és acceptable, si bé "és preocupant que es permeti l'ancoratge a cinquanta embarcacions diàries, ja que això implica la posada en marxa d'infrastructures en els llocs d'ancoratge, i d'això no es tracta, sinó de conservar. Tot el que vagi en contra de la conservació ha de ser limitat i exclòs, "com el fondeig", que destrueix les praderies de posidònies". D'altre banda, els ecologistes consideren que el parc ha de ser un bé social i no una zona per a ús d'uns pocs, en al.lusió a les manifestacions fetes pels representats de clubs nàutics.

Miquel Payeras

Prohibicions
- Pescar
- Embrutar la mar
- Deixar escombraries
- Qualsevol activitat sobre fauna i flora terrestre o marítima
- Tocar peces arqueologics
- Extraure o reomoure roques o qualsevol altre element d'interès geològic o geomorfològic
- Utilització d'aparells a alt volum
- Acampar
- Fer foc
- L'esquí
- Vehicles

Limitacions
- Dos nus de velocitat
- L'accés sempre limitat i amb permís d'Icontres
- Activitats sub-aquatiques: només durant 6 hores i fins a un máxim de tres embarcacions per dia

PAÍS

120 milions de persones pateixen diabetis

La diabetis: una malaltia gens benigna

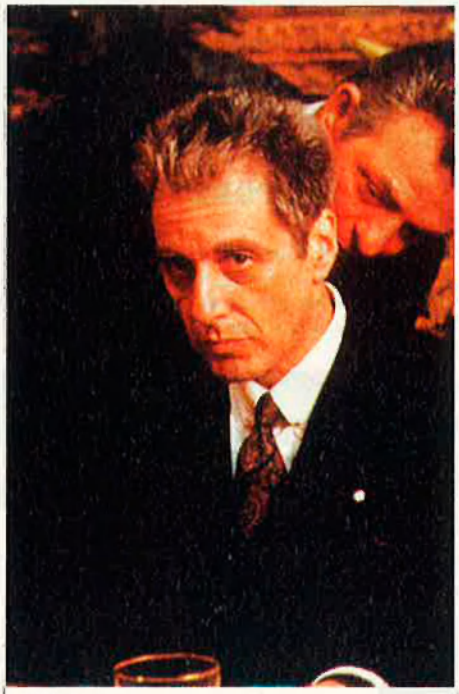
El dia 27 de juny se celebra el Dia Mundial de la Diabetis per cridar l'atenció sobre aquesta malaltia. La diabetis és una malaltia incurable en què l'actitud del malalt és fonamental per esmorteir-ne les possibles conseqüències greus.

Michel Corleone (Al Pacino) al *Padrino III* es fa gran. L'aparició del cabell blanc transforma la seva fredor severa. Es torna més vulnerable. Comença a cedir. Està cansat. Està malalt. La seva germana li subministra insulina. Les seves úniques llàgrimes van acompanyades d'una crisi hipoglucèmica –descens de glucosa a la sang–. Defalliment, taquicàrdia, suor en plena confessió. Un suc de taronja carregat de sucre begut d'un glop i la normalitat reapareix. Coppola retrata la vulnerabilitat en forma de diabetis i converteix Michel Corleone en un dels pocs personatges que en la ficció cinematogràfica han encarnat, fins ara, aquesta malaltia.

La diabetis, en l'actualitat, afecta 120 milions de persones pertot el món. Al Principat de Catalunya, un 2'1% de la població total està afectada per la diabetis. Aquesta xifra augmenta fins al 8'9% a partir dels 65 anys d'edat. Segons altres dades basades en el consum de fàrmacs, al País Valencià l'1'79% de la població es medica com a diabètica, a les Illes l'1'35% i al Principat l'1'60%. Totes aquestes xifres situen el nostre país en la mitjana europea, fet que, segons ha explicat el Dr. Lloveras –membre del Consell Assessor de la Generalitat– nega la hipòtesi que els països del sud són més afectats per la diabetis que els països del nord. Estudis més antics assenyalaven València, Alacant i les Illes com unes de les zones més afectades per la diabetis de tot l'estat espanyol.

La dada més recent que es té sobre l'evolució de la malatia és que al Principat cada any n'apareixen 300 casos nous en persones menors de 30 anys. D'aquestes, la meitat corresponen a població menor de 15 anys.

La diabetis és una malaltia incurable de tractament permanent amb tendència a complicacions agudes. Aquesta malaltia difícilment ocasiona la mort per causa directa. Actualment, no es veuen hipoglucèmies irreversibles, fet bastant freqüent cinquanta anys enrere. En canvi, les seqüeles d'aquesta malaltia continuen sent molt greus si no es tracten degudament.

Al Pacino. ARXIU

La diabetis, per les seves múltiples característiques, rep sovint el nom de la malaltia de les mil cares. Diagnosticar-la, que en principi podria fer-se ràpidament perquè presenta uns símptomes bastant clars (set, cansament, pruïja vulvar, pèrdua de pes) sovint es fa llarg. Un estudi fet a Anglaterra demostrava que de cada quinze pacients de diabetis ingressats en un hospital, a catotze no se'ls havia fet mai una anàlisi d'orina després d'un total de 41 visites al metge.

Les causes de la diabetis són encara bastant desconegudes. Els estudis realitzats apunten cap a difents components. Hi ha un acord generalitzat entre els investigadors que les causes són heterogènies. Poden ser de tipus hereditari, genètic, víric i últimament s'estudia com a element desencadenant de la malaltia la importància dels factors ambientals.

Els grups de risc són, en principi, la gent obesa (que en cap cas s'ha de confondre amb gent que pateix un sobrepès), les embarassades, els pacients tractats amb cortisona i la gent que viu situacions d'estrès. Com a factors desencadenants, banda de l' estrès, són freqüents els casos que la malaltia es presenta d'una manera evident i ràpida després d'un disgust. També poden ser importants la mala nutrició i els factors climàtics. La primavera i la tardor són les èpoques de l'any on és més fàcil que la diabetis es manifesti. Les dones són, estadísticament, més afectades per aquesta malaltia.

El cas de les embarasades presenta dues tipologies diferents. i clares: la coneguda com a tipus I, que té com a principals característiques que normalment s'inicia en gent de menys de 30 anys i que qui la pateix és insulino-depenent. La diabetis tipus II no crea necessàriament insulino-dependència i es manifesta generalment en persones de més de 40 anys amb signes d'obesitat. Sobre aquest tipus de diabetis cal descartar el tòpic que és menys greu. Sovint, són més conscients de la seva malaltia els malalts del primer grup, ja que als del segon és molt més difícil educarlos. Normalment, les persones que pateixen aquest tipus de malaltia es resisteixen a veure's com a malalts, mentre que els del primer grup, potser perquè la malaltia se'ls presenta en forma de crisi més fàcilment (la dependència absoluta de la insulina) o perquè la pateixen des de més joves, són més conseqüents amb el tractament. Es dóna el cas de la diabètica embarassada, circumstància que comporta un risc per al fetus. Les mesures de prevenció obliguen a portar un control molt rigorós del grau de glucosa per evitar que no es produeixin variacions que puguin afectar el fetus i per controlar el pes. Per dis-

LA DIABETIS

120 milions de persones afectades per la diabetis a tot el món

LA DIABETIS A CATALUNYA

El 2,1% de la població catalana està afectada per la diabetis

El 8,9% de la població major de 65 anys està afectada per la diabetis

FACTORS DESENCADENANTS DE DIABETIS

- L'Obesitat i el sedentarisme.
- L'embaràs, forts traumatismes i malalties agudes.
- Medicació amb corticoides, com la cortisona.
- Situacions d'estrés.

DRETS I OBLIGACIONS DEL DIABÈTIC

Drets

- Educació garantida pel malalt i la seva família.
- Tractament dels problemes especials.
- Control regulat dels nivells de glucosa i de la situació psicológica.
- Un tractament mèdic amb uns objectius d'auto-control pel pacient.

Obligacions

- Integració de les normes a la vida diària.
- Control dia a dia de la pròpia diabetis.

VICTOR NAVARRO

minuir el risc final normalment s'avança el part.

I es dóna el cas de l'embarassada que es torna diabètica. Un cop l'embaràs finalitza, normalment la diabetis passa a un estat latent i queda soterrada. En aquests casos és molt important portar un control perquè el desenvolupament final de la diabetis es pot ajornar molts anys.

Un dels problemes que té la diabetis és que és una malaltia que en principi no "fa mal", o sigui, que no es manifesta en forma de dolor. Això fa que l'afectat sigui més reticent a seguir el tractament, situació perillosa, perquè si el tractament no se segueix correctament el mal és irreparable. El diabètic té tendència a complicacions cròniques i no es pot considerar mai un malalt benigne.

Un estudi realitzat l'any 1985 al Centre Carter de la Universitat d'Emory, als Estats Units, en què es comparaven les taxes de prevalència de les diferents alteracions que sobrevenen al diabètic com a conseqüència de la malaltia, donava uns resultats prou eloqüents en comparació a la població no diabètica: els diabètics pateixen gangrena 29'9 vegades més que els no diabètics; malalties del ronyó, 11'3 vegades més; atacs de cor fulminants, 5'4 vegades més; malalties càrdio-vasculars, 4'6 vegades més que la població general, etc. Els malalts del tipus I tenen més tendència a patir retinotopatia (amb conseqüències de pèrdua de visió total) i nefropaties, mentre els afectats pel tipus II són més perjudicats per malalties càrdio-circulatòries.

L'OMS, en instaurar el Dia Mundial del Diabètic, vol incidir precisament en la conscienciació. De ben segur que la diabetis és una de les malalties on l'autocontrol és la principal arma de defensa. Aquests hàbits configuren tot un estil de vida que marca diferències grans entre els diabètics i els no-diabètics, però que en cap cas vol dir una vida de marginació. Aquesta malaltia incurable i de tractament

permanent va passar la seva línia de l'Equador quan els investigadors McLeod i Banting van descobrir la insulina, l'any 1922. La insulina va ser introduïda a Catalunya molt ràpidament, l'any 1925, pel Dr. Rossend Carrasco, que en va ser un dels pioners a Europa. El Dr. Carrasco, de caràcter vitalista i arriscat, va ser el primer metge que va dedicar-se únicament a la diabetis. Per aquest motiu l'anomenaven " el metge d'una sola malaltia". Queda molt enrere la història dels primers pacients tractats amb insulina. Molts d'ells, amb la seva constància, van aconseguir sobrepassar totes les previsions i viure fins als noranta anys amb les restriccions de vida implícites de la malatia, tot i que fent vida completament normal. Actualment, els diabètics en les nacions industrialitzades consumeixen anualment 6 tones d'insulina.

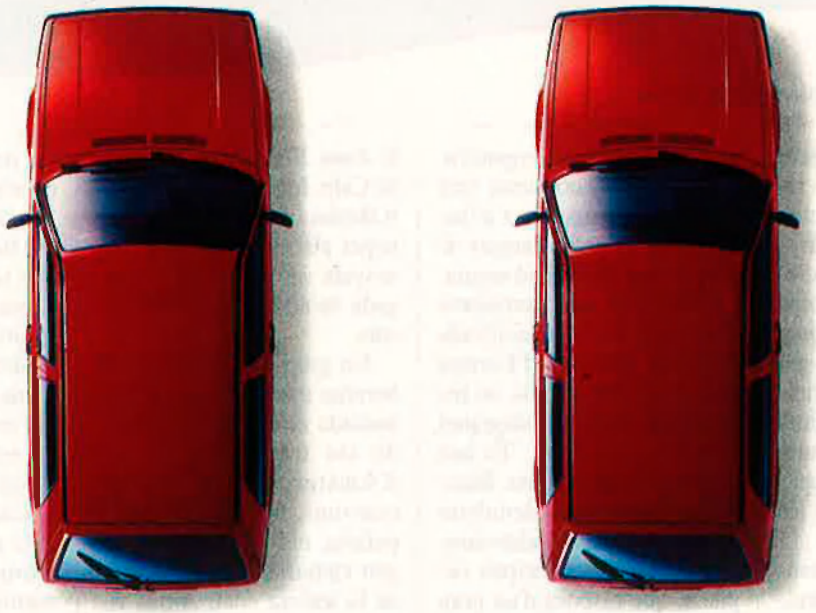
Les últimes investigacions per afrontar aquesta malaltia han anat encaminades cap al trasplantament. En els últims temps, el transplantament de pàncrees no té gaire acceptació perquè pot comportar problemes. En això, el doctor Coll Robert és taxatiu: "Es un propòsit que està en fase d'experimentació clínica. Cada vegada, l'acceptació de l'organisme és major, però no encara en un grau que permeti dir que és el camí de futur. Per una malaltia que té tractament, l'aventura del trasplantament, inclús èticament, planteja dubtes. Abans de fer una intervenció tan agressiva cal pensar-s'ho. Quan es fa és perquè els malalts arriben molt espatllats. El trasplantament de pàncrees és molt diferent del trasplantament de cor o de ronyó".

La tendència actual en aquest terreny s'ha desenvolupat més en el trasplantament dels illots pancreàtics, que fan la funció de segregar insulina, malgrat que, per ara, tampoc ha donat resultats massa satisfactoris. Mentre les experimentacions fan el seu curs, cada vegada més es fa més incidència en els factors educatius que poden ajudar a viure millor amb la malaltia. A Catalunya, la implantació d'associacions de diabetics a moltes comarques fa que aquest plantejament educatiu pugui donar, a la llarga, bons resultats. Per una altra banda, el Servei Català de la Salut repartirà plomes injectores d'insulina gratuïtament.

Aquestes plomes injectores són una millora considerable sobre la xeringa clàssica, ja que, d'una banda, representa una millora higiènica, però per una altra, permet millor el control metabòlic perquè regula la dosificació. Aquesta mesura és un inici positiu per abolir situacions tan lamentables com la que es va produir l'any 1987 a l'ambulatori E. Ojea de la Seguretat Social de València. Allí, es distribuïa una circular en la qual es deia als pacients diabètics que "se'ls subministrava una xeringa amb la corresponent agulla recanviable, més dues agulles addicionals, ateses les característiques tècniques de la xeringa que permet ser utilitzada 12 vegades i cada agulla per quatre administracions".

Les plomes injectores també serviran per evitar malentesos de característiques còmiques o caricaturesques com l'expedient obert en el Departament de Cultura de la Generalitat del Principat, no fa massa anys, per esbrinar quin dels seus funcionaris era heroinòman sense plantejar-se abans quins funcionaris eren diabètics. Trobar xeringues a les papereres no sempre és sinònim d'heroïna.

Assumpció Maresma

Si vol conèixer la diferència entre Km. Crèdit i els altres crèdits per a cotxe, giri la pàgina.

La ruta blanca

Les últimes dades policíaques confirmen que la ciutat de Benidorm, l'aeroport de l'Altet i el moll d'Alacant s'han convertit en uns quants anys en un nus estratègic per a les rutes mundials de la droga.

Benidorm, important centre de distribució de cocaïna. RAFA GIL

Leopoldo Torres, fiscal general de l'estat, ha indicat que la coca continua sent distribuïda per Espanya per grans bandes internacionals, auxiliades amb la infrastructura de l'*hampa* marítima de la conserva, els *narcos* gallecs. Però Torres ha determinat també que la seua destinació és el gran atlas litoral mediterrani, amb consum propi i trampolins marcats cap a les grans capitals europees.

Turcs, holandesos i colombians apunten Alacant i Benidorm als seus mapes de ruta. Els registres policíacs calibren la situació: la coca creix, el haixix minva i l'heroïna es manté. L'intens trànsit turístic, unit a la gran quantitat de visitants, permeten un camuflament ben fàcil per als viatgers de la delinqüència organitzada. Benidorm continua sent un paradís de somni per a l'establiment de grans hangars de droga i una distribució segura.

Fonts de la seua comissaria confirmen que la massificada localitat turística d'Europa s'ha convertit en una de les principals portes estratègiques dels narcotraficants. "Es ben estrany no passar per Benidorm", comenten. Benidorm és l'única població valenciana, fora de les tres principals capitals, que disposa d'un grup autònom dedicat als delictes de substàncies tòxiques.

Les quantitats decomissades són, de totes maneres, encara ínfimes d'acord a les grans xifres de droga en moviment que els mateixos funcionaris locals i l'Interpol atribueixen a la zona. Els pobles costaners de Calp, Moraira, Altea, Alfàs o Benissa "s'han convertit en bones places per alleujar", assenyala un membre de la brigada benidormina d'estupefaents.

Un grup d'holandesos amb heroïna detinguts la setmana passada confirmen el trànsit de les trames de *cavall* d'Amsterdam. "En moltes ocasions, apunta un expert policia, els holandesos viatgen camuflats en programes de la tercera edat. Altres vegades, es tracta de vertaders turistes que ni sospiten què porten a les seues maletes. En més d'una visita, se les han furtades, és clar".

El control d'entrades als edificis hostalers de la capital de la Marina Baixa és cada vegada menys permeable. Les consultes amb Interpol són permanents, però molt sovint els individus escapen abans que una fitxa o una ordre de captura arribe a temps. No és la primera vegada que una maleta embotida de roba i neu o una capsa amb sabates i haixix és casualment trobada per les enfeinades senyores de la neteja.

Cada vegada es confisca més droga al País Valencià, alhora que Benidorm augmenta el seu paper d'ampla porta mediterrània del narcotràfic. La mola urbana ofereix una magnífica torre de Babel per a les narcotrames internacionals.

El mapa litoral d'aquestes comarques al sud és ideal. Desenes d'espigons esportius,

Narcoagenda 91

Gener. El Campello, l'Alacantí. La policia antinarcos descobreix catorze quilos d'heroïna al xalet d'un visitant turc. És la captura de *cavall* més notable fins la data al sud valencià.

Febrer. Alacant. Els homes d'estupefaents troben 127 quilos de cocaïna de gran qualitat als cellers d'un vaixell grec de bandera panamenya procedent de Colòmbia i atracat al moll. Era el major colp de neu apuntat fins a la data als llibres policials valencians. Per situar un exemple, el 1987, no van decomissar-se ni deu quilos de *coca* o *perico* en tota la província.

Maig. Agost, l'Alacantí. El grup provincial d'estupefaents atrapa en una finca dels afores el *Frasco* i la seua dona, líders del clan *Los Manchegos*, en companyia d'altres tres membres d'aquesta banda gitana. Se'ls van trobar, emmagatzemats al fons d'un *zulo*, dos quilos de coca fortament adulterada amb lidocaïna, un anestèsic fabricat per a dolors dentals. La partida la major trobada de droga al detall, estava destinada al proveïment de *pubs*, discoteques i sales de festa d'Elx i de la costa d'Alacant i les Marines.

Juny. Benidorm, la Marina Baixa. El grup d'estupefaents de la comissaria local sorprèn, gràcies a pistes facilitades per Interpol, tres holandesos, dos homes i una dona, membres d'una trama internacional lligada a l'*hampa* d'Amsterdam. El sfuncionaris policials capturen vuit quilos d'alta heroïna, varietat *brown sugar*, destinada al mercat regional, on haurien obtingut més de 4.000 milions de pessetes. La droga fou amagada al seient de darrere d'un fabulós Opel Omega, molt cremat als ordinadors europeus.

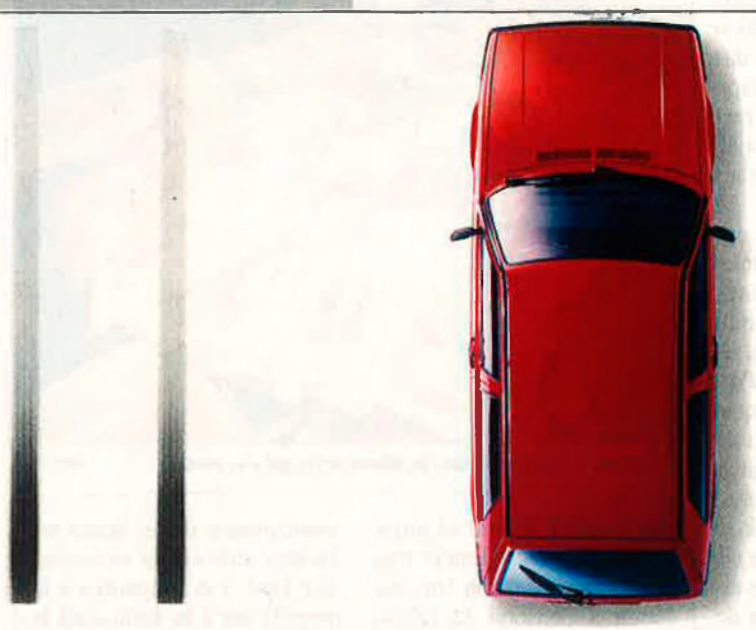
el primer aeroport valencià, un milió d'habitants, turisme de totes les races i butxaques, enorme vitalitat econòmica, indústria i altres rendes. El País Valencià ha superat el seu pes estratègic com un lloc ideal per travessar fàcilment lel control de la policia. Mentre que al llarg de 1990 la policia de València va decomissar prop de 690 quilos de coca a la capital del Túria, en els cinc mesos d'enguany aquestes confiscacions ja han augmentat més del doble.

Tècnics de la policia destaquen que mentre que els aeroports d'El Prat, a Barcelona, i Barajas, a Madrid, continuen poveint de coca la península i les Illes, el gran nus aeri de l'Altet, a l'Alacantí, el de major intensitat de trànsit i passatgers de la regió, ha iniciat una cursa delictiva terrible.

El grup d'Investigació fiscal i antidroga de la Guàrdia Civil ha comprovat que els narcos suposen molt menys vigilat l'Altet que a les pistes d'El Prat o Barajas, considerades pels traficants massa *calentes*, o rigorosament filtrades. Els funcionaris policials afirmen que la duana de l'Altet és tan hermètica com qualsevol altra.

La confiança en un aeroport de mànega ampla va fer que Luis Alberto Silva, súbdit de Bogotà, ingressara en presó el passat 26 de març. Procedent de Colòmbia-Santo Domingo, Silva s'havia traslladat fins l'Altet per regressar després a Madrid en un tranquil Intercity. El colombià anava pràcticament *vestit* de pasta bruta de coca, anomenada "perico" en l'argot. La caçadora, les botes, la maleta i la corretja del pantaló van ser trobats completament impregnades d'aquesta substància.

Ismael L. Belda

Km. Crèdit
El crèdit ràpid

"la Caixa" li ofereix un crèdit molt interessant per a la compra del seu cotxe. La seva característica fonamental és la rapidesa. La concessió, cosa de minuts. No hi ha esperes. Ni tràmits enutjosos. Vostè pot disposar del seu crèdit fins i tot abans d'emparaular el cotxe. Cosa que li ofereix un avantatge clar a l'hora de negociar-ne la compra. I tot això en les millors condicions econòmiques. Corri. Vingui a "la Caixa". Posi en marxa el seu crèdit.

"la Caixa"
CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA

Gregal, continua el desgavell

La caiguda del Consorci d'Editors Valenciana encara no té solució. Els autors que hi van publicar no cobren, mentre que els llibres continuen a la venda i la Caixa Provincial d'Estalvis de València, principal creditor, ha començat les accions legals en contra, de manera purament simbòlica.

Dalt, Juan de Dios Leal. Baix, els llibres de Gregal a la venda. RAFA GIL

El mes de juny de l'any 1988 molts dels autors que havien publicat llibres en l'editorial Consorci d'Editors Valencians començaren a rebre cartes on se'ls indicava que l'empresa tenia problemes i que no cobrarien puntualment els seus drets d'autor. La situació va estranyar tothom, perquè Gregal, la més popular de les col.leccions formades pel consorci, partia com a pionera en el món de la publicació d'obres didàctiques en valencià i oferia també tot un seguit de publicacions juvenils que els mestres recomanaven d'una punta a l'altra del País Valencià. Però, inexplicable o no, la crisi era real, i tota una sèrie d'esdeveniments precipitaren la ruptura entre el responsable màxim de l'editorial, Juan de Dios Leal, i els seus escriptors.

Leal no va admetre en cap moment que l'editorial funcionara malament i continuava evitant parlar amb la premsa i els autors. No obstant això, els deutes creixien i la Caixa Provincial de València, de la qual havia estat conseller Juan de Dios Leal, arribà a demanar 160 milions. Així les coses, els escriptors decidiren unir-se per reclamar els diners que els devien i per denunciar que els llibres, tant de text com de lectura, continuaven venent-se. Per tal d'embolicar un poc més la troca, als primers requeriments que se li feren, Leal va respondre amb una situació de parador desconegut.

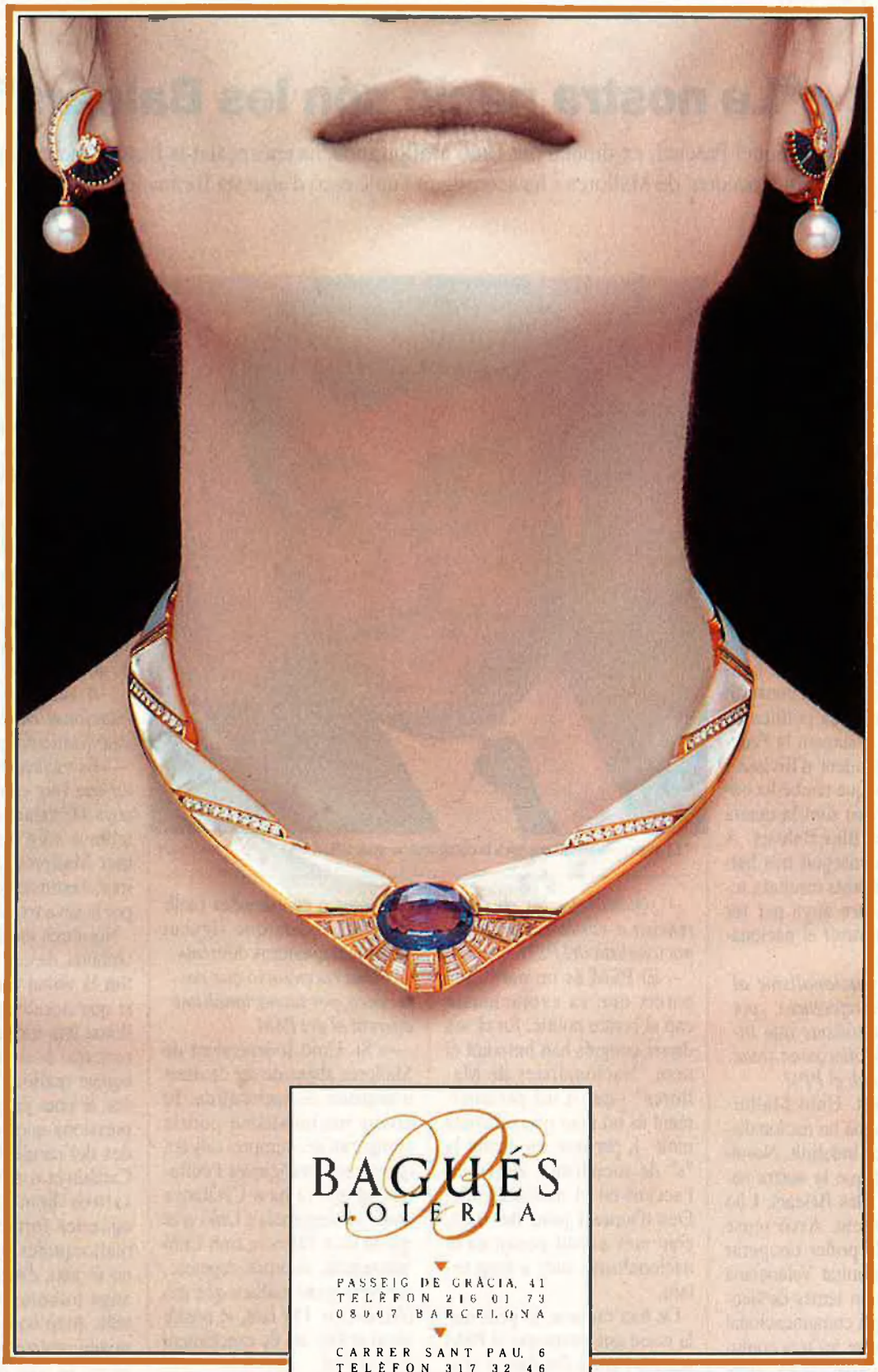
Amb l'endèmica lentitud judicial com a aliada, la situació anà allargant-se sense que hi haguera cap novetat, fins que, el passat 26 d'abril, la Caixa d'Estalvis Provincial de València presentà davant el jutjat número 12 de València una demanda de fallida forçosa contra el Consorci. La fallida implicava que el jutjat havia de nomenar un administrador per tal de controlar els ingressos de l'editorial i assegurar-se que anaven a parar a mans dels creditors.Però la demanda era només una operació d'imatge perquè la Caixa no ha presentat els poders necessaris perquè la fallida siga efectiva.

La Caixa Provincial assegurava amb aquesta maniobra el manteniment de les bones relacions amb el seu ex-conseller Leal, i es preparava a la vegada per a la fusió amb la Caixa Provincial d'Alacant. La signatura del procés de fusió va realitzar-se quatre dies després i la fusió arribà el 2 de maig. Era l'única esperança per a una caixa devaluada que no podia mantenir-se i que, més que una fusió, havia patit una absorció forçada per part de la caixa alacantina, on figurava com a conseller l'alesho-res polèmic president de la Diputació, Fernández Valenzuela.

La unió de les dues caixes és només un primer pas per tal que l'entitat resultant s'integre posteriorment en la Caixa d'Estalvis de la Mediterrània (CAM). La necessitat de portar els comptes tan sanejats com siga possible per afrontar un procés com aquest, que convertirà l'ens resultant en la quarta caixa més important de l'estat, provoca la demanda que la Caixa només ha presentat de manera simbòlica.

Ara, la intenció d'afegir-se a la fallida no té cap possibilitat de ser viable i les mateixes preguntes que ja es feien els autors (EL TEMPS, 299) continuen sense resposta ¿On van a parar els diners de les vendes dels llibres? ¿Per què algunes distribuïdores encara tenen llibres de Gregal? Els autors, impotents, es troben amb la seua obra paralitzada i sense rebre els seus diners, però Leal, de moment i ja passen tres anys, continua sense donar resposta.

Jordi Sebastià

BAGUÉS
JOIERIA

PASSEIG DE GRÀCIA, 41
TELÈFON 216 01 73
08007 BARCELONA

CARRER SANT PAU, 6
TELÈFON 317 32 46
08001 BARCELONA

EL REGULADOR BAGUÉS
RAMBLA DE LES FLORS, 105
TELÈFON 317 19 74
08002 BARCELONA

"La nostra nació són les Balears"

Miquel Pascual, ex-diputat per Unió Mallorquina, ha encapçalat la llista presentada per Unió Independent de Mallorca i ha aconseguit l'únic escó d'aquesta formació política.

¿Com valora l'obtenció d'un escó per part d'UIM mentre que el màxim pes d'aquesta formació, Tolo Güell, no ha aconseguit entrar a l'Ajuntament de Palma?

—UIM ha entrat en el Parlament per diverses raons, però especialment perquè hem tengut llistes municipals bones. Nosaltres pensàvem que Tolo Güell entraria a Palma. No ha estat així, però no cal oblidar que ha aportat uns vots importants per entrar al Parlament.

Nosaltres estam molt contents perquè ens hem convertit en la quarta força política de Mallorca i, si sumam la Federació Independent d'Eivissa i Formentera (que també ha obtingut un escó) som la quarta força de les Illes Balears. A més hem aconseguit tres batlles. Amb aquests resultats, tenim ara quatre anys per fer feina i reconstruir el nacionalisme balear.

—Aquest nacionalisme al qual vostè fa referència, ¿pot ser el nacionalisme que intentà unió Mallorquina (avui coalitzada amb el PP)?

—Semblant. Unió Mallorquina propugnà un nacionalisme una mica indefinit. Nosaltres pensam que la nostra nació són les Illes Balears. I ho deim clarament. Això sense perjudici de poder cooperar amb la Comunitat Valenciana i Catalunya en temes de llengua, en l'espai comunicacional que hi ha entre les tres comunitats autònomes, o en altres temes de caracter cultural. Però sempre per a nosaltres, i ho deim clarament, la nostra nació, el nostre projecte de vida en comú, són les Illes Balears.

"El nostre nacionalisme podria comparar-se amb CiU o UV". JOAN CEIJA

—¿Quins aspectes els diferencien a vostès del projecte nacionalista del PSM?

—El PSM és un partit que pareix que va evolucionant cap al centre polític. En el seu darrer congrés han introduït el nom "Nacionalistes de Mallorca" –que a mi personalment és un nom que m'agrada molt– i, per tant, va diluint la "s" de socialista i va posant l'accent en el nacionalisme. Des d'aquest punt de vista, com més accent possin en el nacionalisme, més a prop estam.

De tota manera, jo pens que la nació que propugna el PSM són els Països Catalans, i això és una diferència. No obstant això pens que és molt més fort el fet de defensar Mallorca, i les Illes Balears, que és comú i crec que durant tota aquesta legislatura tendrem accions conjuntes o coordinades (amb el PSM) encara que siguem grups parlamentaris diferents.

—Una cooperació que passa, però, per un nacionalisme diferent al del PSM...

— Sí. Unió Independent de Mallorca abans de ser de dreta o esquerra és nacionalista. El nostre nacionalisme podria comparar-se, sempre salvant qüestions ideològiques i culturals, al que hi ha a Catalunya amb Convergència i Unió o el que hi ha a València amb Unió Valenciana. Sempre, repetesc, salvant alguns matisos que ens diferencien. Per tant, el nostre espai polític no és exactament el del PSM.

—¿Pretenen estructurar-se a totes les Illes o es mantindran només a Mallorca?

—Amb Eivissa ja tenim un nexe molt ferm que és la Federació Independent d'Eivissa i Formentera, amb la qual compartim grup parlamentari (el mitxt). Intentarem consensuar tot el que fem i crec que en un altíssim percentatge ho aconseguirem. Durant aquests quatre anys podem crear la base per a fer una opció, no només per a Mallorca, sinó per a totes les Balears. Ens resta Menorca, però crec que en quatre anys tenim temps perquè hi hagi una opció menorquina, i aconseguir una força política de totes les Illes que sigui imprescindible a l'hora de governar-les.

—A vostès, UIM, se'ls ha relacionat en alguna ocasió amb l'anticatalanisme...

—És totalment fals. Jo he de dir que vaig viure durant dotze anys a Catalunya i vivint a Catalunya vaig aprendre a estimar Mallorca, quan veia l'amor, l'estimació, dels catalans per la seva terra.

Nosaltres tenim una llengua comuna, de cap manera discutim la unitat lingüística, però sí que nosaltres tenim a Mallorca una forma parlada diferent, que és el mallorquí. I que aquest mallorquí té unes frases, té unes paraules, unes expressions que són diferenciades del català que es parla a Catalunya o a València, i nosaltres hem de conservar aquestes formes d'expressió mallorquines. I creim que si no és així, d'aquí a vint-i-cinc anys tothom xerrarà el castellà. Això no és de cap manera anticatalanisme, el que significa ès que pensam que la llengua estàndard no ha de ser la barcelonina, sinó que ha de ser la mitjana del que es xerra a Barcelona, del que es xerra a quí, a València...

Miquel Payeras

MUSICA A VIVERS

FIRA DE VALÈNCIA
JULIOL 1991

DIMECRES, 3/23.00

MILTON NASCIMENTO

DIJOUS, 11/23.00

JOHN MAYALL

DIMARTS, 9/23.00

JOE ARROYO

DILLUNS, 22/23.00

RUBEN BLADES

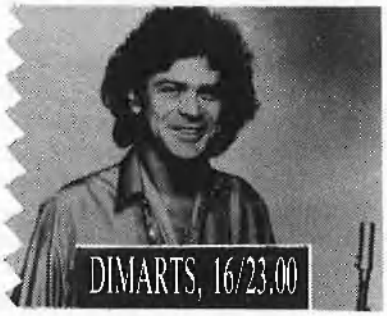
DIVENDRES, 19/23.00

LOS VAN VAN

DIVENDRES, 5/22.30

PAT METHENY GROUP

DIMARTS, 16/23.00

DAVID SANBORN

DIMECRES, 24/23.00

LONNIE BROOKS

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

CAIXA DE VALÈNCIA

Espanya vol prestar una atenció preferent a la defensa de les Balears

Pla Retro, més OTAN encara

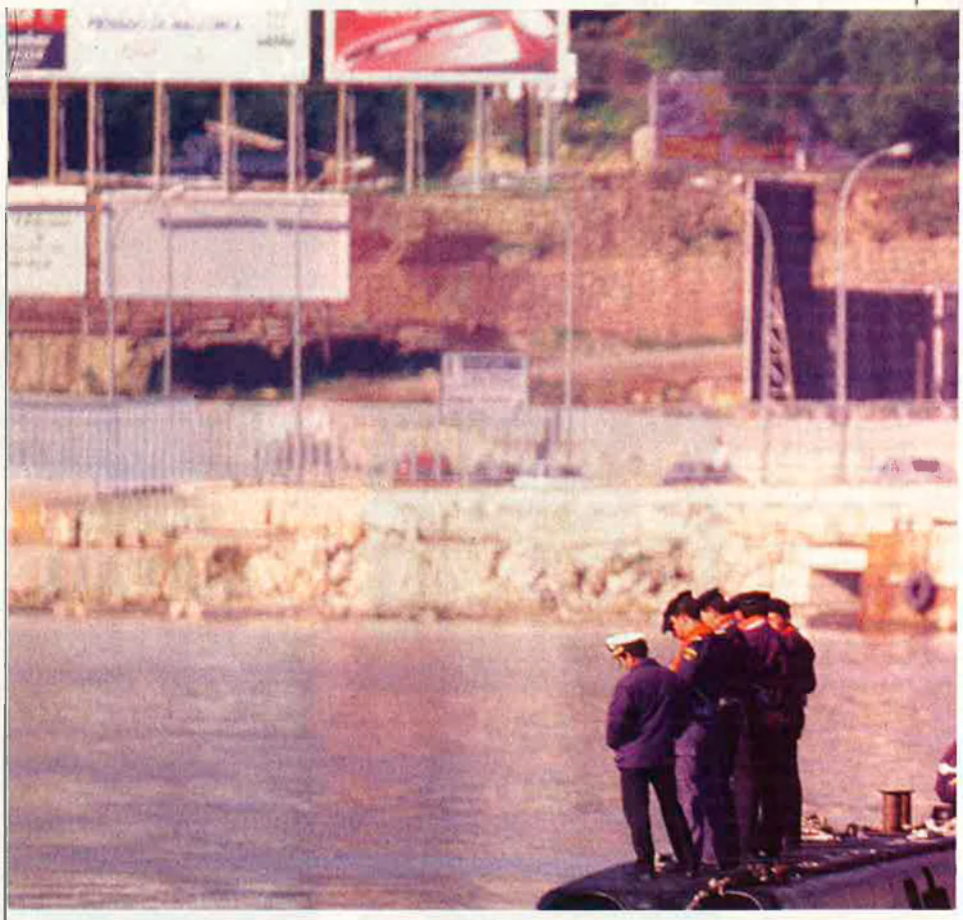
Alguns militars espanyols estudien ja el que serà el nou pla estratègic. Per ara porta el nom, que potser no serà definitiu, de Pla Retro.

El Pla Retro reforça les conclusions de l'anterior Pla Estratègic Conjunt que data de fa gairebé un lustre. Aquest va ser el que va canviar definitivament la concepció espanyola de la defensa, orientant-la en la línia de l'OTAN. Així va ser especialment significatiu el fet que definia dos enemics possibles: el provinent del nord d'Àfrica, que havia estat el tradicional fins aleshores i, un de nou, el Pacte de Varsòvia. Aquest pla també definia com a àrea més sensible l'anomenat eix Canàries-Estret-Balears. Aquestes dues tendències són reforçades ara.

Pel que fa a la integració en l'OTAN el nou pla la reforça, i arriba a extrems que, més que probablement, superen i buiden de contingut les preguntes del referèndum OTAN. Així, per exemple, aquest nou pla preveu la incorporació a l'exèrcit de tancs T60, dels més moderns i avançats, per substituir les actuals unitats que són molt antigues i malmeses. Això no tindria res d'estrany si no fos perquè aquests carros de combat formaran probablement part dels que l'exèrcit americà havia de retirar d'Europa d'acord amb els pactes de desarmament convencional. En comptes de retirar-los, el Pentàgon optarà per cedir-los a l'exèrcit espanyol.

Més important que això serà l'estructuració dins l'exèrcit espanyol d'una Força de Desplegament Ràpida en què quedaran diluïdes unitats com ara les FAMET (helicòpters) o la Brigada Paracaigudista. S'estudia si aquestes unitats han de deixar de tenir existència pròpia per conformar totes plegades una força d'intervenció immediata que s'integrarà a la força que l'OTAN crearà com a part de la seua nova estructura.

Aquesta nova estructura es basarà en una nova unitat formada per quatre divisions sota comandament britànic, que integraran el set per cent de les forces de l'Aliança Atlàntica i serviran per intervenir en qualsevol lloc gràcies a la seua mobilitat. Dues d'aquestes divisions seran britàniques (una d'elles, de carros pesants, és actualment a Alemanya i l'altra, cuirassada lleugera, a la Gran Bretanya). La tercera divisió, la integraran soldats alemanys, belgues, holandesos i britànics i la quarta, preparada per defensar el flanc sud, la formaran portuguesos, italians, grecs i espanyols.

Espanya s'integrarà en la nova Força d'Acció Ràpida de l'OTAN.

Una característica significativa d'aquesta força és que podrà ser usada amb diversos noms. Si cal, serà de l'OTAN, amb el transport garantit pels Estats Units, i si no serà de la Unió Europea Occidental, amb el transport a càrrec de França. Amb això podran evitar-se obstacles com el que representa el fet que la Carta Atlàntic prohibesca l'actuació de l'OTAN fora d'una àrea molt ben delimitada que no inclou, per exemple, els països àrabs. La coincidència de plantejaments entre el projecte de l'OTAN i l'espanyol és evident. Tot i això, Julián Garcia Vargas, actual ministre espanyol de Defensa, ha dit que "la contribució espanyola es mantindrà sempre dins la nostra modalitat d'adhesió a l'OTAN".

D'una altra banda hi ha el fet que la guerra del Golf i la caiguda dels règims de l'est han invalidat una bona part de l'estratègia atlantista. O, més aviat, li han fet girar els ulls en una altra direcció. El perill magribí o àrab en general és emfasitzat als quarters generals de Brussel.les. De fet, el mateix ministre espanyol ha reconegut que les sis missions que foren adjudicades a Espanya en el moment d'entrar a l'OTAN estaven dissenyades per afrontar el perill soviètic i que ara la creació de la Força de Desplegament Ràpid altera substancialment aquelles missions i el seu sentit.

Una de les sis missions, que encara no ha estat assumida per Espanya, era el control de l'estret de Gibraltar. I en aquest sentit va el segon dels grans eixos del nou pla: insistir en la prioritat defensiva de la línia Canàries-Estret-Balears. Així, el nou pla reclama la fortificació de l'eix amb armes de defensa antiaèria.

Hi ha diversos rumors que apunten cap a la possibilitat que Espanya haja demanat l'adquisició de míssils Patriot per instal.lar-los al Camp de Gibraltar. El que sí que és segur és que una empresa espanyola ha desenvolupat un míssil que porta el nom de Balears i que serà usat en l'eix mediterrani com a barrera contra possibles atacs des del Magrib.

Els esborranys del Pla Retro, que són explicats en petites reunions a caps, oficials i sots-oficials de l'exèrcit, insisteixen molt en la defensa de les Illes Balears i Pitiüses, que defineixen com la primera defensa de la península. Però no s'ha filtrat si aquesta importància de les illes es traduirà o no en mesures concretes de reforçament de la presència militar espanyola al nostre arxipèlag.

El Pla Retro aporta novetats en altres terrenys. Així es preveu una dràstica reducció i un procés de concentració de les casernes que existeixen actualment. Al marge de la Força de Desplegament Ràpid és prevista la creació en l'exèrcit de terra de 15 brigades operatives. El pla posa l'èmfasi en l'exèrcit de terra perquè aquest és el que actualment es troba més retardat tant en efectius com en qualitat.

Un altre punt que té en compte el pla és el del servei militar. Segons aquest les dones no faran la mili si no és que es declara una guerra. Un altre punt que queda alterat és el de les mobilitzacions en cas de necessitat. Així s'estudia que en cas de mobilització, només siguen cridats a files una quarta part dels reservistes. Això és criticat en el si de l'exèrcit de terra, ja que significa, de fet, que en cas de conflicte una unitat de cent homes, per exemple, només en tindria cent vint-i-cinc, una xifra que en els esquemes clàssics de la milícia es considera insuficient.

Altres aspectes del pla preveuen l'abolició de la feina que es considerava de manteniment dins l'exèrcit. D'aquesta manera els soldats deixaran de pelar creïlles o netejar taules al menjador i no faran més de jardiners o de dependents de l'economat. Aquestes feines hauran de ser adjudicades a partir d'ara a empreses civils. L'augment de despeses que això significa es compensaria amb l'eliminació d'instal.lacions i la concentració de les tropes en pocs acantonaments. Aquest ús dels soldats com a mà d'obra barata ha estat, precisament, una de les actuacions més criticades des de sectors polítics i socials de l'estat.

V.P.

ARXIU

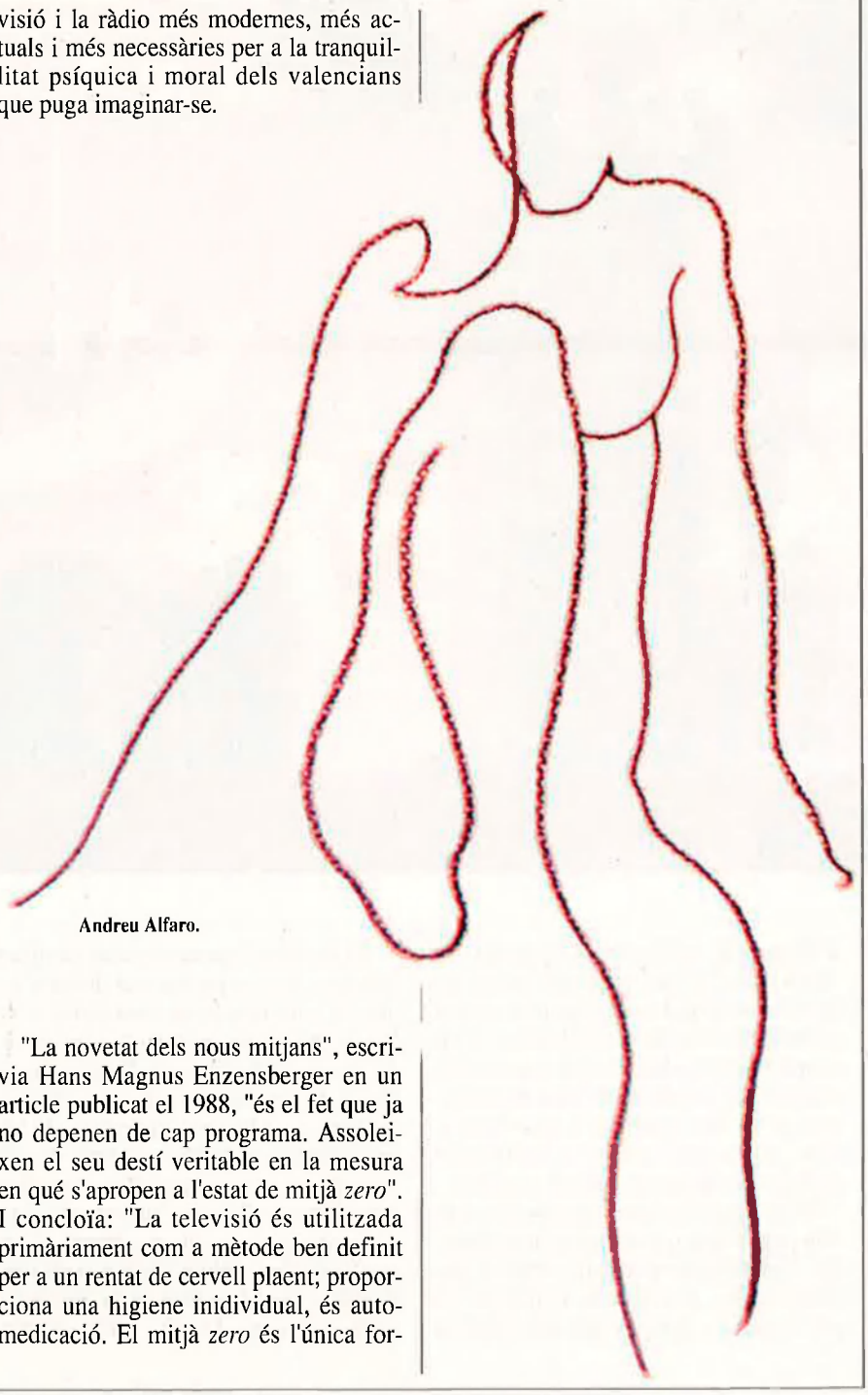
IDEES

Soroll

Fa unes setmanes el responsable màxim de Radiotelevisió Valenciana, senyor Fabregat, declarava en una entrevista que, al seu entendre, no hi ha solucions perquè no hi ha problemes. Aquests, sembla, només existeixen en les ments febrolenques i permanentment emporuguides de certes persones –gràcies a Déu, cada vegada menys– que necessiten crear-se'ls i denunciar-los com si foren reals per justificar la seua inutilitat profunda a l'hora de gaudir i enfrontar la vida tal com és i traure-li tot el suc. En definitiva, per amargar-se i amargar-nos una existència que en aquest Occident nostre, tan modern i desenvolupat, és idíl.lica per a tots.

Lluny de ser aquestes declaracions una *boutade* més de tan espavilat personatge, representen, al meu entendre, la clau, per fi clara, del pensament que ha informat la seua actuació social i professional durant aquests últims anys, és a dir el pensament dominant i reaccionari que ha estat i continua estant en la base de les polítiques no liberals i deshumanitzadores que tant la dreta tradicional com les socialdemocràcies descafeïnades i acomplexades que han governat durant l'última dècada aquesta Europa nostra han aplicat a major glòria de l'engreix incontrolat d'usurers i multinacionals.

Fa bé, per tant, el senyor Fabregat de riure's amb commiseració de tots aquells que, encegats encara per unes formes culturals ja ràncies i innecessàries, basades en la reflexió i l'intent de transformació i d'una realitat mútliple i complexa, li hem criticat, en públic i en privat, la seua forma de fer televisió, la qual –innocents de nosaltres– consideràvem rància i innecessària per falta de continguts i programacions que ajudaren a aquella reflexió i transformació d'una realitat dolorosa i injusta. Perquè, en realitat, el senyor Fabregat fa la televisió i la ràdio més modernes, més actuals i més necessàries per a la tranquil·litat psíquica i moral dels valencians que puga imaginar-se.

Andreu Alfaro.

"La novetat dels nous mitjans", escrivia Hans Magnus Enzensberger en un article publicat el 1988, "és el fet que ja no depenen de cap programa. Assoleixen el seu destí veritable en la mesura en qué s'apropen a l'estat de mitjà *zero*". I concloïa: "La televisió és utilitzada primàriament com a mètode ben definit per a un rentat de cervell plaent; proporciona una higiene inidividual, és automedicació. El mitjà *zero* és l'única for-

ma universal i massiva de psicoteràpia. En aquest sentit, seria absurd posar-ne en dubte la necessitat social".

¿Problemes? ¿Programes? ¿Continguts? ¿Reflexió? ¿Cadàvers? ¿Qui els necessita? Soroll. Soroll i llumenetes. Això és el que, al capdavall, el telespectador –que sap, sabem, molt bé el que vol– vol. Desconnectar connectant amb el soroll ensordidor i anestèsic de la música sense sentit, dels xiscles sense sentit, de les rialles sense sentit, de les paraules sense sentit. La tendència al mínim esforç, a la comoditat, és universal i tossuda. ¿Per quina raó els que manen –que són els que manen en aquest mitjans dependents tant dels estats com de l'anomenada "societat civil", que no és més que el conjunt dels amos dels diners– havien d'intentar corregir aquesta tendència? És cert que això és el que expressen les seues constitucions, els seus programes polítics i les seues declaracions d'intencions morals quan, des de la presidència d'un banc o d'una gran empresa, volen justificar la seua infinita set de beneficis. És cert. Però és mentida. Ho ha estat sempre. I ara tenen, gràcies a la tècnica a la qual tants esforços i diners han dedicat, el mitjà d'aconseguir, amb el beneplàcit gairebé unànime dels seus súbdits i víctimes, que el no-res més estúpid i salvatge acabe regnant per fi sense cap resistència en les ments i les consciències de tots.

No hi ha problemes, perquè el soroll ininterromput de músiques intranscendents i sons estridents deixa sentir-los. No hi ha injustícies perquè la barreja uniforme i seleccionada per a cada ocasió de paraules buides i imatges repetides i supersòniques les anul.len en un magma llunyà de simulacre.

El silenci és una arma perillosa perquè fa que l'ésser humà estiga sol davant el món i el contemple i es contemple. I estiga quiet. I reflexione. I pregunte. Qui només actua sense aturança enmig del soroll no contempla, ni pregunta. I si no pregunta, ¿com pot saber, com pot decidir? Com fa poc deia Joseph Brodski: "En la societat predomina l'atordiment. L'acció sobre la contemplació [...]. Si el poble no pot accedir a la contemplació, si no se li ofereix aquesta possibilitat, si només se l'empenta cap a l'acció, ¿Quina mena de democràcia és aquesta?".

Marc Granell

Sense idees

Cada vegada que el sufragi universal s'aproxima, els polítics pateixen de sobte un interès envers la natura absolutament malaltís. El balanç de la legislatura en el camp ecològic, en mostrar-se d'una esterilitat aclaparadora, provoca aquests canvis de temperatura corporal en la fauna política del nostre país. Potser fou aquest malestar el que va originar que fa unes setmanes la Conselleria d'Agricultura de Catalunya, convocara precipitadament biòlegs dels Països Catalans. La necessitat de solucionar en dos minuts problemes que en quatre anys han tingut quasi completament oblidats pot en ocasions provocar urgències veritablement patològiques. A la convocatòria van assistir dos biòlegs de la Catalunya francesa, un de Balears, tres del País Valencià (els sotasignats), i un (¡1!) de Catalu-nya. D'aquest nodrit grup, la Conselleria pretenia que sortiren les bases sobre un tema que desconeixien exactament, però que intuïen, que sentien, que havien somiat. Qui sap si una mena de poció màgica de Panoramix que els alleujara de la seua coïsor, i que els permetera justificar la seua gestió mediambientalista.

Evidentment, el contacte fou absolutament erm. La nostra incapacitat de fer miracles, es va juntar amb la ineficàcia dels que els sol.licitaven. La falta d'idees, en general, dels organitzadors catalans va restar clarament manifesta al davant del conseller d'Agricultura Vallvé quan se li exposaren els resultats de l'encontre. "Potser, és possible, seria interessant, crec que es podria" constituïren l'única solidesa de l'argumentació, i la resta només van ser idees vagues. És clar que es parlà de la possibilitat de fer un congrés (el suat congrés en què són els altres els que parlen i l'organisme oficial el que se n'apunta els beneficis). Però ni es va decidir el tema, ni es va triar una data aproximada.

I ens sap greu. Ens sap greu, de tot cor, que cada volta es produesca un distanciament més gran entre els diferents científics de parla catalana. Els Països Catalans formen una unitat cultural per pura casuística, per un atzar històric indeformable. No hi ha una clara dominant biològica, ni geogràfica, ni sociològica que ens faça una unitat indivisible: tan sols la llengua ens uneix més o menys intensament. I és aquest fet el que hauríem d'explotar per crear un nexe d'unió sòlid entre els diversos biòlegs i naturalistes de llengua catalana, cada vegada més distanciats. No obtant, les iniciatives de Catalunya no faciliten gaire aquesta gestió; però, per exemple, la magnífica enciclopèdia *Història Natural dels Països Catalans,* malgrat ser una fita en la divulgació científica en català, ha estat realitzada quasi completament per científics de Catalunya: dels més de dos-cents autors d'aquesta obra, tan sols nou són valencians, i sis mallorquins. Aquesta desproporció, que s'explica tan sols per un centralisme anihilador, no ajuda l'existència d'una cooperació entre els biòlegs dels Països Catalans.

És cada vegada, doncs, més urgent la creació d'una xarxa d'estudi i protecció de la natura dels Països Catalans. Es fa necessària la constitució d'un organisme que s'encarregue no sols de la coordinació dels distints científics, sinó, a més, de la denúncia dels diferents atemptats al medi natural. Un centre autònom integrat per científics de renom de les diferents contrades de llengua catalana, que tingués no sols credibilitat, sinó, a més, capacitat d'acció. I l'única manera d'aconseguir copsar l'interès dels sectors més reticents és dotant-lo dels mitjans adients, i permetent-ne el desenvolupament en les diferents autonomies catalanes.

Mentre la gestió del mitjà natural no s'estudie en tota la seua real complexitat, perdrem el temps. I aquest és un bé que no ens sobra. Estaria bé saber si els nostres companys catalans estan disposats a pensar seriosament sobre les possibilitats de dur endavant conjuntament –que significa entre tots– la protecció i l'estudi íntegre de la natura dels Països Catalans. Si, en canvi, és tot un muntatge amb interessos particulars, comentaris circumstancials, sols demanem que s'obliden del País Valencià. Perquè ja en tenim prou, ací a València, de culimerdis que empren el desastre ecològic per aconseguir les seues ambicions personals. En possseïm, en aquest sentit, una fauna autòctona de categoria.

Martí Domínguez, Eduard Huguet
Esperança Calvo
(Universitat de València)

Jordi Pujol. D.UMBERT

TEMA DEL PAS

Jordi Pujol no ha fet pública encara la data de celebració de les properes eleccions autonòmiques. Únicament ha manifestat la seva voluntat inicial de no avançar-les significativament, així doncs, es podria suposar que seran a final de març o començament d'abril, al voltant del 29 de març, tot i que no hi ha res confirmat. De moment, l'interès del president es concentra a avançar les negociacions amb el govern central per acabar de consolidar el marc autonòmic.

Jordi Sànchez. JORDI MORERA

La Crida a la Solidaritat, organització independentista que encapçala Jordi Sànchez, ha iniciat un debat intern per decidir quin ha de ser el seu futur. Segons han indicat a aquesta revista diverses fonts, la Crida estudia la possibilitat de confluir amb Esquerra Republicana de Catalunya. Aquest procés podria produir-se de diverses maneres, entre les quals no es descarta la mateixa dissolució de la Crida, tot i que això topa amb resistències de sectors de l'organització. El que si és clar, per part de la direcció de l'organització sobretot, és que cal realitzar un acostament al partit republicà, però falta el com i el quan. Actualment es dóna la circumstància que molts membres de la Crida ja tenen militància a ERC, i inclús alguns d'ells han sortit escollits regidors per aquest partit en diversos municipis catalans.

L'hora de la veritat

Durant la noranta-setena sessió del Comitè Internacional Olímpic (CIO), celebrada a Birmigham fa dues setmanes, el Comitè Olímpic de Catalunya (COC) va desplegar una important tasca diplomàtica. El COC va aconseguir que durant una setmana el cas de Catalunya fos tractat a la premsa internacional amb la mateixa importància que Sud-àfrica, que també postulava la seva readmissió dins de la família olímpica. Això es feia pal.lès sobretot a través dels mitjans de comunicació britànics, nord-americans i japonesos, impressionats per la llarga tradició olímpica catalana i estranyats que, celebrant-se els jocs a Barcelona i amb un president del CIO català, no es donés satisfacció a les aspiracions reglamentàries del nostre país. "El president ha de triar entre el possible desig personal de veure la seva Catalunya nativa reconeguda o bé protegir Espanya", especulava *The Mail,* mentre que el diari *The Observer* considerava que "Catalunya no oblidarà aquells que la reina Elizabeth anomena guardians dels ideals olímpics", finalitzant amb l'expressió "aquí hi ha menjar per a tots".

La pressió mantinguda pel COC arribà a influir fortament en el desenvolupament de la 97ena sessió, amb modificacions importants en el seu transcurs. La premsa, l'únic contacte amb l'exterior de l'ultraprotegida fortalesa policíaca que constituïen l'hotel Hyatt i el Centre Internacional de Convencions, acabà pagant el preu de l'hermetisme del CIO: controls continus, accessos limitats, i *briefings* lacònics com a única font d'informació del que passava a les reunions plenàries on només els congressistes podien entrar. Per això Neil Wilson, periodista de *The Independent,* escrivia amb ironia: "Sabent que Catalunya ja va tenir una promesa de ser reconeguda el 1992, s'entén que hagi necessitat molta paciència, però els 600 periodistes acreditats a la primera Sessió Olímpica que es celebra a Gran Bretanya no en necessitem menys. La Sessió està tan tancada per a nosaltres com per als catalans".

El COC no va tenir sort a Birmingham. MURIEL BASORA

LA NEGATIVA

Va caldre esperar el darrer dia, diumenge 16 de juny, perquè Joan Antoni Samaranch i el jutge Kba M'Baye, des d'ara president de la comissió d'estudi sobre els nous comitès olímpics, anunciessin en una conferència dedicada quasi exclusivament a aquest tema que, excepte el cas de Namíbia, totes les altres demandes de reconeixement no es debatrien fins el 1993. D'ençà dels inicis de l'olimpisme modern, el 1894, no s'havia donat mai una situació semblant: després d'un silenci mantingut durant quatre sessions seguides (a Calgary, Seul, Puerto Rico i Tòquio), el CIO bat avui el seu rècord històric d'ajornaments sobre els comitès nacionals olímpics. Potser per no haver de tractar sobre Catalunya, i per les pressions d'Espanya i el COOB'92, el CIO deixava a l'estacada, entre altres, els Comitès Olímpics de Gibraltar i de les illes Feroer, amb els quals tenia reiterats compromissos escrits que els seus reconeixements respectius es discutirien a Birmingham. "El Comitè Organitzador dels Jocs de Barcelona", va dir M'Baye, "ens ha demanat de no augmentar el nombre de participants, i ho hem acceptat. Però hi ha una excepció, a causa de circumstàncies excepcionals, que és Namíbia". Amb aquest argument inconsistent, el CIO aclaria un xic més la qüestió sud-africana i negava a catalunya el seu caràcter excepcional i la seva presència com a "país esportiu" als Jocs del 92.

REACCIO IMPREVISIBLE

Amb la seva negativa, no es pot dir que el CIO hagi fet cap favor al COOB'92 ni a la classe política catalana, als quals delega ara les conseqüències del seu acte. "No ha existit un coneixement i una valoració suficient de la voluntat esportiva de la nació catalana", declarava el President del COC, Josep Miró i Ardèvol, "el nostre objectiu serà, per tant, donar a conèixer al moviment olímpic i al món, fins als Jocs del 92, el reconeixement nacional i popular que té el Comitè Olímpic de Catalunya". Sense deixar d'esperar que, aquest mes de juliol, el COC rebi, com els altres, la invitació oficial per participar a Barcelona 92, la seva actitud és ara més que mai imprevisible. Com també la dels 5.500 seguidors de l'ADOC, que aquest proper dissabte 29 de juny celebren una assemblea general. En aquesta trobada, els socis es plantejaran una possible dissolució de l'entitat, deixant la responsabilitat del fracàs en mans de la Generalitat, o reorientar la seva actuació, polititzant-la.

Univers Bertrana

Un grup 'nacionaliste' a les Corts valencianes

El Grup Parlamentari de les Corts valencianes d'Unió Valenciana va decidir la setmana passada modificar el seu nom per tal de passar a dir-se Grup Parlamentari Nacionaliste Unió Valenciana". El canvi, segons el portaveu del grup, Hèctor Villalba: "No és més que la ratificació d'allò que diuen els nostres estatuts, que som una nació dins un estat". Villalba va afegir també, en clara al.lusió a la Unitat del Poble Valencià: "Durant les eleccions hi ha hagut dues formacions nacionalistes a la Comunitat Valenciana i l'electorat s'ha decantat clarament per la nostra".

Els membres del grup es mostraren enutjats amb la premsa de tota mena, que sempre els ha qualificat com a regionalistes i insistiren a autoproclamarse "l'únic de l'òrbita nacionalista que es troba actualment a les Corts". Per tal de deixar-ho ben clar, Villalba va hi insistir: "No és un canvi que ens hem tret de la mànega ni una il.luminació de l'esperit sant, és només constatar el que som i hem estat".

Preguntat sobre si aquesta insistència en el fet *nacionaliste* implicaria un canvi en la seua actuació pública, a l'hora d'utilitzar el "valencià", per exemple, Villalba va manifestar: "Nosaltres utilitzarem preferentment l'idioma valencià, encara que el que és important no és com es diuen les coses, sinó quines coses es diuen". Per tal de ratificar aquesta opinió, al mateix acte, Manuel Giner Miralles, ex-PP, va realitzar un parlament en castellà sobre la proposta de modificació de la llei d'elecció del síndic de comptes. Per acabar la ronda de declaracions, Filibert Crespo, que ha estat apartat de la presidència del grup, va manifestar que la "democràcia espanyola no és ètica" perquè " l'espanyol és un poca vergonya per natura".

Hector Villalba. RAFA GIL

Jordi Sebastià

La meua reflexió des de València

Els resultats electorals a València han confirmat una hipòtesi: la dreta local, una dreta en què Unió Valenciana representa un paper rellevant, ha obtingut la majoria absoluta d'escons, 17 concretament, en contra de l'esquerra tradicional, formada per socialistes i comunistes. Les altres opcions, com és el cas de la UPV, quedem al marge de la institució.

Preocupació, pessimismes de tota mena, resignació... La veritat és que l'esquerra ha de reflexionar, i aquells i aquelles que aspirem a un país normal i a una perspectiva de progrés hem de fer un esforç per recuperar una iniciativa de treball a la ciutat en què el confusionisme, generat en certa part per les contradiccions de la gestió del PSOE, continua determinant el comportament d'amplis sectors populars.

Un primera consideració, tal vegada innecessària per a molta gent; l'opció representada per UV, per molt que algú intente dissimular les coses, no és una proposta "nacionalista". Les seues connotacions reaccionàries, les seues pautes de comportament no són les del nacionalisme conservador, cas del PNB o CiU. Per més que les intervencions d'Hèctor Villalba tracten de moderar les coses, la seua opció es sustenta en actituds de marcada intolerància i d'autoritarisme polític. Per això els vots del lizondisme han de ser motiu de preocupació. El primer afectat hauria de ser el PSPV-PSOE, la seu arrogància durant anys de majoria municipal, constitueix entre altres, la causa de la situació que patim.

A darrera hora, un conjunt de persones féu una crida al vot útil, al vot de l'emergència, en paraules de Pérez Benlloch. Aquesta era una crida inútil. Jo, personalment, hauria preferit unes eleccions amb acords previs d'emergència, sobre la base de la presència del que a la ciutat representa progressisme, esquerra i treball municipal. El valencianisme democràtic amb tota justícia, aspirava a estar-hi present. Uns i altres, han preferit una altra via. Ara ja, en el començament d'una nova situació, de nou cal plantejar-se la qüestió. La ciutat de València és un punt clau en la recuperació de la identitat valenciana, el problema de fons és el de recuperar àmplies expectatives de progrés urbà, d'igualtat i d'identitat.

La situació és recuperable sempre que l'entesa al si de l'esquerra subtituesca l'arrogància i quan el nacionalisme entenga la importància del treball d'arrelament en una gran concentració urbana amb menys rigidesa. Esperem estar lúcids per afrontar la nova situació.

Vicent Àlvarez
candidat per UPV a l'alcaldia de Valencia.

Pere Serra. ARXIU

La guerra mallorquina. L'enfrontament entre **Pere Serra** (editor dels diaris mallorquins *Última Hora* i *Baleares*) i el *Diario de Mallorca* i el PSOE ofereix noves notícies cada setmana. Ara el Partit Socialista de les Illes Balears-PSOE s'ha presentat com a part interessada en el procés que té obert Serra en la justícia per un suposat delicte fiscal. Dies després de la decisió del PSOE, el *Diario de Mallorca* anunciava que es retirava de l'OJD, en disconformitat amb aquesta organització fins que no es resolgui l'esmentada investigació judicial. El cas és que el jutge que porta el cas ha notificat a *Diario de Mallorca* les seves sospites sobre la suposada existència de factures falses que podrien haver servit per a "inflar" tiratges dels diaris del Grup Serra. De moment la troca creix.

Josep Guia. RAFA GIL

La setmana passada va ser presentat a València l'avantprojecte de Constitució Catalana que l'organització Catalunya Lliure ha elaborat durant els últims mesos. L'avantprojecte és, en paraules de Josep Guia, "un intent d'omplir el concepte d'independència amb un contingut concret, de passar de la teoria a la praxis".

Aquest avantprojecte entra ara en un procés de debat obert a qualsevol tipus d'iniciativa per tal de constituir un text ja definitiu per a la consitució d'una futura "república catalana".

Ara LLEIDA

Corre, Salta, Vola

Rius d'aigües braves, pantans d'aigües tranquil·les, un mantell de neu que cobreix les muntanyes i els plans, un aire net i transparent que envolta els boscos, les parets rocoses i l'herba verda dels prats. Pots somiar amb un escenari millor?. A Lleida, l'esport es transforma en aventura, tria la teva i vine, perquè mai no en tindràs prou...

Patronat Intercomarcal de Turisme
TERRES DE LLEIDA
de la Diputació de Lleida

IBERTEX: *27302243852#

Si vols més informació sol·licita la guia "ARA LLEIDA" ESPORT EN LLIBERTAT al Patronat Intercomarcal de Turisme Terres de Lleida. C/ General Britos, 2, 7è. 25007 LLEIDA.

"La Agencia"

INTERNACIONAL

Entrevista amb Erich Honecker sobre la unitat alemanya i els seus projectes personals de futur

"Sóc un refugiat polític"

Entrevista concedida el 25 de maig per Erich Honecker, en presència de la seva muller Margot, a Wolfgang Szusgien, periodista del Servei d'Informació Alemany: primera autoritzada des que l'ex-cap d'Estat i del SED (Partit d'Unitat Socialista) va deixar la RDA (25 octubre 1989).

Com us trobeu, senyor Honecker?

ERICH: Gràcies a l'habilitat dels metges soviètics em trobo tan bé que aviat podré deixar l'hospital.

—¿Us considereu perseguit, exiliat polític, malalt?

ERICH: Com molt bé sabeu, sóc per primera vegada refugiat polític –condició que jo mateix vaig sol.licitar–. Perquè, mentre duri l'ordre d'arrest, ja es comprèn que no tingui cap intenció de tornar a Alemanya.

—Així que heu demanat personalment l'estatut de refugiat polític a les autoritats i us l'han concedit...

ERICH: Sí, i n'estic molt agraït als col.legues soviètics. I precisament ara, en vigílies del cinquantenari de l'assalt a la Unió Soviètica, s'ha de dir que l'URSS s'ha acreditat sempre com una bona amiga dels progressistes de tot el món.

—He vist tot de periòdics, el televisor, videocassets... ¿Se'n pot deduir que esteu al corrent del que passa al món, especialment a Alemanya, i sobretot a l'ex-RDA?

ERICH: M'esforço a estar-hi, amb la ràdio, la televisió i la premsa... Em sembla que un se'n fa una idea general...

MARGOT: ... i també gràcies als contactes epistolars amb amics.

ERICH: ... i com deia Margot, els contactes epistolars també hi ajuden, és clar.

—¿Quin efecte us ha fet la detenció dels vostres vells col.legues de lluita, Stoph, Keßler, Streletz i de l'ex-Consell de Defensa? ¿I les informacions de la premsa, el Spiegel *inclòs, quan publica: "Honecker convertí la frontera en un camp de tir"; "el cap del SED (Partit Socialista d'Unitat Alemanya) incitava a tirar a mort", o "el SED permetia l'adopció forçosa d'infants"?*

ERICH: En la meva declaració ja protesto amb indignació contra l'anunci de Limbach, presidenta de la Comissió de Justícia de Berlín, sobre l'empresonament...

MARGOT: No vam dormir en tota la nit.

ERICH: ...de Willi Stoph, Heinz Keßler, Streletz i els altres. I Margot té raó, no vam poder dormir en tota la nit. He redac-

Manifest d'Erich Honecker, sobre la detenció dels seus col.legues

És amb ira i amb indignació que vaig sentir la senyora Limbach, presidenta de la Comissió de Justícia de Berlín, proclamant que havien estat detinguts l'ex-primer ministre de la República Democràtica Alemanya, Willi Stoph; l'ex-ministre de la Defensa, Heinz Keßler; l'ex-cap de l'estat major de l'Exèrcit Popular, Streletz; i Hans Albrecht, ex-membre del Consell de Defensa de la República Democràtica Alemanya.

I això ¿per què? Perquè en exercici de les funcions que els havia confiat la Cambra del Poble de la RDA, en interès de la pau i de la sobirania de la República Democràtica Alemanya, havien adoptat les mesures de seguretat fronterera que al dret dels pobles pertanyen. Sabut és que aquestes disposicions frontereres foren promulgades al 1961 en virtut d'una decisió del comitè consultiu, reunit ací, a Moscou, al Kremlin. Vull subratllar que la República Democràtica Alemanya era un estat sobirà internacionalment reconegut, fins i tot per la República Federal Alemanya. Les seves fronteres coincidien, endemés, amb els límits occidentals del Pacte de Varsòvia que, de forma incontestada fins a la seva dissolució, integrà una comunitat jurídicament reconeguda, l'existència de la qual assegurà, després de la constitució de l'OTAN, quaranta-cinc anys de pau a Europa i al món.

Això sol ja posa de manifest la radical inconsistència de l'ordre de detenció, no fonamentada en dret, sinó en imperatius polítics, per tal com clarament satisfà les conveniències polítiques del Comitè de Justícia del Parlament Federal, el qual –a tenor de la premsa–, contra tot dret i tota llei ha exigit el processament de Honecker, Stoph, Mielke, Keßler i altres membres del Comitè Central del Partit d'Unitat Socialista Alemany (SED), del Consell de Ministres i del Consell de la Defensa de la República Democràtica Alemanya.

Però resulta que –amb l'excepció del Partit d'Unitat Socialista–, també seuen al Parlament Federal els partits que en 1982 votaren la llei de fronteres, debatuda i aprovada per la Cambra del Poble. En conseqüència, protesto contra la detenció dels meus ex-col.legues. En opinió meva, ningú no hauria de callar davant una cosa així.

Cal que tots els bons comunistes i demòcrates alemanys es demanin, abans que no sigui massa tard, cap on va aquesta Alemanya unida. ¿Haurà de reproduir-se la llastimosa història que començà al 1933? La torxa que aleshores serví els nazis contra els comunistes i els socialdemòcrates i, més tard, contra tots els antifeixistes sincers, no fou sinó la crema del Reichstag. ¿Serviran aquest propòsit, ara, la denigració del SED i de la STASI, la inculpació d'assassinat contra la vella direcció del Partit i de l'estat de la RDA, basada en una presumpta ordre de disparar?

La caça de bruixes contra ex-membres del SED en tots els àmbits de la vida social, l'intent de senyalar el SED com una banda de delinqüents, la depuració de mestres, científics, jutges i fiscals, i l'afeixugament de treballadors, camperols i rendistes, de dones i jovent, amb els costos de la reunificació: tot plegat ha pres ja tals proporcions que hauria de neguitejar íntimament tots els homes amb dignitat d'aquest món.

¿I cap on menarà tot això? Heus ací una pregunta que es planteja amb més urgència que mai. La Justícia alemanya, la Justícia del Berlín Oest, que no va saber condemnar ni un sol jutge nazi –cap ni un dels jutges dels tribunals populars nazis; ni aquell que intervingué en el meu judici–, però que tant es vanagloria de la seva independència política, cometrà ara un tort gravísssim, si no li ho impedim. Les detencions, els procediments utilitzats i les causes incoades, desproveïdes de tota base jurídica, són, tant si es vol reconèixer com si no, pur terrorisme ideològic i procés d'intencions.

¿Amb quin dret la història alemanya [*vol dir "la justícia" - Red.* Spiegel] jutjarà la història? ¿En quin dret s'emparará per jutjar quaranta anys d'història alemanya, d'història internacional? Les normes jurídiques de la RDA, en consonància amb el dret dels pobles i en vigor durant l'existència de la RDA, no pot ara invalidar-les retroactivament la Justícia de la RFA, ni declarar-les no conformes a dret. No té, doncs, cap dret a inculpar ni a jutjar l'ex-cap de la República Democràtica Alemanya, l'ex-primer ministre, la direcció del partit i de l'estat, ni a jutjar els oficials o els soldats fronterers, ni ningú dels que havien complert les lleis emanades de la Cambra del Poble que els ciutadans havien elegit.

Les decisions d'aquesta cambra eren concordes amb les decisions del Pacte de Varsòvia. Ara és veu més clarament que mai: les contalles de corrupció estan al servei de l'anorreament del partit i de la confusió del poble. La stasi i l'ordre de disparar han estat l'excusa per perseguir tots aquells que havien servit fidelment la

Honecker viu moments d'incertesa que molts ja fa temps que auguraven.

ARXIU

RDA. La criminalització de la política, la caça de bruixes contra tots ells, no pretén sinó camuflar els costos de la reunificació i de la reinstauració del capitalisme a l'Alemanya Oriental, que es fan sentir pesantment en el que constituïa el poble de la República Democràtica Alemanya.

¿És, aquesta, una manera d'indicar que no es desitja ni tolera ni la més mínima oposició democràtica, ni que s'inscrigui en el marc constitucional?

Enèrgicament i reiterada protesto, doncs, per l'ordre de detenció dictada contra mi, per les detencions i empresonaments de base clarament política, per la criminalització a què és sotmesa la política de la RAD, una política que ha contribuït granment a mantenir la pau a Europa i a tot el món.

Apel.lo, en conseqüència, a la raó política del polítics raonables i de tot home honrat. La revenja no és bona consellera a l'hora de resoldre els nous problemes polítics que el curs de la història planteja a Alemanya i al món. No és així que es venceran les dificultats polítiques i econòmiques. L'intent d'aconseguir la unitat interior d'Alemanya no es pot gravar amb una campanya de represàlies contra els vençuts, perquè no rendirà cap auge econòmic, no eliminarà la desocupació ni conduirà els joves a un futur millor.

© ***Spiegel*** / **traducció: J.C.**

tat una declaració que vull fer arribar a l'opinió pública amb la vostra ajuda.

MARGOT: Sí, amb les atrocitats que conten diaris i revistes, potser quedaria una mica fred, ara, dir que no ens fa cap efecte. I sí, ens n'ha fet, que els periodistes es dediquin a la caça de bruixes contra Honecker i els amics i ho enfanguin tot. ¡I tant, que fa efecte! Però no ajudarà gens, ara que tant es parla de superar el passat, a reconciliar els homes de l'Est i de l'Oest. Tot plegat, molt primari, diria jo, però fa el seu fet, sí.

ERICH: Voldria dir que totes aquestes informacions que heu esmentat no són sinó una campanya per anihilar els bons records de la República Democràtica. De totes maneres, la sola existència de milions de desocupats ja il.lustra prou la diferència entre capitalisme i socialisme. Em penso que, al llarg de 40 anys, a la RDA es van fer moltes coses, que la gent no pot deixar de veure com una conquesta, vista l'agressió que sofreixen avui les seves condicions socials.

—Ja fa més de dos mesos que esteu aquí. ¿Us veieu amb cor d'oferir més detalls sobre la vostra fugida? ¿Va ser realment tan precipitada o havia estat planificada amb temps?

MARGOT: Una cosa ben normal, ¿no?

ERICH: Sabeu que...

MARGOT: Una cosa voldria dir, si us plau. Que no passi per alt. El meu marit només podia ser atès a Alemanya. S'ha de dir, primer de tot, que, en l'operació, alguns metges de la Charité es van portar magníficament. Però, en general, els metges no es van distingir per l'atenció dispensada al pacient Honecker. I no va ser fins a l'hospital del sector occidental que van atendre Honecker –i a mi i tot, d'un infart–. Però, és clar, un hospital militar, per més ben equipat que estigui, i per bons metges que tingui, no disposa de tots els recursos; d'un escànner, per exemple. I fer aquest escànner era indispensable, simplement. Però el meu marit no podia anar a la Charité, perquè hi havia un ordre d'arrest contra seu. I una segona detenció en sortir de l'hospital, no feia cap gràcia a ningú, ni als polítics ni als altres.

ERICH: Només voldria subratllar que la crisi aguda de la meva salut va possibilitar el meu trasllat de Beelitz a Moscou. I la meva muller té raó d'indicar que jo no tenia cap intenció de deixar-me agafar una segona vegada.

—¿Com veieu el futur, un cop la vostra salut restablerta? ¿Van ben orientats els diaris, segons els quals voldríeu anar a Xile, a veure la vostra filla? ¿En quines condicions tornaríeu a Alemanya? ¿Caldria derogar l'ordre de detenció?

ERICH: Gràcies a la premsa pel seu interès sobre els meus projectes. També jo he llegit les informacions que dieu. Naturalment, valoro moltíssim no sols l'hospitalitat sinó també la solidaritat dels amics i col.legues soviètics. I tant jo mateix com la meva muller, Margot, tenim intenció de quedar-nos aquí, mentre se'ns negui la tornada a Alemanya. És clar que, segons com vagi la meva salut, considerem la possibilitat de visitar els fills i els néts a Xile. Però com que hi tenim molts amics, a Xile, no pas per mèrit meu o nostre, sinó que l'Alemanya Democràtica havia acollit, per solidaritat, un bon nombre de ciutadans xilens, ja es comprèn que, com deia suara, segons com vagi la meva salut, tinguem intenció...

MARGOT: ... de fer una visita llarga ...

ERICH: ... una visita més aviat llarga a Xile.

—Amb els ulls d'avui, serien diferents ara les grans decisions que havíeu adoptat com a secretari general i president del consell d'Estat?

MARGOT: Aquesta, no la contestaria, Erich.

ERICH: Home...

MARGOT: Res d'home; jo no contestaria, ara... Prou sé què us interessa; és obvi. Però ara ho deixaria per a un altre moment.

ERICH: De totes maneres sí que voldria dir que, ben igual que abans, m'interessen unes àmplies relacions entre la Unió Soviètica i Alemanya, i a vejam si entenem les lliçons de la història. Perquè una col.laboració amistosa entre Alemanya i l'URSS servirà sempre per consolidar la pau d'Europa i del món. Però això requereix determinades condicions.

—La RDA era reconeguda per més de cent països, i vós mateix havíeu estat rebut com a cap d'Estat pel canceller federal Helmut Kohl. No ho trobeu estranyíssim que avui sigueu perseguit com un delinqüent per la Justícia alemanya i que, fora de Gorbatxov, cap dels mandataris amb qui havíeu encaixat la mà no s'interessi, aparentment, pel vostre destí...

MARGOT: Home, fa de mal dir, en les nostres condicions, si s'hi han interessat gaires. Només podem assegurar que hi ha molta gent que sí, que s'hi ha interessat. I sempre dic, o diem, que qui no s'hagi comportat com una persona o hagi actuat amb estupidesa política, ja se les compondrà amb la seva consciència.

© ***Spiegel*** / **traducció: J.C.**

Ofensiva internacional de l'islamisme

Les eleccions legislatives previstes a Algèria pel 27 de juny van ser anul.lades a causa de l'onada de violència que va sacsejar Alger.

Algèria ha vist truncat el seu procés democràtic per l'ofensiva general desfermada pels islamistes del FIS (Front Islàmic de Salvació). que van abocar tota la seva força en una vaga general destinada a impedir uns comicis que no estava segur de poder guanyar. Però aquesta actitud dels integristes o fonamentalistes algerians s'ha d'inscriure en un context molt més global d'ofensiva general dels islamistes a tot el món.

El fonamentalisme no és patrimoni dels àrabs, sinó que afecta, de manera desigual, el conjunt de països i comunitats religioses musulmanes de tot el món. Tampoc no és un fenomen que hagi sorgit en la nostra època, sinó que les seves arrels ja es troben molts segles enrere. Però ha estat durant els anys vuitanta que ha adquirit una gran empenta. Es tracta d'una ideologia totalitària que en molts aspectes recorda els feixismes que durant els anys trenta van desenvolupar-se al continent europeu.

Un dels principals enemics a abatre pel moviment islamista és la democràcia, qualificada de "demonocràcia" i "d'obra de Satan". Segons la revista *Al-Hital*, editada a Londres, la democràcia "és la pitjor epidèmia que l'Occident ha inoculat a la societat musulmana per destruir-la des de dins i anorrear els seus valors ancestrals". Un opuscle distribuït fa poc a la Ciutat Universitària de París per militants islamistes deia: "¿Per a què serveixen els partits polítics? Per enganyar el poble, despullarlo dels seus drets, dispersar les seves forces, trencar la seva empenta. ¿Per què diversos partits, si no hi ha més que un sol partit, el de Déu totpoderós? Els règims àrabs que han adoptat aquest sistema, han traït la mateixa essència de l'Islam".

¿UNA REPÚPLICA ISLÀMICA A FRANÇA?

Un altre element comú a la majoria de les organitzacions islamistes és la seva acceptació de la violència com a forma vàlida d'actuació. Hassan el-Banna, fundador i guia suprem dels Germans Musulmans, en un discurs del 1947, va manifestar: "L'Islam és la doctrina, el culte diví, la pàtria, la nació, la religió i l'espasa. Forma part de la naturalesa de l'Islam dominar, imposar la seva llei a totes les nacions i estendre el seu poder al món sencer".

L'ofensiva islàmica és mundial. Fa unes setmanes el líder del Hezbol.lah (Partit de Déu) libanès, Hussein Mussawi, un dels organitzadors de l'atemptat que el 23 d'octubre de 1983 va matar 58 soldats francesos de la força multinacional enviada al Líban, declarava a un francès: "Vosaltres no coneixereu segurament en la vostra generació la república islàmica a França, però és segur que els vostres fills i néts la coneixeran. Ja que l'Islam és bo per a tot el món".

És clar que els islamistes són una petita minoria entre els vuit milions de musulmans que viuen a Europa occidental, però són extremadament militants, estan cada vegada més ben organitzats i no els falten diners per a les seves activitats. Les principals comunitats musulmanes europees estan assentades a França algerians), Alemanya (bàsicament turcs) i la Gran Bretanya (dos milions de musulmans provinents de l'Índia, el Pakistan i Bangla Desh). Kalim Siddiqui, de 64 anys, fundador de l'Institut Musulmà de Londres, preconitza la creació d'un "Estat musulmà no territorial a la Gran Bretanya, que apliqui els principis coràmics com la poligàmia, el divorci immediat, l'abolició de la barreja de sexes a les fàbriques, a les oficines i als mitjans de transports". A França, els Germans d'Al.lah, organització rere la qual s'amaga el Partit d'Alliberament Islàmic, clandestí, demanen "un enclavament territorial on puguem viure lliurement i d'acord amb la nostra fe".

ELS DINERS VÉNEN DEL PETROLI SAUDITA

El ràpid creixement de l'integrisme ha anat abonat per unes sòlides finances. Si bé la

La reacció islàmica pot arribar als grups àrabs dels països europeus. ARXIU

influència política de la revolució islàmica a l'Iran del 1979 és important perquè va demostrar la viabilitat del projecte político-religiós dels fonamentalistes, la influència econòmica no ha estat menor i en aquest cas la font ha estat l'Aràbia Saudita. El xoc petrolier del 1973, que va disparar els preus del cru, va aportar als països petroliers una enorme massa de capitals. El principal receptor en va ser l'Aràbia Saudita i una part d'aquests diners van servir per a la causa islàmica.

La guerra del golf Pèrsic va alinear els saudites amb els nord-americans, però el conjunt del moviment saudita prenia partit per Saddam Hussein. La monarquia saudita es va trobar, doncs, amb els seus cadells en contra. Des del mes d'agost passat, Ryad va tallar el subministrament de diners i a partir del mes de març, un cop acabada la guerra, hi ha cua a Ryad i a la Meca de dirigents islàmics demanant perdó i diners.

De fet els integristes ja han pres el poder en alguns països com el Pakistan, que comparteixen amb els militars; o al Sudan, on hi ha una situació semblant, o a Jordània, on governen amb un rei, Hussein, que tenen lligat de mans. Són minoritaris en el conjunt del món musulmà, però no gru-

pusculars. El seu programa polític parla de lluita contra la corrupció i l'opressió, d'oposició als reis i emirs que s'han fet rics amb el petroli i són pro occidentals, de combat contra el colonialisme, el materialisme i la immoralitat que assimilen al món occidental... Per a ells, la solució de tots els problemes està en l'Islam i no en la democràcia.

EL FOCUS SUDANÈS

Fins ara hem parlat d'un focus político-ideològic que és l'Iran i d'un altre focus econòmico-ideològic que és l'Aràbia Saudita, però hi ha un tercer focus a destacar que és el del Sudan. El 30 de juny del 1989 un cop d'estat va posar fi al règim democràtic de Sadek al-Mahdi i va ocupar el poder el general Omar Hassan Ahmed al-Beixir. Des de l'aleshores els jutges liberals, els magistrats de sexe femení, els quadres superiors no islamistes de les universitats han estat acomiadats. La purga ha afectat en total uns 50.000 funcionaris, inclosos policies, militars... que han estat substituïts per militants del partit al govern.

Coincidint precisament amb els darrers esdeveniments violents d'Algèria, el govern de Tunísia va denunciar un complot integrista per aconseguir el poder i féu detenir trescents conjurats, dels quals un centenar són militars. Aquesta és una altra de les característiques dels moviments islàmics, la seva predilecció per infiltrar-se dins les forces armades. Tots els detinguts a Tunísia són membres del Partit del Renaixement, situat fora de la llei. Un diari algerià va publicar que el president de Tunísia, el general Ben Alí, havia sofert un atemptat, però Tunis va desmentir-ho.

ISLAMISTES I MILITARS ALGERIANS ENFRONTATS

En el cas algerià, el que hi ha, en el fons, és un enfrontament entre els islamistes, representats pel FIS, i els militars. Cal no oblidar que l'actual president, Chadli Benjedid, era general abans de substituir Bumedian, també militar, a la presidència i que va arribar al poder amb un colp d'estat contra Ben Bella. El pes de la cúpula militar en la vida politica i econòmica del país ha estat determinant fins ara. Res no indica que aquesta cúpula vulgui estar-se a les casernes. I com que el FIS no en té prou amb el poder municipal, aconseguit en les eleccions de fa un any, ha plantejat la batalla perquè les eleccions legislatives previstes per al 27 de juny fossin anul.lades.

El FIS vol eleccions legislatives i presidencials, és a dir, fer fora del poder Benjedid i el FLN. Les legislatives van ser boicotejades pels islamistes perquè el FLN havia fet adoptar al Parlament una llei que refeia les circumscripcions electorals perquè perjudiqués el domini del FIS sobre les grans ciutats. La solució va ser d'atribuir més escons als districtres rurals.

La lluita entre militars i islamistes està de moment en taules, perquè ha estat nomenat un primer ministre considerat liberal que ha promès al FIS eleccions legislatives i presidencials abans de final d'any. Els islamistes algerians han demostrat que poden fer ingovernable el país als militars que no estan disposats a renunciar al poder. Si ambdues forces no arriben a un pacte per repartir-se el pastís, Algèria té davant dues alternartives: una dictadura militar sagnant com la del general Pinochet o una dictadura religiosa a l'estil de la de l'Iran. Entre uns i altres, qui hi perd és la via democratitzadora.

A la llarga o a la curta el nou ordre mundial haurà de tenir en compte aquesta força expansiva que és l'islamisme i que ja opera als continents africà, asiàtic i europeu.

Antoni Reig

SETMANA INTERNACIONAL

Reunió dels ministres kuwaitians. ARXIU

Els tribunals del Kuwait ja havien dictat a final de la setmana passada tretze condemnes a mort contra persones acusades de col.laborar amb els ocupants iraquians. La condemna número tretze ha anat contra un palestí de nom **Hamda Assad.** Assad ha estat condemnat a mort d'acord amb les lleis d'excepció vigents a l'emirat, "per haver continuat donant classes en una escola dirigida per iraquians". Però el principal motiu de la condemna sembla el seu origen palestí, perquè molts mestres kuwaitians hi continuaren fent classes i no han estat condemnats. Dos germans d'Assad han estat assassinats després de l'alliberament de Kuwait.

Rainier de Mònaco. ARXIU

El príncep Rainier de Mònaco s'ha trobat amb un problema inesperat. La família reial de Monaco té la seua segona residència des de fa 150 anys en un castell situat a Marchais, uns 100 quilòmetres al nord-est de París. Les terres que envolten l'edifici han estat usades per a la caça durant molts anys, però ara Rainier vol tancar-les i promet a canvi restringir els terrenys de la seua propietat regalant-ne una part al poble. Però els ciutadans de Marchais han reaccionat a la contra i exigeixen que cap part de la propietat, excepte la casa, no siga d'accés restringit. L'afer ha quedat en mans dels advocats d'ambdues parts.

L'última llei racista ja ha caigut a Sud-àfrica

El dia 17 de juny de 1991 passarà a la història d'Àfrica com el dia en què es va abolir la darrera llei de l'*apartheid*. Amb el vot contrari del Partit Conservador, els diputats van acordar de posar fi a l'últim obstacle legal contra la igualtat de races. Aquest obstacle era la Llei de Classificació de Races.

Tot i això, el Congrés Nacional Africà de Nelson Mandela ha demanat a la comunitat internacional que mantinga les sancions contra el règim de Pretòria "almenys fins que siga evident que no pot haver-hi marxa enrere". El Congrés Nacional Africà ha acollit amb alegria l'abolició de l'última llei racista, però ha recordat que encara queden dues condicions mínimes per a la normalització del país. Aquestes són l'alliberament de tots els presos polítics i la concessió del dret de vot a tota la població sud-africana (actualment aquest dret només és reconegut als blancs i, d'una manera restringida els mestissos i als indis. Els negres, que constitueixen el 80 per cent de la població, no tenen cap dret electoral).

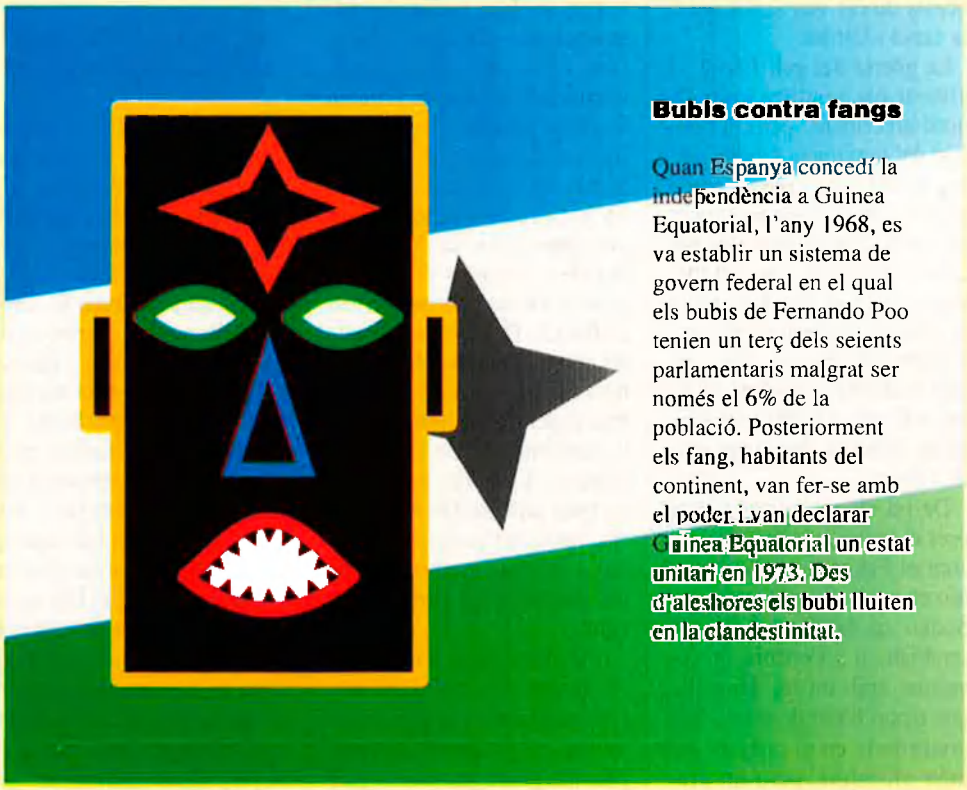
De klerk, un nom per al futur de Sud-Àfrica. ARXIU

Alguns dels països occidentals han expressat ja el seu desig d'aixecar tan ràpidament com siga possible les sancions. Però els Estats Units han recordat que tenen en vigor una llei del 1986 que estableix cinc condicions per a la retirada de les sancions. Una d'elles és precisament l'alliberament de tots els presos polítics.

De la seua banda el president Frederick De Klerk ha cridat l'ANC a participar en una conferència multiracial sobre el futur de Sud-àfrica i a involucrar-se en la redacció de la nova constitució del país. Però, el president sud-africà posa com a condició que l'ANC de Mandela renuncie a la lluita armada.

T. M.

El món de les nacions — BUBIS

Bubis contra fangs

Quan Espanya concedí la independència a Guinea Equatorial, l'any 1968, es va establir un sistema de govern federal en el qual els bubis de Fernando Poo tenien un terç dels seients parlamentaris malgrat ser només el 6% de la població. Posteriorment els fang, habitants del continent, van fer-se amb el poder i van declarar Guinea Equatorial un estat unitari en 1973. Des d'aleshores els bubi lluiten en la clandestinitat.

VICENT PARTAL i VÍCTOR NAVARRO

O el doctor Jekyll o Mister Hyde

Si avui mateix Mikhaïl Serguèievitx Gorbatxov hagués de basar el seu futur polític en el capital de popularitat del partit –el PCUS– del qual encara és secretari general potser l'única sortida digna per al president soviètic seria la de retirar-se a temps. Els números canten. En les eleccions presidencials russes els quatre candidats comunistes amb prou feines van sumar el 20% dels vots. Un percentatge que s'acosta molt a les previsions dels sociòlegs més prestigiosos: en unes eleccions lliures a tota l'URSS, els comunistes toparien amb un sostre del 25%.

Mals resultats, doncs, els de les eleccions russes, per a Gorbatxov, es mire com es mire: els vots que va tenir el seu ex-primer ministre Nikolai Ríjkov –un 17% aproximadament– de ben poc li serveixen, si tenim en compte que provenen dels sectors més anquilosats de la societat soviètica. I el gairebé 4% que va esgarrapar el seu candidat perferit, el reformista Vadim Bakatin, només serveix a Gorbatxov per plantejar-se la retirada –com deia abans– o per donar un tomb polític –personal radical, contundent i definitiu.

L'endemà mateix de les eleccions l'alcalde de Moscou, el demòcrata Gravril Pòpov, va valorar el triomf de Borís Ieltsin com un fet que reforçava l'actual política reformista i oberturista de Gorbatxov, "reiniciada" amb l'anomenat pacte de Novo Ogoriovo, l'abril passat. Aquesta valoració de Pòpov és legítima, però alhora interessada: l'alcalde de Moscou la fa pensant en un Gorbatxov enquadrat en l'actual dinàmica democràtica de tota l'URSS; en el Gorbatxov "d'ara i aquí", però no en el Gorbatxov "de demà", del futur del qual Pòpov no parla i ni sembla que l'importi. El que és interessant per a l'alcalde de Moscou és que, l'amo del Kremlin, el tornen a tenir de cara i amb el seu millor rostre: el del doctor Jekyll. El rostre associat a la *perestroika*, a les primeres eleccions democràtiques, a la caiguda del mur, a la fràgil però real tolerància envers els nacionalismes.

Ara, doncs, no és moment de fer retrets, però els demòcrates com Pòpov no obliden quan Gorbatxov es va transfigurar en mister Hyde sobre l'escenari de la tardor passada: el pacte amb els conservadors que va provocar la intervenció armada a la Bàltica; els plens poders per al KGB; la formació d'un govern –el de Pàvlov–, guiat pels interessos del complex militar industrial; la dimissió d'Edvard Xevarnadze i la defenestració de Bakatin, de Iakòvlev, de Xatalin i de tota la vella guàrdia de la *perestroika* que ara el president mira de recuperar. Però la pitjor *malifeta* de mister Hyde va ser el fet d'arxivar, d'un dia a l'altre, el pla de reforma econòmica dels 500 dies –el pla més realista–, que provocà la pèrdua de recursos, d'esforços i, sobretot, de temps. Tot això en uns moments en què l'economia soviètica havia arribat al punt del col.lapse: ni pla, ni mercat, però sí molta misèria.

Una vegada tornat a ser el doctor Jekyll, Mikhaïl Serguèievitx Gorbatxov ha volgut recuperar el temps perdut a una gran velocitat i ha obert camí lliure per elaborar una macroreforma econòmica concertada amb una hipotètica ajuda occidental a gran escala. El pla, el dissenyen a la universitat nord-americana de Harvard, sota la supervisió soviètica de Grigori Iavlinski. Paradoxalment, Iavlinski era un dels artífexs del pla dels 500 dies que Gorbatxov rebutjà.

Però com a garantia per a invertir més de 20.000 milions de dòlars l'any durant cinc anys, les potències occidentals exigeixen sobretot dues coses: el lliure mercat total, és a dir la implantació de les relacions capitalistes de producció, i la con- vocatòria d'eleccions lliures. I és en aquest punt de les eleccions –previst en el pacte Ieltsin-Gorbatxov a Novo Ogoriovo– que es planteja al president el problema del seu futur: sap que com a candidat del PCUS, i encara que tingués temps de netejar-lo, que no en té, no guanyarà les eleccions. Són unes sigles maleïdes. Qualsevol possibilitat que pogués tenir encara Gorbatxov d'arribar a la presidència de l'URSS per sufragi universal demana inevitablement la seva sortida del PCUS. I a dins el partit tothom ho espera: els conservadors li diuen que o torna a pactar amb ells o que se'n vagi, que estan disposats a facilitar-li la sortida; els més ultraconservadors parlen de congrés extraordinari i d'expulsió, i els reformistes que encara no han marxat esperen que Gorbatxov s'hi decideixi, perquè no té cap sentit d'abandonar o trencar el PCUS sense endur-se'n el líder de la *perestroika*.

Bon punt *alliberat* de les sigles PCUS, Gorbatxov hauria de trobar un espai en el camp democràtic, ara ocupat totalment per Ieltsin. Hi ha indicis que els reformistes ja comencen a buscar aquest espai: l'ex-ministre Xevarnadze no para de parlar de la necessitat d'un gran partit democràtic per rivalitzar amb el PCUS i, més calladament, Iakòvlev ha començat contactes amb els dirigents de la coalició Rússia Democràtica. Es parla fins i tot, amb vista a unes eleccions presidencials i parlamentàries, de pactar una candidatura que conjugués el poder de Ieltsin i el prestigi internacioal de Gorbatxov. Són hipòtesis, perquè tampoc no es pot descartar que el president s'estimi més de perdre la presidència abans de dir un adéu definitiu a la falç i el martell. En tot cas, per a Gorbatxov ha arribat l'hora de triar: o el doctor Jekyll o mister Hyde.

Llibert Ferri

Ochetto. ARXIU

La Democràcia Cristiana italiana ha guanyat de sobra les eleccions regionals que es feren a Sicília al 16 de juny. Quatre milions d'electors van donar als democratacristians el 42'3% dels vots, la xifra més alta que mai hagen aconseguit. L'altre gran guanyador ha estat Xarxa, una agrupació que defensa la lluita contra la màfia i que ha arribat al 7'3% dels vots, molt a prop del PDS d'**Achille Ochetto,** que ha baixat al seu nivell més baix, amb només l'11% dels vots. Les eleccions sicilianes han estat considerades com un test del que pot passar a la resta d'Itàlia

ARXIU

Sid Ahmed Ghozali és el nou cap de govern d'Algèria. Ghozali s'ha posat al davant d'un govern de 27 ministres, cap d'ells amb càrrecs de responsabiliat dins el Front d'Alliberament Nacional. La principal tasca d'aquest govern serà preparar les eleccions legislatives. Paral.lelament a la formació del govern, els dirigents del Front Islàmic de Salvació, especialment al número dos d'aquest grup **Ali Belhadj**, han estat acusats de preparar una organització armada amb la finalitat d'instaurar per la força una república islàmica.

SOCIETAT

Joan Tàpia, director de 'La Vanguardia'

"Un director, en aquesta casa, no s'improvisa"

Dirigeix la nova etapa de *La Vanguardia*. Nou disseny, nova maqueta, nova redacció, nova rotativa. En tres anys, el diari ha guanyat 25.000 lectors, mentre prepara l'expansió peninsular. I Joan Tàpia hi té, almenys, bona part de culpa.

Recorda que va arribar al despatx a la una del migdia del 3 d'octubre de 1989. No ho diu, però devia estar nerviós. Va demanar quantes trucades de protesta havien tingut. Li van dir que només vint. Joan Tàpia va respirar alleugerit. 10.000 milions de pessetes invertides en una nova maqueta, dues rotatives, una redacció renovada, i la reestructuració més important que mai havia fet el diari dels Godó, es presentaven aquell matí als lectors: "Va ser un moment realment molt tens". Però pagava la pena. Amb menys de cinquanta anys, aquest home –necessàriament ambiciós– s'asseu a una de les poltrones més importants de Catalunya. I no parla de poder, parla d'influència: "El nostre tiratge pot ser inferior en un terç al d'*El País*, però el 90% d'aquest tiratge està concentrat sobre la cinquena part d'Espanya i això fa que, en termes de renda per càpita, de mercat disponible, la nostra densitat sobre Catalunya sigui molt forta. I això fa que *La Vanguardia* influeixi sobre els esdeveniments, sobre la problemàtica de Catalunya i, a causa del nombre de lectors i al fet que Catalunya és una zona molt important d'Espanya, se'n derivi una influència sobre el conjunt de l'estat. *La Vanguardia* té certa influència i, per tant, el seu director també té una certa influència sobre les coses que passen".

Al despatx, gran però poc sumptuós, els retrats d'Olof Palme i Felipe González saluden un jove barbut que va saber ser socialdemòcrata quan ser-ne era bastant més honest. "Molta gent que avui milita en el PSOE, abans era comunista o militava en grupuscles *gauchistes*". Anys després col.laboraria amb Boyer, quan el ministre d'economia va demanar-li que li fes d'assessor d'informació. Boyer, a qui coneixia des del franquisme, no havia cregut mai en nacionalitzacions. I Tàpia –que "no era militant socialista ni ho volia ser"– tampoc es va encarregar de "la comunicació al país de la política econòmica "des de l'expropiació de Rumasa fins a la dimissió de Boyer, al juny de 1985. "Vaig treballar molt i vaig aprendre molt". I, com Boyer, va tornar al mercat lliure al periodisme econòmic, que havia iniciat a *La Vanguardia* el 1971. Aquesta vegada, però, li van encarregar la direcció de la secció d'economia, "fins que el 1987 vaig ser nomenat director".

No s'ho va agafar com un premi de fi de carrera. Joan Tàpia té molt clar que hi pinta un director en una empresa on editors i directors adjunts han fet pensar, sempre, en terrenys delimitats: "Crec que *La Vanguardia* és un diari on això ha estat bastant clar sempre. Un dels motius pels quals *La Vanguardia* és un diari important és perquè és propietat d'una família vinculada de sempre al periodisme, que no té cap altre interès real que el diari o els mitjans de comunicació. Això vol dir que aquesta família sap des de fa generacions que la independència del diari és vital i s'actua d'una forma similar a la d'altres famílies que tenen diaris arreu del món. El *New York Times* pertany a unes famílies jueves de Nova York. I aquestes famílies saben que si el diari va bé, si és un diari apreciat, influent i respectat, l'empresa que edita aquest diari anirà bé. Per tant són famílies que pensen que el diari ha de tenir una qualitat important, o sigui que acostumen a respectar la personalitat del director".

Mana, doncs, en la nova *Vanguardia* que, en tres anys, ha augmentat en 25.000 lectors. I s'ha proposat reconquerir València, Saragosssa –"arribem on arriben les autopistes"– i forçar una expansió per tot l'estat. Parla de les noves classes mitjanes espanyoles, un "fenomen" que Joan Tàpia veu com la clau per a l'expansió peninsular de *La Vanguardia*. La repetició desitjada del secret casolà: "La força d'aquest diari bàsicament és que el llegeixen les classes mitjanes de Catalunya". Però entre el ram periodístic hi ha qui busca els punts febles del colós. Passem llista als temes calents de la casa. Un director, ell segur, ha d'estar preparat per a qualsevol imprevist.

—¿La manca d'exclusives és política de prudència o defecte de la redacció?

—A nosaltres les exclusives ens agraden molt i volem donar les millors. I creiem que algunes en donem. Ara, que siguin possibles. No volem donar ni rumors ni coses que siguin falses. Aquest és un dels temes a causa dels quals la premsa espanyola té poca influència. Moltes vegades en la premsa espanyola, en la premsa catalana passa menys, es confonen exclusives i *scoops* amb publicar rumors o falsedats, o coses que podrien ser. En el fons, es confon la notícia i la hipòtesi, la possibilitat. Moltes vegades, coses que són pistes es dónen per notícia. ¿Què passa? Que la gent se'n cansa, si tu vols vendre un diari un dia pots posar-hi una notícia sensacional, per tant, encara que sigui falsa, aquell dia vendràs. Però, és clar, si això ho fas bastant seguit, s'arriba a la conclusió que aquell diari no val la pena comprar-lo, perquè no estàs segur del que et diu. Un dels grans capitals de *La Vanguardia* és que la gent ha tendit a creure que si ho publica *La Vanguardia* és veritat. Aquest és un capital que no es pot llançar per la borda, ni molt menys. Tenim molt interès a publicar notícies noves, però sempre que estiguin comprovades. I després també hi ha una altra cosa, que els periodistes considerem que el valor més important d'una notícia és que sigui nova, i moltes vegades pel lector l'important no és que sigui nova, sinó que li interessi. Normalment, en la premsa espanyola es considera que una notícia im-

portant per al periodista és important per al lector. I acostuma a passar que una notícia important per al periodista no ho és per al lector. La conseqüència d'això és que es fan uns diaris que agraden molt als periodistes però no acaben de tenir un èxit de públic molt important.

*—Les males llengües diuen que vostè té la seva quota de participació en la creació d'*El Observador, *ja que, en determinats sectors nacionalistes, el seu nomenament va ser interpretat com un trencament de les relacions harmòniques entre el govern català i* La Vanguardia.

—Jo, sobre la competència de *La Vanguardia* no vull parlar malament, per tant si no en puc parlar bé, prefereixo tallar-ho.

—D'acord. Seguint amb les males llengües...

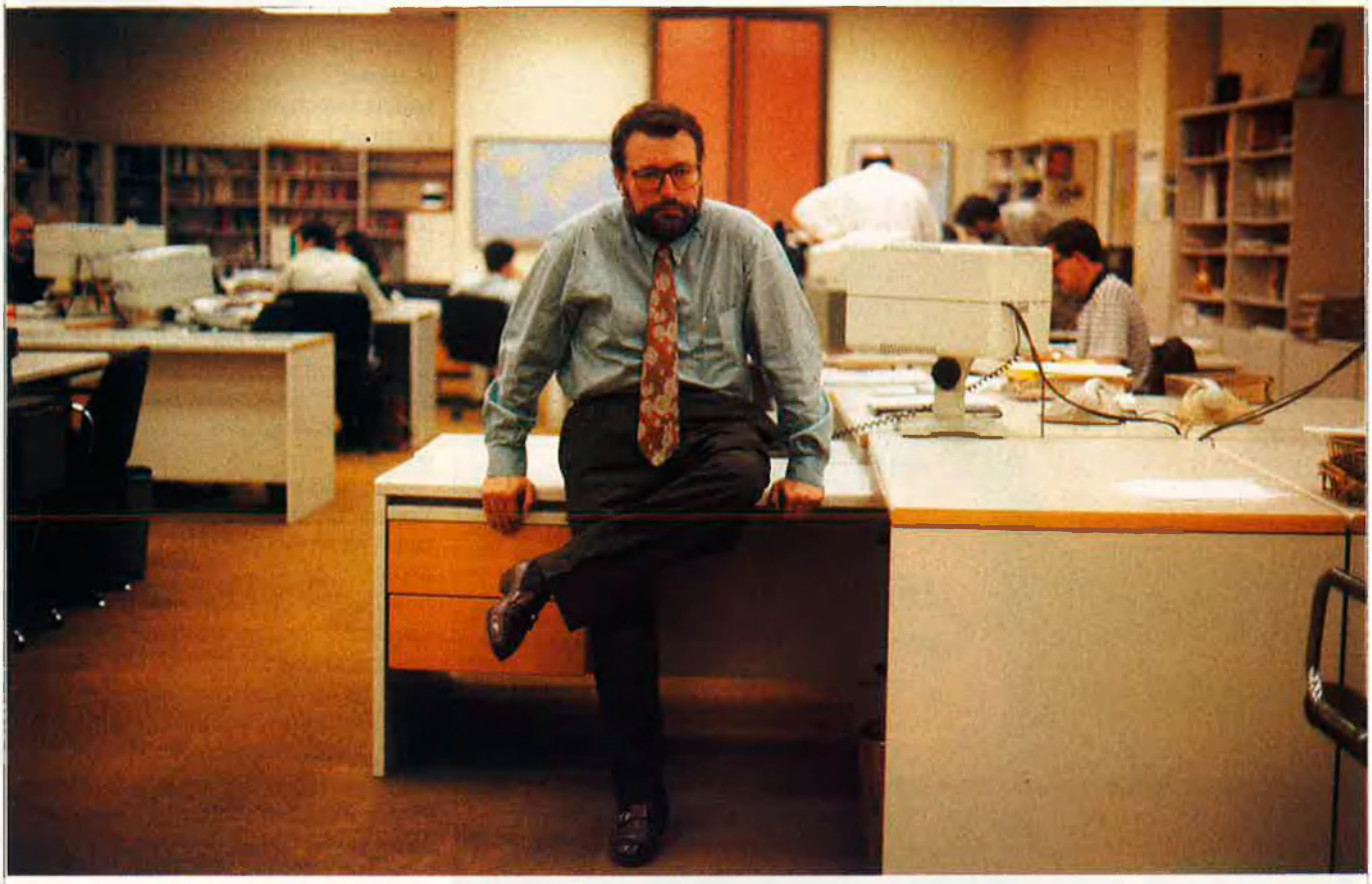
—Ara, sí que li voldria dir que les relacions de *La Vanguardia* amb el govern de la Generalitat, o amb el govern municipal, o amb el govern de Madrid, són unes relacions correctes i el més cordials possibles. Ara, ningú pot interpretar, ningú hauria d'interpretar, que unes relacions correctes són unes relacions de subordinació. Amb cap poder. Si hi ha algunes persones que entenen que les relacions cordials han de ser relacions de subordinació és possible que estiguin desencantats.

—Diuen, i reprenem les males llengües, que la inversió necessària per reestructurar La Vanguardia *precisava d'una persona ben relacionada amb el govern espanyol.*

—Primer, la inversió que ha realitzat la família Godó surt bàsicament dels fons autogenerats per *La Vanguardia* i, en algun moment, mitjançant l'endeutament, com passa en totes les empreses que fan inversions. Han dedicat a aquestes inversions els beneficis dels últims anys amb un programa d'endeutament públic, normal i ortodox. Per tant, no hi ha cap font de finançament oculta a *La Vanguardia*, cosa que –per cert– no passa en altres diaris.

—¿El seu pas professional per la Caixa de Pensions, com a cap del departament de relacions exteriors, pot haver condicionat la seva visió sobre la posterior fusió amb la Caixa de Barcelona quan va exercir de director de La Vanguardia*?*

—En absolut –llarg silenci–. Nosaltres, des de *La Vanguardia*, hem mantingut sempre una actitud favorable a les fu-

JORDI MORERA

sions bancàries: posat cas que finalment es va fer, de la fusió Bilbao-Vizcaya, en el cas de la fracassada unió Banesto-Central, en el moment de la fusió de Pensions-Barcelona. Creiem que les fusions bancàries són necessàries pel que s'ha dit. perquè les entitats bancàries actuals són insuficients amb vista al mercat únic europeu. I encara que hi hagi bancs petits que siguin molt rendibles, com el Banc de Sabadell, el que no és bo és que tots els bancs espanyols siguin bancs petits dins el mercat únic.

S'acaba la ronda. Hi ha respostes com eslògans –"Espanya no serà un país democràtic fins que la dreta torni a guanyar les elecions i governi amb normalitat"–, hi ha respostes com dogmes –"les bases sobre les quals hem de funcionar estan molt clares entre l'editor i el director"– i respostes com laments –"un director pot mantenir els vells amics, el que és perillós és fer molts amics nous".

Potser sí que, com diu Joan Tàpia, referint-se als seus il.lustres antecessors, "un director, en aquesta casa, no s'improvisa". I ell menys que ningú.

Oriol Malló

Deu personatges i una glossa

Els directors de diaris importants són homes que tracten les personalitats rellevants de la vida dels seus països respectius amb coneixement de causa. Polítics, sobretot. Els aguanten els esbroncs, els escolten les recomanacions i els accepten –no en tots els casos, ni pertot arreu– les suggerències, sempre dins els límits i la solidesa de les empreses periodístiques que els paguen el sou. Alguns fins i tot arriben a un notable grau d'intimitat que transforma aquesta relació desigual en un subtil intercanvi de favors. A canvi, tots solen saber molt més del que mai estaran disposats a explicar als seus lectors, ni tan sols en les seves futures memòries. Per això vam demanar a Joan Tàpia una frase curta sobre deu personatges –sobretot polítics– de l'actualitat. Perquè darrere de la finta diplomàtica, o del silenci prudent, s'amaguen afinitats no gaire inconscients.

Felipe González: Un polític menys simpàtic del que es creia a Espanya l'any 82, però bastant més consistent.

Alfonso Guerra: Un home important per al PSOE tant en la cohesió interna del partit com en l'atac del partit als competidors, sobretot en el que va ser la destrucció de la UCD. Dubto bastant del que **Alfonso Guerra** pugui aportar a la política espanyola els pròxims anys. I segurament ha estat més maltractat del que es mereixia.

Pasqual Maragall: Un gran alcalde.

Jordi Pujol: Un home molt tenaç, d'unes conviccions molt profundes i que és capaç, cosa molt difícil, de saber-les transformar en majories electorals.

Miquel Roca: Indiscutiblement, un dels polítics més importants d'avui dia tant a Catalunya com a Espanya.

Lluís Prenafeta: Crec que va ser un col.laborador eficaç del president de la Generalitat.

Angel Colom: Em sembla un polític nacionalista una mica radical, però és molt jove, pot millorar.

Joan Antoni Samaranch: Es també un home de tenacitat especial, diferent a la de **Pujol**, però finalment aconsegueix sempre els seus objectius.

Ricard-Maria Carles: Un home molt equànim i molt ponderat.

Josep-Lluís Núñez: Aquest any és un bon president del Barça.

O.M.

Tot allò que no us heu de perdre

L'estiu imprescindible

Juliol i agost. Dos mesos que, qui més qui menys, aprofita per fugir dels maldecaps acumulats al llarg de l'any. Però no tot és bronzejar-se a la platja o a muntanya. EL TEMPS us ofereix un dia a dia dels espectacles més destacats dels Països Catalans.

Ruben Blades. ARXIU

JULIOL

Dia 1.

–**Festival d'Estiu a Maó** (Menorca), que dura tot l'estiu i que inclou rock, folk, teatre i balls populars; hi participaran, entre d'altres, **Soul Famili** i **Calicanto**, grup de música popular venecià.

–**XXX Festival Internacional de Música de Pollença** (Mallorca), que durarà tot l'estiu i en què actuaran, entre d'altres, de l'**Òpera Nacional de Praga**, la soprano **Jessye Norman** i el pianista **Joaquín Achúcarro**. Dates dels concerts encara sense confirmar.

Pat Metheny Group. ARXIU

Dia 3.

–Concert de **Milton Nascimento** als **Vivers de València** a les 23 h. Preu de l'entrada: 1.000 ptes.

–Teatre a càrrec de **P.D.P. Performes**, amb l'obra ***Els Candidats***, als **Claustres del Carme d'Olot** (Garrotxa), a les 22.30 h.

Dia 4.

–Concert de **Ruben Blades** al **Velòdrom Minicipal d'Horta** (Barcelona), a les 22.30 h., en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 2.500 ptes.

–Concert de **Maria del Mar Bonet** a la **Plaça Reial** de Barcelona, a les 22 h., en

Misteri d'Elx. ARXIU

el marc del Grec'91, en una sèrie de concerts que es perllongarà fins al dia 10 de juliol. Preu de l'entrada: 1.500 ptes.

Dia 5.

–Concert del **Pat Metheny Group** als **Vivers de València**, a les 22.30 h. Preu de l'entrada: 1.500 ptes.

Dia 6 (*Dissabte*).

–Concert a càrrec de **Yong Jiang** (soprano) i **Ursula Rüttimann** (piano) al **Claustre de la Universitat Literària de València**, a les 22.30 h.

Dia 8.

–Teatre: ***La noche de Eldorado*** de **Marcos Ordoñez,** dirigida per **John Strasberg**, a l'**Espai A del Mercat de les Flors de Barcelona**, a les 22 h. Preu de l'entrada: 1.700 ptes.

Dia 9.

–Concert de **Joe Arroyo** als **Vivers de València**, a les 23 h. Preu de l'entrada: 1.000 ptes.

Dia 11.

–Tradicionàrius a Girona: **Quintet Fibonacci** i **Clau de Lluna**, que tindrà lloc al **Teatre Sant Narcís de Girona**, a les 22 h. Entrada lliure.

–Comença el **VIII Festival de Cançons de la Mediterrània**, que es farà a **Palma de Mallorca** i que durarà fins al 14 de juliol; hi particparan, entre d'altres, **Ornella Vanoni** i el duet **Lole i Manuel**. Dates dels concerts encara sense confirmar.

–Concert de **John Mayall** als **Vivers de València** a les 23 h. Preu de l'entrada: 1.000 ptes.

Dia 12.

–Concert a càrrec del **Centre Instructiu Musical d'Alfafar**, la **Sociedad Cultural Musical Nuestra Señora de los Ángeles (Màlaga)**, la **Unió Musical de Sueca**, la **Societat Musical L'Harmònica de Sant Antoni de Requena** i,

Pepe Rubianes. ARXIU

com a orquestres convidades, la **San Martinus d'Urmond (Holanda)** i la **Dutch National Wind Orchestra (Holanda)**, a la **Plaça de Bous de València.**

Dia 13.

–Concert de l'**Orquestra Juvenil d'Israel Kiriat-Bialik Youth Orchestra,** composta de 63 músics, que serà a les **Escales de la Catedral de Girona**, a les 22 h. Entrada lliure.

–La **Companyia de Pepe Rubianes** representarà l'obra ***Por el amor de Dios*** en el marc dels **Dissabtes als Camps Elisis de Lleida.**

JORDI MORERA

Sons per a les orelles, ritme per al cos

Diuen els entesos que aquest estiu la música ens arriba amb un marcat accent llatí. Rumba, salsa, *rap* hispà són alguns dels gèneres que animaran el personal en el frenesí estiuenc. Això no vol dir que els amants del *bacalao-mix* no tindran la seua oportunitat, la música *bacallanera* continuarà ocupant un espai fonamental en la marxa de les discoteques centrifugada pels *disc jockeys*, autèntiques *vedettes* del ball. Assistirem per descomptat a la gira de Mecano amb el seu nou disc, *Aidalai Dalai*, en què també s'han sumat als ritmes llatins de la mà de Johnny Pacheco, un dels fundadors de la mítica Fania. El trio musical durà el seu missatge per estadis i places de bous. Els seguidors de ritmes menys pretenciosos poden gaudir amb la música rumbera de Los Manolos, el grup revelació del 91, capaç de fer versions dels Beatles o d'havaneres de tota la vida. Un altre que provarà sort aquest estiu serà Miguel Rios, un tant desinflat d'uns anys ençà. Més fàcil ho tindran els anomenats grups del rock català, una etiqueta un tant ambigua però capaç d'omplir espais reservats fins aquest moment a les grans estrelles del *show-biz*. Els Sopa de Cabra, Pets, Sangtraït, Sau, etc. pujaran amunt i avall per la geografia catalana.

Després d'alguns anys d'absència, aquest estiu vindrà Ruben Blades i el seu grup Son del Solar, que de segur delectaran els salsers i balladors. Un altre ritme igual de suggestiu arribarà amb Milton Nascimento, el popular músic brasiler. Maria del Mar Bonet festejarà els seus primers vint-anys en el món de la música amb uns recitals a la Plaça del Rei de Barcelona. I Peret finalment reapareixerà dins del Grec 91, al Velòdrom d'Horta. Per la seua banda, Joan Manuel Serrat no tornarà a cantar fins al setembre, coincidint amb l'aparició del seu nou disc en castellà, mentre que el popular Carlos Mata, dels fulletons televisius farà *picar* més d'un programador en els programes musicals d'aquest estiu.

Dia 15.
–Concert de **Paul Simon** al **Palau Sant Jordi** (Barcelona).
Dia 16.
–Concert d'**Héroes del Silencio** al **Velòdrom de Barcelona.**
–Concert a càrrec de l'**Orquestra Juvenil Santa Cecília (Cullera)** i la **Jugendsinphonieorchester de Dorbirn (Àustria)** al **Palau de la Música i Congressos de València**, a les 20'30 h.
Dia 19.
–Espectacle de dansa a càrrec de la **Companyia Mudances**, que interpretarà l'obra *Atzavara*, amb coreografia i direcció d'**Àngels Margarit**, a l'**Espai A del Mercat de les Flors** de Barcelona fins al 22 de juliol en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 1.000 ptes.
–Concert a càrrec de la **Capella Musi-**

Peret. ARXIU

cae Antiquae Orientalis de Poznan al **Claustre de la Universitat Literària de València**, a les 22.30 h.
Dia 20.
–**Eva Marton** amb l'**Orquestra i Cor del Liceu**, dirigits per **Julius Rudel**, interpretaran obres de Wagner, Verdi, Puccini i Cilea, als **Jardins del Palau de Peralada** (Alt Empordà), en el marc del Festival de Música, a les 22.30 h.
–Concert a càrrec de l'**Orquestra Filharmònica i Cor Madrigal de Bucarest** al **Claustre de la Universitat Literària de València** a les 22.30 h.
Dia 21.
–Concert de **Simple Minds** al **Palau Sant Jordi** (Barcelona).
Dia 22.
–**Mostra estatal de Jazz Jove d'Eivissa**, que durarà tota la setmana.
–Concert de **Ruben Blades** als **Vivers de València**, a les 23 h. Preu de l'entrada: 1.500 ptes.
–Concert a càrrec de l'**Orquestra de Cambra Collegium Musicum de Letònia** i la **Landesjugendorchester Baden-Württemberg** (Alemanya) al **Palau de la Música i Congressos de**

Warabi-za. ARXIU

València a les 22.30 h.
Dia 23.
–Espectacle de ball *gnuana* a càrrec del grup marroquí **Nass Marrakech** a la **Plaça Reial** de Barcelona a les 22 h., en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada 1.700 ptes.
Dia 24.
–Concert de **Lonnie Brooks** als **Vivers de València** a les 23 h. Preu de l'entrada: 1.000 ptes.
Dia 25.
–Concert de **Peret i les estrelles de la rumba catalana** al **Velòdrom de Barcelona** a les 22.30 h. en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 1.800 ptes.
Dia 26.
–Espectacle d'**Ombres xineses** a càrrec del **Teatro de Medianoche**, que interpretarà l'obra ***Los habitantes de los espejos*** al **Teatre Ateneu de Tàrrega** a les 12 h. en el marc de la programació

Cava. ARXIU

del **Casal d'Estiu *Una nova història*.**
–Festa del Cava a Prades (Baix Camp). La font de la **Plaça Major** raja cava de franc per a tothom.
Dia 27.
–Mstislav Rostropòvitx i l'Orquestra de Cambra Lituana, dirigida per **Aulius Sondeckis**, interpretaran obres de Mozart, Haydn i Txaikovski, en un concert que tindrà lloc als **Jardins del Palau de Peralada** en el marc del Festival de Música, a les 22.30 h.

–Concert a càrrec de l'**Orquestra de Cambra Arcata de Stuttgart** al **Claustre de la Universitat Literària de València**, a les 22.30 h.
Dia 28.
–L'espectacle de dansa popular japonesa, **Warabi-za**, dirigit per **Kooh Ono**, que es farà al **Teatre Grec** de Barcelona fins al 29 de juliol, a les 22.30 h. en el marc del Grec'91. Preus de l'entrada: 2.200, 2.000 i 1.700 ptes.

Mecano. RAFA GIL

Dia 29.
–Concert d'havaneres a càrrec del grup **Terra Endins** a **Olot** a les 22.30 h.
–Concert d'**Elvis Costello & The Rudes 5** al **Velòdrom de Barcelona** a les 22.30 h. en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 3.000 ptes.
–**El Talleret de Salt** interpretarà ***L'hort dels cirerers***, de. Txèkhov, amb direcció de **Konrad Zscjiedrich**, a l'**Espai A del Mercat de les Flors** de Barcelona fins al dia 2 d'agost, en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 1.500 ptes.

Joan Amèric. ARXIU

Dia 30 .
–Concert de **Joan Amèric** a la **Plaça Reial** a les 22 h. en el marc del Grec'91. Preu de l'entrada: 1.300

AGOST

Dia 1.
–***Ivan el Terrible***, de **Prokòfiev**, interpretat per l'**Orquestra i Cors del teatre Kirov amb Valerie Guèrgiev**, que es farà a les **Muralles del Carme de Peralada,** en el marc del Festival de Música a les 22.30 h.
Dia 10.
–**Simon Estes** amb l'**Orquestra Filharmònica de Sòfia**, dirigida per **Xavier Güell**, interpretaran obres de Wagner als **jardins del palau de Peralada,** a les 22.30 h., en el marc del Festival de Música.
Dia 12.
–Concert de **Mecano** a la **Plaça de Bous de Xàtiva** (la Costera), a les 23 h.
Dia 15.
–Concert de **Mecano** a la **Plaça de Bous d'Alacant**.
–**Misteri d'Elx.** Tot un poble de festa al voltant d'un acte sacramental sobre l'Assumpció de la Verge, conservat en català des del segle XV.

Elvis Costello. ARXIU

–Comencen les **Festes del Barri de Gràcia** de Barcelona.
Dia 18.
–Concert de l'**Orquestra de Cors i Ballet de l'Armada Russa** a la **Plaça de Bous d'Alacant**.
Dia 20.
–Concert d'**Héroes del Silencio** a la **Plaça de Bous d'Alacant**.
–Concert de **Jazz contemporani** amb **Matthew Simon** (trompeta), **Josep Mas *Kitflus*** (piano) **i Manel Camp** (piano) a la **Plaça de la Vila de Torroella de Montgrí** (Baix Empordà), a les 22.30 h.. Preu de l'entrada: 1.500 ptes.
Dia 21.
–Concert de cloenda del **IX Festival Internacional de Cantonigròs** (Osona).
Dia 25.
–**Akelarre de Cervera** (Segarra).

Carles Gàmez
Joan Marí

RAFA GIL

Estiu entre ones

L'estiu sempre ha estat una bona estació per escoltar la ràdio, segurament per això les emissores inverteixen en nous programes amb el fi de captar la major quantitat d'orelles. Pel que fa al País Valencià, aquest estiu es presenta fonamentalment sota el signe de la música. Radio Klara, cada dijous, de la mà de J. M. Jàtiva, crític musical d'EL TEMPS, emet el programa *Planeta 21*, de dues a quatre de la vesprada. Un programa musical dedicat als estils i ritmes perifèrics. Sense eixir de la música, Ramon Palomar, el conegut presentador del televisiu *Grafitti*, estarà tots els caps de setmana a Canal Nou Ràdio amb *La calima assassina*. I més música a Radio Quatre, amb Lourdes Cifré, també els caps de setmana, de sis a dotze de la nit i el programa *Un bon dia*.

Mozart i la seua música estaran tot l'estiu a Canal Nou ràdio amb el programa *En clau de Mozart*, dissabtes i diumenges de tres a quatre de la vesprada. D'un altre signe, però també musical, serà el programa *La diligència*, que presentarà Carles Sanchis amb guió de Xema Albert, també a Canal Nou Ràdio. En aquesta ocasió, com el seu títol indica, la música tindrà un marcat accent *country*. Aquest programa es podrà escoltar els dissabtes i diumenges, de quatre a cinc de la vesprada.

Pel que fa als magazines radiofònics, Radio Quatre presenta *Quatre setmanes i mitja*, de vuit a una del migdia i conduït per Gerard Arrufat. Per la seua banda, Canal Nou Ràdio continuarà amb el seu *Descapotable* nocturn, que presenten Alfons Peyo i Josep Lluís Seguí. Ara el descapotable tindrà un aire més estiuenc i de magazine, i a més, amb els reforços de Clara Castelló i Ximo Rovira. Música i magazine es combinaran a *Obert per vacances* cada dia de sis a onze de la nit. Per últim, els amants i degustadors de la música dels seixanta tindran una cita diaria al *Bikini Club* de Bartual, de dotze a una de la nit a Canal Nou Ràdio.

El jardí il.lustrat

La inauguració del Jardí Botànic ha dotat la ciutat de València d'un dels més importants centres d'investigació i divulgació de la natura del País Valencià.

La ciència valenciana està d'enhorabona. La inauguració del Jardí Botànic després de quasi dos anys de restauració ha deixat palplantada la comunitat científica, que ha vist que en l'espai d'any i mig el que fou un parc sense gaires ambicions s'ha transformat en un jardí didàctic, pedagògic i científic. En un veritable museu viu en què els protagonistes són els vegetals. La direcció de Manuel Costa i les subvencions rebudes per part de la Universitat i de la Generalitat valenciana han estat fonamentals per a la consecució d'aquests magnífics resultats.

El primer que sobta al que entra després de la restauració, és l'aspecte obert, clar, lluminós del jardí. Des de sempre havíem conegut aquest indret com un lloc encofurnat, ombrívol, on l'espessura de la vegetació impedia copsar-ne adequadament el veritable valor. En certa manera, esdevenia allò del bosc que no deixa veure els arbres, tan gran era el cafarnaüm, el desordre de vegetals. És clar que aquest estat semisalvatge tenia els seus encants, però impedia que el parc fera la seua feina il.lustradora. La poda dels arbres i una adequada distribució de les plantes han dotat el jardí botànic de noves i suggerents perspectives. I és que el parc es trobava en un estat d'abandó total, quasi en el límit de les seues possibilitats de resistència, i les malalties dels arbres, que estaven aflebits, feien fins i tot perillosa la visita del jardí perquè se'n podia desprendre alguna branca.

189 ANYS D'HISTÒRIA

Des d'antic havia existit al País Valencià una inquietud botànica, sobretot en la seua vessant medicinal, que es va traduir en la creació de diversos jardins botànics. No obstant això, tots aquest intents fracassaren fins l'any 1802, en què la Univesitat de València adquirí l'Hort de Tramoieres, davant del convent de Sant Sebastià, i hi fundà el jardí botànic que ara ens ocupa. Es el període de la il.lustració valenciana, en què la botànica –el fet naturalístic en si mateix– és la manifestació més clara del pensament científic. D'aquesta manera, el parc conegué un important període d'esplendor en què s'aplicaren les idees linneanes, i es crearen importants herbaris de la flora valenciana. La direcció del Jardí Botànic fou encomanada pel rector de la Universitat de València a Vicente Lorente, catedràtic d'Herbes de la Facultat de Medicina.

Tanmateix, durant la guerra de la Independència el jardí fou bombardejat i destruït per les tropes franceses. Amb l'anomenament posterior de Josep Pizcueta, es va refer el parc i fins i tot es va ampliar fins abastar quatre hectàrees, i es va iniciar una altra vegada un període d'intensa activitat científica. Posteriorment, foren nombrosos els directors del parc; cal destacar la tasca realitzada per Rafael Cisternes, que va millorar les

El botànic ha aconseguit reunir tradició i innovació científica. RAFA GIL

instal.lacions, va crear un hivernacle i va iniciar la publicació del catàleg de llavors per a bescanvi amb altres centres similars. Eduard Boscá també va realitzar una important gestió, construint-ne estufes d'aclimatació, l'hivernacle anomenat "de la bassa" i l'umbracle, una magnífica instal.lació dedicada a plantes que necessiten ombra, construït amb ferros d'arcs de mig punt sobre maons de rajola, i bonics ornaments de zinc.

Des d'aleshores diversos fets han conduït el Jardí Botànic a l'estat de quasi complet abandó en què fa dos anys es trobava. La guerra civil i posteriorment la tràgica riuada del 57 van danyar considerablement l'estat del jardí, i se'n perderen els herbaris, les col.leccions de plantes, els arxius històrics, etc. El naturalista Ignacio Docavo va encarregar-se del manteniment fins que en la dècada dels vuitanta fou una altra vegada assumida la direcció per un botànic, el professor de farmàcia Manuel Costa.

LA RESTAURACIÓ

Des del punt de vista de la mediterrània, el Jardí Botànic de València és sens dubte un dels parcs botànics més importants, és el segon en interès de la Península Ibèrica, després del de Madrid. La restauració ha permès recuperar la salut d'un gran nombre d'arbres, com és el cas del centenari *Ginkgo biloba,* un veritable fòssil vivent; de l'enorme *Quercus marcrocapra,* un roure de grandària colossal, o fins i tot de la magnífica palmera datilera, coneguda al jardí com "la carcassa", perquè la forma i disposició dels braços recorda les palmeres dels focs artificials. Però alhora ha permès la instal.lació d'un sistema de rec per aspersió (antigament es realitzava per sèquies, ¡i els terrenys s'inundaven dues vegades a l'any!), fet que ha facilitat el cultiu d'un gran nombre d'herbàcies. D'aquesta manera, en menys de dos anys el nombre de peus de planta presents al parc s'ha multiplicat extraordinàriament, i ha passat de 1.100 a 4.300 exemplars; alhora també ha augmentat el nombre d'espècies cultivades, que ha arribat a les 3.000, que en un futur no gaire llunyà s'incrementarà fins a 5.000.

Tot això ja deixa entreveure que la dinàmica en què se situa el parc actualment el distancia molt de la situació de fa dos anys. Manuel Costa ens explica que un dels objectius perseguits en aquesta restauració ha estat acabar amb el concepte què el Jardí Botànic és un parc urbà més, com Vivers o els jardins de Monfort. Durant els darrers anys, la tasca divulgadora del jardí pràcticament era inexistent, i aquest era diàriament frequentat pels jubilats i per parelles d'enamorats. Actualment el jardí s'ha transformat en un centre que serveix per estudiar botànica, per obtenir informació botànica, per concienciar la gent dels temes mediambientals a través de les plantes. L'educació, a tots nivells des dels parvularis fins a la Universitat, i la investigació botànica en temes relacionats amb la flora del País Valencià són les activitats prioritàries d'aquest nou Jardí Botànic. Per això, per ajudar al seu manteniment, però sobretot per concienciar la gent què es troben en un Museu, la direcció del jardí ha cregut adequat fer pagar a l'entrada l'econòmica quantitat de 50 pessetes; però els jubilats i els xiquets entren gratis.

Ara els amants i estudiosos de la natura tenen l'oportunitat de realitzar pel jardí un agradable i instructiu passeig. D'a-

A més d'un espai per passejar, el botànic és també un centre didàctic. RAFA GIL

questa manera, només entrar apareixen una sèrie de quadres explicatius que informen de les diverses coses que hi podem estudiar. Les diferents famílies de plantes que es troben representades, apareixen totes amb el seu quadre informatiu, que n'assenyala l'origen cronològic i les característiques botàniques més significatives. Però alhora també hi trobem, en els vials principals, plaques dedicades als botànics valencians més destacats, que han representat un paper decisiu en la història del jardí. Noms com Cavanilles, Pau, De Rojas Clemente o Plaça apareixen al llarg de les voreres i n'expliquen –al costat d'una petita biografia– l'obra realitzada.

Aquesta tasca informativa es veu completada amb la Unitat Didàctica de Botànica, un edifici que abans de la restauració estava dedicat a una exposició d'ocells exòtics, engaviats i d'una tristesa aclaparadora. La recuperació d'aquesta instal.lació amb fins didàctics és sens dubte un dels mèrits més importants aconseguits amb aquesta restauració. Totes les velles traces d'aquell antic Jardí Botànic deshomogeneïtzat, en què a més de plantes podíem trobar –quasi de sobte– unes mones en un estat de solitud infrangible, d'una malenconia consistent i empastifada; uns peixos esmaperduts en uns aquaris cendrosos i uns ocells gatzarosos i víctimes d'un substanciós complex de paràsits, han estat eliminades sense contemplacions. El resultat final és d'una higiene i bellesa quasi increïble: és sorprenent que abans s'hi trobara –on ara apareix una magnífica exposició sobre la història del Botànic– aquell desordre de procacitat colorística tan vulgar i sòrdida.

Dins dels objectius de recuperar antics edifics, destaca l'habilitació del planter, lloc on es preparen les trameses de llavors per a bescanvi, o la caseta del Romaní, on funciona una estufa de propagació de plantes. Però han estat els hivernacles els que major nombre de reformes han experimentat; en aquest moment n'hi ha cinc, dedicats a la conservació de flora tropical o consagrats al cultiu de falgueres, d'orquídies i de plantes carnívores. Al mateix temps, aquesta restauració ha permès la reestructuració del jardí, que ha reservat la zona nord per a col.leccions de plantes dedicades a un tema genèric; d'aquesta manera hem de destacar la important mostra de plantes crasses i de plantes medicinals, i una petita mostra d'algunes de les plantes de l'horta valenciana. Però és, sens dubte, el quadre dedicat a les plantes autòctones un dels més destacats, ja que reuneix un elevat nombre d'endemismes valencians. D'aquesta manera, en l'indret conegut com la Muntanyeta, hi trobem plantes de roca tan interessants com *Silene ifacenis, Convolvulus valentina, Hippocrepis valentina* o *Centaurea rouyi*.

EL FUTUR DEL JARDÍ BOTÀNIC

Tanmateix, aquesta nova etapa del Jardí Botànic no ha fet sinó començar. En un futur es preveu la construcció d'un centre d'investigació que s'instal.larà en l'antiga alqueria del carrer de Quart, i que permetrà realitzar treballs sobre la flora del País Valencià. És un repte que l'administració ha d'assumir, i que farà augmentar el prestigi del Jardi Botànic. Així i tot, hi ha també la possibilitat què el jardí s'eixample cap al llit del Túria, com en el projecte primitiu. Queden a més, petites coses que el temps a poc a poc anirà solucionant: com la grotesca actitud d'un vei del carrer de Sánchez Bergón que es resisteix a deixar d'estendre la roba en l'interior del jardí, com ha anat fent durant els cinquanta darrers anys. És una de les coses que esdevenen en aquest país mediterrani en què sempre hi ha un pelacanyes que prefereix sacrificar la comoditat dels altres abans de renunciar al seu recalcitrant i incívic costum.

Aquesta nova etapa del Jardí Botànic ha estat obra d'un ampli conjunt de botànics valencians. Cal felicitar-ne el director, Manuel Costa, i els ajudants Antoni Aguilella, Jaime Güenes, Julio Palomares i Amparo Ibarra, com també un ampli nombre de becaris. Ara per fi els científics trobem en aquesta ciutat un motiu de satisfacció de què ens podem sentir orgullosos. Un jardí que torna a recuperar el seu antic prestigi i que ens acosta a aquell moment de la nostra història en què la ciutat de València va tenir un gran pes específic en els àmbits intel.lectuals. Un Jardí Botánic que en la porositat lleugerament emboirada de l'atmosfera de la ciutat, s'alça com un oasi tibant de vida i saviesa.

Martí Domínguez

¡Ben fet Llíria!

Per primera vegada en la història de la Lliga de l'Associació de Clubs de Bàsquet, un equip d'una ciutat petita ha aconseguit entrar-hi de manera rotunda. És el Llíria, la tradició del bàsquet al País Valencià.

Amb prop de 15.000 habitants, la població de Llíria, capital de la comarca del Camp de Túria té dues passions: la música i el bàsquet. Si la musica divideix els seus habitants en dos bàndols irreconciliables, els seguidors de la banda de la Unió Musical i els de la Primitiva, el bàsquet els uneix al voltant del seu equip, el Club Bàsquet Llíria que acaba d'integrar-se, per primera vegada, en l'ACB.

Que un poble com Llíria aconseguesca portar un equip a la Lliga de l'Associació de Clubs de Bàsquet respon a raons secretes que ni els seus integrants coneixen. Josep Morató, president del club manifesta: "No ho sé, no puc explicar-ho. Es cert que en algunes coses, la música i el bàsquet, Llíria és un poble fora de la normalitat. Crec que nosaltres som uns exponents positius del "pensat i fet" valencià. En el nostre cas no és inconsciència, és només una capacitat per a donar velocitat i agilitat als projectes". Una velocitat relativa, perquè el Llíria porta a les seues espatlles una història de 48 anys. "Això, comenta Andreu Casadevall, l'entrenador, ens ha permès arribar a l'ACB. El bàsquet a Llíria és una institució, jo no dirira més que un club, perquè diuen que només n'hi ha un –i afegeix com qui no vol: "Encara que no m'ho crec"–, però tenim una imatge molt bona. Tothom diu que el Joventut a l'ACB i nosaltres a primera marcàvem les categories com a pioners del bàsquet. El Llíria havia d'estar on ara, a l'ACB".

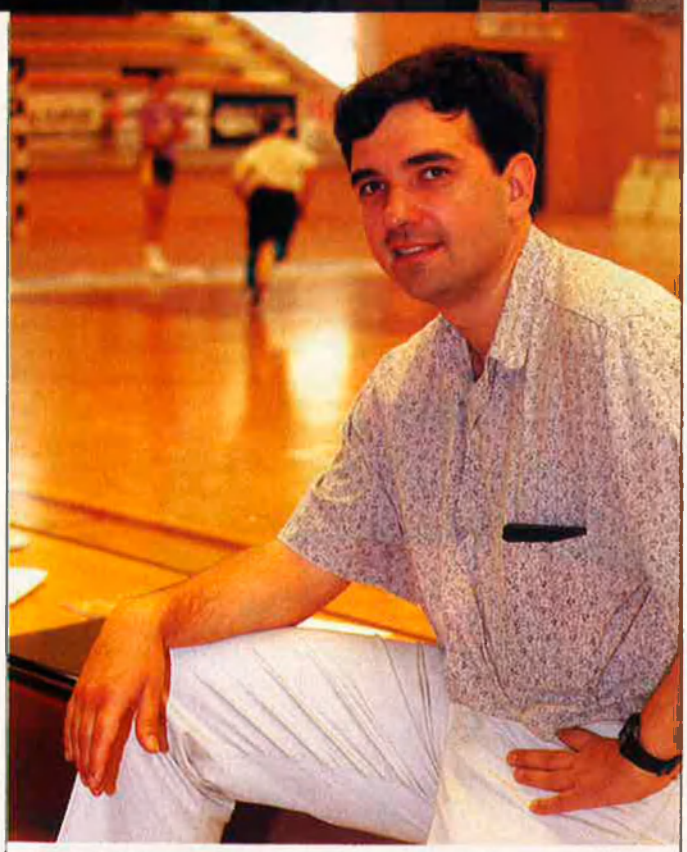
El planter del Llíria, un element bàsic per al triomf del club. RAFA GIL

"La nostra evolució, comenta Morató, ha estat lenta, però segura. Durant l'última època potser hem anat un poc massa ràpid i alguns compromissos no els hem pogut assumir adequadament però els 48 anys ens donen un solatge que altres equips no tenen".

Solatge que es complementa amb un planter de més de nou equips en totes les categories, masculins i femenins,

i quinze grups de xiquets controlats des de la infantesa en els col.legis del poble. Tots aquests equips han permès a Llíria proveir de jugadors equips de les primeres categories i fins i tot a dur algun a la selecció absoluta, com Quique Andreu. Aquesta xarxa ha convertit el club en una entitat amb la qual tota la població té alguna relació. "Fixa't, comenta la dona de Morató, que ací, si te'n vas al mercat, les iaies parlen de bàsquet". Aquesta relació estreta entre poble i equip ha fomentat un aire familiar que l'ascens pot posar en perill. La infrastructura del club, una piset en un cèntric carrer i un pavelló que haurà de ser totalment reformat per tal de donar cabuda al nombre d'espectadors que demana l'ACB, ha de patir una reestructuració a fons, i els seus dirigents ho saben. "Nosaltres, no volem perdre les característiques que tenim, indica Morató, a mi em preocupa molt que la gent continue sentint l'equip com a seu, encara que tinga una categoria tan alta i semble un poc més lluny. La gent ha d'assumir-ho i ara és una tasca primordial per a la directiva: connectar amb la gent de manera continua. Es l'única forma per a un club com el nostre de tirar endavant: connectar totalment amb l'afició."

Morató, dalt i Casadevall, baix miren el futur amb optimisme. RAFA GIL

La connexió, de moment, està fora de dubte. Una bona prova de l'ambient creat al voltant del club és el comiat del jugador americà de la passada temporada, Cooke, que va voler deixar un present als seus companys i l'afició, i va negar-se a cobrar la prima que li correponia per l'ascens. El comportament de públic havia estat per a ell "increïble". Per altra banda, era una manera de no desgastar més les arques del club, que han arribat pràcticament esgotades al final de la temporada. Els jugadors, (molts d'ells formats a Llíria), han passat més de tres mesos sense cobrar. "Enguany era l'any definitiu, comenta Morató, per això hem fet algun excés econòmic que no podíem cobrir bé, però calia fer-ho. El dèficit era només de vint milions, que per a una mentalitat ACB, no és pràcticament res".

Però l'ACB ven molt més que la primera divisió i el seu ressò als mitjans de comunicació assegura als patrocinadors una publicitat contínua i rendible. Per això, el Llíria és, des de la setmana passada, el Ferrys Llíria. El mecenatge de l'empresa valenciana de roba permetrà al club del Camp de Túria desfer-se d'una angoixa econòmica que s'havia convertit en quotidiana. Fitxar un parell d'estrangers i mantenir la categoria sense esfondrar-se econòmicament són ja objectius a l'abast.

Amb el suport econòmic, els obstacles que quedaven per a poder entrar a l'ACB ja s'han superat. Només resta la qüestió del pavelló, però els projectes per canviar el Pla de l'arc són una realitat. No obstant això, durant el temps que duren les obres, el Ferrys Llíria haurà de buscar una altra seu, el Pavelló de la Font de Sant Lluís a València, l'únic de tot el País Valencià que acompleix les mesures que demana l'ACB. "Això, ens comenta una aficionada, no serà cap problema, perquè ja hi ha autobusos que s'han ofert a dur la gent fins a València tots el diumenges que calga". Amb 1.200 socis i una afició que ara és més compacta que mai, encara que jugue a València, l'any que ve, el Ferrys Llíria no es trobarà sol.

Jordi Sebastià

Carl Lewis. ARXIU

OLÍMPIC CIRCUS

Burrell dóna color als 100 metres. Carl Lewis va fer-ho en nou minuts i noranta-dues centèsimes. Johnson ho havia fet en tres centèsimes menys, però el dopatge el va trair i va anul.lar la marca. Ara Leroy Burrell, company d'equip de Lewis, ha batut nou rècord del món i aixeca noves expectatives per a la prova reina dels 100 metres llisos, després dels recents fracassos de Ben Johnson en el seu intent de tornar a pujar als pòdiums. Leroy Burrell només té un problema com a rival de Lewis. Que són amics, s'abracen després de cada cursa i no són capaços de generar polèmica com feia Johnson.

ARXIU

Adéu als cavall per equips. El pentatló modern per equips, el piragüisme en aigües braves, els duos de natació sincronitzada i el concurs complet d'hípica per equips han saltat del programa olímpic per al 1996. Samaranch vol deixar les coses ben lligades en el seu últim mandat i una de les dèries és de reduir esports i disciplines perquè els Jocs no morin ofegats. El pitjor per a la princesa Anna va ser perdre una disciplina de l'hípica que ella defensava i fer-ho precisament a casa, a Birmingham, i en una reunió que havia encetat, ni més ni menys, la seva mare, la reina Isabel.

L'expectació és a les viles olímpiques i no a les grades

Sobren atletes. Sobren periodistes. Falta públic.

Aquest podria ser un diagnòstic d'urgència de l'organització de Barcelona, després de l'última reunió amb el CIO i després de fer balanç de la primera fase de venda d'entrades.

Sobren atletes. En sobren prop de 2.000, o almenys això és el que algunes fonts alarmistes dels organitzadors han anunciat. Ara que cada comitè olímpic ja prepara alineacions definitives, resulta que apareixen delegacions com la nord-americana i anuncien que potser seran més d'un miler els escollits per a Barcelona. Tractant-se d'uns hostes de luxe com són els atletes i acompanyants, el COOB no vol sobrepassar de cap manera el llistó dels 15.000, perquè tem que la Vila Olímpica no acabi decebent i encenent les ires dels déus de l'Olimp. L'*overbooking*, per fer servir una expressió hotelera, pot convertir una residència de luxe en una presó Model qualsevol, i no està bé que els campions hagin de fer cua per esmorzar o hagin de demanar número per anar a la dutxa.

Ara que s'acosta l'hora de la veritat, el COOB no les té totes. Se sap que negociar amb cada comitè les proporcions de la delegació serà delicat i farà aparèixer tota mena de pressions. Fins ara hi ha hagut unanimitat que no es pot superar la barrera dels 15.000. A l'hora d'estrènyer el cinturó, però, de decidir quina 'es la suma que té com a resultat 15.000', serà difícil de trobar una combinació per a tots els gustos.

Sobren periodistes. Queda clar que són els altres hostes de luxe, que poden arribar a superar els 10.000 i que van a més. El CIO ja ha començat un sondeig inicial d'acreditacions amb la clarísima intenció de posar ordre en el que a Seül va convertir-se en més d'una ocasió en tapadora de tota mena de convidats. En plena eufòria audiovisual, en què els equips de retransmissions són cada cop més sofisticats i nombrosos, es podria arribar a la paradoxa que, a cada atleta, li corresponguessin un parell de periodistes, o almenys de treballadors del món de la premsa. Si a això s'afegeixen legítimes exigències per al bé de la informació, com per exemple la sol.licitud de transport diari en helicòpter des de Badalona a les instal.lacions olímpiques, s'entenen els maldecaps que comencen a tenir els responsables de servir llit, ranxo i notícies als altaveus dels Jocs.

Els esportistes estan assegurats però el públic podria fallar a Barcelona 92. ARXIU

Falta públic. S'ha acabat la primera fase de venda d'entrades i no es pot dir allò que l'èxit hagi sorprès la mateixa empresa, precisament. Unes 36.000 persones han passat per Banesto en aquests mesos, de les quals 25.000 són catalanes. No és molt, tot i que cadascuna d'elles ha demanat i pagat una mitjana de 10 entrades. Per tenir una idea de la relació entre afició i compromís, cal recordar que els compromisos superen en aquests moments quatre vegades les vendes. Dit en xifres: del milió i mig d'entrades ja reservades només tres-centes mil corresponen a públic i han estat adquirides a títol individual.

No és gens clar si sobren atletes, sobren periodistes i falta públic. Potser resulta que els Jocs són això, precisament, un acte de gegantisme desproporcionat que no té per què fer aixecar les masses de la butaca de la tele.

Carles Capdevila

Sting. D.UMBERT

El famós cantant britànic Sting s'ho va passar d'allò més bé presenciant l'espectacle de *porno* dur que ofereix la cèlebre Sala Bagdad de Barcelona. Sting va acudir al Bagdad l'endemà del seu concert a l'estadi de Sarrià, acompanyat dels seus músics i de Manolo García, el cantant d'El Último de la Fila. Testimonis presencials han explicat a EL TEMPS que Sting es va mostrar entusiasmat amb l'actuació del faquir Omar, que és capaç d'aixecar una campana de 24 quilos de pes amb el penis. Al final de l'espectacle, Sting i Manolo van negociar amb la mestressa del Bagdad acabar la nit *fent unes copes* amb les senyoretes, però finalment no es va arribar a cap acord.

Michael Douglas. ARXIU

Michael Douglas, el conegut actor nord-americà, que comprà fa uns anys la finca mallorquina de s'Estaca, situada al terme municipal de Valldemossa, al nord de l'illa, ha vist que l'Ajuntament valldemossí paralitzava les obres que s'hi feien d'unes setmanes ençà. El cas és que aquesta finca, que havia estat propietat de l'arxiduc Lluís Salvador, està totalment protegida per la llei, de forma que no s'hi poden realitzar obres de cap mena. Atesa l'evidència que s'hi feien moviments de terres, l'Ajuntament de Valldemossa ha decidit de paralitzar-les.

Televisions locals

ARXIU

L'any 1980 fer televisió en un poble era una quimera", diu Josep Vilar, responsable de la televisió local de Cardedeu i president de la Federació Pro-legalització de les Televisions Locals a Catalunya. "Un conegut nostre va anar a Itàlia i va conèixer les experiències italianes de televisió local. Vam fer venir un tècnic italià per fer una prova. Després vam tardar un any a recollir els diners necessaris".

El 23 de juny de 1981 , ara fa, doncs, 10 anys, començaven les emissions RTV de Cardedeu, la primera televisió local dels Països Catalans. Actualment hi ha aproximadament un centenar d'experiències de televisió local (TVL) a Catalunya. Moltes són únicament emissores que apareixen de manera esporàdica, per exemple durant les festes majors, o que no acaben de consolidar-se. Però n'hi ha més de 50 de coordinades per la Federació Pro-legalització de les Televisions a Catalunya.

UN FENOMEN ALEGAL

Els ajuntaments han tingut un paper important en el desenvolupament de les TVL. En molts casos participen directament en la seva creació, en altres ajuden les associacions i entitats impulsores amb locals, subvencions, etc. A l'estat espanyol les TVL no són legals. Segons l'article 20 de la Constitució espanyola, els ciutadans tenen dret a ser informats i a informar mitjançant qualsevol suport possible. Però no hi ha cap llei que consideri l'existència de les TVL. L'any 1988 el Parlament de Catalunya reconeixia en un decret no de llei l'important paper de les TVL i en demanava la regularització.

La Federació Pro-Legalització naix l'any 1985 per aconseguir-ne la legalització i per coordinar i impulsar el treball de les TVL del Principat. Al si de la federació trobem models i dimensions de TVL molt diferents: de municipals, associatives i, fins i tot, alguna de societat anònima; hi ha des de les que emeten un sol dia a la setmana, fins a les que ho fan diàriament, com Televisió de Sabadell o TVT, de Terrassa. Els pressupostos, finançats per quotes de socis, subvencions i petits ingressos per publicitat local, poden anar del mig milió als 20 milions de pessetes. N'hi ha que funcionen amb un equip d'aficionats perseverants i amb mitjans domèstics, i n'hi ha que paguen els col.laboradors i fan servir material professional. Però totes creuen que la TVL ha de ser un servei públic, sense intenció d'obtenir beneficis econòmics i d'àmbit estrictament municipal. Totes omplen gran part de la graella de programació amb espais d'informació local de diversos gèneres.

EL PAÍS VALENCIÀ ADMET LES COMERCIALS

L'any 1990 es va crear la Federació de Televisions Locals de les Illes Balears. Encara que ara només hi participin tres TVL. Mateu Llull, president de la Federació, afirma que n'hi ha unes deu més en procés de federació i destaca l'aparició de moltes iniciatives noves. Hi ha també algunes TVL de tipus comercial o de distribució de televisió que no s'hi han integrat.

El passat 20 d'abril, durant una reunió de la federació estatal de TVL, ATEL (Associació de Televisions Locals) realitzada a Segòvia, es creava la Federació de Televisions Locals de la Comunitat Valenciana. A diferència de les Federacions del Principat i de les Illes, la valenciana admet, entre les 31 TVL federades actualment, televisions privades comercials. Cal tenir en compte que gairebé un 80% del centenar llarg de TVL del País Valencià són de distri-bució per cable, i moltes d'elles són comercials. Ramon Josep Emó, president de la federació, hi afegeix: "Per començar hem admès tota mena de TVL. Tots necessitem una llei i lluitarem per aconseguir-la plegats".

A Barcelona, després d'un intent no reeixit de creació d'una TVL sota el nom de Canal 08, s'han format deu televisions de districte agrupades en la coordinadora Barcelona Comunicació. Totes deu emeten pel canal 39 i es reparteixen les hores d'emissió.

Ferran Gironès i Medina

El fitxatge d'Hugo Sánchez pot provocar una rebel.lió entre els socis del Barça

ARXIU

La notícia que dóna per quasi segura la incorporació d'Hugo Sánchez al Barça la temporada que ve ha caigut com una bomba en sectors representatius de l'afició blau-grana. Cinc presidents d'importants penyes barcelonistes han manifestat a EL TEMPS el seu malestar per la possible vinguda del jugador mexicà, i alguns d'ells fins i tot s'han mostrat disposats a exercir mesures de pressió per tal d'evitar el que tots han coincidit a qualificar com a "equivocació" de la directiva. Els penyistes no han estalviat dures paraules contra Hugo Sánchez.

Joan Tiell, president de la Penya Barcelonista de Lleida i Província, ha afirmat referint-se al mexicà que "és un porcot i un poca-vergonya". Tiell, que confia que finalment la notícia no es confirmi, diu: "Encara que no deixaré mai de ser barcelonista, si el Barcelona fitxa Hugo Sánchez no posaré els peus al Camp Nou mai més. Aquest home ha fet massa burles al Barcelona". Segons ell, la pràctica totalitat dels integrants de la penya pensa de forma similar: "Si es produeix un moviment de socis per pressionar la directiva, ens hi afegirem rotundament".

En termes semblants s'expressa Ricard Ascaso, president de la Gran Penya Barcelonista de Tarragona i Província, potser la que manté una major presència activa al Camp Nou els dies de partit. Ascaso pensa: "No el fitxaran, per totes les coses que ha fet contra el Barça", però no dubta a afirmar: "Si la directiva tira endavant el fitxatge d'Hugo Sánchez, hauríem de prendre mesures una mica dràstiques. Penso que les penyes s'haurien de reunir per influir i evitar que fos fitxat". Ascaso també ataca durament el mexicà, que qualifica de "persona indesitjable".

En un to més moderat, Jaume Corominas, president de la Penya Blau i Grana de Berga, afirma que el fitxatge, si es consumés, "seria una equivocació". Corominas es mostra respectuós amb la decisió que prengui finalment la directiva, però es mostra convençut que "si Hugo fitxa pel Barça, una gran part dels socis no estaran conformes": "Ens ha fotut les mil i una".

El vice-president de la Penya de Tàrrega, Francesc Salvador, opina: "Un jugador com Butragueno seria molt més fàcil d'acceptar, perquè sempre se l'ha vist com una persona correcta. Hugo Sánchez és una altra cosa, el barcelonisme ja l'ha desqualificat moltes vegades, no ens cau simpàtic a ningú". Salvador, però, diu: "Si el fitxen, encara que no ens agradi, l'haurem d'acceptar".

L'últim dels penyistes consultats, Rogeli Serra, president de la Penya Monistrol de Montserrat, s'ho mira amb una mica més d'escepticisme: "Pot ser que tot sigui una pista falsa posada pel Cruyff per ensarronar el Madrid". Per a Serra, de tota manera, si Hugo Sánchez fitxa pel Barça, "primer hi haurà malestar, xiulets, però si fa gols tothom l'acabarà aplaudint".

Qui segur que no aplaudirà el mexicà serà el diputat convergent Jaume Camps, coprotagonista setmanal del programa al circuit català de TVE *La Tertúlia* i culé reconsagrat. "Hugo Sánchez és un *asquerós*", diu. Camps no només addueix motius personals per estar en contra del polèmic fitxatge: "Jo vaig patir el mateix tipus d'operació que ell a causa d'un accident, i no he quedat bé del tot, així que dubto que ell torni a posar-se en condicions de jugar futbol". Segons Camps, "hi ha tres jugadors del Madrid que el Barça no pot fitxar mai: Hugo Sánchez, Buyo i Michel". "El primer, pel que ja he dit; el segon, perquè, a part de ser com és, no és ni bon jugador; i el tercer, perquè representa la típica *chuleria* madrilenya, que és el que més odia el soci del Barça".

Només una de les persones consultades per EL TEMPS està a favor del fitxatge: el novelista valencià, culé recalcitrant, Ferran Torrent. Torrent, igual que algun penyista, sospita que Cruyff ha llançat un *globo-sonda* per despistar el Madrid. De tota manera, dóna suport a l'holandès: "Jo estic amb Cruyff. En futbol no han de comptar els sentimentalismes. Si Hugo fa trenta gols i ens fa campions d'Europa, és igual el que haja fet abans. Benvingut siga".

Eduard Voltas

Josep Lluís Pedragosa. D.UMBERT

Josep Lluís Pedragosa, Gerent de Seguretat Vial de la Generalitat de Catalunya, ha amenaçat els fabricants de cotxes potents i de poc pes amb fer pública la relació de models considerats pels experts de la Generalitat com els més perillosos. Pedragosa pren en consideració aquesta possibilitat en un moment que les estadístiques indiquen que Catalunya té el major índex de mortalitat a les carreteres de tot l'estat. La mesura podria trasbalsar el món empresarial de la indústria automobilística que, en aquests moments travessa una època gens favorable. En tot cas, el debat entre seguretat i negoci no ha fet sinó començar i les dramàtiques xifres d'accidentats auguren una polèmica més que necessària.

Eugenio Burriel. RAFA GIL

Eugenio Burriel, conseller d'Obres Públiques i Urbanisme de la Generalitat Valenciana ha estat vist repetidament mentre practica footing als jardins de l'albereda a València.

El fet no tindria cap repercussió si no fora que, al costat seu, però sense fer cap esport, hi havia també el xofer particular que, amb el cotxe oficial, esperava que el conseller acabara la seua sessió diària d'entrenament.

CULTURA

Lluís Llach, experiències d'un any

"Tenim problemes de país petit"

Ens ha mostrat darrerament el seu últim treball *Torna aviat*, del qual ens diu: "Només sé que representa les sensacions, les experiències d'un any". Llach no fa sinó insistir en la seua ignorància sobre cada tema, però la veritat és que n'apunta algunes prou bones, i dispara.

T'han fet alguna entrevista de la qual estigues satisfet?

—Sí, però, per no dir noms, diria que normalment em passa a França. El periodista francès és d'una mena de raça molt compromesa amb la seua feina. Es preparen molt. El que passa és que no són entrevistes imaginatives. Són entrevistes profundes, serioses. Ara, potser he tingut més sort per aquí quant a entrevistes de suc, d'imaginació.

—¿Com et sents més còmode, parlant de música o de política?

—Jo em sentiria més còmode parlant de música. He arribat a la cançó per amor a la música. Encara que és d'allò que menys he parlat en la meva vida. Això suposo que ha evitat que digués molts disbarats sobre la música.

—¿I et sap greu que la gent s'interessi pels teus pensaments socials i polítics?

—No em sap greu. A més, veig que ha estat la meva funció, no sé per què. Potser perquè gran part de la crítica *esquerranosa* ha callat. I això ha fet que em continuin preguntant... Ara, jo sempre parteixo de la base que la gent és conscient de la meva mediocritat de pensament i de la meva simplesa de formació, perquè és l'únic que em deixa dir les animalades que dic. I, com que imagino que la gent sap que un cantant diu moltes animalades, aleshores m'atreveixo.

—Vinga, doncs, digues...

—Una animalada, ¡va!

—...digues què vas experimentar quan van iniciar la guerra del Golf.

—Ui... Era una guerra anunciada. Però a mi em va pescar en una situació molt estranya. Gravava el disc amb els insubmissos, a casa, amb un jueu que és el meu productor, l'Allan Goldberg, i jo propalestí. Aleshores ho vam viure d'una manera molt tensa i intensa. Tenia a casa una problemàtica fantàstica. Per la nit patíem per si els Scud queien a Jerusalem o a Tel Aviv, a la tarda tenia els insubmissos que miraven amb aquells ulls més motivats que mai. I tot això amb una dinàmica de gravació del disc que, com sabeu, no es pot aturar. Ho vam viure d'una manera molt primària, amb tot el drama que era.

—De tota la situació política que s'ha viscut darrerament a Europa, ¿com veus que poden derivar els últims canvis?

—Crec, que cal destacar dues o tres coses fonamentals. D'una banda, la gent que intentem ser d'esquerra hem d'anar denunciant aquesta temptativa d'una Europa exclusivament de mercaders, de capital. D'una altra part, una Europa on els estats hagin de renunciar als seus poders, afavoreix involuntàriament els pobles que sobreviuen de la carnisseria de la formació dels estats europeus. Perquè tota Europa és un cementiri d'antics països i nacions. Com que els estats sembla que hauran de renunciar a part del seu poder, els pobles i nacions podran recuperar un petit espai.

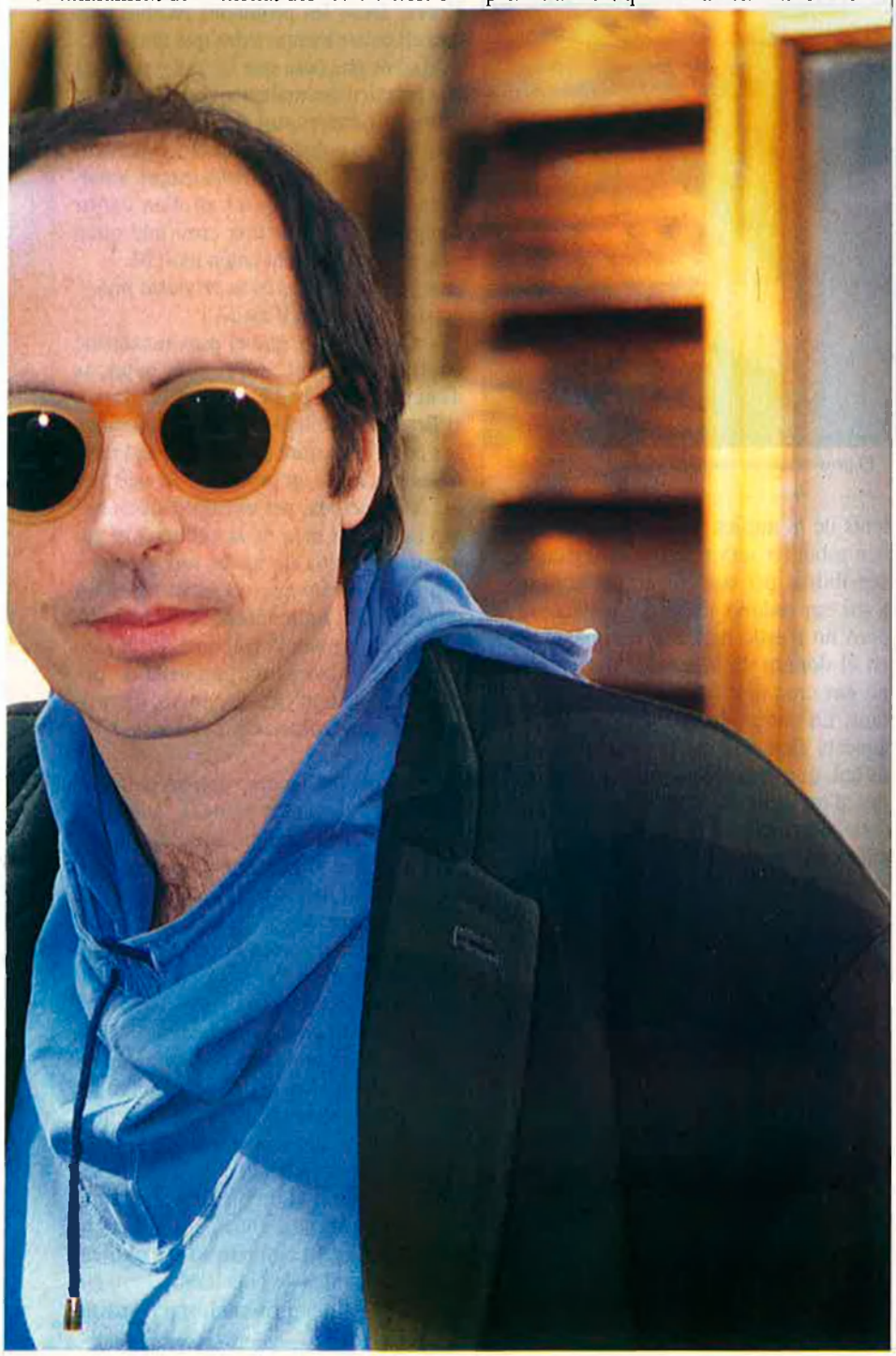
L'aspecte negatiu és que hi ha hagut contra les identitats nacionals un atac frontal i molt decidit. I aquest atac contra la ideologia nacionalista ha vingut curiosament molt més dels sectors d'esquerra que no dels de dreta. I això ha provocat una gran confusió entre moltíssima gent. El nostre ministre de cultura, el senyor Solé Tura, s'ha cansat de fer articles, per exemple, volent demostrar que el nacionalisme no és una ideologia. Ell sap perfectament que el nacionalisme és una ideologia d'alliberament, i només és això. Com tota ideologia pot ser manipulada. Però en la història hi ha hagut moviments d'alliberament nacional molt progressistes i lligats a allò més positiu de la història de la humanitat. A l'estat espanyol, aquest intent de buidar de contingut ideològic el nacionalisme, és una feina feta mecànicament, disciplinada i amb tot rigor. Al qual, a més, el

nacionalisme no ha sabut contestar, i aquest és el nostre fracàs.

—Però amb els esdeveniments més recents a l'URSS o a Iugoslàvia, aquesta crítica s'ha quedat amb el cul a l'aire, ¿no?

—Mira, jo crec que la societat que anomenem occidenal, que va fins a Rússia i més enllà, el que encara no ha fet és elaborar un cos teòric que ens expliqui com s'han conformat els estats. Aquí el primer que hem d'entendre és que els estats d'Europa s'han conformat sobre l'anihilament de la meitat del seu territori o més. L'estat francès es conforma ¿sobre què?, doncs el domini del nord sobre països fabulosos amb una cultura fabulosa, tota Occitània, la Provença, no parlem ja de Còrsega, Bretanya... Anglaterra: el mateix. Bé, tot això no s'ha explicat mai, i a l'URSS ha passat igual, i a Iugoslavia... Però no s'ha volgut mai racionalitzar això, no ha interessat mai a ningú. Aleshores resulta que, quan ve una situació de llibertat, aquests antiquíssims conflictes, sorgeixen, com sorgeixen els conflictes laborals. Per això penso, a més, que el nacionalisme i l'esquerranisme són totalment conjuminats. De les moltes maneres d'opressió en les quals ha caigut el gènere humá, n'hi ha hagut dues d'importantíssimes: una se'n diria l'opressió nacional i l'altra l'opressió social. Bé, foteu-s'hi com vulgueu: mentre això no quedi clar i no agafi un cos teòric, són d'aquests problemes que la gent veu aparèixer com bolets. Ara ningú s'explica que a l'URSS tinguin aquests problemes en nom de la llibertat.

—Canviem de terç. ¿Què penses dels grans muntatges rock que es fan per salvar el món i la humanitat?

—Tot aquest és un món totalment contradictori. El món de la música moderna va lligat a un món industrial importantíssim. On la plusvàlua ha estat l'única força motriu de la gent que econòmicament mana. Això vol dir que és un món sempre manipulat. D'altra banda, nosaltres hem passat una època en què aquesta civilització, continuem dient-li occidental, durant més de deu anys ha esborrat tot valor ètic del mapa del que es considera modern, que es ven, que és promocionable... De cop i volta, el pèndol comença a variar, i ens trobem que les gran figures de la música moderna mundial comencen, sigui per honestedat o per manipulació, a prendre una sèrie de compromissos i de partits. I la indústria, molt puta, pensa: si el pèndol comença a anar així, pugem al carro. Quan de cop i volta la meva casa de discos, o la que sigui, es preocupa pels nens de l'Amazonas, et dius: ¡mare meva, mare meva! La cosa positiva és que una gent que passa pels mitjans de comunicació i que arriba a milions de persones fan passar també una sèrie de sensibilitats, la qual cosa sempre és millor que no el cretinisme que abans estaven obligats a acceptar.

—¿I els beneficis per a qui? ¿Per al planeta o per a les indústries que s'encarreguen de la seva destrucció?

—Mireu, tot això ja ho feia el Frank Sinatra quan cantava per als nens paralítics, no és només una qüestió del rock. Ara, jo crec que és molt més fre la manca d'alternativa que representa el rock avui dia. El fet que la civilització siga incapaç de donar una alternativa a una cosa que va sortir els anys seixanta, que també va ser manipulada, però que tenia alguna cosa de revulsiu en el seu inici. Ara bé, que hagi durat trenta anys ja és molt fotut. Això que dintre el rock o d'estils com la cançó sí que surt gent que fot trastocades molt maques, però els cantants no hem passat de Bach, ni for-

malment hem arribat a Stravinsky, i Penderecki, comparat amb nosaltres, és un revolucionari. Bé, està assumit que la cançó és un mitjà de comunicació, on no fa tant el valor de la innovació. Només de tant en tant surt un Tom Waits que almenys replanteja coses. L'enganyifa del rock és que allò que es presenta com la cosa més avantguardista, en el fons no és més que la impotència mimètica referida a una cosa que ja fa més de trenta anys que existeix. Ara, tot això no vol dir que no m'agradi que surtin grups de rock català. Perquè si una cultura ha de ser normal, la gent ha de poder cantar la música que li doni la gana en la seva llengua.

—Els músics solen resistir-se a definir els seus treballs. Braduardi deia, per exemple, que el músic sempre explica d'ell el que no sap. Al teu disc últim costa de trobar-li un punt, hi ha temes tensos, transcedents, llànguids, d'altres ingenus... ¿D'on ve tot això?

—Una de les grans coses maques que té la música és tota la gran quantitat d'irracionalitat que conté. Crec que als que componem amb una guitarra o una pianola, el que més ens atrau d'aquesta solitud fantàstica que és estar allà, entre quatre parets, imaginant coses, és precisament allò que no es pot explicar i que es diu amb la música. Jo sempre poso d'exemple el perquè el tercer moviment de la segona de Mahler em fa plorar. No m'ho he pogut explicar mai. Aquest és el gran misteri de la música. És un món irracional.

Quant al disc: jo només sé que un disc normalment representa les sensacions, les experiències d'un any. *Torna aviat* representa punts d'evolució, d'aprenentatge musical, aquest tractament de les veus polifòniques, que jo en dic mediterrànies... Això m'atrau, em sedueix, m'interessa i aleshores ho intento portar a terme.

—Posaves adés l'exemple de Penderecki, com a músic molt més avantguardista que qualsevol representant de les músiques modernes. ¿No penses que s'ha arribat a un final en la recerca de l'harmonia, que el dodecafonisme ha marcat una pauta sense més possibilitats, que quasi només ens queden per explorar les músiques modals?

—Jo crec que gran part dels compositors contemporanis han escrit des de la coacció de la innovació. S'ha estat tan obsedit per la innovació, que s'ha descurat la creació, la comunicació, que a més és un dels grans secrets. Crec que els talents de la música han estat aquells que han sabut fer servir tota la seva tècnica i sensibilitat per comunicar. Un nom que a mi em sedueix és el de Sostacovic... però no n'estic massa preocupat d'això en el domini de la música que fem. Jo no em crec ni músic, ni poeta, ni cantant. La cançó, la fa gent que utilitza aquests elements per fer una cosa molt difícil, que és comunicar. Si ho analitzes des d'un punt de vista d'estil, el grup més contemporani de rock actual és un carca estilísticament. Són uns retrògrads.

"El provincialisme continua manant". RAFA GIL

*—Des de l'*Astres *se't va notar una influència d'elements exòtics, d'altres ètnics, dels recursos electrònics.*

—Jo això d'ètnic ho accepto, sempre que ètnic sigui, per exemple el Misteri d'Elx.

—I tant.

—Val, d'acord. A mi no m'agrada el concepte de cançó com un gènere tancat. Crec que les músiques han de córrer i influir entre elles. Però si hi ha un estil que m'interessa, crec que és el que va d'*Itaca* a *El meu amic el mar,* una mica *Verges 50* i aquest últim també. *El meu amic el mar* era molt més ètnic que *Astres,* el que passa és que en aquell moment l'ètnic es deia mediterrani.

Jo crec que els que fem músiques perifèriques, entenent com centre del món New York, amb el mimetisme no anem enlloc. L'única manera de competir és oferir el fet diferencial. L'argument dels que pensen que, perquè anem amb arrelaments musicals, som pagesetes, morenetes, provincianes, jo diria que és totalment a l'inrevés. Són provincians justament aquells que no veuen que aquesta és l'única manera de ser universals. D'altra manera, ets un imitador del Chick Korea, sense les profundes motivacions que ell experimentava des que era petit.

Això és una cosa que he intentat portar a la pràctica tan malament com he sabut. *Astres* hi correspon. Les percussions eren càntirs colpejats amb una espardenya. Conclusió: Lluís Llach empra sintetitzadors. Doncs era el só d'un cantir *samplejat.* Això és una cosa que quan vaig a França la gent entén molt bé.

—¿Creus que aquesta proposta prospera en la música d'avui?

—Crec que no, que el provincianisme continua manant. Aquí som capaços d'entendre el treball ètnic de Paul Simon al Brasil i si ho feies amb la Muixeranga se't posarien a riure. Som així. Però també és maco. Es un problema de país petit. A Barcelona, per exemple, que és el cap i casal, el món de la cultura són mil persones, i n'ha de haver mil més que són els frustrats que no estan entre les primeres mil. Entre tots aquests, no hi ha res que els emprenyi tant com que a algú li vagi bé. Això és un problema de demografia, de tradició, de cultura, de petitesa, de marginalitat, de...

—¿Del clima?

—No, del clima crec que no tant. Suposo que és aquesta petitesa. A França també es deuen tenir enveges, rancúnies, però com que el país és més gran, el poder deu estar més repartit. Aquí aquestes dues mil persones són una entitat autodestructiva que només és feliç quan algú fracassa. A mi a París no em judiquen com a Barcelona ho fan.

—Perquè hi arribes de fora.

—No, és un problema de grandària. És que açò és massa petit. Tots sabem on vivim, ens coneixem. Bé, però és el nostre país, la nostra manera de ser i també és maco. Si et va bé, la cosa té morbositat. Amb aquest últim disc, que ha tingut èxit, una de les coses que pensava era: hi haurà molta gent emprenyada. I això em donava una mica de vida també.

Toni Torregrossa/Josep Amírola

Andorra

EL PAÍS DELS PIRINEUS

Conselleria de Turisme i Esports
Govern d'Andorra
tel. (9738) 29345

Oficina de turisme d'Andorra
Barcelona
tel. (93) 2000655

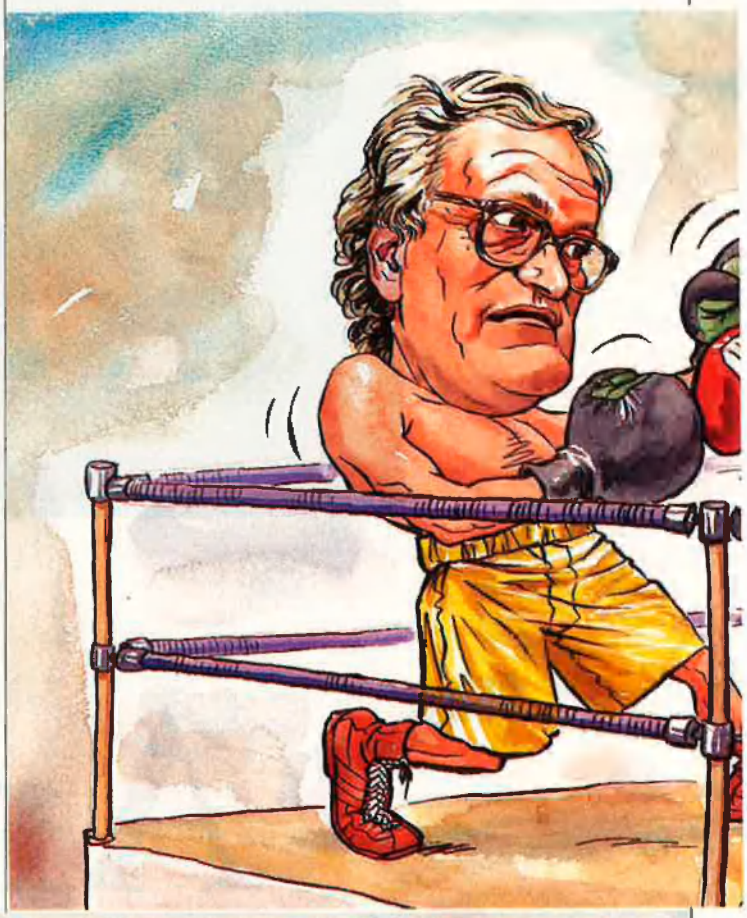
Els homes del FAD es tornen severs

El jurat dels Premis FAD d'arquitectura i interiorisme sembla haver apostat aquest any per una determinada manera de veure (i viure) aquest negoci. Han enterrat *certs* bars de disseny i s'han explicat: aposten pel rigor, la coherència i l'obra seriosa. Algú, doncs, ha pagat els plats trencats.

Mariscal, recorrent la sala amb un cartell de broma que informava de la seva empipada amb el jurat; el jurat lliurant –una confusió momentània– el premi d'interiorisme a la relacions públiques **Núria Garcés** enlloc de a l'agraciat, **Lluís Pau**; i **Juli Capella** informant amb un adhesiu a la solapa que estava encantat pel veredicte del jurat. **Aifred Arribas** es limitava a somriure. Un espectacle inesperat i un públic encantat. La víctima es diu: Las torres de Ávila, el bar més barroc del duet **Arribas-Mariscal**, l'assassí té nom compost (**Francesc Català-Roca, Lluís Clotet, Josep Maria Montaner, Antonio Ortiz i Tonet Sunyer**. Ells. El jurat) i la coartada –o el mòbil– ha estat la no-selecció d'aquest bar per al premi d'interiorisme, un requisit imprescindible per a figurar en el *who's who* de l'arquitectura barcelonina. La polèmica estava servida, però ningú se n'ha empatxat

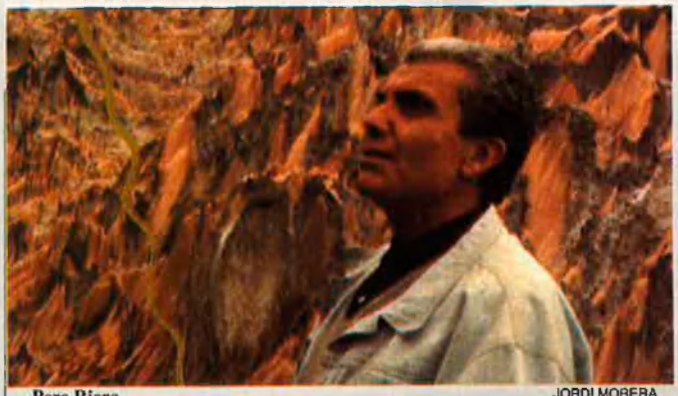
ELS PEDAGOGS 'SERIOSOS'

Primer. El jurat no estava per orgues, pretenia pontificar. "Volíem optar –en paraules de **Josep M. Montaner**, professor de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona– per una arquitectura més senzilla, amb sentit comú. Per això van compartir premi el Palau Sant Jordi, d'**Isozaki**, i el Centre d'Alt Rendiment Esportiu de Sant Cugat, de **Balcells**". Una opció *minimal* que altres anomenen neoracionalista. ¿Una opció provocativa? "El més provocatiu és dir que la postura hegemonista –(llegiu els postmoderns i *l'estil Arribas*)– no és l'única ni la que està més a l'avantguarda". **Oriol Bohigas**, fundador del FAD i patriarca de tots els neoracionalistes, no ho dubta tampoc: "Els criteris de selecció devien ser

33 anys de dignitat arquitectònica

L'any 1958 el monumentalisme franquista encara era l'estètica oficial, "moviment modern" era una expressió gairebé onírica i, del GATPAC –el grup d'arquitectes racionalistes que va funcionar durant els anys trenta–, no se'n cantava ni gall ni gallina. Va caldre que joves cadells procedents de l'Escola d'arquitectura de Barcelona, alguns d'ells coalitzats amb l'anomenat Grup R, i algun solitari que anava per lliure –Coderch, l'inspirador de tots ells– es plantegessin la modernització i la reestructuració d'una institució com el Foment de les Arts Decoratives. El plantejament marcava un punt i a part. Representava reemprendre la tradició racionalista que Le Corbusier i Mies Van de Roe havien recordat als arquitectes dels anys vint i que gent com Josep Lluís Sert mantenia en les seves obres de l'exili americà. Ampliats progressivament a l'àmbit de la corporació metropolitana i, l'any 1988, al conjunt de Catalunya, aquests premis han esdevingut un referent –sobretot en la selecció d'obres– de totes les experiències arquitectòniques que defugien l'habitual línia Núnez i Na-varro. Noms essencials i joves promeses –De Moragas a Elias Torres– són part d'un catàleg històric essencial que, ara, sembla haver oblidat algun creador molest. Bofill a banda, és clar.

Pere Riera. JORDI MORERA

conseqüència d'una posició radical d'alguns d'ells". Ho deia **Llatzer Moix** a *La Vanguardia*: "El poder arquitectonic local no està per barroquismes". Ho replica **Bohigas:** "No sé quin és el poder arquitectònic local". Però **Moix** és l'únic que en dóna pistes.

EL DESGREUGE

Segona. La mateixa nit dels FAD es reunia a Las torres de Ávila un nombrós grup d'interioristes d'entre els quals hi havia **Enric Samsó, Miquel Adrià, Pepe Cortés** o –visita sorpresa– el mateix **Lluís Pau**. Un encontre d'amics en què s'autorecordava un fet insòlit: la primera vegada en tota la història dels premis del Foment de les Arts Decoratius, creats el 1958, que el catàleg dels seleccionats oblidava una obra imprescindible per a la comprensió d'allò que es mou a Barcelona. Es queixaven, incrèduls, que s'hagués declarat desert el premi d'interiorisme d'ús públic, comercial i professional mentre que ells no paren de rebre encàrrecs.

I tercera. S'ha convertit Las torres deÁvila en un cert símbol d'allò que mereix ser castigat: el joc escenogràfic, el recarregament estètic, els espais colpidors i simbòlics. Tot el contrari del bar predilecte del FAD: El Zsa-Zsa de **Dani Freixes**, guardonat l'any passat, un interior pulcre, brillant i, sobretot, fred. La senda *postmoderna* ja no és correcta.

S'ha acabat la lluna de mel que havien forjat en nits etíliques als mateixos bars de disseny jurats i futurs marginats. I això ja agrada a **Juli Capella**, el responsable d'*Ardi*, la revista que es col.lecciona en aquests cercles, convençut que la postmodernitat no ha mort, sinó que es transforma.

FRASES CONTUNDENTS

"Estic encantat, perquè hi ha un rebuig de l'oficialitat, de la generació ortodoxa, que s'ha meditat a fons". I s'explica: "En el camp del disseny i l'interiorisme s'ha arribat a un *non plus ultra* que crea aversió a molta gent. La gent d'elit ha decidit que ja n'hi havia prou de *mariconades* ". La segona generació de L'*Escola de Barcelona* –**Correa, Millà, Bohigas, Martorell, Mackay** i seguidors: **Bonell, Ubach, Moneo**...– crea a la Vila Olímpica el seu somni metropolità i n'exclou les ovelles negres. Per a **Capella**, millor: "Els interessa generacionalment estar-ne al marge, perquè així seran els arquitectes de l'expansió de la Barcelona del 2000".

Falten, però, polemitzadors. Mariscal té al.lèrgia al telèfon. Oscar Tusquets no s'hi embolica, i el debat públic ni s'ensuma. A **Josep Quetgles**, un teòric *outsider*, tant li'n fot: "M'interessa més el cas GAL que les *neures* dels arquitectes barcelonins". A Amedo segurament li agradaria més passar per arquitecte. Al FAD, el Hollywood dels arquitectes, prefereixen l'art i assaig.

Oriol Malló

Alfred Arribas o l'exili del fill pròdig

Qui sap com s'ho fa, però la seva obra és emblemàtica. El 1987 va construir el Velvet Bar. I va ser el senyal definitiu que la postmodernitat ja no tenia por de quedar malament davant la crítica. La forma *ignorant* la funció. L'horror d'alguns crítics. Havia estat el *nen consentit* del FAD: medalla d'or a la seva trajectòria professional i vice-president d'aquesta institució del 86 al 88. És obvi: "No em considero un maleït". Algunes imatges de la Barcelona *guapa* li pertanyen: El restaurant Network, el Gambrinus del Moll de la Fusta i, és clar, Las Torres de Ávila. Treballa al Japó i a Itàlia. Pot prescindir de qualsevol enemic: "Jo sempre em miro les actituds del FAD amb un somriure. Parlem d'un reducte, d'un *bunker* que es nega a acceptar la realitat que els envolta". Bohigas, inclòs: "Utilitza la paraula reaccionari per definir el que no li agrada des que va començar a mamar". Però quan Arribas construeix una nau industrial se'l té en compte, com s'ha fet aquest any. No quan construeix discoteques a Calafell o l'Estartit. Li imposen el didactisme: "Desprecien la component de comunicació de l'arquitectura". I, malgrat tot, Arribas demana "un esforç de serenitat". Des de la seguretat d'un vencedor magnànim.

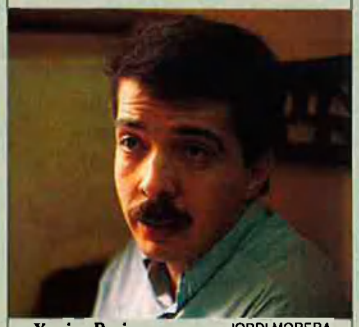
Arribas, amb Mariscal. JORDI MORERA

SETMANA - CULTURA

Joan Fageda. JOAN CELIA

L'actual equip de govern municipal de Palma, dirigit pel batlle Joan Fageda, ha decidit mantenir de moment la programació cultural d'estiu dissenyada pels socialistes. L'estrella de l'estiu mallorquí ha estat aquests últims anys el Festival Cançons de la Mediterrània. El nou regidor de Cultura i pompes fúnebres ha declarat que aquest Festival era "de les coses ben fetes pels socialistes" i que, per tant, no pensaven eliminar-lo, tot i que consideren el pressupost excessivament alt.

Xavier Pericay. JORDI MORERA

Amb presses, però amb ganes, la Secció Filològica de l'IEC va **reunir** a la seva seu social, dimecres, dia 19 de juny, diversos correctors –o assessors– lingüístics dels principals mitjans de comunicació catalans. Es tractava d'establir un primer contacte amb la voluntat d'arribar a una cooperació fluida i eficaç que contribueixi a normalitzar la llengua dels mitjans de comunicació i a superar la polèmica estèril que ara en bona part l'obstaculitza. Fins i tot **Xavier Pericay** va assistir a aquesta trobada que, almenys, va comptar amb la participació de *ligths, heavys* i neutrals. La publicació pròxima d'un estàndard morfològic per als mitjans de comunicació i l'anunci d'un retoc provisori del Diccionari Fabra van ser alguns dels punts que tocats en una reunió que no va anar més enllà d'un primer contacte.

El Festival Montserrat Caballé se'n va a l'aigua

El Consell Nacional del Mecenatge francès ha decidit retirar la subvenció que havia previst concedir al Festival Montserrat Caballé, que s'havia d'inaugurar el passat 24 de juny al Palau dels Reis de Mallorca, a Perpinyà.

Aquest Festival, que s'havia presentat com una iniciativa privada amb suport institucional i un patronat presidit per la reina Sofia d'Espanya, sembla haver-se anat a l'aigua. Tal com ja deia EL TEMPS en el número 361, aquest Festival tenia una futur incert des dels seus inicis, ja que, presentat com "un Festival per als joves artistes i per a Europa", segons declaracions de Montserrat Caballé, es veia com una alternativa a la manca d'actuacions que la cantant tenia aquest estiu a Catalunya, després de confirmar-se l'absència dels seus circuits tradicionals.

Montserrat Caballé per primera vegada, enguany, deixarà d'actuar al Festival de Perelada.

Montserrat Caballé. RAFA GIL

En el programa del Liceu no figura tampoc la cantant. El Consell Nacional del mecenatge francès ha retirat la seva ajuda, perqué considerà que aquest Festival no entra en els seus projectes. Els organitzadors, que tenen el seu representant públic en Danièle Richard, han fet un comunicat en què precisen que seran retornats els diners a la gent que ha comprat entrades anticipades. Tot i que no descarten la possibilitat que es pugui conservar les entrades i, en cas que en el futur se celebri el Festival, qui la conservi seria espectador amb preferència. L'adreça per reclamar el remborsament és 21, Rue Royale, París 75008.

Danièle Richard, presidenta del Festival, en les seves declaracions a la premsa de Catalunya Nord, no ha amagat el seu enuig per la decisió del govern francès. Les seves paraules han estat dures. Montserrat Caballé, a l'hora de tancar aquesta edició, encara no ha s'ha manifestat, ja que en el moment de fer-se pública la notícia es trobava actuant a Grècia.

A. Maresma

Els editors es posen de gala

Més de 600 personalitats del món de la cultura i les lletres. Pujol i Solé Tura junts per primera vegada en un acte cívic. I la presència de Simone Veil, protagonista –diuen– d'una novel.la de George Bataille, un escriptor francès de la llista dels maleïts. A banda aquest detall, que no és òbviament motiu per fer una visita, l'eurodiputada era a Barcelona per rebre el Premi Atlàntida 1990 a la lectora més famosa, que el Gremi d'Editors de Catalunya atorga a aquells personatges públics que s'han destacat per la seva vocació/devoció literària. Era la sisena Nit de l'Edició.

La resta de Premis Atlàntida, creats per reconèixer les persones, institucions o mitjans de comunicació que han donat el seu suport al llibre, va correspondre, en les seves sis modalitats, al suplement "Sábado Literario" del diari madrileny *Abc*, al suplement de cultura del diari *Avui*, al periodista Juan Cantavella (pels seus comentaris de novetats editorials a l'Agència Colpisa) i a l'espai cultural de TV3 *Tres, Catorze, Setze* per un programa titulat *Carlos Barral, in memoriam*. També Montserrat Minobis ha vist premiada la seva dedicació al món de la cultura, ja que li han atorgat un dels guardons pel seu programa *Al pas de la tarda* que, des de Radio 4, ha traspassat aquest àmbit informatiu a l'hora de dinar. Així mateix, Constantino Romero va veure reconeguda la seva tasca de difusió del llibre des de la presentació del programa *El tiempo es oro*.

Simone Veil recollint el premi. ARXIU

En un altre apartat, els *premis Nit de l'Edició* –que promouen les empreses del sector que aposten per la innovació i la professionalitat– es van repartir entre l'Editorial Científica Mèdica, fundada el 1916, Difusora Internacional Kairós iDe Vecchii i Argos Vergara.

Oriol Malló

'Galicia no tempo': un projecte d'afirmació col.lectiva

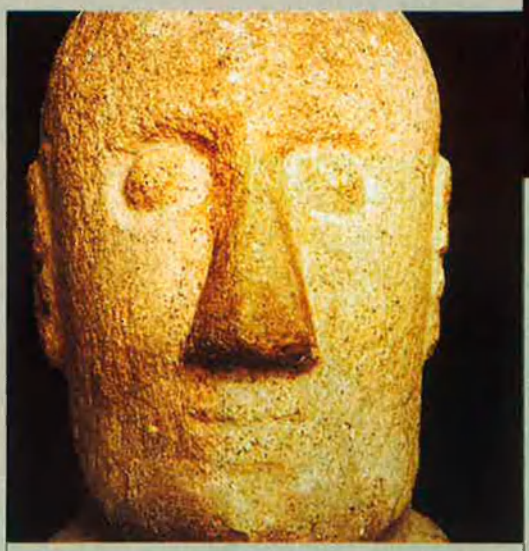
La col.laboració tècnica de la Generalitat de Catalunya en la restauració del patrimoni gallec ha estat decisiva per a l'exposició "Galicia no tempo", que recull cinc mil anys d'història i cultura del país, segons van explicar dimarts passat Daniel Barata, conseller de Cultura de la Xunta, i José Manuel García Iglesias, director de l'equip tècnic, en una conferència de premsa presidida pel president de la Generalitat Jordi Pujol.

El projecte cultural "Galicia no tempo" ha estat concedit i articulat per les autoritats de Cultura i el Patrimoni del govern gallec. Tot un repte orientat a la recuperació, restauració i difusió de la identitat cultural de Galícia més enllà de les fronteres gallegues. Aquest macroprojecte és un programa d'accions escalonades des de l'any 90 fins al 93, en què la primera iniciativa és el muntatge i l'obertura d'una espectacular exposició sobre la creació plàstica de l'art gallec a través de la seva escultura i orfebreria, en la mesura que aquestes manifestacions artístiques condensen de manera substancial la personalitat i significació del fenomen creatiu en l'home galaic des dels orígens protohistòrics fins a la contemporaneïtat. La mostra, formada per 246 peces, és exposada al monestir de San Martino Pinario de Santiago de Compostel.la fins al dia I de setembre, i ja ha estat visitada per més de 240.000 persones.

El president de la Generalitat Jordi Pujol va elogiar l'exposició i va qualificar-la d'"extraordinària i formidable riquesa", i va recordar la col.laboració catalana de gran pes específic, que ha anat a càrrec del Servei de Restauració de la Generalitat de Catalunya.

En definitiva, una mostra de consciència col.lectiva, autoestima, confiança i orgull gallec.

Maite Ferrando

Cap de Rubias. ARXIU

Jaume Vallcorba. D.UMBERT

Jaume Vallcorba i Oscar Cortès no es fusionen. L'anunci, fet ara fa uns mesos, d'un inici de cooperació que havia de culminar amb la fusió de les dues editorials que ells representen –Quaderns Crema i Llibres de l'Índex– i que en el seu moment va causar sorpresa entre els professionals del gremi, a causa, sobretot, de la diversitat dels dos catàlegs i, també, per la forta personalitat dels dos dirigents, se n'ha anat en orris. Segons un comunicat de premsa fet públic la setmana passada "la gran diversitat entre les dues línies editorials ha fet molt difícil l'operativitat necessària per a la iniciativa". L'any 1989, Jaume Vallcorba ja havia intentat una altra fusió, en aquella ocasió amb Carles-Jordi Guardiola, d'Edicions de la Magrana.

La satisfacció dels pioners

No tenim més remei que confessar-ho. Divendres 14 de juny de 1991 és una d'aquelles dates que quedarà gravada en la memòria íntima de tots els assistents al Palau Sant Jordi. Ens vam emocionar com no recordàvem des d'un altre concert històric, però del tot diferent: Lluís Llach al Camp Nou. Aquella vegada foren cent mil persones disposades a demostrar que el milllor de la cançó ja era part intrínseca d'aquest país.

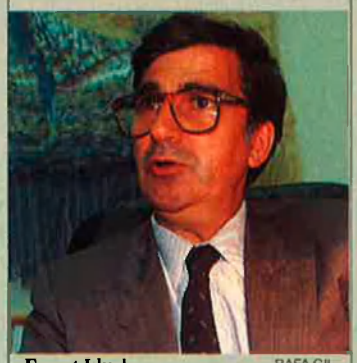
Però, al Sant Jordi, passaven coses encara més importants. Perquè, en ple 91, tots nosaltres –periodistes i cantants– vam observar la definitiva desclosa d'una generació de joves que ha apostat entusiàsticament pel rock català. Quan els de *Catacrac* vam pujar dalt de l'escenari a recordar la xifra d'assistents –22.104, rècord d'assistència en locals tancats a tot Europa– els crits d'alegria d'aquella gentada encara ens van posar més nerviosos. Cal dir-ho: ens tremolaven les cames, però –per sort– a nosaltres només ens tocava recordar l'èxit d'aquesta convocatòria. Als cantants, als bateries, als guitarres, a tots els equips tècnics que havien devorat quilòmetres de carretera se'ls feia un nus a la gola. Malgrat certes arrogàncies, o moltes hores de taules, la massa impressionava. Tot i que, segurament, no hi ha hagut mai una massa tan oferta com aquella. Des de les primeres notes de *Sau* fins a la canya final de *Sangtraït*, no va parar de botar ningú. I van botar tant que van exhaurir les reserves d'aigua i cervesa de tots els bars del Palau.

Hi ha detalls a destacar; que la segona cançó de *Sopa de Cabra* fós en castellà –anunciant, a la seva manera, una opció que serà polèmica–, que Lluís Gavaldà recordés tots els Països Catalans a l'hora de presentar *Els Pets* i, sobretot, que la il.lusió final de tot aquell públic no fos possible: Una cançó conjunta entre tots els components dels grups. No va haver-hi, doncs, *happy end* perquè determinada gent ha preferit trencar el clima de concòrdia i d'amistat per tal de no "etiquetar-se". És una llàstima, una petita errada en un concert que és tant punt final d'uns difícils anys d'aprenentatge com inici d'una normalitat que tots volem que sigui definitiva.

S'ha acabat l'època dels pioners. Ens queda l'agradable regust d'haver contribuït des del nostre programa de ràdio a fer que el rock comenci a entrar amb lletres d'or a la història de la música catalana. Potser no és gaire, però n'estem més que satisfets.

Sílvia Tarragona
Xavier Abad

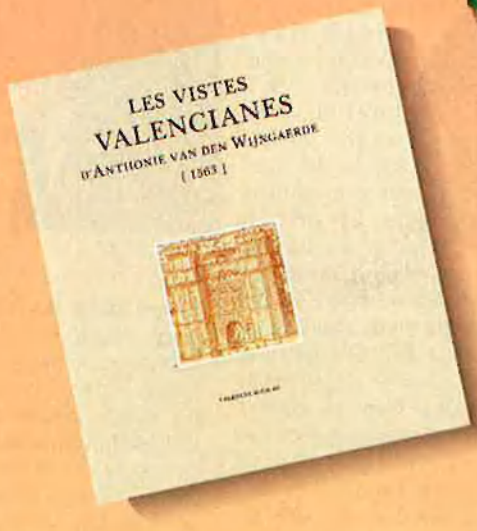

Ernest Lluch. RAFA GIL

Ernest Lluch, Borja de Riquer i Anna Vicens, entre d'altres, han format part del jurat del IV Premi Jaume Vicens Vives, que tenen per objectiu promoure els estudis monogràfics, els treballs de recerca i els assajos en el camp de les ciències socials. En aquesta ocasió el premi ha correspost al professor Joaquim Albareda i Salvadó pel seu estudi *Els catalans i el primer govern de Felip V (1700-1705): "vigatans", "botiflers" i indecisos*, un treball que se centra en les relacions entre el poble, les institucions catalanes i el primer govern de Felip V.

NOVETATS EDITORIALS

GENERALITAT VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

LLIBRES

LLIBRE DE LA SETMANA

Tres tríptics apassionants

Josep Pujol ha aconseguit un llibre ple de suggerències que ens du de sorpresa en sorpresa.

Josep Pujol, *Tres tríptics*, Barcelona, Empúries, 1991, 115 pàgs.

Els que tan sovint critiquen els premis literaris sembla que obliden l'oportunitat que els premis donen a certs autors d'encetar la seva trajectòria creativa. Més enllà del reconeixement social, els premis són –malauradament potser– l'ocasió de lliurar uns mesos de la vida de l'escriptor a la seva dèria. I, també, obliden que si més no una part acceptable d'aquests llibres premiats valen realment la pena.

El cas de Josep Pujol pot ser emblemàtic en aquest sentit. Va començar la seva carrera amb un premi, el Just M. Casero, i un llibre força interessant, *Cal.ligrafia* (Empúries/El Pont de Pedra, 1987), i ara, quatre anys més tard, ha guanyat el Marià Vayreda d'Olot amb *Tres tríptics*.

No és cap casualitat el predomini del nombre tres al títol. Pujol edifica la seva ficció al voltant d'aquest nombre que recorre tot el llibre: així, tres són les narracions –"Taula de tres", "Tríades: Pigmalió" i "Tres màscares"–, tres acostumen a ser-hi els protagonistes i encapçala cada relat amb una cita del *Llibre de tres*. *Tres tríptics* participa en tot moment d'aquesta estructura ternària, però no d'una manera gratuïta ja que, al contrari del que és habitual durant els últims temps, les complicacions estructurals no es fan servir sense cap ni peus, sinó que ajuden, i no poc, a dotar el llibre d'una densitat important.

I ja que hem començat parlant de records i d'oblits, un dels trets més característics als llibres de Josep Pujol, allò que li dóna força a les seves històries, és no haver oblidat que la passió és un element fundacional de la literatura i, a la seva obra, hi ha una passió que vessa per tots els porus; no sols passió amorosa, ¡és clar!, sinó també passió per l'existència, per les coses que ens envolten, passió per la pàgina ben feta, pel llenguatge i, cosa important, per fer-se entenedor: no obstant la complexitat que traspua el llibre, en cap moment el lector sent la necessitat de tornar endarrere, en cap moment es veu amb el problema de no haver copsat prou allò llegit.

Aquesta passió té el seu punt més àlgid al segon relat del llibre, "Tríades: Pigmalió", on podem assistir a la correspondència d'una profesora que cerca enderiada l'obra dispersa d'una poetessa local –per altra banda amiga de Carner o de D'Ors; la literatura actua sempre com a referent màgic en les històries d'aquest jove escriptor– amb dos interlocutors d'excepció, un antic amant seu i la filla ja gran de la poetessa. La mateixa situació que va portar la desgràcia al cor de la poetessa noucentista es repetirà en el temps i ajudarà a bastir una història on "realitat" i literatura es confonen magistralment. Res, però, a envejar d'aquest relat tenen els altres dos: "Taula de tres", on, a partir de la mort d'una anciana que havia tingut estranyes influències sobre els tres personatges, aquests ens narren la seva versió de la mort de l'Angela, una seva companya. A "Taula de tres" sorprèn que Pujol és capaç de convertir un drama rural en una narració moderna i engrescadora. A l'igual de "Tres máscares", una peculiar història d'escriptura barroquejant que ens parla de tres personatges en contínua lluita interior: vida i/o literatura. *That is the question?*

Sembla clar a la vista de *Tres tríptics* que Josep Pujol no sols sap imaginar històries, sinó que també es preocupa per la manera de vehicular-les, de fer-les més entenedores, més lúcides als ulls del lector. La recerca formal que mostra el llibre, que no és una altra cosa que una manera avantatjada de cercar la pròpia veu, fa d'aquest gironí un dels autors d'entre les joves generacions que més ens en pot oferir en un futur. A hores d'ara, aquest llibre és una mostra fefaent que tot apassionat de la literauta hauria de conèixer.

Xulio Ricardo Trigo

HITXABADE

	Julià Guillamon (La Vanguardia)	Joan Josep Isern (Avui)	Josep M. Lluró (El Temps, La Vanguardia)	Joan Triadú (Avui, Serra d'Or)	X. R. Trigo (Avui, El Temps)
V. Puig: *Matèria obscura* (62)	****		****	***	***
F. Parcerisas: *Triomf del present* (Columna)	****	***	****	***	****
J. Mallafré: *Llengua de tribu, llengua de polis* (Cremu)		*****	****		***
J. Cabré: *Senyoria* (Proa)	***	*****		***	****
J. Irving: *El món segons Garp* (Columna)		****		****	***
P. Gimferrer: *La llum* (62)		****	****	***	****
M. Casals: *Mercè Rodoreda* (62)		****	****	****	****
M. A. Anglada: *L'agent del rei* (Destino)		****	***		***
M. Ibarz: *Mercè Rodoreda* (Empúries)	***	***		****	***
C. Riera: *Contra l'amor en companyia* (Destino)			***		**

***** MOLT RECOMANABLE **** RECOMANABLE *** CORRECTA ** FALLIDA * OBLIDABLE

LECTURES

Arthur Conan Doyle. *Els darrers aplaudiments.* Trad. Jordi Vidal. "L'Arca". Ed. Laertes. Barcelona. 1991.

Recopilació dels últims vuit casos de Sherlock Holmes, en clara referència a l'última sortida d'un actor (Conan Doyle) a rebre els últims aplaudiments dels espectadors (els seus lectors) i anunciant-los la seva retirada. Com sabem molt bé, la cosa no va ser així, ja que aquesta no es va produir fins al cap de deu anys, en què n'entregaria la dar-rera part, *Diaris de Sherlock Holmes.*

Joaquim Buxó. *Contes d'Àfrica.* Ed. Columna. Barcelona. 1991.

Aplega una sèrie de narracions basades en fets reals però insòlits: l'amistat desconcertant i alhora fidel entre un tauró i una nena; l'agonia d'un llac d'aigües de color rosa al Senegal; un cocodril que ha perdut la gana..., que molt bé podien haver estat algunes de les moltes llegendes africanes que ens han pervingut a través d'una riquíssima tradició oral.

La muntanya màgica

Joan Cervera i Batariu, *La màgia de la muntanya.* "Llibre de Motxilla", 42. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1991. 88 pàgs.

AHXIU

Aquest llibret parla efectivament, com tants textos de muntanya, de les altures enyorades per la gent que hi viu les experiències més exaltants, després d'ascendir-hi a còpia d'esforços exigents. I així la màgia que el títol ens anuncia és ben bé la màgia dels grans espais, tan vastos quan la mirada hi plana des dels cims.

Mirat a la menuda, hi veiem desfilar, com és de rigor, excursions, escalades, variades activitats alpines... i tot contat amb un detall i una precisió que el muntanyenc avesat reconeixerà si no pels seus records més íntims, per una complicitat diguem-ne gremial.

Fins aquí el llibre seria un de més, i potser no cridaria especialment l'atenció. El que passa és que la seva màgia no s'esgota en la passió alpina. Solament n'arranca per tal com afegeix a l'exaltació dels grans espais la il.lusió del temps, d'un temps ample, en què passat i futur fan de mal destriar: per alguna cosa és un llibre de màgia. I així, cada gest alpí és el pretext d'una projecció diguem-ne civil, per on s'esmunyen els petits somnis col.lectius. Tot plegat no deixaria de ser un xic desproporcionat si no fos el somriure discret, si és no és irònic, però amb un tel d'emoció, que ho embolcalla tot. Efectivament, pel biaix de l'alpinisme, es descabdellen –més màgia encara, i aquesta potser no tan metafòrica– els neguits d'una terra somniada completa per tantes legions de muntanyencs, (potser més d'abans que no pas d'avui, si més no pel que fa a la unanimitat), amb un xarbotall d'independentisme desencongit, alegre i jovial. Tot un mèrit perquè l'autor que ja es veu pel que explica que no acaba d'estrenar-se en aquest món, hauria de tenir motius més que sobrats per haver-se cansat de brandar una bandera que sembla relegada als més joves.

I tantes coses ens són servides en una dotzena escassa de contalles, saltant del present als temps post-apocalíptics, de la misèria consumista al 'segon origen', passant per la societat robotitzada, a cavall de l'experiència biogràfica i la fantasia més valenta. I com si això no fos prou, les referències culturals hi són vàries i constants.

Resumint, potser podríem dir que no és l'anècdota alpina ni la qualitat literària, ni la llengua mateixa del volumet allò que en crida l'atenció, sinó la fusió del món muntanyenc i el desfici col.lectiu, aconseguida amb una

Els maons ordenats

Lluís Bonada. *L'obra de Josep Pla*. "El Blau Marí", Editorial Teide. Barcelona, 1991. 216 pàgs.

Alhora que publicava l'excellent biografia sobre Josep Pla, Lluís Bonada treia al carrer un altre llibre dedicat a l'escriptor empordanès i que fins al moment no he vist que hagi merescut gaires comentaris: *L'obra de Josep Pla*.

Mentre la biografia s'organitzava entorn d'una línia argumental (l'evolució política de Pla), i a partir de la qual se'n derivaven la resta d'esdeveniments, en el cas d'ara es tracta de donar una visió de conjunt de l'obra de Pla tan ordenada com és possible. En definitiva, l'objectiu d'aquest llibre és establir un ordre temàtic dins l'obra de l'autor d'*El quadern gris*. Indirectament, també podríem considerar aquest llibre com una crítica per la manera com han estat publicades les *Obres Completes* d'aquest autor.

Abans d'entrar en el que es pot considerar com el nucli central del llibre –el repàs ordenat de l'obra agrupada per matèries i temes–, Bonada ens ofereix una visió de l'escriptor d'acord amb tres aspectes: l'intel.lectual, l'estil i l'impacte inicial dels seus escrits. El que es diu en aquests apartats em sembla d'una gran interès, perquè, a més del que s'apunta per entendre l'abast i la projecció de la figura i l'obra de Pla, Bonada deixa la porta oberta per a posteriors anàlisis dels textos del solitari de Llofriu. Un exemple del que dic el podem trobar a les pàgines dedicades als *Retrats* (43-46), on l'autor n'analitza l'estructura d'un des del punt de vista de la descripció i de la gramàtica. Un altre exemple que podria adduir és el que fa referència a l'apartat dedicat a el canvi d'estil, i on es fa l'anàlisi comparativa entre un text dedicat a Girona escrit l'any 1917 i com queda refet, què se n'aprofita i què se'n refusa l'any 1952.

Tal com ja he assenyalat fa un moment, aquest primer apartat dedicat a l'escriptor ens serveix de preludi i ens forneix d'unes quantes definicions exactes i precises sobre l'obra que els futurs lectors de Pla hauran d'a-

ARXIU

frontar. A banda de les qüestions fonamentals i mai prou aclarides que fan referència a l'estil, interessa tenir clar, i així ens n'informa Bonada, què trobaran aquest lectors potencials de Pla: "Tota la seva literatura és testimonial. L'escriptor va conrear tots els gèneres constatats que formen part de la literatura testimonial: retrats i semblances, llibres de viatges, quadres i escenes de costums, cròniques, reportatges autobiogràfics i memòries, biografies, diaris i dietaris i relats d'experiències. També practica l'assaig i la narració realista".

Es a partir d'aquesta definició que Bonada es dedica a endreçar i a agrupar per matèries i explicar-nos de què va l'ingent material literari que ens ha deixat Pla a cadascun dels volums de les *Obres Completes*. Igual d'importants són les dades i referències bibliogràfiques de què Bonada ens forneix sobre la cronologia d'aquesta obra –que unes O.C, haurien de recollir–, i també on van ser publicats per primera vegada determinats textos i quines van ser les successives versions aplegades en forma de llibre que van patir fins arribar a l'estat en què actualment les coneixem. Arribat el cas, Bonada tampoc s'estalvia de fer algunes consideracions i comentaris d'ordre valoratiu i informatiu. En el primer dels casos podem incloure les diferències que estableix entre les *Notes disperses* i les *Notes del capvespre*. El segon té a veure amb la informació que ens dóna sobre "El campaneret" (inclòs al volum *Els pagesos*), inèdit fins al 1968, data de la seva publicació.

O.P.

Bastida

Xulio Ricardo Trigo. *L'abril a Luanco*. Premi Ausiàs March. 1990. "Els llibres de l'Escorpí. Poesia". Ed. 62. Barcelona. 1991. 55 pàgs.

Antologat en diferents ocasions, de Xulio Ricardo Trigo (Betanzos 1959) només disposem de dos llibres de la seva poesia: *Als plecs de l'hivern* (Catarroja. 1987) i aquest guardonat *L'abril a Luanco* (Edicions 62), que no obstant ens permeten fer un primer balanç d'una veu amb pes propi dins de la literatura actual a València.

La poesia de Xulio Ricardo Trigo discorre per unes aparents plàcides aigües. El risc experimental no entra en el seu programa; més aviat, la seva juguesca es concentra en els àmbits tradicionals de la dita "poesia de l'experiència", en concret, a esgotar l'exploració dels ressorts que empenyen la memòria. No es tracta de representar una vegada més allò que s'ha viscut i contraposar-ho a un present determinat per aquella circumstància. El que planteja Trigo és una recerca d'aquells ele-

ARXIU

ments que s'associaren a l'instant. Ara bé, aquests elements associats no són en realitat altres que els que el pòsit del record deixa veure, ja distorsionats, plens d'adherències que en desvirtuen la realitat.

L'arquitectura descrita per Trigo ofereix visions d'espais espectrals: els ambients esdevenen estàtics, com estranyes fotografies de carrer on, en aquella mil.lèsima de segon impossible en què tot està en un equilibri immòbil necessàriament precari, les habitacions semblen buides tot i que el lector té la sensació que hi ha algú, però la seva presència és insuficient per donar vida a tanta natura morta. Amb aquests elements, Trigo ha aplegat uns poemes sobris, però que, crec, no poden defugir del tot la caducitat de les fórmules, una de les característiques de la crisi d'identitat, en què Trigo també es debat, que experimenta la poesia actual. Una crisi en la qual, en el nostre país, el pes dels progenitors ha creat adults immadurs, o joves envellits de sobte. Al menys, en el cas de Trigo, la seva relativa exterioritat a la cultura catalana li permet estalviar-se aquestes feixugues relacions familiars. En tot cas, el que *L'abril a Luanco* planteja és una revisió d'equacions conegudes que serveixen per crear una bastida, però no són encara un edifici sòlid.

Josep Ma. Lluró

Salvador Comelles: "Em sembla que no es fa prou humor de la vida pública"

CARA I CREU

Salvador Comelles, autor de diversos llibres de literatura infantil i juvenil i de textos d'ensenyament de llengua, ha publicat a Eumo el seu primer text per a adults, un bestiari, humorístic, *Guia del naturalista amatent*. Nascut a Terrassa l'any 1959, és professor a l'Escola de Mestres de St. Cugat. El seu darrer llibre per a nois i noies és *Set contes per a regal*, publicat per La Magrana a l'Esparver. Alguns dels seus contes infantils han guanyat els premis Cavall Fort, Ciutat d'Olot i Lola Anglada.

—¿Hi ha, al seu entendre, una tradició de bestiaris en la literatura catalana?

—Em sembla que sí. Sé que hi ha precedents molt il.lustres, sense pretendre comparar-m'hi, en cap moment.

—¿Quin és el bestiari en prosa que li agrada més?

—Que ara em soni, *L'ós benemèrit i altres bèsties* de Prudenci Bertrana. És el que sento una mica més proper i potser sí que hi tinc algun punt en contacte, però és un altre món i una altra manera de tractar-ho.

—¿Es vocacionalment escriptor de nois i noies?

—No. Em sembla que gens. No tinc intenció de dedicar-m'hi d'una manera expressa. Això no vol dir que no acabi dedicant-m'hi del tot. El fet d'estar en el món de l'ensenyament fa que estigui més proper a aquest tipus de literatura.

—¿Es creu hereu o continuador d'un determinat humor literari?

—No, tot i que sempre m'ha interessat un determinat humor irònic, el de la prosa i poesia de Carner.

—¿Editar a Vic és prou engrescador?

—Per a mi, ha tingut la mateixa importància que haver sortit en una editorial de Barcelona. La col.lecció, Narratives, i l'editorial, Eumo, és una editorial normal, digna, d'una distribució normal sense cap mena de localisme ni segona fila. I em sembla que el ressò de la col.lecció és comparable al que té Edicions 62 o Empúries. És una col.lecció coneguda que s'ha anat consolidant.

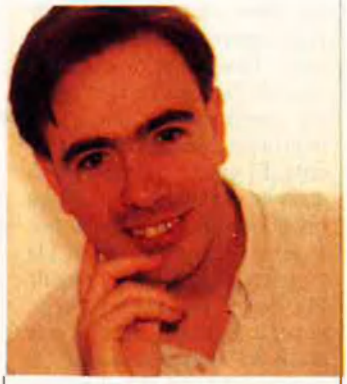
—¿La vida pública actual dóna peu a l'humor?

—Sí. Segur. Però em sembla que no n'hi ha prou. Només hi ha el premi de Sabadell d'humor, que em vingui a la memòria, i els guanyadors han tractat la vida pública, però no molt. Queda molt per treballar. També falten publicacions satíriques. Els escriptors hi són, i el públic, també. falten els promotors. La vida pública és prou pintoresca i depriment perquè un s'ho prengui amb una mica d'humor.

—¿Quins autors humorístics estrangers segueix amb més interès?

—Els humoristes clàssics s'expressió anglesa, com Woodehouse, Jerome i Twain. M'agraden més aquests que Tom Sharpe. Això de l'humor és una cosa molt especial i a cadascú li agrada un tipus determinat d'humor.

—¿Com sap si els seus contes agraden els lectors joves?

Salvador Comelles: ARXIU

—Normalment no falla. Quan jo m'ho passo bé, funcionen. Els passo a nebots i mainada i els demano quins contes troben millors. A les escoles faig la mateixa operació. De tota manera, no acostuma a fallar. Els contes que agraden al lector gran són els que agraden als nens. El que costa a vegades és determinar l'edat del lector més adient al conte i sovint és l'editor que m'ho diu.

—Parlem de l'ensenyament de la llengua. Diuen que, en general, arriben als estudis superiors amb una llengua molt poc presentable. ¿És cert, això?

—Jo crec que sí, i que en aquests últims anys això s'ha accentuat. El nivell de quan jo estudiava, fa deu anys, és diferent. Són dos mons culturals radicalment diferents. La raó: em sembla que ha arribat a la universitat un nombre molt important de gent procedent del sector de la immigració i això fa que el bagatge i la formació cultural, en català, sobretot, sigui diferent i molt deficient. Això deixant de banda l'ús del català. Pels passadissos de l'Escola de Mestres de Sant Cugat sents parlar normalment en castellà. Suposo que això ha agreujat amb més evidència el problema. Ara el problema no és la normativa, sinó que s'expressin d'una manera correcta, digna. On estic jo és especialment greu, perquè aquesta gent s'ha de dedicar a ensenyar, després. I a banda d'això, la normalització de la bàsica i dels instituts queda molt lluny i per tant la gent ve amb moltes deficiències.

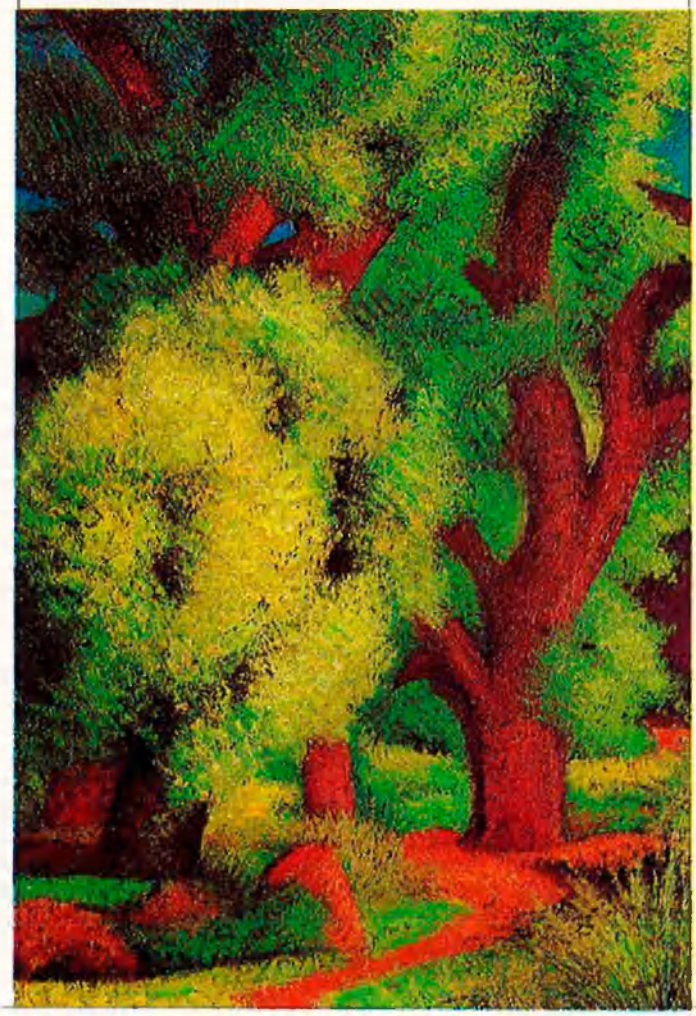
—¿Entre els mestres, la polèmica sobre la normativa ha tingut cap repercussió?

—Pel que jo conec, no n'ha tingut gaire. El problema no és tant el de la normativa com el fet que els alumnes arriben amb un bagatge molt pobre. El seu coneixement de l'idioma és el mínim. Si els fas llegir un escriptor t'adones de la gran quantitat de paraules i expressions que desconeixen.

—¿Quin serà el seu proper pas?

—M'agradaria fer alguna novel.la bàsicament fantàstica i aquest serà un llibre pensat de bell antuvi per a un públic concret, de 12 a 14 anys, però si descobreixo que la novel.la no és la meva, tornaré al conte. Vull provar la novel.la, perquè el que escriu contes ho té més difícil. Sembla que no es ven mai tant un recull de contes com una novel.la.

Lluís Bonada

Estiu NOVETATS en LLIBRES

edicions 62 s/a

DIGUES QUE M'ESTIMES ENCARA QUE SIGUI MENTIDA
Montserrat Roig
Cara i Creu, 59. 176 pàg.

Una apassionada narració sobre el fet de viure i escriure en un dels llibres de Montserrat Roig més bellament escrits i intensament viscuts.

COL·LECTIU JORDI DE SANT JORDI

DAINA
Revista de Literatura, 8
Dirigida per Vicent Alonso
Col.laboracions d'Enric Sòria, Àlex Broch, Giorgio Bassani, Juli Alandes, J.M. Calleja... Lluís Alpera: entrevista i dossier bibliogràfic.

Edicions Proa

L'ALBA I LA TERRA
Baltasar Porcel
Obres Completes, 1

L'aparició de les Obres Completes de Baltasar Porcel permet copsar el sentit unitari de la seva producció, una de les més complexes i universals i que més reconeixement ha obtingut per part de la literatura catalana contemporània.

Editorial Empúries

TRES TRÍPTICS
Josep Pujol

Narrativa, 18

Una obra sense precedents en la jove literatura catalana

Edicions BROMERA

L'INGENU
Voltaire
Traducció de Josep Franco
Il.lustracions d'Antoni Laveda
Col. A la lluna de València, 18
144 pàg. 690 ptes.
La història d'Hèrcules, l'buron racional i apassional, i la seua lluita contra el destí.

curial

CAVALLERS I CIUTADANS A LA CATALUNYA DEL CINC-CENTS
Antoni Simon i Tarrés
Biblioteca Torres Amat (Nova etapa), 9
Acurada edició dels dietaris del cavaller i jurista Perol de Vilanova, del cavaller i dipulal Frederic Despalau i del ciutadà honrat de Girona i també dipulal Jeroni Saconomina.

EDITORIAL TRES I QUATRE

UNA VEU DEL PASSAT
Eusèbia Rayó
El Grill 3i4, 12

Ambientada en l'època clàssica. *Una veu del passat* és una novel.la d'intriga i aventures.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

SOBRE LA LLIBERTAT
J. Stuart Mill
Introducció i estudi de Neus Campillo
Traducció de Lluís Flaquer
Col. Educació. Materials de Filosofia, 6

PREMI DE NOVEL·LA "CIUTAT D'ALZIRA" 1991

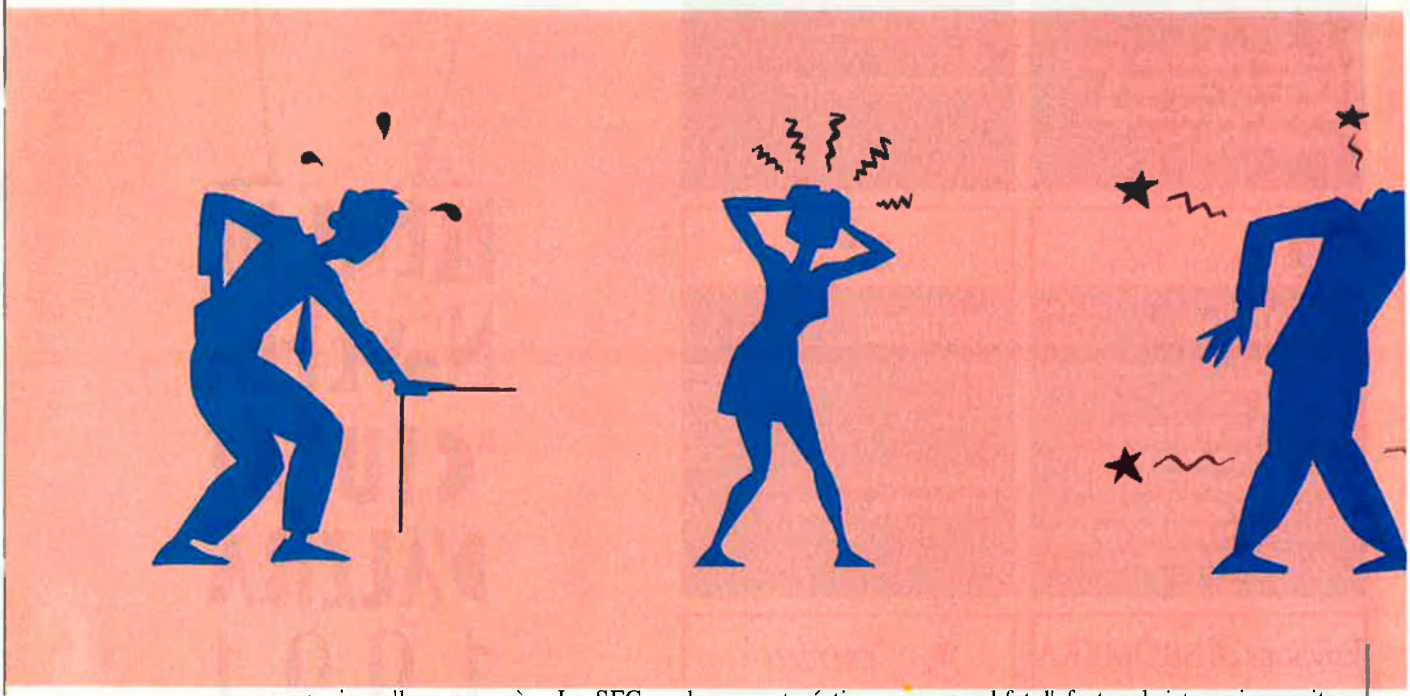
INSTITUÏT PER L'AJUNTAMENT
DOTACIÓ:
1.150.000 PTES.
ORIGINALS PER QUINTUPLICAT
ENTRE 100 I 200 FOLIS
TERMINI:
FINS AL 14 DE SETEMBRE
LLIURAMENT:
18 D'OCTUBRE DE 1991
DEMANEU LES BASES A:
AJUNTAMENT D'ALZIRA
SANT ROC, 6 - 46600 ALZIRA
PUBLICA:
Edicions BROMERA

CIÈNCIA

La síndrome de fàtiga crònica causa desconcert en el món mèdic

La síndrome de les mil cares

Aquesta nova malaltia, que ha començat fent estralls a Amèrica, ja ha arribat a Europa. Ningú és capaç d'establir amb precisió en què consisteix i no se sap com guarir-la.

Quan ja s'han obert esperances en la recerca que pot conduir a la futura curació de la sida , una aparentment nova i misteriosa malaltia sembla estar preparada per ocupar-ne el lloc. Es tracta de la síndrome de fàtiga crònica (SFC). L'adjectiu "misteriosa" no és gratuït: la simptomatologia és molt àmplia, la duració molt variable, els grups afectats són totalment heterogenis i, per acabar, fins i tot plana la sospita que no es tracti d'una malaltia amb entitat pròpia.

Tot i així, la SFC no es pot prendre a la lleugera, ja que els afectats serien entre 2 i 5 milions de persones només als Estats Units (se n'han registrat casos a Europa i al Japó); això asseguren, si més no, epidemiòlegs consultats per la revista *Newsweek*.

Els símptomes van del més comú –febre, mal de cap, aixafament, músculs adolorits– al més peculiar –atacs de pànic, pèrdua de les empremtes digitals, acnè–. La SFC no ha causat víctimes mortals directament, que se sàpiga. No obstant això, l'estat d'abatiment total i continuat en què deixa els pacients els discapacita per a qualsevol tasca senzilla. S'han observat casos aguts en què el malalt ni tan sols es pot moure o alimentar-se per ell mateix.

SFC I SIDA

Fa pocs mesos va tenir lloc el primer simposi mundial sobre la SFC a Cambridge, Anglaterra. En aquest encontre, el doctor canadenc Byron Hyde va qualificar la malaltia com "l'amenaça per a la salut i l'economia més gran després de la sida".

Ja hem dit que la SFC no és mortal i, per tant, sembla agafat pels pèls voler-la col.locar en la mateixa categoria que la sida. La idea, però, no és gens eixelebrada: ambdues síndromes tenen en comú –segons la hipòtesi predominant fins ara– el fet d'afectar el sistema immunitari. Dit d'altra manera, l'organisme redueix les seves defenses i diverses malalties hi troben el camp adient per actuar. En el cas de la sida és prou conegut que qui ataca el sistema immunitari és el retrovirus HIV. En canvi, pel que fa a la SFC, l'agent causant continua sent desconegut ja que cap dels virus que en algun moment se'n van creure culpables es donen en tots els casos de fàtiga crònica.

Tot i que les anàlisis de diverses mostres de sang dels afectats han estat constants en els darrers mesos, cap dels resultats satisfà les preguntes més elementals: ¿Es produeix la infecció per contagi immediat? ¿És un virus del que podem ser portadors i que només s'expressa en determinades circumstàncies? ¿No serien aquestes circumstàncies nivells elevats i continuats d'estrès?

Una altra línia de recerca que es duu a terme a la Universitat del Sud de Ca-

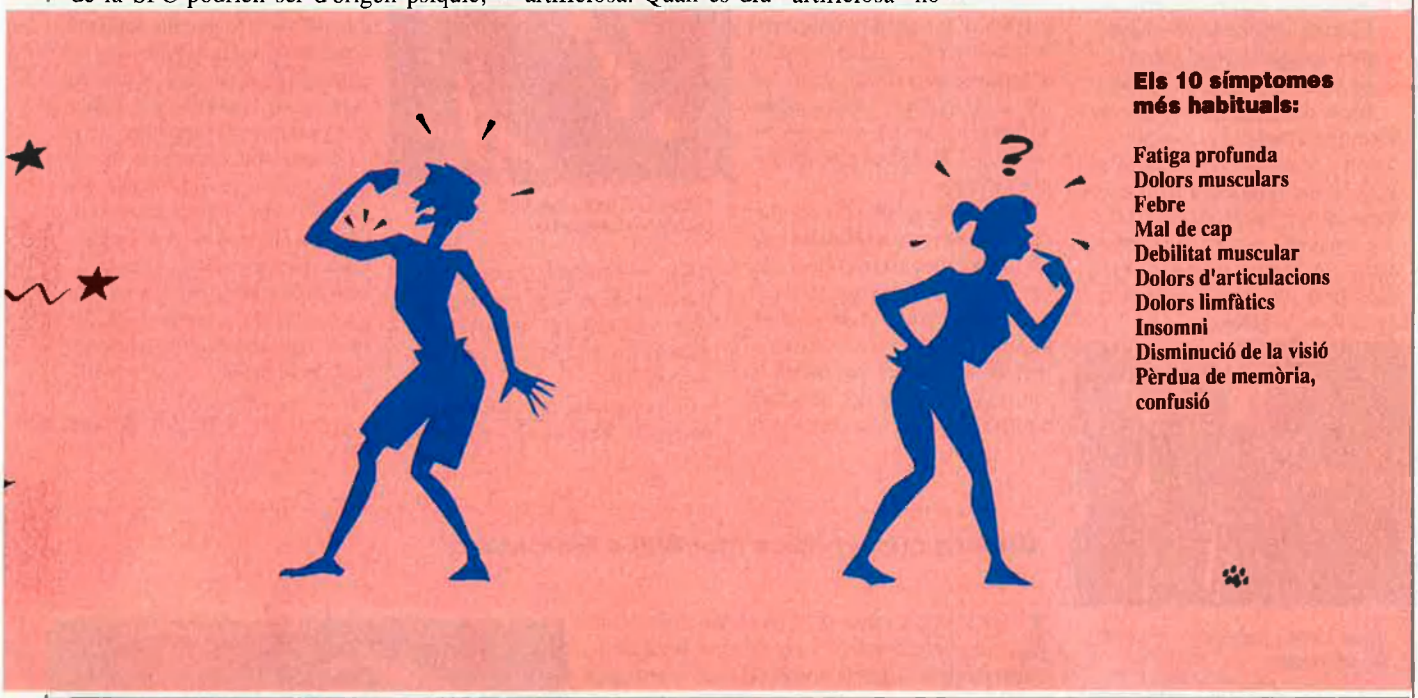
lifòrnia és la neurològica. Sense menystenir els factors immunitaris, la investigació neurològica posa de relleu que els afectats per SFC tenen deficiències de rec sanguini en certes parts del cervell, especialment, les que regeixen la memòria. La investigació no ha anat més lluny per ara.

'MEDIA STAR'

La majoria dels pacients ho neguen, però el cas és que molts dels símptomes de la SFC podrien ser d'origen psíquic, en lligam amb l'àmplia gamma de transtorns d'ansietat o depressius. I que altres podrien ser relacionats directament amb la hipocondria. En les últims anys s'investigan la influència de l'estat d'ànim en el sistema immunitari,un fet que la saviesa popular ha anat intuint des de fa segles.

Tot això, unit a les dificultats de trobar un element genètic o infecciós causant, fa que els escèptics, en el millor sentit de la paraula, comencin a preguntar-se si ens trobem amb una malaltia autèntica o artificiosa. Quan es diu "artificiosa" no es nega que el sofriment de milions sigui real. El que s'afirma és la possibilitat que s'hagin agrupat les conseqüències de transtorns molts diferents i que s'hagin batejat amb un sol nom. Això explicaria –si s'en descartés definitivament el famós virus– el creixement increïble del nombre de pacients. A més l'existència d'un nou mal facilita la carnada per als mitjans que ja parlen de la SFC com de "la febre dels *yuppies* dels noranta".

Albert Punsola

Els 10 símptomes més habituals:

Fatiga profunda
Dolors musculars
Febre
Mal de cap
Debilitat muscular
Dolors d'articulacions
Dolors limfàtics
Insomni
Disminució de la visió
Pèrdua de memòria, confusió

Carles Lupresti, psiquiatre: "L'ansietat i l'estrès porten a situacions de fàtiga important"

Vostè és cautelós a l'hora de qualificar la SFC de malaltia. ¿Per què?

—Han estat agrupats símptomes diversos i se'ls ha donat un sol nom. Qui ho ha fet creu que una sola denominació té sentit en veure com es correlacionen els símptomes i les troballes de laboratori, però sembla una mica forçat.

—¿La fatiga crònica té entitat o no?

—Tinc centenars de pacients amb fatigues cròniques per culpa de l'estrès i l'ansietat. Són fatigues que se superen amb un tractament farmacològic i psiquiàtric.

—¿Però moltes persones no acceptarien que la seva fatiga fos conseqüència d'una angoixa que ni tan sols han percebut?

—Molta gent va al metge no perquè els digui què tenen, sinó perquè els confirmi allò que creuen tenir. A ningú agrada sentir que pateix un transtorn amb referències psiquiàtriques.

—¿El poder de les paraules també funciona en medicina?

—Hi ha paraules que poden agreujar la percepció d'un estat determinat. Això passa perquè certes malalties estan impregnades de mite. Hi ha igual risc de morir del cor que de càncer, però és evident que el fet d'anomenar el darrer mot produeix més efecte.

Carles Lupresti. JORDI MORERA

—¿La SFC pot complir, així, una funció de mite?

—Sí, però més aviat tranquil·litzadora. Es una expressió que pot tenir èxit perquè emmascara, sota una forma que no pressuposa res greu, tot un seguit de símptomes amb els quals es pot reconèixer gran quantitat de gent.

—¿Què li sembla el transtorn immunitari com un dels símptomes de la SFC?

—El que no s'ha trobat és l'agent X causant de l'alteració. En canvi, sí que sabem que la suggestió pot posar en marxa la segregació de morfines endògenes relacionades amb el sistema immunitari.

AP

Els camps d'arròs desprenen metà. RAFA GIL

SETMANA CIÈNCIA

El metà procedent dels camps d'arròs xinesos podria contribuir més del quee es pensava a l'efecte hivernacle. El metà absorbeix 25 vegades més radiació que el diòxid de carboni, contribuint a l'escalfament de la Terra. Estudis de científics americans i xinesos revelen que els conreus d'arròs el país asiàtic desprenen de 4 a 10 vegades més metà que els mateixos conreus a Europa o als Estats Units. Aquestes dades podrien modificar els actuals models de l'escalfament global.

Crack i sífilis poden estar relacionats. ARXIU

Els casos de sífilis a Filadèlfia s'han incrementat en un 551% entre 1985 i 1989. Almenys la meitat dels 2.473 malalts entrevistats han dit que la seva parella fuma *crack*. Això podria indicar un lligam entre la facilitat per contraure la malaltia i la drogaaddicció. El centre de control de malalties dels Estats Units vol obtenir-ne dades per tal de proporcionar el millor tractament, però molts malalts es mostren poc inclinats a explicar els seus hàbits.

Joan Vernet, catedràtic d'estudis àrabs i islàmics de la Universitat de Barcelona des del 1954, ha estat guardonat amb la medalla Sarton de la Universitat de Maryland. La medalla porta el nom de l'historiador flamenc autor dels tres volums d'*Introducció a la història de la ciència*. Vernet s'ha especialitzat en l'estudi del món àrab i en l'evolució de la ciència medieval.

Infart i espasme de les artèries coronàries

Estudis recents han aportat llum sobre el mecanisme més habitual que ocasiona la malaltia coronària. Després d'un procés d'anys d'evolució en què es va depositant una substància, o placa d'ateroma, a l'interior de les artèries coronàries, segueix una altra fase ràpida amb un depòsit sobre aquesta d'un coàgul que, de forma instantània porta el cor a la crisi coronària manifestada com una angina de pit o un infart de miocardi. Aquesta teoria, universalment acceptada, no explica, però, per què es produeixen crisis similars en pacients, sovint joves, en els quals no s'ha trobat una lesió a les coronàries.

En aquests casos s'ha involucrat l'estrenyiment transitori de les artèries coronàries. Es el que se'n diu crisi d'espasme coronari o vasoconstricció. Aquest és un procés que redueix el calibre o llum de les artèries que porten la sang al cor i que té lloc de forma ràpida i reversible i la seva manifestació es tradueix en un quadre d'angina de pit que pot, en ocasions, ocasionar un infart de miocardi o ser fins i tot causa de mort súbita.

Cal aclarir les causes dels problemes coronaris. ARXIU

El mecanisme pel qual l'artèria coronària presenta un vasoespasme no queda sempre clar. Se sap que certs factors en són desencadenants. Així, el contrast utilitzat per realitzar la tècnica que permet visualitzar les artèries coronàries –coronariografia– o el catèter emprat en aquesta poden ocasionar-lo, sense que això provoqui, habitualment, problemes. També se sap que certes substàncies segregades per algunes cèl.lules de l'organisme –histamina, prostaglandines– i l'estímul del sistema nerviós autònom –part del sistema nerviós que regula la funció de certs òrgans de manera involuntària– pot influir en el seu desenvolupament.

La malaltia coronària, de la qual culpem sovint els nostres hàbits com a causa principal, s'escapa en ocasions a les regles, i causes encara desconegudes, com l'espasme coronari, en són els vertaders responsables. Es important aclarir el mecanisme real de la malaltia si volem trobar el tractament més eficaç.

Dr. J.L. Bòveda

Cimera matemàtica mundial a Barcelona

La setmana passada es va cloure a Barcelona el simposi sobre el present i el futur de les matemàtiques. Aquesta reunió ha estat organitzada pel Centre de Recerca Matemàtica, que depèn de l'Institut d'Estudis Catalans i que, dirigit pel doctor Manuel Castellet, té la seva seu a la Universitat Autònoma de Barcelona.

El simposi ha aplegat els més prestigiosos matemàtics del món, entre els quals hi havia set guardonats amb la medalla Fields. Aquest és l'equivalent, per als matemàtics, al Premi Nobel. El perquè no hi ha Nobel de matemàtiques té dues explicacions: una d'anecdòtica i una altra de més plausible. La primera assenyala que un dels més famosos matemàtics suecs, Mittag-Leffler, hauria tingut relacions amb l'esposa de Nobel. La versió més versemblant diu que Nobel havia, forçosament, de triar unes poques especialitats per atorgar els premis i com que ell era enginyer químic, més experimental que teòric, hauria deixat de banda les matemàtiques.

Aquesta mancança va ser suplida pel matemàtic canadenc John Charles Fields, que va proposar la creació del guardó. Després de la seva mort, el 1932, es va posar el seu nom al guardó, atorgat per primera vegada el 1936. Es dóna cada quatre anys a matemàtics menors de quaranta anys. Entre els que han visitat Barcelona es troba René Thom, creador de la teoria de catàstrofes i guardonat el 1958.

René Thom va rebre la medalla Fields el 1958. JORDI MORERA

Altres assistents foren Novikov, Shing-Tung Yau, Connes, Smale, Jones i Faltings, tots ells medalla Fields.

A més de les diverses conferències, es va celebrar una taula rodona sobre el futur de les matemàtiques al Museu de la Ciència. La trobada, patrocinada per l'Olimpíada Cultural, s'emmarca dins les iniciatives de l'actiu Centre de Recerca Matemàtica, que sovint acull professors estrangers. En matemàtiques, el contacte internacional es fa molt necessari i aquest centre no sols promou aquesta relació, sinó que mostra el bon nivell dels matemàtics catalans.

X.D.

Una altra oportunitat perduda

No és usual trobar, entre els llibres que han aparegut recentment sobre el futur del català, un que tingui un capítol dedicat al paper de les noves tecnologies. Altres vegades ja hem parlat d'aquest oblit que considerem molt greu. Es gairebé el mateix que haver fet estudis sobre el mateix tema en els anys cinquanta sense pensar en l'àmbit televisiu. Al darrer prremi Joaquim Xirau, *Una llengua és un mercat* (Ed. 62, 1991, 185 pàgs.), escrit per Jesús Royo, hi ha un capítol titulat precisament "Les possibilitats de la tecnologia". Malauradament, és una mostra més de l'oblit esmentat abans.

Per començar, la problemàtica de la tecnologia només mereix cinc pàgines de tot el llibre. L'autor, doncs, no ho considera gaire important. D'altra banda, el capítol està escrit amb una manca total de rigor. Royo creu que el problema de la traducció automàtica es basa només en una descripció exhaustiva de totes les unitats i relacions de cada llengua i les seves equivalències en una altra. No coneix, doncs, els problemes de la traducció automàtica, produïts pel fet que hi ha paraules que en una llengua tenen més d'un significat, frases fetes, expressions que només es poden traduir analitzant el context, etc. Tot és molt més complex que no fa pensar el tractament per part de Royo, de ciència-ficció inversemblant, fa pensar.

Ja que l'autor considera, amb encert, que la supervivència d'una llengua depèn del fet que s'adapti a les lleis del mercat, es podia esperar un tractament més extens i rigorós d'un dels mercats més importants: el de la informàtica i les noves tecnologies. Ho hem dit moltes vegades: sense un gran nombre de programes en català, sense màquines de traducció que incloguin el català, sense diaris telemàtics, sense enciclopèdies interactives en la nostra llengua, el futur del català és pitjor del que els més pessimistes assenyalen ara. I els autors com Royo i com molts altres semblen no adonar-se de què ens juguem en aquest camp.

X.D.

Senat: tecnologia per suplir la manca d'ètica

En un article recent en el diari *Avui*, Santiago Riera i Tuèbols, professor d'història de la ciència i de la tècnica, proposava, irònicament, un mètode per evitar que els senadors, com va passar no fa gaire, votin pels seus companys absents de la cambra. Es tractaria d'impregnar el seus dits amb un líquid de manera que, si polsaven un botó que no fos el seu, s'hi quedessin enganxats.

Ens hem de prendre la proposta amb la mateixa ironia amb què el seu autor l'ha realitzada. Sabria greu veure un senador enganxat de mans i peus. Observant l'habilitat per prémer diversos botons alhora, es podria produir una imatge gens edificant: polítics electes immobilitzats de quatre grapes.

El professor Josep Amat, de la Universitat Politècnica de Catalunya i autor del disseny del sistema de votacions al Senat, responia Riera dient que hi ha sistemes per evitar que ningú voti en comptes d'un altre. Però aquests

Corts valencianes. RAFA GIL

sistemes tenen un cost i unes implicacions humanes que en van desaconsellar l'aplicació.

Tot i així, quan persones que han de donar exemple es comporten de manera infantil, sembla que no hi ha més remei que gastar més diners. Si algú no és prou responsable, se l'ha de forçar a ser-ho. De mètodes ja n'hi ha. Hi ha sistemes que reconeixen empremtes digitals i, per tant, només es podria votar amb el dit corresponent en el lloc adient. Unes targetes amb banda magnètica podrien ser imprescindibles per votar a cada escó –m'imagino que l'absent podria deixar la targeta al seu company–. Es podria posar un nombre secret, com als caixers automàtics –suposo que els senadors assistents haurien memoritzat els nombres dels companys dels voltants–. Tot té, doncs, el seus riscos. Si les votacions a mà alçada es substitueixen per sistemes més còmodes, però també més susceptibles de frau, s'ha d'adoptar una altra tecnologia que minimitzi el risc d'engany. Això costa diners, però sembla més segur que la segona proposta de Riera: un curset accelerat d'ètica. Hi ha persones, com alguns senadors, que entenen més les barreres tecnològiques que no les bones raons de l'ètica.

Xavier Duran

Les estacions d'esquí tenen impacte ambiental. ARXIU

Grups ecologistes japonesos realitzen protestes sobre l'impacte que els Jocs Olímpics d'hivern de 1998, concedits a Nagano, poden tenir. Particularment, preocupa que la construcció de les instal.lacions olímpiques perjudiqui la papallona *Luehdofia japonica* o l'hàbitat de l'ós Iwasuge, tots dos en perill d'extinció. Fins ara, només han aconseguit que es traslladés la prova de descens masculina.

Les balenes, uns mamífers amenaçats. ARXIU

Islàndia s'ha mostrat en desacord amb les restriccions a la caça de balenes, que volia imposar la Comissió Internacional IWC. Islàndia, un dels pocs països que, per raons comercials, es manté contrari a les restriccions, se sent molt perjudicat per la reducció en la quota de pesca a l'hemisferi nord. Mentre els islandesos analitzaran tots els aspectes legals de l'acord, els Estats Units podrien proposar la prohibició d'importar peix procedent del país nòrdic. Islàndia obté uns 20.000 milions de pessetes per any per les exportacions als Estats Units. Mentre es manté la moratòria en la caça de balenes, els científics realitzen models sobre la disminució de població d'aquests mamífers marins. Les simulacions per ordinador assenyalen la reducció en la població segons el marge de caça que s'acordi. Alguns d'aquests models són molt estrictes en la restricció, però Islàndia voldria mantenir una quota de 200 balenes per any en les seves aigües.

ECONOMIA

Entrevista a Claudio Boada, president d'honor del Banco Hispano Americano

La importància de pactar

Al llarg de l'entrevista, Claudio Boada, manté un to moderat i optimista. Veu un futur fructífer per a l'economia dels Països Catalans. Quan parla de la situació de la banca espanyola afirma que tot va força bé, malgrat la reducció dels beneficis d'enguany.

Durant tota la conversa, el president Boada va evitar qualsevol mena de polèmica. Per això, quan va ser preguntat sobre les candidatures de Barcelona i València per acollir la seu del futur banc central europeu, Eurofed, va respondre seuzillament: "El que es important és que l'Eurofed vingui aquí, a Espanya".

El polèmic pla de competitivitat que actualment està en discussió entre el govern, la patronal i els sindicats, el troba un assumpte "curiós", i com a solució proposa "pactar", perquè, segons diu, per a ell tot pacte es bo i no pactar és dolent.

Tan sols es va indignar, òno massa, quan es va arribar al tema dels moviments d'algunes empreses estrangeres per controlar alguns sectors espanyols més productius, com és el cas de l'oli d'oliva, ambicionat per multinacionals italianes. Va donar una resposta prou irònica: "A mi em sembla com si fos de broma, que no és un tema tan seriós", va comentar.

—¿Com veu des de Madrid l'evolució de l'economia catalana, valenciana i de les Illes Balears?

—No cal que li digui com les veig des de Madrid, perquè viatge molt sovint a Barcelona, a les Illes Balears i també vaig amb alguna freqüència a algunes ciutats del País Valencià, concretament a València. Crec que l'evolució de l'economia d'aquestes regions serà positiva. A mi em sembla que la inversió estrangera no disminuirà, sinó tot el contrari.

En el cas concret de València i de totes dues tenen una base econòmica molt forta, tecuològicament molt bona. I, per si fos poc, es tracta de zones espanyoles que es troben molt equilibrades en els sectors industrial, del comerç, i de l'agricultura i el turisme. Per tant, penso que les tres àrees no han de patir canvis substancials en el futur. En tot cas, són les tres que menys han de preocupar a l'estat espanyol.

—Aquestes tres economies han estat, fins ara, triades per la inversió estrangera i pot ser en el futur immediat es produirà un canvi radical d'aquests privilegis. ¿No creu que poden acabar-se els privilegis per a algunes empreses o sectors quan s'arribi al Mercat Únic Europeu, el 1993.

—Pel que fa al cas particular de les Illes Balears, el sector turístic és possible que necessiti una reestructuració i estic segur que la faran per la senzilla raó que, quan va tocar fer turisme massiu, ho van fer, i, quan tocarà fer la reestructuració, lògicament també la faran.

Les tres economies [illegible] no guadeixen de cap privilegi. Sí que tenen una bona infrastructura, i a més disposen d'una mà d'obra molt especialitzada que pot assegurar qualsevol nivell òptim de producció.

—Durant els últims dies han aparegut moviments o estratègies d'empreses multinacionals per controlar una part important dels sectors espanyols més productius, com per exemple el de l'oli d'oliva, mitjançant una OPA hostil. ¿Quins tipus de comentaris li mereixen aquestes accions?

—Això es un tema molt complex. Si considerem que la dimensió econòmica és Europa, lògicament cadascú pot fer el que vulgui. No obstant, confio que els empresaris i l'administració espanyola posaran els mitjans necessaris, dins de la reglamentació de la Comunitat perquè no passin coses tan pintoresques com per exemple que els italians s'enduguin l'oli d'oliva espanyol i el tornin envasat amb una marca italiana. A mi em sembla com si fos de broma, com si no es tractés de un tema tan seriós.

—¿Quines conseqüències, positives o negatives, es poden donar amb la reforma de l'IVA europeu, recentment aprovada pels ministres dels països comunitaris?

—Pel que es refereix a la major part de països europeus, la reforma no és important. Per contra, pel que fa a Espanya, que té encara un IVA per a alguns articles sota el concepte de luxe, els canvis poden ser prou significatius. No deixa de ser bastant gracios que un petit cotxe pagui IVA com a article de luxe. Hauria de ser un luxe, en tot cas, un cotxe de major potència, però mai un utilitari de petita cilindrada. Per això em sembla molt raonable que es suprimeixi l'IVA de luxe.

El que passa és que el govern espanyol vol arribar al seu objectiu, a crear un IVA molt reduït per a deter-

minats productes, no solament perquè no li pugin els preus, sinó per controlar al mateix temps la inflació.

—El pla de competitivitat, elaborat pel govern central, no sembla que hagi estat molt ben acollit ni per la patronal ni pels sindicats ¿Quin comentari hi pot fer?

—Per a mi és també un tema curiós. Abans que es conegui, tothom en comença a parlar i a dir si és bo o no. És impossible a hores d'ara tal com estan les coses arribar a cap conclusió. A mi em sembla que tot el que sigui pactar és bo. I això és un tema de molta mentalitat catalana, valenciana i balear, perquè ens agrada pactar-ho tot.

D'altra banda és just i molt raonable que les parts implicades, sindicats i patronal, vulguin participar en la negociació i contribuir per arribar a un text final satisfactori per a tots. Li repeteixo que la regla ha de ser, des del meu punt de vista, pactar, perquè pactar és bo i no pactar és dolent.

—Permeti'm una pregunta directa. ¿Té solvència, l'economia espanyola?

—Penso que sí. Una altra cosa és que

Una banca sanejada i, malgrat tot, amb beneficis

Quina és la situació actual de la banca espanyola?

—Un sector tan important no es pot definir tan sols pels punts positius i negatius. Es pot afirmar, no obstant, que es tracta d'una banca molt sanejada, gràcies a les mesures del Banc d'Espanya durant molt de temps criticades, però és, doncs, una banca sanejada.

A més és un sector que ha tingut molts bons resultats a pesar que els de l'any passat han estat molt inferiors als dels exercicis anteriors, però, tot i això, aquests resultats són més satisfactoris que els obtingusts per la resta de bancs europeus globalment. El marge financer ha estat relativament positiu.

L'aspecte negatiu més destacat el representen les despeses de transformacions, que des d'ara s'han de resoldre per evitar el mateix problema els pròxims anys. Es pot incloure dins dels punts negres el fet que una gran majoria d'entitats bancàries no són prou grosses. Tot això es refereix als mercats de capital i no a la banca comercial, que té una estructura bastant sòlida i productiva.

—¿El sector bancari està amenaçat de qualsevol manera pels bancs estrangers?

—Crec sincerament que no, de cap manera. La banca espanyola en aquests precisos moments ha après a treballar en competència entre els 51 bancs estrangers que operen a hores d'ara a l'estat espanyol. També estan avesats els bancs espanyols a la comptència de les caixes d'estalvis, que funcionen molt millor que abans, tot s'ha de dir.

Fins i tot, el sector de la banca competeix amb empreses parabancàries creades recentment. I, malgrat tot això, s'obtenen uns resultats bastant importants. Pot ser que l'any 1993 aquesta situació canviï i el nivell de competència arribi a un nivell preocupant, però això encara s'haurà de veure.

I. P.

C.I.C. MA nº 209

anosluz
CLUB DE VIATGERS

PROGRAMA ESTIU-TARDOR 1991

VELA HOLANDA + AMSTERDAM, 79.000 ptes.
SICILIA-MALTA, 138.000 ptes.
ISLANDIA, 242.000 ptes.
NAVEGANT PEL MAR JONIC, 149.000 ptes.
EGIPTE, 158.000 ptes.
SIRIA-JORDÀNIA, 186.000 ptes.
RUTA DE LAS QUÀDRIGUES, 254.000 ptes.
RAJHASTAN I NEPAL, 244.000 ptes.
FILIPINES, 294.000 ptes.
KÈNIA, 312.000 ptes.
RUTA DEL VUDÚ, 281.000 ptes.
MANDINGUES I DOGONS, 283.000 ptes.
AUSTRÀLIA, 429.000 ptes.
INDIA SUD, 256.000 ptes.
TREKK KILIMANJARO, 379.000 ptes.

Trekks als Himalàies, rutes per les Amèriques, fins i tot viatges en globus... I molts viatges més. Quan vulguis en parlem!

Ledesma,7 - 1°. izqda.
48001 Bilbao
Tlfs.: (94) 424 42 65 - 424 22 15
Fax: (94) 423 55 93

Ronda de Sant Pere, 11 - 6°. 3ª. A
08010 Barcelona
Tlf.: (93) 302 50 81
Fax: (93) 412 14 50

Rodríguez San Pedro, 2 Of. 1202
28015 Madrid
Tlfs.: (91) 445 11 45 - 445 59 62
Fax: (91) 593 91 81

Pactar és bo, no pactar és dolent. RAFA GIL

sigui prou competitiva per a les noves condicions a partir de l'any 1993, però, sens dubte, sí que té solvència. És una de les economies més solvents d'Europa en aquests moments.

—Un grup d'experts del Fons Monetari Internacional estudia l'evolució de la política monetària espanyola per arribar a conclusions que seran transmeses, més tard, al ministre Carlos Solchaga. ¿Pensa que serà una oportunitat per posar de manifest els errors principals de la política econòmica de l'actual govern, i, concretament, la forta cotització de la pesseta utilitzada en gran part per controlar els preus interns espanyols?

—No hi ha cap dubte que aquestes circumstàncies són contradictòries. Si la pesseta està molt forta, això tothom ho sap, apareixen dificultats greus per a l'exportació. Però, si la pesseta està molt baixa, genera una important inflació que, indirectament, també dificulta d'alguna manera les exportacions. El meu criteri és que la política que cal fer ha de ser equilibrada, ja que per lluitar contra la inflació no hi ha més que tres polítiques, la pressupostària, la fiscal i la monetària.

La pressupostària ha estat la que ha estat. A mi em sembla poc dura, personalment, poc severa. En política fiscal s'ha fet una reforma que encara no ha donat resultats i, després, tan sols queda la política monetària. De totes maneres, sobre la política monetària crec que s'ha d'aplicar la que controli més eficaçment la inflació, ja que estem dos punts per damunt de la resta de països europeus. L'endeutament espanyol tampoc és dels més preocupants, perquè hi ha països europeus amb molts més problemes greus que els nostres en aquest sentit.

—L'estat espanyol vol demanar la seu del futur banc europeu, Eurofed, per la qual competeixen dues ciutats, València i Barcelona. Sembla que es tracta d'una institució que encara està molt lluny de convertir-se en realitat. En tot cas, l'estat espanyol tindrà una participació relativament petita en el capital d'aquest futur banc europeu, entre el 7% i l 11%, segons els experts. ¿Què pensa d'aquest assumpte?

—Seria magnific que el banc europeu vingués aquí. Sia a una ciutat o a un altra de les dues candidates.

El que és important és que l'Eurofed tingui la seu aquí, a Espanya. El futur banc, que serà, segons els seus estatuts, l'emissor de moneda europea, és un tema molt seriós i per tant és lògic i normal que la implantació i funcionament no es pugui fer fins que passin alguns anys.

Quant a la gran o petita participació espanyola en el capital de l'organisme monetari, és un tema de segona importància i no és fonamental. El que s'ha d'aconseguir el més aviat possible és la unitat monetària, com la que ja gaudeixen les grans àrees econòmiques, com els Estats Units de Nord-amèrica, la Unió Soviètica o el Japó. A Europa hi ha un *mare magnum* de monedes que impossibilita qualsevol política unitària.

—La Comissió Nacional del Mercat de Valors acaba de rebre la demanda per part d'algunes entitats bancàries per començar a negociar opcions de compra en borses estrangeres. ¿Què pensa d'aquesta iniciativa?

—Ja va sent hora que, de la mateixa manera que tots els bancs europeus treballen amb tota llibertat a Espanya, els bancs espanyols ho puguin fer fora de les notres fronteres en igualtat de condicions. Per tant, a tots els bancs que han demanat treballar en els mercats exteriors els felicito per la seva iniciativa. És una petició justa per contrarrestrar el flux que rebem de fora.

—El sector elèctric es troba en plena ebullició per fusions i reconversions diverses. ¿Què es pot esperar d'aquests moviments?

—Les fusions dins del sector elèctric sí que poden tenir importància perquè tenen moltes sinergies, moltes interrelacions i costos molt específics que poden influir en la inversió, especialment en el món de la producció.

No obstant, actualment el sector elèctric es veu més o menys sòlid, ja que hi ha dues societats importantíssimes, Hidrola i Iberduero, que en aquests momentes fan una mena de fusió a través d'una compra d'una per l'altra. Les dues juntes representen el 40% del mercat elèctric espanyol.

També hi ha l'empresa nacional d'electricitat, que disposa d'un percentatge de la totalitat de la producció nacional bastant important. Després només queden Fenosa, Sevillana i altres més petites, eficients però petites. Fonamentalment el que ens ha de preocupar ara és el futur d'aquestes últimes, perquè de les altres, les més grans, ja està tot vist.

Ignasi Pellicer

SETMANA - ECONOMIA

Entrega del guardó a Germark. ARXIU

GermarK, empresa familiar catalana dedicada a projectar, fabricar i comercialitzar etiquetes autoadhesives, sistemes d'etiquetatge i sistemes de codificació, ha guanyat el premi del Special International Award 91 dels premis Finat. Finat és la Federació Internacional de Fabricants d'Etiquetes, i disposa de 160 afiliats d'arreu del món. Germark, situada a Cornellà del Llobregat, té una plantilla de 115 persones i la facturació de l'any passat va ser de 1.100 milions de pessetes.

José Forteza-Rey. JOAN CELIA

La setmana passada anunciàvem els problemes que tenia el president de la Federació Hotelera de Mallorca, **Josep Forteza-Rey**, a causa del suposat enfrontament que té amb el govern autònom. El 17 de juny, Forteza decidí renunciar al seu càrrec. Si bé no ha volgut fer declaracions, sí que ha transcendit el seu malestar per les pressions que ha vingut patint des de fa unes setmanes. Segons informacions periodístiques, el mateix Forteza tenia la plena certesa que en el cas que Canellas obtingués la majoria absoluta a les eleccions del 26-M, el seu futur com a president de la Federació Hotelera era més que dubtós. Malgrat el suport que li han manifestat els grans empresaris, Forteza no ha pogut afrontar les pressions internes i externes, i ha dimitit. L'única declaració que se li ha sentit és: "estic cansat de tan de mal ambient".

Els andorrans pagaran impostos indirectes

El govern andorrà estudia la creació d'un tipus d'impost indirecte que gravi tots els sectors de l'economia andorrana. La futura forma impositiva portarà el nom d'Impost sobre la Producció i la Importació (IPI). Segons el conseller de Finances, Comerç i Indústria, Jaume Bartomeu, està previst que aquest projecte s'aprovi en la propera sessió parlamentària. Segons les paraules de Bartumeu, "aquesta llei és un requisit indispensable de l'acord signat entre Andorra i la Comunitat Europea".

En aquest mateix sentit, el ministre manifestava que "l'aplicació de l'acord del 28 de juny de 1990 entre l'estat andorrà i la Comunitat Econòmica Europea (veure EL TEMPS 366), amb la consegüent entrada en la unió duanera comunitària fa indispensable la modificació de la vigent llei de taxes al consum".

L'impost, que podria entrar en vigència a partir de 1992, serà de caràcter específic i gravarà la producció i la importació de tota classe de béns mobles corporals, encara que, segons el ministre, "es preveuen una sèrie d'excepcions". LIPI s'adaptarà a "les especials circumstàncies econòmiques i fiscals d'Andorra".

Oscar Ribas. ARXIU

La Conselleria de Finances, Comerç i Indústria té previst organitzar, a finals del mes de juny, diferents rodes informatives entre la població andorrana, per tal de posar-los al corrent del funcionament d'aquest impost a una població poc acostumada a pagar impostos.

Les fonts d'ingressos de l'administració andorrana estan basades principalment en el petit impost que paguen les mercaderies per entrar a Andorra, però el creixement de la població i la necessitat d'infrastructures han fet que aquest sigui insuficient i que l'estat es vegi cada vegada més endeutat i s'hagi de finançar mitjançant els crèdits bancaris.

Quedaran fora de l'IPI els serveis, com les empreses d'assegurances, les entitats bancàries o les professions liberals. De fet, l'impost afectarà l'únic sector que ja es veia afectat per les taxes duaneres, els comerciants.

Francesc Robert

La necessària liberalització de les telecomunicacions

L'any 2000 hi haurà instal.lades 60 línies telefòniques per cada 100 habitants a Catalunya, segons les previsions del Llibre Blanc de les Telecomunicacions. Aquest estudi, presentat aquesta setmana passada pel conseller d'Indústria i Energia, Antoni Subirà, el director de Telefònica a Barcelona, Josep Maria Canals, i el professor Manel Martí-Recober, considera que el nombre total de línies serà, per aquestes dates, superior a 3'8 milions d'unitats instal.lades. A finals de l'any passat la xifra era de 40'5 línies per cada 100 habitants.

"Sens dubte, aquesta evolució mostra fins a quin punt ens trobem en un període important de rellançament de les telecomunicacions", ha manifestat Antoni Subirà, afegint que "és evident que domésticament hi ha hagut millores en els darrers anys, en relació amb el funcionament dels telèfons, encara que aquestes siguin difícilment acceptades".

Per al conseller de la Generalitat, les empreses i els industrials ja no confien en determinats serveis públics, com el correu: "s'ha aconseguit privatitzar-lo fent-lo anar malament". Per a Subirà, s'ha d'evitar que passi el mateix amb tots els serveis de telecomunicacions de què es pot disposar avui dia i que han de ser eficaços per garantir la competitivitat d'aquestes empreses. En qualsevol cas, com més proveïdors de serveis hi hagi, millor. Cal que siguin molts i competidors els qui ofereixen serveis".

Antoni Subirà, conseller d'Indústria de la Generalitat de Catalunya. ARXIU

El Llibre Blanc de les Telecomunicacions té tres objectius bàsics: establir un marc adequat per al desenvolupament de les telecomunicacions a Catalunya, definir la influència de les infrastructures del sector en el desenvolupament -i determinar com els diferents agents socials poden traure profit dels diferents agents que s'ofereixen.

Josep Maria Canals, per la seva banda, manifesta, referint-se sobretot als serveis de valor afegit (vídeo-text, correu electrònic), que "les telecomunicacions ja no són un problema entre Telefònica i l'abonat, sinó que és qüestió dels intermediaris".

Frederic Rovira

La 'perla' del banc Central no està en venda

Els responsables del banc de València no han tardat a desmentir els rumors que van circular la passada setmana sobre una possible venda d'aquesta entitat bancària a un grup d'empresaris, entre els quals figurava José María Ruiz Mateos.
El Banco Central, que és el socí majoritari del banc valencià, amb un 18,5% del total de les accions, també ha negat aquesta informació, que va ser publicada pels mitjans de comunicació el passat dimarts, 18 de maig, i que assegurava que l'empresari José María Ruiz Mateos havia presentat, mitjançant el seu fill Zoilo, una proposta formal de compra del Banc de València per un grup constituït per empreses inversores estrangeres i espanyoles, agrupades en la societat "Inversiones Ruiz Mateos, SA", amb seu social al carrer d'Orense, 85, de Madrid.

Pocs dies després de la fusió dels bancs Central i Hispano Americano, Antonio Escámez, germà del president de la primera entitat fusionada, va declarar a València, a aquest setmanari, que "El banc de València no està en venda, entre altres raons perquè és un banc rendible i a més és la perla del Central".

Arran d'aquests rumors, un portaveu del Banc Central va assenyalar en un comunicat a la premsa que no hi ha, de moment, contactes ni negociacions amb possibles compradors del Banc de València. Per la seva part, l'actual president del

Ruiz Mateos. RAFA GIL

Banc de València, Antonio Girona Bursuti, segon accionista després del Central amb un 4,5% del total del capital, va manifestar a aquest setmanari que tampoc ell tenia constància de les hipotètiques negociacions. Alguns dies abans, aquest mateix responsable bancari, va declarar a EL TEMPS que el futur del seu banc estava assegurat, i també la seva independència. "Podem viure nosaltres sols, sense el Banco Central", va declarar concretament Antonio Girona Bursuti.

I.P.

Possible sanció a La Caixa per les primes úniques

Segons ha publicat la premsa recentment, sembla que Hisenda ha enllestit l'acta d'inspecció de La Caixa per l'emissió irregular de les primes úniques entre els anys 1986 i 89. Tot i que sembla que l'esmentada acta no està signada, el volum de deute fiscal que Hisenda reclama a La Caixa pot representar una xifra de 45.000 milions de pessetes, en concepte de retencions a compte no ingressades pels rendiments del capital mobiliari satisfets als seus clients de "primes", que van moure un volum d'operacions entorn dels dos bilions de pessetes.

Gairebé dos anys després que la Secretaria d'Hisenda, llavors dirigida per Josep Borrell, obtingués la llista de subscriptors de La Caixa, la reclamació de les retencions és una conseqüència congruent amb el desenvolupament posterior dels fets.

La primera –i fins ara única– acta d'inspecció contra les entitats emissores de primes úniques –quan ja milers de famílies catalanes han experimentat tot el rigor de la legislació tributària– va ser l'aixecada contra la companyia d'assegurances del grup BBV, Euroseguros.

El cas és que d'antuvi i públicament a través d'anuncis a diversos mitjans, el Ministeri d'Economia i Hisenda va recomanar als subscriptors de les primes que en les seves declaracions complementàries inclogueren, com a rendiments del capital mobiliari subjectes a ,les quantitats cobrades.

Que Hisenda reclami ara a les entitats financeres el pagament de les retencions que s'han deduït els contribuents no és més que una conseqüència dels fets anteriors. En qualsevol cas, una acta d'Hisenda acaba allà on comença el camí judicial perquè es depurin en el seu cas les responsabilitats d'ordre legal en què puguin haver incorregut els directius de La Caixa que van intervenir en la creació i difusió dels irregulars productes de primes úniques, de tan nefast resultat per a l'economia i l'estalvi d'aquest país.

Sergi Martínez,
analista econòmic

Jaime Ferri, patrocinador del Llíria de bàsquet. RAFA GIL

L'empresa de confecció valenciana Ferrys aportarà 80 milions de pessetes com a principal patrocinador de l'equip de bàsquet Llíria al llarg de la propera temporada 1991-92, segons va confirmar Jaime Ferri, director general de l'empresa patrocinadora de l'equip que acaba d'aconseguir l'ascens a la primera divisió de l'ACB, Associació de Clubs de Bàsquet.

Alumnes premiats pel Banc de Crèdit Agrícola. RAFA GIL

El banc de Crèdit Agrícola ha finançat al País Valencià els premis "Escola i naturalesa" que en la seva primera edició han estat guanyats pel Col.legi Bonavista d'Alaquàs i l'institut Novelda. Cadascú va ser premiat amb un milio de pessetes.
Dins d'aquesta campanya participa igualment el Ministeri d'Educació i, segons figura en el conveni, les dues institucions volen promoure així "la gestió racional dels recursos naturals, l'aprofitament dels residus, l'equilibri ambiental d'acord amb les orientacions de la Comunitat Econòmica Europea.

La Confederació Empresarial Valenciana, CEV, va ratificar el passat dijous 20 de maig el document de la CEOE sobre el pacte de progrés i competitivitat que a hores d'ara s'ha presentat a la cambra dels diputats a Madrid pel govern central.

ACTUACIONS DE SÒL RESIDENCIAL I CREACIÓ D'HABITATGES

● ACTUACIONS DE SÒL
■ ACTUACIONS D'HABITATGE PÚBLIC
▲ ACTUACIONS DE SÒL I HABITATGE

1.305 hectàrees de nou sòl residencial promogudes per l'Institut Català del Sòl

37.000 habitatges potencials sobre aquest sòl

114.327 nous habitatges de protecció oficial de promoció privada

13.422 nous habitatges de promoció pública

28.409 habitatges rehabilitats amb ajuts públics

834 beneficiaris que s'han acollit al Pla d'ajuts de la Generalitat de Catalunya (des d'agost 1990 fins a abril 1991)

CATALUNYA D'EUROPA

GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques

Els Jocs del Tirant

Després de l'escrutini de les quatre primeres setmanes del concurs, aquestes cinquanta persones són les que van davant:

Oriol Andrés i Casamiquela	Barcelona	1.056	Ferran Hidalgo i Caixal	Castellar del Vallès	861
Domènec Benet i Salichs	Pineda de Mar	1.056	Maria Carme Pérez Arnau	Badalona	861
Enric Fontvila i Batalla	Terrassa	1.006	Caterina Rodríguez i Briones	Barcelona	861
Rosella Antolí i Santolària	Bonrepòs i Mirambell	962	Eugeni Climent i Climent	Barcelona	859
Joan Josep Bujarrabal i Forgas	El Prat de Llobregat	956	Jaume Prat i Fabregat	Vilassar de Mar	857
Marien Tercero i Ribes	Ador	956	Antoni Josep Soriano i Perelló	València	856
Pere Jaumà i Sans	Reus	951	Fina Colomer i Busquets	Vic	852
Joan Montllor i Moragas	Sabadell	951	Joan López i Moyano	Manises	848
Eisa Plaza i Valdero	Barcelona	950	Jaume Altes i Carrillo	Barcelona	840
Leopold Franco i Llaberia	Reus	932	Josep Ballester i Díez	València	835
Miquel Penarroya i Prats	València	927	Antoni Masana i Montané	Vilafranca del Penedès	834
Josep Cortell i Moya	Sueca	923	Soni Carrasco i Grau	Figueres	830
M. Isabel Sentís i Sedó	Reus	922	Marcel·lí Alemany i Prats	Vilanova de Bellpuig	825
Emili Cortavitarte i Carral	Montmeló	912	Jordi Comas i Torrens	Tarragona	823
Antoni Deutú i Martí	Juneda	911	Joan Magí Margalef i Llaveria	Tarragona	822
Anna Malonda i Júdez	Oliva	910	Esther Lucea i Teruel	Barcelona	821
Andreu Bosch i Rodoreda	El Masnou	906	M. Eugènia Gisbert i Calduch	Barcelona	817
Joan Dionís Sancho i Colomines	Tarragona	906	Lluís Ferran Hernàndez	Barcelona	817
Jesús Bernat i Agut	Almassora	900	Josep M. Martí i Armengol	Sabadell	817
Consol Casals i Genover	Barcelona	894	Daniel Ramos i Casanoves	Sabadell	816
Yolanda Giménez i Froiz	Barcelona	893	Isabel Payà i Climent	València	814
Robert Roig i Marzà	Castelló	870	Silvia López i Badia	Badalona	810
Antoni Estela i Barnet	Barcelona	869	Jordi Martinoy i Camós	Torroella de Montgrí	810
Antoni Gil i Trilles	Borriana	865	Antonio Fernàndez i Barbero	Tarragona	809
Marta Gallart i Alzina	Terrassa	861	Salvador Alegret i Santromà	Barcelona	803

Recordeu que els subscriptors d'El Temps tenen una bonificació setmanal de 15 punts. Qui es faci subscriptor, rebrà la bonificació corresponent a totes les setmanes en què hagi participat en el concurs.

Ni el cavaller Tirant és infalible! Si tens menys puntuació de la que esperaves, telefona al 900 300 101 i digue'ns-ho. No dubtis a reclamar! Fes-li saber al cavaller tot el que vulguis que et respongui.

També pot passar, i això no ho pot controlar el cavaller, que les butlletes arribin fora de termini, per culpa del servei de correus. En aquests casos, donem les butlletes com arribades dins de termini.

Resposta comercial
Autorització 6.352
BOCT 11 DE 8-3-84

Targeta postal

NO CAL SEGELL

A franquejar en destinació

Edicions del País Valencià, SA
Els Jocs del Tirant
Apartat 69 F.D.
46080 València

Els Jocs del Tirant

Solucions a l'enigma telefònic i als tres trencacaps del Capítol 8 de Tirant al Blanch

Enigma telefònic. 71 punts en joc. En Martí sospita del conductor per la netedat de les seves mans, però és el diagnòstic del problema mecànic que suposadament ha patit l'autorcar el que li dóna la certesa que l'home uniformat menteix; els motors dièsel són els únics que admeten gas-oil i el seu funcionament és per compressió, la qual cosa implica l'absència absoluta de bugies.

Trencacaps 1. 18 punts en joc. L'únic dels pans proposats que mai no duu ni farina ni sal és el pa de moro, perquè de fet s'anomena així a un ocell: el gamarús. Els altres pans tots duen farina: el d'àngel és el pa àzim que es fa servir a l'eucaristia; el de pessic duu —a banda de farina— ous i sucre; el de Viena també conté llet en pols, mantega, sucre i a voltes extracte de malt; el de munició és el que fan per alimentar la tropa; i finalment l'anglès és pa blanc, de forma quadrangular i cuit en motlle.

Trencacaps 2. 21 punts en joc. El marxista realment jugador era en Chico Marx, que es passava el dia a les carreres de cavalls.

Trencacaps 3. 17 punts en joc. La primera formalització oficial de la idea d'unir França amb la Gran Bretanya amb un túnel la donà l'enginyer Albert Mathieu l'any 1807, en temps de Napoleó i l'any 1881 fins i tot es va arribar a construir un túnel de tres quilòmetres.

¿Els has encertat tots? Doncs has guanyat a més 22 punts extra.

¿Ets subscriptor d'*El Temps*? Si ho ets, el cavaller et premia amb 15 punts extra.

900 300 101 el telèfon del Tirant

ELS JOCS DEL TIRANT

1. Un director de cinema que apreciava un balou...
- [A] Alfred Hitchcock
- [B] Walt Disney
- [C] John Huston
- [D] Pedro Almodóvar
- [E] Josep Maria Forn

2. Dos vents que demostraría ignorància...
- [A] Mestral i xaloc
- [B] Migjorn i gregal
- [C] Tramuntana i garbí
- [D] Llevant i ponent

3. Dins o fora, un bes per a na Carmesina...
- [A] Dins de palau
- [B] Dins de la boca
- [C] Dins de la mà
- [D] Dins d'un carruatge

MOLT IMPORTANT
Assenyaleu amb una creu les respostes correctes.
Escriviu les vostres dades amb lletres majúscules i molt clares:
Data màxima de tramesa de la targeta: **4 de juliol de 1991.**

10

No escriure res en aquest requadre

DADES DEL/DE LA CONCURSANT

Cognoms _____

Nom _____

Domicili _____

Telèfon _____

Població _____

Codi postal _____

Edat i professió _____

Núm. subscriptor _____

Vull subscriure'm a **EL TEMPS** ☐

Núria Feliu

Com el famós cuplet, ella és filla de Sants. Ha fet un quart de segle en el món de la cançó, ha cantat quasi tots els gèneres, des de la cançó popular als estàndards americans, des dels boleros a poemes de Salvador Espriu o d'Apel·les Mestres.
Ha estat acompanyada en la seua trajectòria musical de professionals de la talla de Tete Montoliu, Josep Carreras, Albert Closas, Antoni Parera, Los Guacamayos etc.
Una dona que ha tocat quasi totes les tecles de l'escena, amb unes intervencions cinematogràfiques que no rebran l'Oscar, però per descomptat que s'ho ha passat molt bé entre amics i coneguts —i nosaltres veient-la—.
Però, per fer-se una idea més precisa del seu univers, ha estat presentat aquests dies un llibre que recull la memòria gràfica d'aquesta filla de l'espectacle que és impossible que deixe indiferent a ningú.

Text: Carles Gàmez i Lola Carrasco
Foto: Rafa Gil

AIK

Acció Cultural del País Valencià

Organitza:

COLÒNIES D'ESTIU

Enguany els llocs elegits són:

Refugi de PUIGCERCÓS
(Berguedà):
dies 15-25 de juliol, de 9 a 12 anys

Campament de LA RIBA
(Terra Alta):
dies 5-15 de juliol, de 9 a 11 anys
dies 5-15 de juliol, de 12 a 15 anys

Campament de LA VALL D'ÀSSUA
(Pallars Jussà):
dies 5-15 de juliol, de 9 a 11 anys
dies 5-15 de juliol, de 12 a 15 anys

Informació i inscripcions en
c/ Moratín, 15, 46002 - València
Telèfon 3511727

PEL.LÍCULES

Dimarts 25

Cinema italià per als espectadors de Canal-9: al migdia, **Noticia de una violación en primera página** (*Sbatti il mostro in prima pagina*, 1972, 95', **C-9, 16.25 h.**), un dels típics films de denúncia política barrejada amb pàgina de successos que el realitzador Marco Bellocchio va realitzar durant la dècada dels setanta. Gian Maria Volonté, com tantes altres vegades en aquest subgènere, n'és el protagonista. A la nit, seguint el cicle Sofia Loren, **Ayer, hoy y manana** (*Leri, oggi e domani*, 1962, 99', **C-9, 22.50 h.**), un film d'episodis dirigit amb certa rutina per de Sica, però amb gran interpretació de la Loren, al costat del sempre excel.lent Marcello Mastroianni. Un altre cicle per a la nit dels dimarts és el que TVE1 proposa sobre Sara Montiel. Aquest dimarts, **El ultimo cuplé** (1957, 102', **TVE1, 21.30 h.**), potser el més mític dels melodrames interpretats per l'actriu. Passadet, però indubtablement entranyable per a una part de l'audiència. Encara més *camp*, però també més clàssic, **Montecarlo** (*Monte Carlo*, 1930, 94', **TVE2, 00.30 h.**), opereta interpretada per Jeanette MacDonald i Jack Buchanan sota la direcció de l'insubstituïble Lubtitsch.

Dimecres 26

Més Vittorio de Sica en la programació de Canal-9, en aquest cas en la sobretaula. La pel.lícula, **Nacida en viernes** (*Teresa venerdi*, 1941, 88', **C-9, 16.25 h.**) és una de les primeres del director, anterior a la seva consagració amb *Ladrón de bicicletas*. Una alternativa més engrescadora per als amants del cinema d'humor és **El botones** (*The bellboy*, 1960, 72', **A-3, 15.30 h.**), un divertit conjunt de *gags* ben embastats pel talent de Jerry Lewis. Al vespre, per poc amics que sigueu del musical, teniu cita obligada amb **Grease** (*Grease*, 1978, 105', **T-5, 22.00 h.**), un dels més grans èxits de taquilla d'aquest gènere, en uns anys en què havia deixat pràcticament d'existir. La pel.lícula és la millor de les que va fer John Travolta per aquella època, i va recuperar una noció clàssica del musical: que aquest podia restituir, a través del ball, les ganes de viure de la joventut. Travolta està esplèndid, i ara que la banda sonora torna a estar de moda, no és fàcil que **Bullit** (*Bullit*, 1968, 106', **C-9, 21.35 h.**) el thriller de Peter Yates amb Steve McQueen, o **La pantera rosa torna a atacar** (*The pink panter strikes again*, 1976, 103', **TV3, 21.20 h.**), una nova aventura de l'inspector Clouseau, ja iniciant la seva decadència, representin bones alternatives a aquest simpatiquíssim musical, únic en tota la dècada dels setanta. D'altra banda, i si no canvieu el canal, podeu enllaçar amb una distreta pel.lícula d'aventures, i, segons com es miri, de terror, on Michael Caine cau presoner d'uns malèvols i perillosos pirates en una misteriosa illa del Carib. El film es diu així, **La isla** (*The island*, 1980. 110', **T-5, 00.35 h.**), i la direcció corre a càrrec de Michel Ritchie.

Dijous 27

Els amants del cinema sensacionalista, podeu intentar empassar-vos, un dels més ridículs i febles films d'Alan Parker: la seva reflexió falsa i buida sobre el post-Vietnam a **Birdie** (*Birdy*, 1984, 121', **TVE2, 22.00 h.**). Els amants, en canvi, del bon cinema clàssic de tots els temps, teniu una obligada **Cita d'amor** (*Love affair*, 1939, 89', **C-33, 22.15 h.**), gran melodrama de Leo McCarey, amb Charles Boyer i Irene Dunne, del qual el mateix McCarey faria un *remake* al final de la seva carrera, que constituiria un dels moments capdavanters del gènere.

John Travolta. ARXIU

La pantera rosa. ARXIU

Michael Caine. ARXIU

Sara Montiel. ARXIU

Divendres 28

Al costat de Déu i de la mort, un dels temes obsessius en la filmografia de Woody Allen, però especialment en els seus primers films còmics, havia estat el del sexe, al qual aquest intel.ligent còmic nord-americà va dedicar un curiós i irregular film d'escenes, **Todo lo que siempre quiso saber sobre el sexo y nunca se atrevió a preguntar** (*Everything you always wanted to know about sex but were afraid to ask*, 1972, 87', **TVE2, 22.15 h.**). Més entrada la nit, **Los chicos del maíz** (*Children of the Corn*, 1984, 93', **TVE1. 0.15 h.**) és una rutinària adaptació d'un conte de Stephen King.

Dissabte 29

A la sobretaula, podeu triar, sobretot, entre la versió parodiada de l'univers de Hitchcock a **Máxima ansiedad** (*High Ansiety*, 1977, 90', **T-5, 15.30 h.**) de Mel Brooks, o d'una molt interessant incursió de Vittorio Cottafavi en el cinema d'aventures: **Los cien caballeros** (*I cento cavalieri*, 1965, 114', **TV3, 15.45 h.**). Al vespre, les millors opcions són **La força de la tendresa** (*Terms of endearment*, 1983, 132', **TV3, 22.40 h.**), un oscaritzat melodrama lacrimogen sobre la família, que disposa d'una destacadísima interpretació de Shelley Winters, i **El jinete eléctrico** (*The electric hormseman*, 1979, 115', **T-5, 20.00 h.**), neo-*western* de Sidney Pollack amb el seu habitual Robert Redford, aquesta vegada acompanyat de Jane Fonda.

Diumenge 30

Si passeu el matí a casa, un bon entreteniment és el que us proporcionaran Jerry Lewis i Dean Martin en la seva comèdia **Dos caraduras en el ejército** (*Jumping Jacks*, 1952, 96', **T-5, 12.00 h.**). Una mica més tard, **Sabú** (*Elephant Boy*, 1937, 91'), una cinta d'aventures de Zoltan Korda, seguint un relat de Rudyard Kipling, amb l'actor Sabu, molt popularitzat pels films colonials i de fantasia oriental. A la sobretaula, més Vittorio de Sica amb un dels seus títols més cèlebres, **Los girasoles** (*I girasoli*, 1969, 107', **TV3, 15.40 h.**) amb Sophia Loren i Marcello Mastroianni. I, més tard, a la tarda, una gran pel.lícula de Fritz Lang, **Clandestino y caballero** (*Cloak and Dagger*, 1946, 106', **TVE2, 18.00 h.**).

Dilluns 1

Jocs de guerra (*War games*, 1983, 110', **TV3, 21.45 h.**) planteja una hipotètica situació pre-apocalíptica creada quan un jove aficionat a la informàtica s'introdueix en els ordinadors que controlen l'equilibri bèl.lic mundial. L'anècdota està portada amb molt sentit del ritme pel director John Badham, i la distracció que proporciona el film pot representar una entretinguda entrada en el cinema televisiu del juliol.

Xavier Pérez

Ibercaja ha patrocinat l'edició del llibre *Museu del patriarca*, amb l'objecte de facilitar el coneixement històric i visual del conjunt artístic que aquesta institució atresora.
L'obra, escrita pel professor Fernando Benito Domènech, forma part de la col·lecció Ibercaja de Monuments i Museus, dins de la iniciativa editorial europea Musea Nostra.

Més *Joks i Tecnojocs*. A les sales del Palau Marc i del Centre d'Art Santa Mònica s'han inaugurat les exposicions *Joks i Tecnojocs*, que ja es presentaren a Figueres a finals d'abril. Ara arriben a

Barcelona, on estaran obertes fins al 28 de juliol. *Joks* és una exposició introductòria sobre la història de la joguina i del joc a partir de 1900, nodrida pels joguets nostres, els dels nostres pares i els dels nostres avis, i en la qual, cromos, pilotes, baldufes i cavalls de cartó recreen l'evolució que ha marcat la història del mercat de la joguina. *Teacnojocs*, són les noves tendències i els jocs del futur, amb cinc seccions i que inclou fins i tot els nous jocs informàtics.

ART

Reflexions entorn de l'espai pictòric

Carlos Foradada. Galeria Bretón. València. Mes de juny.

A partir de l'equador dels vuitanta, a través de diversos certàmens artístics convocats per algunes institucions públiques dels nostre àmbit sòcio-cultural, vaig tenir l'oportunitat de conèixer certs treballs de Carlos Foradada. Sens dubte destacaven folgadament del conjunt: semblaven comportar sempre algun tipus de qüestionament referit a l'àmbit específic dels problemes pictòrics, fet que representava, paral.lelament, una bona dosi d'autoreflexió sobre el seu quefer.

De fet, aquells decantaments inicials seus cap a un cert expressionisme, com també les seues preferències pels arrels d'un informalisme molt controlat –i mai aliè a múltiples ecos orientalistes– significaren, més que un simple punt de partida, el context propici per precisar algunes claus del seu encontre personal amb el context pictòric del moment. Era evident la seua necessitat de síntesi i la simplificació progressiva d'elements. alhora que semblava dur a terme una revisió persistent de determinades herències.

Així, hem citat algunes prioritats expressives i informals, després es tractaria ja d'altres instàncies, en què la revisió analítica, l'element concís i aïllat pres en préstec al *pop o la meditació* sobre el *minimal* vindrien –ja al final dels vuitanta– a ordir altres sèries que podríem enquadrar còmodament dins d'una àmplia frontissa de transició.

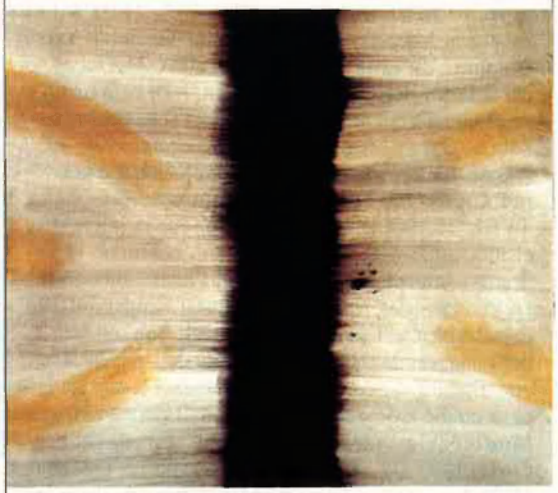
És obvi que quan opta per elaborar els seus quadres en seriació, ho fa ja amb plena consciència d'acostar-se a una pràctica artística que fractura el mite de les projeccions personals sobre l'obra, que restringeix les impromptes dels aspectes autobiogràfics, que dissemina la veu del subjecte, i que fa seu –d'aquesta manera– tot un conjunt de paràmetres despersonalitzadors, plenament compartits en l'acció artística present.

Aviat començaran a concentrar-se en els seus treballs estratègies plurals: superposició de marques d'acotació. agranats d'imatge, centralització de primers plans i delimitacions sectorials.

Sobretot sembla que es tracta de definir un lloc: el que ocupa el pintor enfront de l'obra, i –per delegació– el lloc de mateix espectador davant l'enigmàtic espai presentat.

Paradoxalment no s'apunta a l'exterior. Aquest lloc és *interior* a la relació que mantenim amb la proposta pictòrica. Per això presta tanta atenció al tractament de la llum i al marc. És una llum que penetra a través de determinades obertures, intensa i contrastada, que es veu forçada i constreta a lluitar amb uns límits que la modelen, acoten i que la fan parlar de manera diferent en cada reformulació plàstica.

Romà de la Calle

Carlos Foradada, Sense titol. 1991. ARXIU

La Fundació Caixa de Pensions, a la ciutat de València, exposa Agatha Christie: *230 víctimes per un sol autor*, amb motiu del centenari del naixement de l'escriptora anglesa. La mostra proposa un viatge pels crims i misteris més famosos de la literatura policíaca, nascuts de la ploma d'aquesta dama victoriana que va morir en 1976.

Espais-Centre d'Art Contemporàni a Girona presenta, des del dia 13 de juny i fins al mes de setembre (agost tancat) l'exposició *Fons d'art*, amb obres de Miquel Barceló, Jaume Plensa, Susana Solano i Antoni Tàpies.

La màgia dels gravats. Del 4 al 29 de juny, la galeria Tabula de Xàtiva (la Costera) presenta una exposició de 24 treballs en homenatge a Picasso, rememorant una mostra semblant que es va realitzar deu fer ara una dècada. Entre els artistes en trobem de la talla d'Andreu Alfaro, Toni Miró, Rafael Armengol, Saura, Solbes...

La Galeria Dau al Set de València presenta l'exposició *Itineràris II*. Es tracta d'una segona part d'una mostra que van celebrar al mes de març en forma de recorregut artístic entre 1950-75, amb obres de Tàpies, Ponç, Ciuxart, Hernandez Pijuan... Des del 5 de juny.

La cloenda del cicle de Música Antiga i Barroca

Clemencic Consort. ARXIU

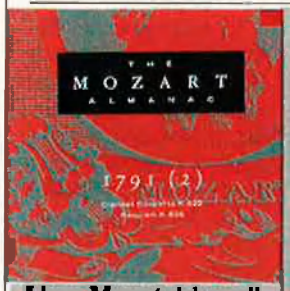
MÚSICA

Cloenda del cicle de Música Antiga i Barroca: Clemencic Consort (Palau de la Música, sala B, 8 de juny de 1991, dissabte, 19'30 hores)

Amb el Clemencic Consort, conjunt fundat el 1957 per René Clemencic i dedicat especialment a la música antiga, el I Cicle de Música Antiga i Barroca, organitzat per Música 92, ha arribat al seu final. És un bon moment, per tant, per fer una reflexió sobre aquest esdeveniment musical. En primer lloc, i com ja hem afirmat en altres números d'EL TEMPS, aquest cicle ha rebut una gran acollida per part del públic valencià, ja que en la gran majoria dels recitals s'han venut totes les localitats. Un altre factor positiu és la celebració *per se* d'un conjunt de recitals dedicats a aquest tipus de música; una tradició perduda des de l'any 1984 al cap i casal, estès ara a les principasl ciutats del País Valenciá. La qualitat dels solistes i conjunts que han participat ha estat molt elevada, si n'exceptuem el mediocre resultat del primer concert. Pel que fa als desitjos del públic, sembla que els aficionats prefereixen les actuacions de conjunts instrumentals amb solistes vocals, perquè aquests ofereixen un ventall més ampli i variat.

El Clemencic Consort constituí la cloenda d'aquest primer cicle, com hem dit adés. Un conjunt molt conegut gràcies a la vasta discografia existent al mercat, especialment al segell Harmonia Mundi (França). El públic omplí totalment la sala, i, com a autèntics fans, aplaudiren un recital de resultats correctes, però no òptims. Les cordes d'aquest conjunt, amb un so pastós, tingueren problemes d'afinació, amb entrades dubitatives, com en la sonata *Al Santo Sopolcro,* d'Antonio Vivaldi (tot el programa estava dedicat al compositor venecià; perquè enguany es compleix el 250 aniversari de la seua mort). El paper de René Clemecic al clavecí fou discret. El contratenor, Gérard Lesne, constituí la nota "excel.lent" de tota l'audició amb un bon registre mitjà, dens, i agut, malgrat una certa pèrdua d'aire en emetre el so quan passava per aquest registre.

Francisco Bueno

L'any Mozart del segell discogràfic Decca

La casa Decca, la Decca dels Ashkenazy i dels Solti, entre altres, a tornat a sorprendre'ns pel seu exquisit treball; en aquesta ocasió vinculat a l'any Mozart: "The Mozart Almanac" (El calendari Mozart). Una col.lecció de tan sols 20 CD, on s'han recollit les obres més importants i representatives de l'Opus mozartià. Magnífiques versions ADD o totalment digitalitzades (DDD), on es troben destacades figures de l'elenc musical: Kiri Te Kanawa, Teresa Berganza, Pilar Lorengar, Emma Kirkby, els Oistrakh violinistes, Iona Brown, Christopher Hogwood, András Schiff, Willy Boskovsky (més conegut per la seua adscripció als valsos dels Strauss i a la direcció dels Concerts d'Any Nou, a Viena), i agrupacions com The Academy of Ancient Music, etc... Els enregistraments són de la dècada dels setanta; autèntiques versions històriques amb instruments originals de l'època. Però, sens dubte, el factor més encisador és el fet d'incloure, en el fullet de cada CD un autèntic diari de la vida del celebèrrim compositor de Salzburg, escrit per un dels musicòlegs més prestigiosos de la figura de Mozart en l'actualitat: H. C. Robbins Landon. El musicòleg nascut als Estats Units, a l'estat de Carolina del Nord, i instal.lat a França és un dels historiadors que ha participat en el recull de tot l'opus mozartià, una faraònica empresa iniciada el 1955 i acabada l'any passat. No desaprofiteu l'oportunitat. La col.lecció abasta des del 1761 fins al 1791.

Francisco Bueno

***Latin Ska Fever*. Sock It Records. 1991.**

Segon recopilatori de *ska* ibèric fruit de la col·laboració entre Sock It (una divisió de la Semaphore Records) i del *skazine* barceloní FBI —*fanzine* dedicat al *ska*, i que ha estat en gran part el responsable de la força que van prenent els ritmes jamaicans per aquestes terres—.

Després d'haver posat el llistó a una gran altura amb el primer recopilatori, Latin Ska Fiesta, de grups amb més trajectòria, amb aquest segon treball, almenys, iguala aquest nivell gràcies a les *noves* aportacions dels *nous* grups.

A l'LP participen els grups catalans Estat Precàri, Komando Moriles, Pelukeria Pérez i Tension Friends, i els Banana Boat de la Rioja, entre tots destaquen el *Joc de Colors* dels Komando Moriles, i el tema *Rigui, ja, ja, ja* dels Estat Precari; els mes fluixos, sens dubte, són el grup de la casa, els Tension Friends. El toc original del disc el posa Pelukeria Pérez amb el seu *salsa-ska-style*. També cal comentar que els Banana Boat havien d'haver entrat dins del primer recopilatòri, però per falta de temps han hagut d'esperar al nou disc de la Sock It. Cal destacar, per a finalitzar, la secció de vents d'Estat Precàri, amb un so molt més jamaicà que la resta, i la base rítmica dels Komando Moriles, amb un so més proper al *blue beat*. Esperem que la tercera remesa dels recopilatoris Latin Ska no la seua intensitat i qualitat.

Josep Fèlix

CATACRAC

ELS 10 DE CATACRAC

1. **Els Pets:** "S'ha acabat" (*Calla i balla*, LP)
   Sau: "Foc al cos" (*Quina nit*, LP)
2. **Tancat per Defunció:** "Com vols què t'ho digui?" (*Sense retorn*, LP)
3. **Lax'n'busto:** "No sé pas com" (*Vas de punt o què?*, LP)
4. **U-tòpics:** "Les tardes i les nits" (*U-tòpics*, LP)
5. **Bars:** "Quan ens veiem?" (*Bars*, LP)
6. **Jaume Escala:** "Ho sento, nena" (*Via morta*, LP)
7. **Kitsch:** "Cap quadrat" (*Kitsch*, LP)
8. **Joan Amèric:** "Cançó natural" (*Tornar a l'aigua*, LP)
9. **Albert Pla:** "La història del 600" (*Aquí s'acaba el que es donava*, LP)

La Sopa es refreda

La Sopa es refreda i n'hi ha uns quants als quals només els agrada menjar-se-la calenta. El concert del passat 14 de juny al Palau Sant Jordi de Barcelona, en què els quatre *grans* del rock en català –Sau, Els Pets, Sopa de Cabra i Sangtraït– van batre, amb 22.104 espectadors, el rècord europeu d'assitència a un concert musical en un recinte tancat, haurà servit, almenys, per aclarir alguns dubtes.

Per exemple, ha quedat clar que el discurs espanyolista de Sopa de Cabra, intensificat aquestes últimes setmanes, no ha estat gens ben rebut per un sector del públic del rock en català, clarament nacionalista i oposat a l'opressió lingüística que pateixen els Països Catalans. Les declaracions prèvies al concert que va fer el cantant de Sopa de Cabra, Gerard Quintana, menyspreant la llengua catalana van trobar resposta al Palau Sant Jordi, on es podien llegir pancartes com: "La Sopa estrangera provoca vomitera" i "Sopa, sí. Però de galets. Visca Sau, Sangtraït i Els Pets".

Sopa de Cabra, que a l'escenari causa la impressió que és la banda més *feta* del rock en català i a fora continua essent la més aviciada per la Generalitat –tot i cantar en altres llengües, a part el català–, va acabar de desmarcar-se de la resta de formacions del rock que es fa en la llengua pròpia d'aquest país agafant-se el concert com un *bolo* qualsevol, qüestionant-ne la conveniència, negant-se a interpretar una peça amb els components dels tres altres grups i guanyant-se l'antipatia de conjunts i espectadors que la veuen com una banda amb molts fums. Potser per aquest motiu alguns membres de les altres formacions que actuaren van afirmar després del concert que trencaven les relacions, fins llavors cordials, que tenien amb Sopa de Cabra.

Sopa de Cabra. ARXIU

S'ha dit, i deu ser veritat, que després del 14-J res ja no serà el mateix en el rock en català, aquest fenomen bàsicament adolescent que encara no ha esdevingut un fet culturalment normalitzat perquè, ens agradi o no, aquest país encara no ho és, de normal. Potser per això en una bona part de les crítiques/cròniques/ressenyes dels concerts de grups de rock en català es parla de tot menys de música.

Xevi Planas

AGENDA

Dijous, 27 de juny.
–Santi Arisa al Teatre Regina de Barcelona, a les 22'30 h.

Divendres, 28 de juny.
–La Vella Dixieland a Can Ametller de Molins de Rei (Baix Llobregat), a les 23 h.
–Lax'n'busto a Torredembarra (Tarragonès).
–Els Pets i Mi-te'ls a Olot (Garrotxa).
–Sopa de Cabra a Vilassar de Mar (Maresme).
–Sanrtraït i Terratrèmol a les Antigues Casernes de Girona.
–Sau a Terrassa (Vallès Occidental).

Dissabte, 29 de juny.
–Els Pets a Vic (Osona).
–Lax'n'busto a Guissona (Segarra).
–Follim Follam a l'Envelat de Bigues (Vallès Oriental).
–Enric Hernàez al Masnou (Maresme).
–Sangtraït a la discoteca Octopussy a Empúria Brava (Alt Empordà).
–La Genuïna a Guissona (Segarra).

ARXIU

Diumenge, 30 de juny.
–Els Pets i La Vella Dixieland al Masnou (Maresme).
–Josep Tero al Port dels Bastions de l'Alguer (Sardenya).
–Follim Follam a Premià de Dalt (Maresme).
–Tancat per Defunció a la Platja de Tossa de Mar (la Selva).

Josep Tero. ARXIU

Josep Tero, el cantant empordanès de l'Escala, enregistrarà un *videoclip* que li ha atorgat recentment la TV3 per la seva cançó *Aiguamolls* –un text de M. Àngels Anglada inclòs en el seu darrer disc, *Raval*. En aquest disc, el segon de la seva carrera musical, hi han col.laborat Maria del Mar Bonet, Marina Rossell i George Moustaki.

Tero va representar els Països Catalans els anys 87 i 88 a l'Alguer i a Còrsega respectivament, conjuntament amb cantants d'altres nacionalitats d'Europa, com ara la basca i la sarda.

Pàrking. ARXIU

Pàrking. El grup de Vic ja ha enregistrat el seu primer elapé, a Picap i amb producció de Pep Sala (Sau) i duu per títol *Cova de lladres*.

El components de Pàrking, que es troba en la línia del pop, combinant temes moguts amb balades enganxoses, són Oje Àlvarez (guitarra i veus), Sergi Gutièrrez (baix i veus), Josep Joan Ramos (veus) i Carles Oliver (bateria i percussions).

Lax'n'busto. Els de Tarragona acaben de publicar el seu segon elapé, amb el segell Independent i produït per Marc Grau (El Último de la Fila).

La trivialitat magnificada

Anna Güell. ARXIU

TEATRE

***Infimitats* de Francesc Pereira. Amb Manel Barceló, Carme Callol, Anna Güell i Pep Molina. Direcció de Ramon Simó. Teatre Romea. Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya.**

Josep M. Benent ens parla d'*Infimitats* com d'una "comèdia una mica bèstia, una mica brutal, però al cap i a la fi comèdia amb tots els ets i uts". *Infimitats* és la peça de Francesc Pereira que ha tancat la temporada 1990-91 del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya i que ha servit per reblar l'opció que l'entitat ha fet a l'entorn dels autors locals i, en una mida gens desdenyable, per algunes de les veus més noves de la dramatúrgia autòctona. No hi ha, doncs, cap incoherència "de principi" en la programació d'una obra d'aquest olotí de 30, anys que és Pereira, guanyador d'un accèssit de l'Ignasi Iglésias del 1988 amb *Patates* i autor maltractat pel muntatge de *Ficus,* el projecte del qual havia obtingut el premi Adrià Gual del 1989 si no m'erro.

No es pot dir que *Infimitats* hagi tingut la mala sort d'aquell espectacle anterior, decebedor. La lectura de *Ficus* suscitava unes expectatives que es van veure decebudes, mentre que, en el cas d'*Infimitats,* podria haver passat una mica a l'inrevés. Ramon Simó, el director, n'ha tret tot el partit possible, i plausible, d'un text que és ple de resplendents intuïcions dramàtiques –"comediogràfiques"– i que ens parla de les aptituds certes que Pereira té per a l'escriptura teatral. De tota manera, i sense cap afany de polemitzar amb un expert com Benet i Jornet, a mi em sembla que la "bestialitat" i la "brutalitat" que s'amaga en els replecs ambigus de la comèdia que sens dubte és *Infimitats,* no aconsegueix assolir una solidesa mínima i resten llastrats per una "assagística": adolescent, pel que fa als resultats, tot i que, sens dubte, sigui ben legítima. La brutalitat sura més aviat com l'exabrupte que no troba el suport d'un diàleg convincent i la bestialitat fóra, potser, l'alegre, gratuïta, desenfadada "bestiesa" del que es deixa anar per dins d'un cert caos imaginatiu dins del qual poden entaforar-se idees tan desgraciades com la que presideix l'escena de l'aparell simulador d'un embaraç terminal.

El títol de la peça, certament, s'agraeix: *Infimitats* és la declaració honesta d'un enfilall de peripècies ínfimes, amb formes cantelludes, amb un frenètic guspireig d'originalitat, però amb una "teoria" de fons molt poc interessant, trivialitat que el truc pirotècnic final del suïcidi no aconsegueix d'emmascarar. Manel Barceló, Carme Callol i Pep Molina fan un gran esforç per atorgar una mínima consistència a la peça on l'admirada, i l'Anna Güell hi té una intervenció molt inferior les seves possibilitats. I és per tot plegat, per tanta irrellevància disfressada com hi ha en la peça, que el Centre Dramàtic ha comès, al meu entendre, l'error de càlcul de programar per més d'un mes un producte on hi ha molt de provatura i de tempteig. Aquest grau d'inexperiència hauria fet més recomanable una altra mena d'acció exhibidora –d'oportunitat– no tan compromesa ni contraproduent com és la clausura, en règim de programació convencional, de tota una temporada oficial.

Joan-Anton Benach

Josep Maria Pou, protagonitzarà la versió teatral de *Cazador de leones*, una novel·la de l'escriptor aragonès Javier Tomeo. La direcció i adaptació escènica anirà a càrrec de Jean Jacques Préau.

S'ha celebrat aquests dies a Barcelona, a la plaça Major del Poble Espanyol, la setena edició del Festival Coreogràfic Internacional Iberoamericà, organitzat pel Ballet Contemporani de Barcelona i l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana. El propòsit d'aquest festival és promocionar els joves ballarins i coreògrafs, d'aquests països que tenen més dificultats per dur a terme aquest tipus d'espectacles, i per donar a conèixer la cultura mil·lenària d'Iberoamèrica.

XX Premi Ciutat d'Alcoi de Teatre. Es convoca aquest premi sota el patrocini de l'ajuntament de la ciutat, de Rafael Insa i de León Grau, i amb la col·laboració de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat valenciana. El termini de presentació de les obres finalitza l'1 de novembre de 1991.

Grec-91. Dins d'aquest festival d'estiu que es celebrarà a Barcelona al mes de juliol s'anuncien les actuacions de La Belle Epoque, La Companyia la Infidel, el Talleret de Salt i La noche de Eldorado.

JORDI MORERA

Benetton, Bulevard Rosa, Passeig de Gràcia, Barcelona.

Les marques i els dissenyadors són com déu: són per tot arreu. Es pot anar amb una marca no sols per eixir, sinó també mentre es dorm, en aixecar-se fins i tot per fer la *toilette*. En aquest sentit, fa pocs mesos que es comercialitza al nostre país la col.lecció de la marca italiana Benneton per al llit i per al bany. Es tracta d'una col.lecció d'una riquesa cromàtica realment fascinant i especialment notable (i lloable) si tenim en compte el predicament que encara tenen els tons suaus, intermedis *apastelats* en la decoració de la llar.

Els que han patit la tradiconal pobresa cromàtica dels teixits d'aquí (i no exagerem gens ni mica), els joves i els més atrevits, respiren amb satisfacció davant una paleta enèrgica, vivíssima, solar i compacta com ara la col.lecció de Benetton: groc brillant, fucsia, rosa gerani, verd menta, taronja, blanc... Sol o en estampat, el color es constitueix en l'element decoratiu bàsic d'aquesta marca, com es pot apreciar en la cridanera botiga del Bulevard Rosa. La col.lecció presenta, també, diferents línies (infantil, masculina, elegant), i té un altre estimable atractiu: està confeccionada en cotó 100%.

T.P.

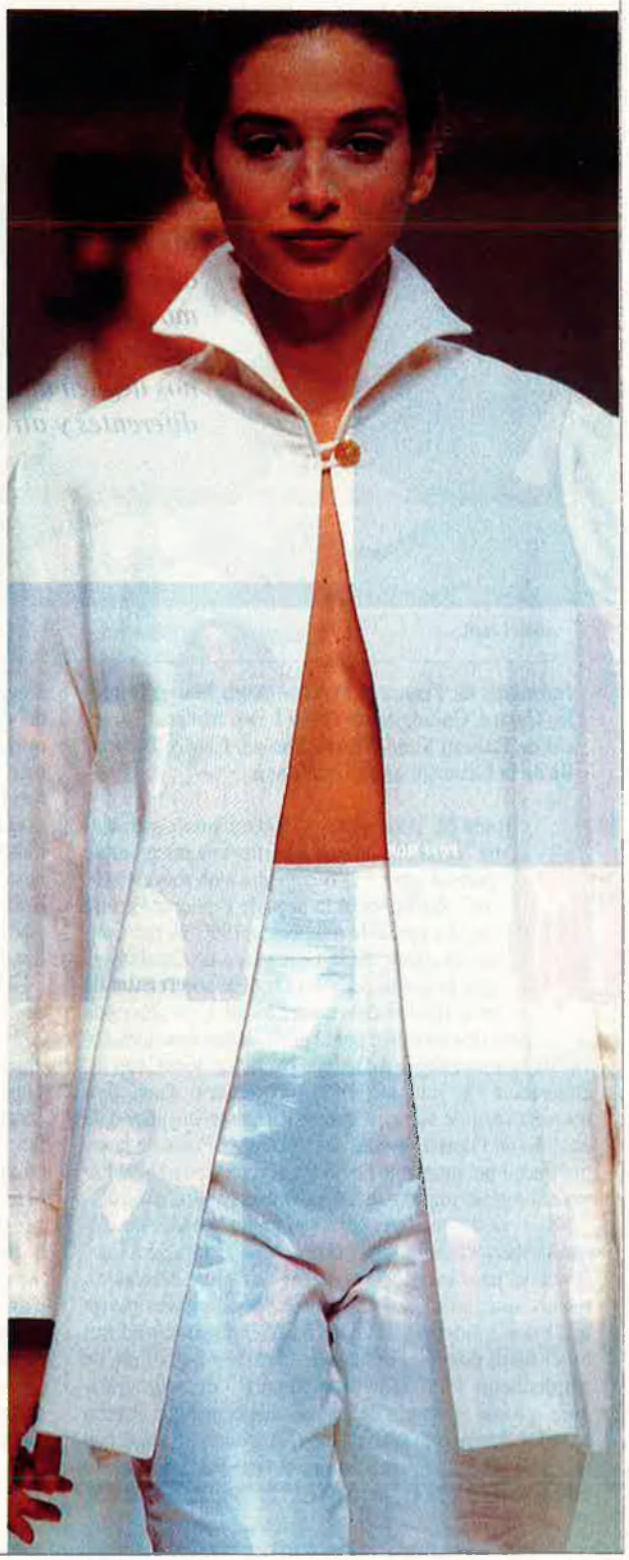
El blanc 'new age'

DISSENY

Si hi ha algun color que definesca aquesta dècada acabada d'estrenar, la dels noranta, aquest és el blanc. De la mateixa manera que ho va ser el negre per als vuitanta: el negre del moviment *punk* i el negre dels japonesos, més que un color, una filosofia que ho va envair tot. Passa que malgrat que la moda jugue amb tots els colors —i més ara que els ordinadors permeten un nombre quasi infinit de resolucions cromàtiques—, el blanc i el negre, la llum i la seua ombra, són una altra cosa: imposen la seua forta càrrega simbòlica i expressiva.

El blanc ha tornat a cavall de dos fenòmens puixants i més relacionats entre si del que a primera vista sembla: el *new-age*, aquest hippisme de final de segle, i la *Courregesmania*, el reviscolament que està experimentant l'estil creat pel dissenyador francès en els anys seixanta. Sí, tornen els *hippies*, encara que ara s'anomenen *yiffies*, aquests joves individualistes, liberals i urbans que no tenen com a punt de mira l'ascensió social (encara que no rebutgen els diners ni la bona vida), estimen la família, la tranquil.litat, militen en l'ecologia, escolten música *new-age* i practiquen alguna tècnica oriental. I amb els *yiffies* ha tornat el blanc, el color, que, segons Kandinski, actua al nostre interior com un gran silenci, no mort com amb el negre, sinó ple de possibilitats. El color que conté tots els colors, el color místic. L'inici el marcà l'any passat la jove estrella del disseny anglès Rifat Ozbek, afí al moviment *new-age*, amb la seua col.lecció d'estiu tota ella en blanc immaculat (enguany s'ha deixat envair per colors més vius, més budistes). L'efecte Courreges, per la seua banda, que s'anuncia especialment puixant per a l'hivern, ha acabat per normalitzar-lo. "El blanc és immaterial, és net, és pur" —ha dit—. Avui la tècnica ha posat al nostre abast els teixits i les textures futuristes, místiques i prenyades de la filosofia i de l'inconformisme dels anys seixanta; els ha domesticat per a la indústria de la moda, que s'ha lliurat al blanc, metal.litzat o no, entusiasmada. Ho ha fet l'alemanya Jill Sander, que ha "embrutat" el blanc amb subtils matisos de color; ho han fet Martine Sitbon, Helmut Lang, Yamamoto, Toni Miró, Roser Marcé i Armand Basi, per citar alguns. I així, la moda ha tornat a fer gala del seu "olfacte" per a expressar l'aire d'una època, la nostra, que llig els anys seixanta, no tant per nostàlgia sinó més aviat per trobar algunes claus que li permeten adivinar el seu destí.

Toni Picazo

GASTRONOMIA

Literatura i gastronomia

Sent Soví. Carrer de Ros d'Olane, 11. Barri de Gràcia, Barcelona. Tancat els diumenges. Admeten les targetes de crèdit habituals.

El tractat de cuina més antic escrit en català té el títol de *Llibre de Sent Soví* i el restaurant que avui comentarem, probablement el més nou de Barcelona, ha estat batejat amb aquest mateix nom. ¡Feliç i interessant coincidència!

Imagino que s'ha de ser molt valent per embarcar-se a obrir un nou restaurant a Barcelona. Pensem que de cases de menjar n'hi ha més que un foc no en cremaria. L'una es toca amb l'altra. Però vet aquí que Pep Barberà, Manel Santafé i Xavi Domènech s'han llançat, decidits, a l'aventura. Desitgem-los-hi, d'entrada, bona navegació.

El Sent Soví, es troba situat al barri de Gràcia i es un establiment d'una agradabilitat total. Còmode, amb una llum molt ben donada, alimentat amb un fons musical molt discret que aconsegueix que la menja sigui primer digerible i després digestiva. Disposa d'un entresolat fet d'obra, damunt la cuina, que certament és una troballa. Tot és net i polit. Tot molt ben deixat.

Barberà, Santafé i Doménech són la terna perfecta. Són com el Ministeri de la Santíssima Trinitat. Són tres, però a l'hora de la feina fan com un sol home. Pep, revestit de cuiner ponderat, és el responsable dels fogons, Manel, guarnit amb una armilla primaveral com n'hi ha poques, nodreix d'explicacions la clientela, i Xavi, de posat modern i amb arracada a l'orella, té una cama a la cuina i l'altra al menjador. Dóna gust de veure'ls tan joves i tan aplicats.

Jo vaig anar-hi un divendres a la nit acompanyat de la Montse, que és una arquitecte de morro fi, i vam tastar una munió important de plats. Els entrants ens van semblar exquisits. Uns cigrons amb gambes que eren autèntica llaminadura. El peix i la carn o el turbo i la cuixa d'ànec anaven submergits en unes salses prou adequades, però exageradament espesses. Els segons plats, doncs, resultaven potser, un xic enfarfegadors. Un delicat recuit mig gelat va posar punt final a un sopar memorable.

Sent Soví, just preu per a justa qualitat. JORDI MORERA

Deixeu-me dir-vos, encara, que quan Manel et porta la nota no t'agafa cap infart ni cap altra malura lletga. El preu és ajustat exactament a allò que has menjat i begut. ¡I mireu si sóc afortunat que aquella nit va convidar la Montse!

Era la primera vegada que ens deixaven caure al Sent Soví, ben segur que no serà l'última. ¡Ah! i a la propera, estimada Montse, seré jo el que es rascarà la butxaca.

Pep Quintana i Riera

Cigrons amb gambes

Per a quatre persones:
- Vuit cullerades d'oli
- 400 grs de gambes
- 1.200 grs de cigrons cuits
- Un parell de tomàquets madurs ratllats
- Quatre cullerades d'all negat

Deixeu escalfar l'oli en una cassola, una vegada calent afegiu-hi les gambes. Quan siguin cuites, sense traure-les de la cassola, els aixafeu el cap per tal d'aprofitar-ne tot el suc. Hi afegiu el tomàquet, i ho deixeu sofregir. Al cap d'una estona tireu-hi els cigrons amb una mica del propi suc, deixeu-ho fer xup-xup i afegiu l'all negat. Poseu-ho al forn (pre-escalfat a 180° C) un parell de minuts i ja ho tindreu llest.

ARXIU

Vina Vermeta rosat 1989. Celler Bodegas Salvador Poveda. Monòver (Valls del Vinalopó). Varietat Monestrell.

Els cellers Salvador Poveda de Monòver són els més emblemàtics del nostre país. La seua importància és ja històrica, perquè amb la seua recuperació dels vins perduts, fondellol i doble capa, superen el propi mèrit com a elaboradors de vins de qualitat amb una definida personalitat i de tast modern. Els cellers Salvador Poveda representen les millors virtuts de l'esperit valencià; iniciativa, imaginació, laboriositat, bona professionalitat, romàntica estima a la seua feina, honestedat, compromís amb el futur del país i del seu patrimoni cultural, estima per la terra, és a dir, allò positiu que és possible trobar en el bon valencià que fa bé la seua feina. Un dels treballs més ben fets per aquest celler és el rosat Vina Vermeta vinificat del raïm negre alacantí, per antonomàsia la vinífera monastrell. Salvador Poveda elabora aquest vi vinificant el most de Monestrell separant-lo de la seua pellorfa, i aconsegueixen un most verge de llàgrima, aromàtic, fresc i lleuger. Aquestes sensacions es poden trobar en el Vina Vermeta rosa, un claret fresc de tast suau i plaenter que begut fresc en estiu és una exòtica sensació que beneeix plats com l'arròs a banda, l'arròs sucós, mariscos i les diferents cassoletes de sucs mariners.

Joan C. Martín

Pintar a l'estiu

HÀBITAT

Pintar les parets és una de les maneres més fàcils de canviar radicalment l'ambientació d'una casa. I l'estiu és una bona època per fer-ho. La temperatura hi ajuda, fa que les molèsties siguen més fàcils d'aguantar i sempre pot anar bé tornar de vacances amb la casa acabada de pintar. Un nou paisatge domèstic pot ser un bon estímul per reacostumar-se a viure cada dia entre les mateixes quatre parets.

Afortunadament les parets pintades tornen a tenir adeptes i el blanc no és l'única solució per als desertors del paper pintat. La pintura més utilitzada és la plàstica. Preserva de la humitat, és un bon aïllant i és fàcil de llavar. A més té acabats diferents: mat, setinat i acrílic. El més econòmic és el mat i el més resistent, l'acrílic. La pintura plàstica ofereix una àmplia gamma de colors, que es pot multiplicar fàcilment afegint-hi tintes o anilines.

ALTRES ALTERNATIVES

Però tots aquests avantatges no ens han de fer pensar que és l'única alternativa. La pintura al temple, no cal descartar-la, com tampoc la utilització de laques i esmalts, que presenten com a únic inconvenient la poca resistència als colps.

Les últimes tendències van encaminades a la utilització de tècniques més artesanals i d'un tractament més complex com són l'estucat o el *marmolite*. Per obtenir un bon *marmolite* és imprescindible recórrer al treball d'un bon professional.

Si jugar amb la textura és una de les possibilitats més recomanables a l'hora de tranformar la fesomia de les parets, saber utilitzar els colors, sense prejudicis, és la solució més fàcil i compensatòria.

A l'hora d'escollir aquests colors potser cal mesurar d'entrada les seues característiques bàsiques, que no per tòpiques hem de rebutjar a l'hora d'obtenir un bon resultat final. Amb el blanc, que combina amb tot i és perfecte per a grans superfícies, s'ha d'anar alerta en les habitacions on hi ha molta llum natural. Els grocs són idonis per a habitacions poc asolellades per la capacitat d'il.luminar una habitació. Això fa el groc contraindicat, en canvi, per a cambres caloroses. Els blaus aporten tranquil.litat i harmonia. Donen excel.lents resultats en llocs amb temperatures elevades. Es aconsellable combinar-los amb tonalitats daurades. Els roigs i taronges són calents i combinen molt bé a les habitacions que donen al nord. Les fa més càlides. Perquè no arriben a cansar, aquests colors intensos, s'han de combinar amb tons freds com el verd i el blau.

Emili Aguilella

Direccions utils

—**Drogas y Pinturas La Moderna, SA.** Ramón Llull, 42 08302 Sabadell Telef.: (93) 710.93.34.

—**Coserga**, Aragon, 186, baixos. 07005 Palma de Mallorca. Telef.: (971) 27.41.91

—**Comercial de pinturas vitoval, SL.** Avinguda Gregori Gea, 41. 46920 Mislata. Telef.: (96) 379.39.98.

	1 H	2 M	3 N	4 Q	5 C	6 L		8 H	9 A	10 P	11 K	12 J
	13 D		15 C	16 P	17 K	18 F		20 M	21 J	22 A	23 G	24 K
	25 F	26 O		28 E	29 P		31 N	32 J	33 B	34 G	35 Q	36 H
	37 E		39 E	40 M	41 F	42 I	43 D		45 C	46 H	47 Q	48 I
	49 N	50 J		52 J	53 P		55 Q	56 B	57 J	58 A	59 N	60 E
61 K	62 Q		64 B	65 F	66 O		68 L	69 I	70 B	71 A	72 L		74 D	75 O	76 I
77 B	78 K	79 C	80 E	81 O	82 G	83 N	84 D		86 L	87 H		89 K	90 D	91 Q	
93 G	94 P	95 D	96 I	97 N	98 A	99 F	100 M	101 K	102 C	103 I		105 M		107 G	108 B
109 O	110 E	111 P	112 H	113 F	114 C		116 H	117 G	118 P		120 O	121 G	122 A	123 L	124 E
	126 I	127 L	128 A	129 M		131 M	132 Q	133 B	134 J	135 L	136 C	137 F	138 O	139 N	140 D

EROGRAMA

Aquest **Erograma** es resol traslladant les lletres de les solucions a la casella corresponent de la graella superior, on es podrà llegir un text desconcertant.

Anna Maria Genís d'OLISSIP

98	9	128	22	71	122	58

A. Carregat de doblers.

133	77	33	108	64	70	56

B. Allò que duen molts adúlters a la seva esposa després de fer el salt.

15	102	136	45	79	5	114

C. La resposta habitual de la frígida i de l'impotent.

74	90	13	140	95	43	84

D. Amants ideals per a una relació sana de triangle.

60	39	124	110	28	80	37

E. Indiferència quasi matrimonial.

113	25	18	137	65	41	99

F. Aquells que mai no donen una dona per perduda.

117	34	121	93	82	107	23

G. Omplia un espai determinat.

36	46	112	1	8	87	116

H. Lligam elèctric endre dos núvols de cotó apassionats.

96	42	126	76	69	48	103

I. Homes verges.

52	12	134	32	57	50	21

J. Diuen que la millor és un bon atac.

11	101	61	24	78	89	17

K. Feina.

86	127	6	68	135	72	123

L. El menyspreu que algú pot sentir pel seu ex.

131	2	20	105	129	40	100

M. Li agrada viatjar d'incògnit per mar.

3	31	97	83	49	139	59

N. El conte més ambiciós d'una trencadora de gerres.

66	26	120	138	109	81	75

O. Antigament, senalla.

10	53	118	16	111	94	29

P. Allò que fan les notes a peu de pàgina.

55	35	91	4	47	132	62

Q. Les pàgines centrals més atractives per als obsessos.

¿DE QUI PARLA EN MAX?

Solucions: **TEXT OCULT:** "Moltes portes dels lavabos de l'escola estan plenes de pintades que diuen barbaritats de les professores i veritats com punys dels professors". **MOTS:** A-Solvent. B-Obsequi. C-Després. D-Bessons. E-Desídia. F-Tossuts. G-Ocupava. H-Llampec. I-Fadrins. J-Defensa. K-Treball. L-Desdeny. M-Polissó. N-Lletera. O-Esporta. P-Remetre. Q-Pòsters. **JEROGLÍFIC:** Sopa de Cabra. so (D), Pa, De, Ca, Bra(ç).

OPINIÓ

El seny i la rauxa

Si hem de ser sincers, els catalans som una mica estranys. Potser és una cosa que passa a tots els països, però a nosaltres se'ns nota molt.

No se sap ben bé per què, hem posat essències del nostre nacionalisme en un club de futbol que, per acabar de complicar-nos la vida, és més que un club. Per raons que també són boiroses, l'idioma que parlen majoritàriament els integrants de l'equip de futbol –l'ànima del club– no és pas el català. És més: sembla que ser català amb cognom català constitueix un obstacle per fer carrera al Barça, un detall desconcertant, però que es pot comprovar si es repassa la història del club, sobretot la recent.

Però les coses són així, i el cas és que, quan el club que és més que un club ens dóna una alegria, es converteix sempre en una alegria nacional. Com ara el fet d'haver-se proclamat campió de la Lliga 1990-91, que gairebé ens va deixar en un estat d'èxtasi. De poca durada, tot sigui dit, perquè en els partits que va jugar immediatament després d'estrenar el títol, l'equip va recaure en una mediocritat alarmant i va perdre partits d'aquells que fan tanta ràbia perdre.

Coincidint amb aquesta barreja de salts i sobresalts, va començar a prendre cos una notícia que a mi em va semblar sensacional: resulta –i ara ja ho sap tothom– que tenim un equip de futbol americà "català", el Barcelona Dragons. ¡Qui ens ho havia de dir! I no és poca cosa, perquè va jugar la final de la World Bowl, el campionat del món d'aquest esport. Del món, ¿eh? ¡Que consti!

El Barcelona Dragons té detalls que permeten l'esperança que també pot arribar a ser més que un club. Només té dos jugadors més o menys autòctons, en Xiscu Marcos i en Guillermo Gómez. La resta són nord-americans, i l'entrenador (que es diu Jack Bicknell) afirma que aquesta situació no variarà gaire, perquè "pels carrers de Barcelona no s'hi troben joves de 200 quilos que facin 1,90 m, ideals tant per a la línia d'atac com per a les altres línies d'un equip de futbol americà". És una raó de pes, basada en una realitat que Jack Bicknell creu que no es modificarà fins d'aquí a uns deu anys, a condició que creem una generació de joves alimentats científicament i que tinguin la passió d'aixecar pesos. És evident que no ens podem adormir, que hem de començar a treballar de seguida, pensant en la World Bowl de l'any 2000.

Pere Calders

Bona hora

A una notícia ha trepitjat l'altra: si un dimecres sabíem que ha Itàlia el partit Lliga Llombarda organitzava una República del Nord, separada o laxament confederada, l'endemà dijous els ministres europeus d'afers exteriors predicaven el manteniment de la unió a lugoslavia. Si la primera excitava els independentistes, la segona els refredava. ¿Què hem de fer?

La idea italiana consisteix a unir en un estat sobirà la Llombardia, el Piemont, la Ligúria, el Vèneto, l'Emília Romanya i la Toscana: més de la meitat del territori, i precisament el més ric. La reacció del romaníac Andreotti ha estat l'esperable, tant que sembla madrilenya i tot: ha dit que, de Repú-blica del Nord, ja n'havia viscuda una, la feixista de Salò, i que amb una ja n'havia tingut prou. La resposta, si fos possible de donar-la, és tan fàcil com ho serien les respostes als espanyols si fos possible de donar-les: també al Nord en van tenir prou amb un, de règim feixista a Roma.

En les darreres eleccions pugen força els partits que volen separar la Itàlia del Nord de la resta. És un moviment separatista de motivacions, anava a dir ni tan sols polítiques, simplement administratives, d'administració del poder, amb poques motivacions i reivindicacions d'ordre cultural. Molt diferent dels moviments nacionalistes que habitualment ocupen les pàgines dels diaris, pràcticament tots ells adduint sobretot raons d'ordre cultural, lingüístic i històric. Contra aquests darrers, entre els quals hem de comptar el nostre, s'ha adreçat, segons la ,la CSCE, Conferència per a la Seguretat i la Cooperació Europea, que, a través dels ministres d'afers exteriors dels Estats que la formen, s'ha manifestat oficialment en favor de la "democràcia, la unitat i la integritat territorial de Iugoslàvia". Greu error en gent tan experimentada: ¿i si, com ells ja saben prou bé pels recents processos de descolonització, fins i tot ho han practicat en el cas de Kuwait, es presenta el cas que democràcia i unitat siguin incompatibles? La por els deu haver fet perdre la ciència: ¿Quin és l'estat europeu que no té el seu Kuwait empassat si no païr?

L'enemic, representat pels ministres d'exteriors dels estats, de qualsevol estat, junt amb tots els seus companys de secta, no s'hi gira de feina.

L'Europa del Centre i de l'Est és plena de catalans, bretons, bascos, irlandesos, algerians. No sé si nosaltres negociem, viatgem, publiquem, pensem tant en les maneres de desfer-nos-en com l'enemic, els estats constituïts, no paren de pensar com refotre les nacions.

Ramon Barnils

Assassinat en el comitè central

La redacció de *Lluita Lliure*, publicació alpinista i esotèrica, i òrgan del Presidium que corona l'implacable Josep Guia, ha *ajusticiat* una de les persones que tenen molt a veure amb aquest setmanari i ha aprofitat l'*execució* per a negar l'honorabilitat d'uns premis auspiciats per la revista. La víctima és "el gaze-

tiller (sic)" J.F. Mira; el delicte, haver opinat. Haver consignat la seua discrepància pel que fa a les categories absolutes que promou, sense dret a matís, l'entitat.

L'atreviment li ha valgut una ràfega d'improperis de molt senzilla extracció, sense desmerèixer el més genuí Guia *way of life*: "la seva mala cara i pitjor boca", "pallasso oportunista", "curt de gambals", "curt d'enteniment", "pobre", "incapaç", "nan envejós i petulant", "falsificador", "no té cap idea", "trampós", "enemic", ...

¡"Enemic"!, poca conya. No vull ni pensar en què hauria traduït aquests insults qui li'ls envia, si la societat coral a què pertany, en compte de maniobrar en els límits —i mai millor dit— de l'extraparlamentarisme, arriba a disposar dels recursos habituals a la superestructura. Li haurien donat bitllet ràpidament. O, en el millor dels casos, l'haurien ingressat en un centre de reciclatge accelerat i li haurien *allargat* els gambals al gust de la doctrina.

Un dels càrrecs aleatoris que li han estat imputats a Mira és que "no té més premis perquè no fa més trampes, com les «votacions» amanides de la revista EL TEMPS per a declarar-lo «autor més llegit de l'any»...". Qui això formula —i no ho fa sinó des del ressentiment d'autor— hauria de saber que ni EL TEMPS, ni ningú amb ulls a la cara, pot sotmetre a referèndum qui és l'autor «més llegit». Això, en tot cas, i aproximativament, són dades que es dedueixen de les vendes. Seria ociós, per tant, insistir-hi.

No és la primera ocasió que EL TEMPS, pel tot o per les seues parts, és destinatari de l'artilleria d'aquest butlletí —que, amb la fidelitat d'una fotocopiadora, calca el quadre clínic del seu *Bolivaret*—, i, per la prosperitat de l'empresa, espere que tampoc serà l'última. Ja sóc conscient que en la glossa va encoberta la publicitat, però unes ratlles contra la intolerància no necessiten més justificació.

Miquel Alberola

Capital cultural

Dublín és la capital cultural europea de 1991. Tradicionalment aquesta distinció sol recaure en ciutats que celebren alguna efemèrides: Berlín, per exemple, commemorava el 750 aniversari de la seva creació el 1988; París el bicentenari de la revolució el 1989. La capital irlandesa ha trobat una motivació més literària: el 50 aniversari de la mort de Joyce, escriptor que, de ser menyspreat i odiat per una societat inexpugnablement catòlica, rep ara mèrits i reconeixement. Tants, que el dia més celebrat d'aquest any ha estat el Bloomsday, que és cada 16 de juny, en record del 16 de juny de ,que és quan passa tota l'acció de l'*Ulisses*.

El Bloomsday d'aquest any ha estat a l'alçada de la circumstància: recitacions de l'*Ulisses* i plat de Gorgonzola –com el de Leopold Bloom– al *pub* David Byrne; més recitacions al cafè Bewley; sessió de disfresses eduardianes al Royal Marine Hotel; la ràdio programava una lectura integral de l'*Ulisses*. El New Eblana Theatre, un *Ulisses* teatral. I més lectures als pubs, a la casa natal... Una infecció joyciana per a una societat que sembla tenir pressa a recuperar el temps perdut amb un dels seus il.lustres.

Però no deixa de ser curiós i simptomàtic que aquesta febre commemorativa es faci en aquesta jornada que es vol immortal i l'origen de la qual es troba bastant lluny de la literatura. Joyce va posar aquesta data en record de la seva primera trobada amb una robusta camarera de Galway. Tot i que les cròniques oficials parlen d'una passejada romàntica, les cartes de Joyce no deixen cap dubte: el que l'escriptor recordava d'aquest dia va ser l'hàbil i sembla ser que convincent masturbació que Joyce va gaudir de la seva incipient enamorada. O sigui, que la catòlica Irlanda el que fa quan declara el 16 de juny dia capital de la capital cultural és celebrar l'ejaculació més fructífera de la història de la literatura contemporània.

Que prengui bona nota Madrid, la que li toca prendre el relleu a Dublín, el 1992. La seva ha estat una nominació una mica bastarda, perquè va ser ordida a última hora quan es va saber que Barcelona acollia els Jocs Olímmpics. Llavors el govern va fer aparèixer de sobte Madrid, que no ho havia demanat mai. Potser per això les coses no semblen anar massa bé, si fem cas als que es mouen per la capital i que diuen que per la capitalitat cultural per ara només hi ha diners i poques idees. Que facin com Dublín: no ens faran creure que de Quevedo a Umbral o de Santa Teresa a Pitita Ridruejo, no poden trobar un moment íntim i ocult que el puguin convertir en matèria suficient per ser per uns dies el melic cultural del continent.

Jordi Balló

CONTRAPUNT

La cultura al país dels antiherois

Això era que volava jo cap a Holanda perquè havia de fer un cert sermó literari a la universitat d'Utrecht (sermó que va resultar una mica frustrat, però em van convidar a la millor cervesa que he begut mai, que la fabriquen els monjos de la Trapa). En l'avió, pensava jo en la literatura holandesa, que ningú no la coneix ni tan sols sap si n'hi ha, i que de la cultura holandesa sabem que va produir grans pintors, Frans Hals, Rembrandt i Ruysdael i després Van Gogh i Piet Mondrian, però com si no haguera produït res més. O si és que la cultura holandesa són les vaques, el formatge i els dics, els tulipans i els molins de vent, les cases dels burgesos, i la Philips, les bicicletes i la reina, Unilever i Royal Duth, els canals i la Nationale Nederlanden, assegurances de vida. Deu ser que, com que tenen tantes coses per anar segurs pel món com a holandesos, no necessiten ni literatura ni cultura, perquè sense això ells ja saben perfectament qui són, i els altres també sabem perfectament qui són ells. Sabem que són la gent que va fer la primera verdadera revolució burgesa, els que es van escapar de Felipe II i dels Habsburg, el primer imperi comercial, els de les vaques, els formatges, els molins, els dics, la Philips i la Royal Dutch. Ningú no els confondrà mai amb uns altres. De manera que, segurament, no necessiten molta literatura, i no van gens fanàtics per la llengua.

Llavors, com si algú m'haguera llegit el pensament, passa l'hostessa amb els diaris, jo li demane un *Herald Tribune*, i allà, un suplement dedicat a Holanda –just el dia que jo hi anava– em trobe un article del degà de lletres de la Universitat d'Amsterdam. L'article duia el mateix títol que aquest. Holanda, diu el professor Herman Pleij, deu la seua existència al comerç internacional. Vivim en un delta pantanós sense primeres matèries, però amb excel.lents facilitats per al transport. De manera que ací sempre han estat els mercaders els que han governat la botiga, no l'església ni l'aristocràcia ni els prínceps: els cavallers no podien ni passejar a cavall, perquè no hi havia prou terra seca, i a peu tothom és més o menys igual. Així, gràcies a la necessitat del comerç, aquest país de ciutadans sempre ha estat el més internacional de tots, i el coneixement de llengües estrangeres és un bé comú i sagrat. Està molt bé, pensa el degà, però potser que n'hem fet un gra massa, de tot això. Per exemple, fa cosa d'un any el ministre d'educació va proposar sense embulls que les classes a les universitats holandeses es donaren en anglès: és més pràctic, i l'única manera de tenir una presència internacional, va dir el ministre. L'escàndol va aturar aquest intent de suïcidi cultural... però la proposta havia estat possible.

Per molt que es siga o vulga ser ciutadà del món, escriu el degà Pleij, és obvi que això només es pot fer a partir de la pròpia identitat cultural, i de la llengua que li dóna forma i l'expressa. I tanmateix, els holandesos ens llancem per tot el món a fer negoci, i ens deixem la cultura a casa. Deu ser que la cultura no és rendible, no es menja i no figura als llibres de comptabilitat. Per això, quan la fira del llibre de Frankfurt va invitar Holanda (i Flandes) a protagonitzar l'edició de 1993, el govern inicialment va dir que no, que era massa car: cinc milions de dòlars, i no valia la pena. Ara sembla que ho han arreglat, però sense ganes. (En aquest país pobre i meridional nostre, una proposta així ens hauria fet tocar el cel amb les mans, hauria estat el deliri, i tots els milions serien pocs, supose, perquè som sobretot llibres i literatura, no Rembrandt ni Philips ni vaques ni reina en bicicleta). ¿Però és que els holandesos, es pregunta el degà, tenen vergonya de la seua cultura? No és això. Es que a Holanda el credo és anar per feina i no fer-se notar, ser gent normal i ordinària, començant per la reina, i no mostrar cap orgull, n i personal ni col.lectiu.

El problema, però, és que la cultura no és cap cosa ordinaria. És una cosa que pot despertar orgull i admiració, i això, a més de ser perillós, no és bo per als negocis: el comerç és pràctica que demana la màxima discreció possible. De manera que ja va bé que deixem estar els escriptors, que són gent fora del comú, i ens conformem amb l'èxit dels nostres futbolistes, herois d'estar per casa i personal ben ordinari. Aquesta és més o menys la teoria del professor Pleij, però jo en tinc una altra. Que els holandesos tenen una garantia tan sòlida i tan ferma de la pròpia *identitat i distinció* –història, molins, comerç, Philips, vaques i reina– que no els cal reforçar-la amb allò que els altres anomenem "cultura". Gaudeixen en pau i amb bona fama de tot allò que els fa ser el que són. No necessiten assegurar-se la vida a base de llengua i literatura. No per falta i defecte, sinó perquè tenen massa de tot. No perquè siguen enemics dels herois, sinó, simplement, perquè no tenen cap necessitat.

Joan F. Mira

D'ARRERE D'AQUESTA TARGETA HI HA UNA GRAN FIRMA

I DARRERE D'AQUESTA FIRMA QUILOMETRES D'AVANTATGES

Molts més dels que s'imagina. Pertànyer al "Club de clients del ferrocarril" i ser titular de la Targeta Renfe, comporta grans avantatges. Bonificacions de descompte per consum, xecs-regal de viatges, descomptes a les tendes de les estacions, als "Hotels de Dia". I per lloguer de cotxes. Lliure accés a les sales "Rail Club", parking gratuït, assegurança d'assistència en viatges i assegurança d'accidents per valor de 50 milions de pessetes.

També podrà viatjar sense diners, amb la Targeta Renfe, pagant còmodament més tard. Només ha de presentar-la en punts de venda RENFE i Agències de Viatge.

RENFE

MILLORA EL TEU TREN DE VIDA

Vull rebre més informació sense cap compromís per la meua part sobre la nova Targeta Renfe.

D.....

.....

Domicili.....Nº.....

Ciutat.....C.P.....

Retalleu i envieu aquest cupó a: RENFE. Dirección de Viajeros de Largo Recorrido. C/ Agustín de Foxa, s/n. 28039 MADRID. Per a més informació, truqueu al Servicio de Targeta Renfe, Tel.: (91) 314 36 86.

PER GAUDIR D'ALGUNES DE LES MILLORS COSES DE LA VIDA NO NECESSITA L'ELECTRICITAT.

FECSA